

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nicolai Lancicii E Societate Iesv Opvscvlorvm Spiritvalivm
Tomvs ...**

Łęczycki, Mikołaj

Antverpiae, 1650

Liber Primus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78821](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78821)

virtutibus, & nouissimorum memoria, iuuat, ne in peccata frequentia labamur. CAP. IV.

Per sanitatem affectionis & affectum diuine charitatis & per moderationem passionum, ac diminutionem fomitis impediuntur frequentia peccata. CAP. V.

Sollicitudo assidua ne offendatur Deus, Deiq; presentis memoria, & generosa repulsio tentationum nos inuadentium, prodest ad vitanda peccata. CAP. VI.

Dei prouidentia amouens occasiones pecca-

torum, & non permittens seuire diabolum, & faciens nos frequentibus uirtutum actibus vacare, plurimum confert ad vitanda frequentia peccata. CAP. VII.

Excellentia uirtutum, & uirtutum cognitio sceleris peccati, impedit frequentem in peccata lapsum. CAP. VIII.

Perpetua uigilantia ne peccemus, & cura, ut modo hoc modo aliud peccatum eliminemus, & eradicemus affectum ad peccata, ualde illa arceat. CAP. IX.

Index rerum præcipuarum huius Opusculi, est positus in fine huius tomi.

PRÆFATIO AD LECTOREM.

Per hos 47. annos mei Sacerdotij, perpetuò uoluntate Superiorum meorum, in variis Prouinciis & Regnis fui director in Spiritu bonarum animarum tam secularium quàm religiosarum ex variis Ordinibus Regularibus ad me, partim sponte, partim suorum Superiorum iussu, consilij & auxiliij causâ accedentium. In hac occupatione, agnoui magna Dei concessa illis bonis animabus, in plerisque tamen aduerti, pauciora eis esse concessa quàm quæ diuina liberalitas in eas effudisset, si particulari studio attendissent, ad vitanda frequentia uenialia peccata, præsertim, cum plenâ deliberatione, seu de industria commissa. Ideò commiseratione motus, scripsi hoc Opusculum, ut persuaderem fugam omnium peccatorum uenialium, tanquam impedimento ad multa Dei dona acquirenda. Utinam profim. Vale. Giczynij in Bohemiâ Anno 1637.

LIBER PRIMVS.

PROOEMIUM.

In pluribus Opusculis meis indicaui initium uitæ spiritualis, & studium perfectionis acquirendæ, inchoandum esse à fugâ & uitatione omnium peccatorum, etiam uenialium, quantum cum diuinâ gratiâ possunt uitari in hac naturæ nostræ infirmitate & conditione uitæ præsentis. Hoc autem nullo modo fieri potest, nisi præcedat magnum odium peccati. Quod odium duobus modis Diuina Maiestas dat hominibus. Primò. Immediatè per se, sine usû altarum creaturarum, quibus tanquam instrumentis uti ordinariè solet. Sic S. Paulo Apostolo indidit odium sectæ Iudaicæ, per se solum Act. 9. sic multis alijs, ut constat ex historijs Ecclesiasticis. Secundò. Immediatè & intrinsecè per se, immeditatione (ut loquuntur Philosophi) agentis principalis, sed non nisi cum instrumento extrinsecò adhibito ab agente Principali Domino Deo nostro. Hæc autem

instrumenta extrinseca sunt varia. Primò. Sunt Concionatores zelosi, qui peccatorum grauitatem & fugam, non solo ore, sed etiam ex corde accenso, suis auditoribus persuaident. Secundò. Sunt lectiones librorum spiritualium, per quas conuertuntur multi, ut B. Ioannes Columbinus & S. P. N. Ignatius conuersus est. Tertio. Sunt exempla bona, quæ etiam ad hoc multos perduxerunt. Quarto. Sunt priuata monita ex corde data, uel à Confessorijs, uel ab alijs. Quintò. Sunt tribulationes, & aduersitates immixtæ & permissæ à Deo, iuxta illud Psalmi: *Cum occideret eos, querebant eum, & diluculo ueniebant ad eum.* Sextò. Sunt piæ considerationes grauitatis & sceleris peccatorum. Harum aliquas proponam, ut lectores concipiant odium peccati, primò in genere, deinde in particulari, tum peccatorum mortalium, tum uenialium; tum ut ipsi ea uitent, tum ut Concionatores habeant materiam in concionibus, & in confessionibus, & in priuatis colloquijs, eas secularibus proponendi, ad ingenerandum eis odium peccatorum, & per ingeneratum odium, per-

ducendi eos ad tria; scilicet Primò ad cessationem à peccatis præteritis. Secundò, Ad mundandam conscientiam à peccatis commissis, per compunctionem, & bonam confessionem. Tertio. Ad vitanda in posterum peccata pro tempore futuro, quantum in hac vita cum Dei gratia vitari possunt, modis à me explicatis in Opusculo de iudicijs & gradibus profectus, & in alio de 4. F. & alibi.

CAPVT PRIMVM.

Omne peccatum est morte corporis peius.

Prima itaq; Consideratio seu causa sit, quod omne peccatum, tam mortale, quam veniale, sit maius malum, quam sit mors corporis. Mors corporis adeò est magnum malum, vt dicat S. Bern. ser. 2. in die SS. Petri & Pauli (& nos expetitur ita esse) nihil inter homines humano iudicio plus morte horreri. Est enim mors, vt ait Aristoteles lib. 3. Eth. cap. 8. & 9. & ipse Epicurus apud Laërt. l. 10. *Omnia malorum maxime horribilia.* Ideoque meritò eam vocat S. Chrysostomus in Plal. 124. *malorum omnium summam seu colophonem.* Atqui minus malum est mori morte nõ tantum naturali, (quam effugere nemo potest,) sed etiam violentà & atroci millies, quam femel volũtariè, seu deliberatè peccare, tam mortaliter quam venialiter. De mortali sic S. Augustinus tr. 52. in Ioan. cap. 12. exponens illa verba Christi: *Qui nõ odit animam suam perdet eam.* Cum ergo cause articulus venerit, vt hæc conditio proponatur aut faciendum esse contra Dei præceptum, aut ex hac vita migrandum, quorum duorum homo cogatur alterum eligere, comminante mortem persecutoris, ibi eligat Deo dilecto e morti, quam offenso viuere. De venialibus idem dicunt Sancti, potius non debere mori, quam mentiri, vel alterius famam denigrare, vel proferre vnum verbum otiosum. Ideò S. Thomas 2. 2. q. 110. art. 3. ad 4. docet potius permitendam esse occisionem alterius vel sui, quam mentiendum. Et S. P. N. Ignatius in 2. modo, seu gradu, humilitatis ait: *vt nulla, vel humana quantæcunque felicitatis vel propria mortis conditione proposita, adducatur vnquam, vt culpam licet venialem tantum, decernam admittere.* Quocirca mirum non est B. Catharinam Genuensem, cognitâ grauitate & fœditate peccati venialis dixisse, (c. 12. vitæ.) *Certum habeo, quod si quis cerneret, quam enorme vnum tantum peccatum sit, potius eligeret anima, & corpore in succensâ fornace vna consistere, quam in se peccatum tolerare; & si vniuersum mare ignis esset, ad effugiendum peccatum, sese in medium eius, vsque ad fundum demergeret, neque inde vnquam prodiret, si sciret, quod prodirens peccatû esset in se conspiciendus.* Imò c. 24. dicebat: *Qui perspicuum quanti momenti sit Dei essentia, non possunt alium estimare cruciatum, neque alium infernum, quam illam ipsam offensam: amnia*

Lancij Opusc. Tom. 2.

alia huiusmodi tormenta, sunt in illius comparatione solatia. Non miror ergo dictum esse à S. Edmundo Archiepiscopo Cantuariensi: *Malo insilire in rogam ardentem, quam peccatum vllum sciens admittere in Deum meum.*

Meritò ergo dixit S. Dorotheus ser. 20. *Longe melius est, & corpus suum, & omnia corporea perire simul, quam ladi animam tuam in re, etiam minima.* Tales erant antiqui Christiani, de quibus scribit S. Iustinus Martyr in Apol. 2. *eos maluisse mori, quam vel femel mentiri.* Vt hinc obiter dicamus, quam sit graue malum, mentiri, præsertim Sacerdotibus, quorum os quotidie ingreditur ille, qui de se dixit: *Ego sum via, veritas & vita;* & qui venit expugnare Sathanam; quem appellare per ignominiam volens Christus Dominus, appellauit *Mendacem & Patrem eius* Ioan. 8. 44. Et inter laudes cælestis patriæ & incolarum quorundam dicitur Apoc. 14. 5. *In ore eorum non est inuentum mendacium.* Et inter eos qui cælo indigni sunt, ponuntur mendaces: Et in catalogo aliorum sceleratorum numerantur Apoc. vlt. 15. *Foris canes, & venefici, & impudici, & homicidæ, & idolis seruientes, & omnis qui amat, & facit mendacium.* Hinc confundi debemus valde quòd propter molestias, vt ita dicam, infinitis partibus minores morte; Deum sæpè offendimus, qui nec mortis metu id facere debemus, sicut antiqui Christiani malebant mori quam mentiri: quantò magis malissent mori, quam detrudere, quia detractio est grauius peccatum mendacio officioso vel otioso? Proponamus ergo nunquam deinceps nos mendacio & detractioe Deum offensus, ob Verbi pro nobis Incarnati, (quo cibamus quotidie) reuerentiam, respectum, imò ob eum, quem ei debemus amorem. Nam, vt e. 15. vitæ, dicebat B. Catharina Genuensis, *Cognitissimum mihi est, quòd quando amor purus, vel exquisitissimam imperfectionem deprehendit, si Deus non auerteret, in puluerem redegeretur, non corpus modò, sed & anima, nisi esset immortalis.* Magis mirum est, Aristotelem Ethicorum l. 3. Eth. scripisse: *Melius est mori, quam facere aliquid contra bonum virtutis.* Mirum ergo non est, S. Ephraïm, teste Nicephoro l. 7. hist. cap. 13. damnatam ad prostibulum, quòd idolis sacrificare noller, cum ab impuro iuvene inuaderetur, hac eum arte eluisse; & pudori suo consuluisse, & Martyrium, inquit Cornelios in Gen. 39. v. 12. pag. 293. col. 1. assecutam esse: Si inquit, mihi parcas, docebo te pharvacum, quo perunctus, in præliis nullo telo vel ferro laedi poteris. Ille promisit, si eius rei fidem faceret: tum illa, In me; inquit, cape experimētum; atque cerâ cum oleo commixtâ inungens collum; Feri, inquit, illud quam potes validissimè. Fecit iuuenis, & vno ictu capit ei rescuit. Ita maluit occidi, quam certi in iuueni peccati esse occasio, etsi ipsa non peccasset, si vim passa fuisset; & ille occidendo eam non peccauit, quia credens personâ, quam fide

M m 2 dignam

dignam putabat, iustum illum existimabat illi non fore lethalem.

9. Ostendi iam, peccatum quodlibet, etiam veniale, esse peius morte, & iacturâ omnium rerum temporalium. Nunc ostendam maiorem adhuc eius grauitatem, quàm sit mors, & iactura rerum temporalium, vt agnitâ eius grauitate fugiamus illud. Nisi enim agnoscamus, & penetremus benè eius grauitatem, & fœditatem, non vitabimus illud, eo modo, quo debemus, & possimus in hac vita, modis infra explicandis. Ideo immorari debemus in considerationibus pluribus eorum grauitatem & fœditatem demonstrantibus. Nam, vt ait S. Thomas 2.2. q.52. art.1. Est proprium rationali creaturae, quod per inquisitionem rationis moueatur ad aliquid agendum. Ideo Deus ipse naturæ nostræ se accommodans dum nos à malo abducit, per illuminationem intellectus nobis proponit cōsideranda ea, per quæ videt, cognitâ rerum malarum malitiâ, & bonarum bonitate, voluntatem nostram, excitandam ad fugam mali & amorem boni.

CAPVT SECVNDVM.

Omne Peccatum est peius inferno.

10. **S**ecunda Consideratio, seu Causa, ob quam omne peccatum vitandum; Quia est peius inferno. Nam in inferno tria sunt: Damnati diaboli, & animæ humane, Pœnæ eorum, & ipse locus. Horum omnium Deus est causa positiua, quia, & demonum & animarum illarum, & inferni, & pœnarum est creator, & author; siue spectemus pœnam sensus, siue pœnas damni, quas iustitia Dei infligit; at peccati author Deus non est, nec esse potest. Ideo benè dixit S. Dionysius Areopagita, c.4. diu. nom. Puniri non esse malum, sed fieri pœnâ dignum: quod ex peccato prouenit. Imo, vt ait Abbas Theodorus apud Cassianum Col. 6. c.3. In rebus humanis nihil malum dicendum est, nisi peccatum solum, quod à bono Deo nos separans, malo facit diabolo copulari. Quod etiam Cicero agnouit lib.3. Tusculan. docens sapientem in aduersis casibus, hoc se etiam solari: Quod videt, nullum malum esse nisi culpam. Quocirca etiam si infernus haberet aliquâ partem mali veri, tamen, cum vt docet S. Thomas 1. p. q. 48. art. 6. plus habeat de ratione mali culpa quàm pœna, potius eligendæ essent pœnæ inferni, quàm committendum vnum veniale peccatum, ab homine qui rectæ rationis ductum sequitur; etiam si Dei non esset habenda ratio, sed solius luminis naturæ; sapientis enim est inter duo mala, minus eligere. Mirum ergo non est Sanctos magis abhorruisse, à quouis peccato, etiam veniali, quàm ab inferno, quia illud, hoc indicauerunt esse peius, & detestabilius.
11. S. Anselmus l. de similit. 190. scripsit: Si hinc pe-

cati pudorem, & illinc cererem inferni horrorem, & necessariò vni illorum haberem immergi, prius me in infernum mergerem, quàm peccatum in me immittere. Mallem purus à peccato, & innocens gehennam intrare, quàm peccati forde pollutus caelorum regna tenere. Non est hæc S. Anselmi sententia sine fundamento certo, quia, vt scribitur in vitâ B. Catharinæ Genuentis cap. 27. Fuit illi in Spiritu demonstratum, multò intolerabiliorem esse Dei offensam, quamlibet exiguisimam, ipso Luciferi inferno. Præterea videns, quàm grauis ea sit, tantus in corde eius ignis exarsit, vt in morbum incidit, & penè extincta sit. Et dum alio tempore ipsi interitus offensum esset, quantopere vnum solummodò veniale peccatum noceret, nouum sustinuit impetum ignis ad eum in corde exarsuans, vt corpus eius perferre non valens, distrumpi putaretur. Procul dubio, si Deus illi vnum eiusmodi in eâ demonstrasset, è vestigio animam reddidisset. Eadem, vt in eius vitâ cap. 20. Non valens vno peccato Dei offensam videre, dixit Domino: Non detrecto, quin omnia demonia, cum vniuersis illorum terroribus, & supplicijs mihi morienti commonstres, nihil enim illa facio, cum impunita offensa tua licet minima composita: qua tamen non potest esse minima, eo quod tua celsissima Maiestas offendatur. Valde etiam hoc dicto B. Catharina Genuentis ostendit grauitatem & fœditatem peccati etiam minimi. Quia aspectus demonum est tam horrendus, vt Deus Pater dixerit S. Catharinæ Senensis, dial. cap. 37. Benè recolis quando semel demonem in formâ suâ tibi monstrauit, quasi per iustum oculi, postquam ad sensus corporeos restituta fuisti, tu potius eligebas ire per vnâ viam igneam, vsque ad diem iudicij duraturam, quàm amplius eum intueri. Nihilominus licet eum videris in breuissimo spatio temporis, adhuc ignoras quantum est horribile. Et ideo ibidem Deus Pater ei reuelauit, damnatorum in inferno vnam inter ceteras pœnam esse, aspectum demonum: Et eo, omnem eorum cruciatum mirabiliter augmentari atque duplicari. Et alia vice Deus Pater eidem sanctæ dixit dial. c. 132. Tu nosti, quod est in tantum horribile demon, quod homines experti eligent, potius habere omnes pœnas vitæ presentis, quàm eum in suâ figurâ videre. Et S. Francisca Romana, vt l. 5. c. 11. vitæ eius scribitur: Potius elegisset insilire in fornacem ardentem, quàm videre malignum spiritum, prout illum videbat in diuersis formis. Imò B. Catharina Genuentis, c. 50. vitæ visò diabolo, dixit: Fuisse sibi talem aspectum intolerabilem, non propter mesum diaboli, sed propter odiosam repugnantiâ, ita intolerabilem, vt se mallet in infernum demersam, quàm sustinere visionem tam deformem, tam distortam, & animæ suæ optimè ordinatæ, ac per omnia cum Deo concordanti abominandam.

Non est hoc mirum, siquidem Daniel Propheta Dan. 10. 8. visò Angelo quamuis bono & sibi fauenti, non remansit in eo fortitudo, & spes eius immutata est, & emarcuit, nec habuit quicquam virium, & dissoluta sunt compagines eius.

S. Antoninus in Historia refert de religioso quodam

quodam, qui reuocatus ad vitam, affirmabat se malle transire per mundum aliquem ardentem, quam iterum demonia debere conspicerre. In speculo exemplorum scribitur de quodam Religioso dist. 9. exe. 84. qui itcirco quod aspexisset demonem, quasi in insaniam conuersus, horribili cepit voce clamare: *Maledicta hora in qua Religiosus factus sum.* Et colligitur ex Scriptura ab effectis Abac. 3. Job. 41.

16. Et Chæstus Dominus S. Brigittæ l. 5. Reuel. interrog. 9. Responstone ad quæst. sic dixit: *Si demonum horribilis deformitas videretur vti est, anima videtur ex ipso visu, extra sensum fieret, corpusq; totum quasi hominis tremuli contremisceret; cor etiam totum quasi timore exinanitum moreretur; nec pedes sufficerent sustentare membra reliqua.* (Et vt dixit eidem lib. 2. reuel. c. 18. inquit, moreretur homo per subitanam mortem, propter terribilem visionem demonum.) Ideo vt anima in suo sensu stabilis permaneat, corq; eius vigilet amore meo, & corpus ad laborandum in seruitio meo sufficit, occultatur demonum deformitas, & vt restringatur demonum maliti a. & conatus.

17. Merito ergo S. Chryostomus scripsit in Psal. 41. demonem, ob vnum tantum peccatum, aded esse horribilem, vt si Deus illi permitteret, formidabilem illum suum, & horrendum aspectum nobis ostendere, continud mente dimoueremur, & soluti a tuum compagibus euolare animus è corpore.

18. Cum ergo quilibet peccans sit demon incarnatus, (sic enim eum appellat Deus Pater coram S. Catharina Senensi, dial. c. 132.) immo, cum peccatum, vt ait S. Chryostomus, demone peius sit. hom. 28. in ep. Roman. & h. 29. ad pop. Magis est fædus & horribilis, & abominabilis peccator propter peccatum, quam demon; ac proinde, si posset homo videri existens in peccato mortali, multo magis mallet, eum licet momentaneè videns, eligere omnes pœnas huius mundi, & ire per viam igneam vsque ad diem iudicij, & repente mori, quam diutiùs talem aspectum ferre, immo mallet potius in infernum mergi, vt dixit B. Catharina Genuensis: quando quidem est peior demone, si posset per solas pœnas inferni, sine diaboli visione, liberari à visione hominis, tantum vno peccato mortali coinquinati.

19. Ingeniosè obseruauit noster Baëza tom. 3. in Euang. l. 18. c. 8. §. 37. Christum fuisse acrem in tollendâ a se omni suspitione peccati, dicendo: *Quis ex vobis arguet me de peccato? Atqui lenis est in tollendâ a se suspitione demonij inhabitantis. Ego demonium non habeo. Cur non magis se opposuit & dixit: Quis ex vobis arguet me de demonio habito? Quia non sic horribile est viro iusto demonium habere ac peccatû, hoc omni demonio horribilius est, & multo magis vitandum.* Et B. Catharina Genuensis, hoc quoque dixit: vt scribitur c. 24. vite eius. *Quando mihi concessum fuit intelligere quam pauescenda sit*
Lancij Opusc. Tom. 2.

umbra minimi actus, qui sit contra Deum, nescio cur è viuis non excefferim. Tunc dixi: *Non miror amplius infernum esse tam horrendum, siquidem conditus est propter peccatum: tamen reperens animo, quod mihi ostensum est, non arbitror eum horrori peccati parem.* Imo videtur mihi quod Deus multo minorem ipsi horrorem indiderit: aded mihi terribilis apparet, vel umbra saltem peccati venialis. Et quid in huius comparatione erit peccatum mortale? deinde tot cumulatâ planè mihi persuædeo quod illa, (scilicet venialia) conspiciens anima, quamuis esset immortalis, pra nimio dolore fieret mortalis. Nam sola obscura, (notet hoc Lector, & bene ponderet) sola, inquam, obscura visio hac de re mihi oblata, qua non nisi momentanea fuit, si paulo diutiùs durasset, licet corpus habuissem prorsus adamantinum, interissem. Demum quicquid modis omnibus in medium adduco, respectu eius quod mens mea agnouit, mendacium mihi videtur. Dum hac perfecta visio me penè exanimasset, omnis in corpore meo sanguis fuit congelatus, tantamq; debilitatem incurri, vt putarem mihi ex hac vitâ migrandum. Sed bonitas Dei me superstitem voluit ad eam enarrandam. Et c. 39. affirmabat: *Si homo satis posset gloriam Gloriosissimæ Virginis Mariæ, eamq; & voluntate, & reipsâ, & dispositione diuinâ possideret, sicut ipsamet Domina nostra possidet, deinde audiret: Oportet te cum istâ gloriâ, scintillam imperfectionis ab omnipotentis Dei voluntate discrepantis in te cernere; certa sum (modo dulcem hanc veritatem perspiceret) responsurum: Nolo illam gloriam hac conditione, quin potius relega me in infernum.* Et c. 15. dixit: *Cognitisimû mihi est, quod quando amor purus, vel exiguisimam imperfectionem deprehendit, si Deus non auerteret, in puluerem redigeretur, non corpus modo sed & anima, nisi esset immortalis.* Et cap. 29. *Nisi me Deus seruasset, agnosco me ex visione peccati aque fuisse morituram, atque ex Dei visione: & vtraq; visio omnem captum, ac virtutem humanam excedit nec est homo, cui non asferret mortem.* Et c. 30. *Illam Diuinam essentiam tanta munditie ac puritatis perspicio, vt impossibile sit, vel extremam eius partem animo assequi: aded vt homo non nisi tenuissimâ imperfectione laborans, prius se in mille tormenta ipse precipitaret, quam coram eo cum tali imperfectione compareret. Hinc anima intelligens Purgatorium ad expiandas & diluendas imperfectiones constitutum, libens ad diuinam dispositionem se in id demittit, putatq; admodum clementer secum agi: & tamen Purgatorij acerbitas omnem intellectum humanum superat. Atqui anima amore flagrans, plura facit imperfectionem, quam Purgatorij pœnam, licet vsque aded diram, vt quicquid in hac vitâ cognoscere, eloqui, & experiri atque de eâ re credere possumus, si cum ipsamet compareretur, mihi videatur mendacium. Vnde tamen si hac sim coacta proferre; tamen confundor, re tanta longè minus, quam cupiebam, declaratâ.*

Hoc fuit iudicium de peccato veniali etiam S. Teresie, quæ in vitâ suâ a se scriptâ sic ait, c. 25. *Faxit Deus, vt timeremus id, quod debemus timere, & intelligeremus, maius malum posse aduenire*

ab vno peccato veniali quàm à toto simul inferno, cum hac ipsissima sit veritas.

22.

Non mirum ergo est, nostrum Fratrem Coadiutorem Alphonsum Rodriquez, vt in vitâ eius manu scriptâ legitur l. i. cap. 3. ita abhorruisse à quouis peccato veniali, vt cum ei sua deslenti peccata Christus Dominus apparuisset cum S. Francisco, & nonnullis alijs Sanctis, & S. Franciscus eum interrogasset, cur fletet? respondisse: *Quomodo non fletam, perspectam habens grauitatem peccatorum meorum: quando quidem vnum veniale peccatum, contra Deum commissum, meretur vt totâ vitâ desleatur. Quo dicto, viso illa disparuit, & in eo noua quadam lux remansit, quæ totâ vitâ durauit cum odio omni peccati: vt cum eius periculum se offerret, cum maximo seruore à Deo peteret, vt potius penam inferni pateretur, quàm in vnam in culpam venialem prolaberetur. Et vt dicitur l. 2. c. 6. Inter monita, quæ sibi prescripserat vnum fuit, vt tale propositum ter in die renouaret per longum tempus, & si fieri posset, per horam integram, presertim in materiâ castitatis, ne vnquam vllum veniale peccatum contra illam admitteret. Ideo quauis horâ diei, & noctis inuocabat aliquem è Sanctis 24, quos 24. horis assignauerat inuocandos, vt eorum precibus exoratus Deus, custodiret, seu præsaueret eum à peccatis. Confundamur ergo, si propter exiguas molestias, eas vel subterfugiendo, vel impatienter tolerando, Deum offendimus, quando Sancti maluissent supplicia subire inferni, quàm semel peccare. Agnoscebant enim excellentiam Dei qui offenditur, & turpitudinem cuiusuis etiam venialis offensæ, ideo malebant ardere in inferno, quàm Deum etiam leuiter offendere, ita illum amabant. Nam, vt ait S. Chrysostomus homil. 5. ad pop. Si Christum verè amaremus, vt amare oportet, iudicaremus vtiq; amari offensionem gehennâ esse grauiorem. Et S. Iohannes Columbinus, vt scribitur in eius vitâ à Teo Delcaro, dicebat: Si perfectè amaremus Deum, magis doleremus ob eius offensas, quàm ob nostri damnationem, quia magis eum debemus amare, quàm nos: Siquidem, & Deus, vt ait S. Chrysostomus homil. 12. in 1. ep. ad Corinth. Magis nos amat, quàm nos ipsi nos amamus. Ei autem qui plus amauit, plus debetur, inquit S. Gregorius Nazianzen. orat. 2.*

23.

CAPVT TERTIVM.

Omne peccatum habet quandam malitiam & offensam Dei, quodammodo infinitâ.

24.

Tertia Consideratio seu Causa ob quam tam mortale quàm veniale peccatum vitandum est, quia omne peccatum habet quandam infinitatem, etiam veniale. vt ait Suarez to. 1. in 3. p. disp. 4. l. 7. §. *secunda ratio.* Non quidem in intrinseca ratione formali (etsi hoc etiam aliqui graues Theologi asserant infra

citandi) quia hæc, & vt priuatio quædam est bonitatis opposita, & ratione bonitatis finitæ quâ priuata, infinita non est, vt ita dicam, in esse Phylsico; quia à creaturâ, nil intrinsecè infinitum procedere potest, (quam ob causam etiam Christi merita, spectatâ solâ ratione omnium operum eius, quæ finita erant, & finito modo procedebant à Christo operante, non erant infinita intrinsecè, & per se, vt docent Theologi in 3. p. q. 1. sed ratione Personæ infinitæ operantis; etsi finito modo operaretur) tamen peccatum quoduis ratione Dei infiniti, qui quouis peccato offenditur, & contra cuius honorem & reuerentiam est quoduis peccatum, habet quandam moralem infinitatem, & ratione malitiæ Deum offendentis, & ratione offensæ, quæ terminatur ad Deum, & ratione auersionis à Deo in infinito; saltem aliquo ex his modis. Quod ostendo, & autoritate, & ratione.

In primis quatuor Sancti ab Ecclesiâ Canonizati hoc docent. Primus qui id docuit (teste Vasquez to. 1. in 3. p. disp. 2. n. 7. contrarium sentiente,) est S. Anselmus lib. 4. Cur Deus homo, cap. 21. & hinc probat S. Anselmus, non potuisse à purâ creaturâ Deo satisfieri pro peccatis, quia peccata infinitè offenderunt Deum, nulla autem satisfactio puræ creaturæ potest esse infinita, ac proinde æquiualens offensæ satisfaciendæ.

Idem docere S. Bonaventuram eandem ob causam faterur ibidem num. 6. Vasquez, & citat S. Bonaventuram id asserentem in 3. d. 20. q. 3. in 2. ratione, sed contra.

Idem docet S. Thomas non vno in loco. Nâ 3. p. q. 1. art. 2. ad 2. ait Peccatum contra Deum commissum, quandam infinitatem habet, ex infinitate Diuinae Maiestatis: tantum enim offensa est grauior, quanto maior est ille, in quem delinquitur.

Et 1. 2. q. 87. a. 4. in corp. Peccatum, inquit, in quantum est auersio ab incommutabili bono infinito, est infinitum; & idè ex parte auersionis respondet peccato pena damni infinita, est enim amissio infiniti boni, scilicet Dei. Ex parte autem conuersionis inordinata ad commutabile bonum (ex quâ parte peccatum est finitum, quia ipsum bonum commutabile est finitum) respondet ei pena sensus infinita, scilicet ratione durationis æternæ.

Idem ait in 4. d. 15. q. 1. a. 2. ad 1. vt faterur etiam Vasquez tom. 1. in 3. p. disp. 2. c. 2. n. 9. 10.

Et S. P. N. Ignatius togatus à P. Brandano Lusitano, quomodo Scholastici Societatis peccata venialia confiteri deberent, respondit ad septimam interrogationem debere etiam de minimis peccatis hominem purâ conscientia gaudentem confundi in presentia Diuinâ: considerando quòd obiectum contra quod sunt peccata venialia est infinitum, quòd illa aggrauat in infinitum. Hæc S. Pater.

Sed his autoritatibus 4. Sanctorum magis me mouit ipsius Dei Patris doctrina, quam reuelauit

relatit S. Catharinæ Senensis in dial. cap. 3 Quia Pius Secundus in Bullâ Canonizationis S. Catharinæ Senensis, & Urbanus 8. in Officio Diuino lectione sexta, primùm à Cardinalibus SS. Rituum, deinde ab ipsomet approbato, dicit expressè: *Doctrina eius infusa, non acquisita fuit.* In nullo autem libro S. Catharinæ Senensis, sunt doctrinæ diuinitus infusæ, nisi in solis Dialogis illius, quia nec in epistolis eius, nec in orationibus eius ab ea in raptu factis (quæ sunt annexæ eius dialogis,) vllum indicium extat, doctrinas in epistolis, & orationibus illis, esse diuinitus infusæ. At de dialogis hoc certum est, quia initio eorum ab eius Confessario, titulo Beati in Sacro Ordine Prædicatorum insignito, (qui dialogos S. Catharinæ dicente ipsâ Italicè ex Italico sermone in Latinum postea conuertit) dicitur; Dialogos illos, esse librum Diuina doctrinæ data per personam æterni Patris, loquentis intellectui admirabilis, & alme Virginis Catharinæ de Senis, Iesu Christi sponsæ fidelissimæ, conscriptum dictante ipsa, vulgari sermone, dum esset in extasi, sine raptu, & actualiter audiente, quid in eâ loqueretur ipse Dominus, & coram pluribus referente. Ei ergo in raptu existenti hæc dixit Deus Pater c. 3. dial. initio: *An ignoras filia mea, quid omnes pena quas anima sustinet, vel sustinere potest in presenti seculo, nullo modo condigna sunt, ad culpam etiam minimam puniendam,* (hoc est, expiandam.) *Quoniam offensa qua mihi fit, qui sum bonum infinitum, procul dubio satisfactionem exigui infinitam.* Hæc Deus Pater. Atqui si peccatum quoduis non esset aliquo modo infinitum, à Deo, qui iustus est, non exigeretur satisfactio infinita pro culpa etiam minima, cum in inferno peccata mortalia puniat minùs quàm mereantur, citra condignum.

Idem docent Theologi veteres, ipso Valquez concedente id ab illis doceri. Ricardus in 3. d. 20. q. 4. & 5. Capreolus in 4. d. 15. q. 1. a. 1. cont. 1. & ar. 3. Maior in 4. d. 14. q. 2. ad dub. 3. Ioannes Medina Codice de pœnitentiâ tract. 3. qui est de satisfactione q. 1. Caietanus 3. p. q. 1. a. 2. §. ad alteram verò Sotus 3. conclus. Ricardus de S. Victore l. de Incarnatione Verbi cap. 8. A. lenis verò 3. p. q. 1. memb. 6. a. 2. & S. Bonauentura in 3. dist. 20. q. 4. & Ricardus ibi, & Ioannes Medina q. 1. de satisfactione. Getson p. 3. operu tr. de vitâ Spirit. Lect. 1. Gulielmus Paris. tr. de Legibus. cap. 21. (hi vltimi) dicunt malitiam, seu offensam peccati esse simpliciter infinitam, non tantùm secundum quid ratione obiecti infiniti, vt Suarez & Tanner.

Ex recentioribus idem docet Suarez tom. 1. in 3. par. q. 1. disp. 4. sect. 7. Tanner in 3. p. disp. 1. q. 2. n. 108. & 1. 2. disp. 4. q. 1. d. 3. n. 55. Quia inquit, ex dignitate persona offensa, reuerà crescit malitia offensa, & quidem seruata proportione magis quàm ex dignitate & præstantiâ obiecti, crescit bonitas moralis actus, hinc fit, vt & peccatum ratione offensa, habeat

malitiam quandam infinitam secundum quid, cui proinde etiam pena quedam infinita secundum quid respondet, tum ex parte durationis, tum ex parte ipsius boni amissi. & vt ea infinitas malitia infinitate bonitatis moralis ex obiecto infinito desumpta, qualis in pura creaturâ consistere potest, exæquari nullo modo possit, vt susus in 3. p. q. 1. declaratur.

Ratio Theologica huius doctrinæ petenda est, non præcisè & simpliciter ex infinitate Dei, vt est bonum vt sic, sed ex naturâ offensæ relatâ ad obiectum infinitum, vel terminatâ ab obiecto infinito. Ratio enim naturalis dicitur, cæteris paribus, eâ proportione crescere offensam, quò est maior Persona quæ offenditur. Pulchrè hoc explicabat loquens de peccato veniali Patricius Brixianus Societatis nostræ Candidatus Alexander Luciagus, cum magnâ opinione Sanctitatis in nostrâ Domo Professâ Mediolanensî, dum se ad ingressum in Societatem pararet, mortuus, sed Brixie sepultus, & vitâ Italicâ impressâ fat magnâ, mundo commendatus, ob eximias virtutes, quæ viuum exornabant. Hic inquam Sanctus vir, vt de eo dixit in Cõcione funebri Matthias Bellintanus, celebris Concionator Capucinus in concione Mediolani impressâ: *Si, inquit, constitutus ante Urbis Prætorum illi pilum è barba euellerem, iniuriâ eum afficerem; maiore, si id facerem Episcopo; adhuc maiore, si Cardinali; longè maiore, si Papa; maiore maximè si Christo: sic, dum peccato Deus offenditur.* Cum ergo ea proportione crescat grauitas offensa, quâ crescit excellentia Personæ, & pro magnitudine excessus Personæ, respectu inferioris Personæ, etiam magnitudo augetur offensa: cum Deus infinities excedat omnem personam capacem iniuriæ, quæuis offensa, et si esset instar vnius pili respectu Dei, ob Dei infinitam excellentiam, in genere moris (etsi non in Physico, quod in creaturâ infinitum non est, nec potest esse, vt docet S. Thomas 1. 2. q. 87. a. 4.) fit offensa infinita. Non sic opera bona meritoria, & satisfactoria, quæ suam excellentiam, proportionem, & magnitudinis comparisonem accipiunt non ex solo obiecto propter quod fiunt præcisè, sed etiam ex excellentiâ personæ operantis. Et ideo Christi quoduis opus erat infiniti valoris secundum se, & simpliciter, (non tantùm secundum quid) ob dignitatem Verbi infiniti in carne assumptâ operantis, vt definiuit Clemens in Extrauag. Vnigenitus, de pœnit. & remiss. cum dixisset Christum, *non guttam sanguinis modicam, quæ tamen, inquit, propter vnionem ad Verbum, pro redemptione totius generis humani suffecisset, sed copiosè velut quoddam profluum effudisse, addit: Vt sic sit infinitus thesaurus hominibus, quo qui vsi sunt, Deo amicitia participes sunt effecti.* Et infra; *De cuius, inquit, consumptione, seu minutione, non est aliquatenus formidandum: tam propter infinita Christi merita (vt prædictum est) quàm pro eo, quod quantò plu-*

res applicatione trahuntur ad iusticiam, tantò magis accrescit ipsorum cumulus meritorum. Quod est contra Scotum, & paucos cum eo sentientes, sed idem à S. Thoma, & communiter alijs Doctoribus asseritur constanter.

Atque ita quòd offensus est maiori dignus reuerentià, & dignior persona ac maior, ed offensa eius, & iniuria illi illata, ac peccatum maius est, quod includit Dei offensam, & iniuriam, etsi malitia & priuatio bonitatis sit quid finitum in esse physico.

Nec tamen hinc sequitur, omnia peccata esse equalia, si sunt infinita, quia vnum infinitum non potest esse maius altero. Nam potest vnum infinitum esse maius altero, non ibi ubi habet infinitatè, sed alibi, vt si superficies digitalis, esset sed longa infinite, posset illi addi ex parte crassitie aliquid, ita vt fieret palmaris, & bipalmaris. Sic peccata quæ sunt grauiora in suo formali, sunt maiora, & per id magis offendunt Deum, sed in infinitate non crescunt, & in maiori malitiæ quæ infinite, saltem secundum quid, ratione obiecti infiniti. Vitanda sunt ergo etiam minima, ob suam moralem infinitatem, quam contrahunt offendendo Deum infinite sanctum, infinite bonum, infinito amore, cultu, & reuerentiâ dignum: quia & ratione beneficiorum à Deo acceptorum, eius offensa est summa ingratitude nostra, quibus dedit suam infinitam personam in Incarnatione, & dat in Eucharistia, & promittit in visione beatificæ fruitionis, & ratione iudicij finalis, quod meritò timere debemus, ob tot offensas præteritas; summa audacia, & impudentia, & temeritas est, velle nouis modis eum irritare & offendere, cum non sciamus infallibili certitudine nos eum nobis pro præteritis offensis reddidisse placatum. Quocirca B. Catharina Genueusis, vti scribitur in eius vita cap. 39. *Quid putas, dicebat, præstarem, quantis facerem etiam si tot sanguineas lachrymas profunderem, quot maris sunt gutta, vt satisfacerem pro peccatis meis? Arbitraris pro minimo peccato satisfacere? Nequaquam. Nam si tantum paterer, atque tandem, quantum ipse diabolus, ad hæc tot cruciatus, & martyria in hoc tempore sustinerem quotquot mente comprehendi possunt, non crederim, amorem posse hæc apud Deum significationis loco ducere, neque inuenire vocabulum huic negotio congruum.*

36. Meritò ergo S. Thomas & Theologi supra citati hinc probant 3. p. q. 1. ar. 2. ad 3. Incarnationem Dei, simpliciter necessariam fuisse ad perfectam & æquiualentem satisfactionem pro peccatis totius generis humani. Quia pura creatura ob infinitam offensam Dei infiniti, non poterat perfectè, & æquiualentem satisfacere pro peccatis infinitam Dei offensam continentibus. Quamuis enim non fuerit simpliciter necessaria. Incarnatio Dei, ex suppositione Decreti creationis, vti nec ex suppositione pecca-

ti, seu in ordine ad reparationem generis humani: tum quia potuit Deus, absolute loquendo, hominè absque omni remedio relinquere perpetuæ damnationi obnoxium, sicut reliquit Angelos malos sine vilo remedio. Est enim in operibus suis ab extra liber, & interitus horum, non Deo, sed eorum soli malitiæ adscriptis fuisse: tum quia supposito decreto, & benignâ voluntate Diuinâ reparandi humanum genus, potuit Deus illud alijs modis reparare hinc Incarnatione, vt optimè dicit S. Thomas 3. p. q. 1. art. 2. & S. Augustinus l. de agone Christiano cap. 11. nimirum, vel condonando peccata, & gratiam conferendo, non requirendo vllam satisfactionem, ab vnoquoque pro se, vel ab vno homine pro omnibus. Quia tamen Deus ad ostendendum suam amorem erga humanum genus, ac peccati malitiam, voluit per satisfactionem rigidam reparari genus humanum, debuit per infinite operationis opera satisfieri Deo infinito offensa infinite. Quæ satisfactio, cum non potuerit à purâ creaturâ fieri, debuit fieri à Deo, Deus autem in se, cum non posset subire opera satisfactoria, debuit illi vni creaturæ aliqua natura rationalis, & quidem humana, conuenienter ad reparandum genus humanum, vt in illâ naturâ fieret satisfactio, à qua processit offensa, quod etiam erat redudaturum in maiorem gloriam humanæ naturæ, & commendationem misericordie Dei, & ad confusionem dæmonis, victi per inferiorem naturam, quam ipse vicerat antea.

Sed dicere potest aliquis, Auctoritas à me hic citatas, præsertim Quatuor Canonizatos, dum dicunt peccatum habere malitiam infinitam, locutos esse de solo peccato mortali, non de veniali. Ergo non putarunt in peccato veniali esse malitiam infinitam.

37. *Respondeo primò. Nullum ex quatuor Canonizatis & alijs Theologis, quos citavi, asserere solum peccatum mortale, non vero veniale habere malitiam infinitam, sed eos absolute loqui de omni peccato. Nam ideo dicunt peccatum habere malitiam infinitam, quia peccatum contra Deum commissum quandam infinitatem habet ex infinitate Diuinæ Maiestatis. Tanto enim, inquit, offensa est grauior, quanto maior est ille in quem delinquitur. Ita S. Thomas 3. p. q. 1. art. 2. Suar. 3. p. disp. 4. 5. 3. & alij quidam magni Theologi. Hoc autem reperitur in omni peccato. Nam etiam in peccato veniali, quia committitur contra Dei voluntatem & præceptum, est vera ratio offensa contra Deum, vt fateatur Vasquez contrarium de infinitate peccati sentiens 1. 2. dis. 143. c. 1. & 3. p. disp. 2. c. 3. n. 22. & disp. 3. n. 4. & 5. vbi tamen ait, peccatum veniale non esse offensam Dei secundum quid, sed simpliciter, quia vere est contra præceptum & voluntatem Dei, & non tantum præter voluntatem & præceptum illius, sed vere esse offensam contra Deum, sicut mortale, tamen non ita graui.*

gravi. Quocirca etiam in peccato veniali iudicio S. Thomæ & aliorum est offensa infinita, quia offendit Divinam Maiestatem infinitam.

38. *Respondeo secundò.* Vasquez 3.p. disp. 2. c. 2. nu. 7. fatetur expressè S. Anselmum l. 1. cur. Deus homo cap. 21. sensit in peccato esse offensam infinitam Dei. hanc autem infinitatem dicit sic ostendi à S. Anselmo: *Quia nec pro aliqua re mundi, nec pro omnibus simul, peccatum sit committendum.* Atqui non tantum peccatum mortale, sed ne minimum veniale committendum est pro toto mundo, etiam si esset spes conversionis omnium peccatorum mundi, quod nullus negat Theologorum.

Hinc S. Dorotheus ser. 20. *Longè melius esse ait, & corpus & omnia corporea perire simul, quam ledi animam in re etiam minima; & ipse S. Anselmus l. de similitud. c. 190. Si hinc peccati pudorem, & illic cernerem inferni horrorem, & necessarid vni illorum habere immergi, prius me in infernum mergere, quam peccatum in me immitterem. Mallet purus à peccato (loquitur autem de omni peccato maculante animam, quam etiam veniale maculat & conquinat, ideo illo solo inquinatus ad cælum non admittitur Apoc. 21. vlt.) & innocens gehennam intrare, quam peccati sordè pollutus, cælorum regna tenere.*

39. Deinde S. Ignatius de peccato solo veniali id dixit P. Brandano, quia de solis venialibus S. Ignatij exquisit iudicium, quod legi scriptum in Romano Societatis Archiuo. Deus quoque S. Catharina etiam de peccato veniali, *& quidem minima, dixit, exigere illud satisfactionem infinitam, quod falsum esset, si non haberet iudicio Dei offensam infinitam, etiam minimum veniale.* Ita enim amicorum suorum peccata venialia magis puniret quam mereantur, quod non est conforme Divinæ clementiæ & charitati, quæ etiam inimicorum suorum in inferno minus peccata punit, quam promeriti sint, hoc est, ut loquuntur Theologi. *Citra condignum.*

Ut autem persuadeam hanc de infinitate peccati venialis sententiam, à 4. Sanctis Canonizatis clarè traditam, & ab aliis magnis auctoribus, volo solvere euidenter, & solidè argumenta contra illam, tamen Vasquez, cum etiam P. Arubalis mei Magistri, qui discipulus P. Gabrielis Vasquez, & postea Collega fuit in Theologia compluti.

40. *Primum argumentum:* Tanta est malitia peccati, quanta est priuatio oppositæ bonitatis, vel rectitudinis, vel contrarietatis cum naturâ rationis, vel alterius rei. (pro diuersitate opinionum, in quo consistit essentia intrinseca peccati), sed hæc est finita, sicut & bonitas, & alia, cuius est priuatio, & cui commensuratur priuatio (nam si vnum contrariorum finitum sit, alterum etiâ finitum esse debet) sunt finita. Ergo malitia peccati est finita.

Respondeo. Distinguendo Malitiam peccati

respectu formæ quâ priuat, esse tantam, quanta est forma, Concedo Maiorem; sed respectu obiecti quod offendit, nego maiorem. Ad hæc autem duo diuersa, peccatum posse referri, docet contrarium sentiens Vasquez 1. 2. disp. 97. c. 2. n. 4. vbi dictum suum explicat à simili: *Sicut, inquit, cæcitas est priuatio visus, vt forma contraria, quâ proximè priuat, coloris autem tanquam obiecti illius formæ, scilicet visus, quo remotè priuat: peccatum autem veniale, nisi remittatur, priuat Deo suo modo in perpetuum: ideo punitur in æternum, per accidens in eo, qui in peccato mortali, moritur, cum peccato veniali, vt docent Theologi, cum S. Thoma 1. 2. q. 87. a. 5. ad 2. & alij multi cum Suarez, Vasquez, Azor, & Tanner 1. 2. ni post mortem iustus dimitteretur (vt dimittitur in Purgatorio, vt ait S. Thomas q. 7. de malo a. 11. & alij communiter) nunquam admittetur cum eo vllus ad cælum Apoc. 21. vlt. Qua de re sic Tanner 1. 2. disp. 4. q. 10. dub. 4. n. 75. Assertio 1. Tutius, inquit, & probabilius est dicere, peccatum veniale coniunctum mortali personali, in inferno puniri æternâ pœnâ. Ita ex communi docet S. Thomas hic q. 87. a. 5. ad 2. vbi concedit, peccato veniali deberi pœnam æternam, si cum mortali peccato inueniatur in aliquo damnato, quia in inferno nulla potest esse remissio, & æternitas pœna non respondet quantitati culpæ, sed irremissibilitati ipsius. Idem docent alij ibi citati, & Valentia, Suarez, Vasquez, Azor, Salas.*

41. *Secundum argumentum:* Ratio offensæ, & auersionis à Deo, est extra formalem rationem peccati, quæ est malitia, & quid consequens naturam eius, & est posita in auersione à Deo, aut potius in ipso peccato, quatenus est contra Deum aliquomodo, vel quatenus ei displicet, & sic eum offendit, vt sic autem auersio, non priuat proximè Deo, vt forma opposita, sicut cæcitas priuat proximè visu, non colore.

Respondeo. Transeat Antecedens, nego consequentiam. Nam & ratio meriti, non est essentia actus boni, sed quid consequens bonitatem, tanquam passio essentiam; & est dignitas præmij. Sicut in peccatore contritionis actus, est bonus totâ morali bonitate, sed non meritorius, & sit meritorius, cum gratia infunditur peccatori, sine vllâ mutatione sui intrinsecâ; & tamen in Christo, quamuis actus eius humanitatis erant finiti, meritum tamen eius actuum erat infinitum ratione personæ infinitæ, etsi modo finito operantis. Simili modo, etsi non tam excelso infinitatis gradu, offensa Dei in peccato erit infinita, non ex naturâ suâ, sed vt relata ad obiectum infinitum, quod offendit, & à quo auerit, & cui contrariatur, vt Legillatori, & à quo postulat pro sui expurgatione satisfactionem infinitam.

42. *Tertium argumentum:* Quantitas priuationis, ex forma quâ proximè priuat, non ex obiecto, aut sine pensari debet; liquidem & finis ille nobis applicatur mediâ qualitate & formâ oppositâ,

litâ, quare si ratio offensæ ponatur in auersione à Deo, infinita esse non potest.

Respondeo. Nego Antecedens. Nam si quis rusticus pilum maiorem è barba euellat, & minorem ex barba nobilis æqualis sibi, magis offendit nobilem quàm rusticum, licet forma qua priuat rusticum, scilicet pilus, sit maior in se. Ergo non ex sola quantitate. formæ oppositæ spectatur quantitas priuationis, & offensæ, sed ex naturâ suâ, vt relata ad quantitatem dignitatis personæ offensæ, quæ cum sit infinita in Deo, quoduis peccatum veniale erit infinitum in ratione offensæ.

Quartum argumentum. Vnum infinitum non est maius altero, atqui peccatum vnum est maius altero, ergo non habent infinitam malitiam.

43. *Respondeo primò,* multi negant Maiorem, qui concedunt partes actu infinitas in quantitate, sed esto in naturalibus rebus esset vera Maior, falsa est in Moralibus. Nam certum est, quoduis opus Christi, fuisse infiniti valoris in ratione meriti, & satisfactionis, etsi in se consideratum, tanquam creatum quid, fuerit finitum, nec enim à creaturâ finita opus physicum potest procedere infinitum in esse phylico, vt docet S. Thomas, Tanner 3. p. q. 1. disp. 1. q. 2. dub. 93. nu. 125. Certum, inquit, est loquendo de bonitate intrinsecâ actuum Christi, eam & finitam fuisse, & in vno actu maiorem, quàm in alio, tam ratione obiecti, quàm aliarum circumstantiarum v. g. intensiõis, durationis &c. vt rectè Suarez loco citato. Quin etiam loquendo de operibus Christi, vt ex Diuina seu Christi ordinatione ad meritum destinata fuerunt, sic etiam negandum non est Christum plus meruisse, vel satisfecisse toto vite sue tempore, quàm singulis operibus: utemq, aliquid effectisse, siue obtinuisse vno opere, & non alio. vt sumitur etiam ex S. Thoma quod lib. 2. a. 2. & infra q. 7. pluribus dicitur. Vnde bene subdit, inter opera Christi vnum fuit alio præstantius, etsi non intensiùe ratione personæ operantis, quæ erat infinita, quæ eodem modo omnia & singula opera, & rursum tota totum opus, & tota tanquam plura infinita plus valebant extensiùe, quàm vnum aliquod eius opus: sicut si essent duo subiecta habentia infinitam albedinem, essent secundum latitudinem intensiõis æqualia inter se: nec vnum alteri additum faceret intensius, tamen secundum latitudinem extensiõis, vtrumque simul maius, & amplius quiddam esset, quàm vnum solam. Ita Suarez 3. p. t. 1. disp. 4. sect. 4. & Tanner disp. 1. q. 2. n. 12. Simili ergo modo vnum peccatum est, maius altero extensiùe, sicut si essent duo tondi infiniti, posset vnus esse crassior altero, non longior, & idè augeri magis in crassitie non in longitudine, quanquam & ipsa longitudo augeretur ratione crassitie, sic & peccatum ratione offensæ.

44. Quocirca ob hanc Diuinæ Maiestatis infinitè à nobis offensæ, infinitam excellentiam, bene dixit S. Hieronymus, seu S. Paulinus Episcopus

Nolanus (vtrique enim horum adscribitur) ep. 14. ad Celantiam: Nescio an possimus leue aliquod peccatum dicere, quod in Dei contemptum admittitur, estq, ille prudentissimus, qui non tam considerat quod iniustum est, quàm quis iusserit: neque quantitatem imperij, sed imperantis cogitat dignitatem. Bene etiam B. Catharina Genouensis c. 10. Vitæ dicebat: apud Deum nullum peccatum posse dici minimum, & ne quidem magnum, sed maximum, cum sit contra summam ipsius bonitatem.

CAPVT QVARTVM.

Peccata venialia variè disponunt ad mortalia.

45. *Quarta consideratio,* seu causa, ob quam vitanda sunt etiam peccata venialia deliberata, est, quia disponunt ad mortalia, quandoque, immò sæpe etiam indeliberata, sed tamen voluntaria. Quod autem ad hoc disponant, patet experientiâ in multis; & docet S. Thomas 1. 2. q. 88. a. 3. ad 1. Sicut accidens, inquit, potest esse dispositio ad formam substantialem, ita & peccatum veniale ad mortale. Et in respons. ad tertium, Peccatum, inquit, veniale per se disponit ad mortale. quod in corpore articuli probat. Idem docet alius in locis 2. 2. q. 105. a. 1. ad 2. Porro peccatum veniale, ad mortale disponit, inquit idem S. Thomas 1. 2. q. 88. a. 3. in corp. Primò ex parte agentis: augmentatâ enim dispositione, vel habitu, per actus venialium peccatorum, in tantum potest libido peccandi crescere, quò ille qui peccat finem suum constituat in peccato veniali. Nam vnicuique habenti habitum in quantum huiusmodi finis, est operatio, secundum habitum: & sic multoties peccando venialiter, disponetur ad peccatum mortale. Alio modo peccatum veniale ex genere, remouendo prohibens, potest disponere ad mortale. Qui enim peccat venialiter ex genere, prætermittit aliquem ordinem: & ex hoc quod consuecit voluntatem suam in minoribus, debito Ordini non subicere, disponitur ad hoc, quod etiam voluntatem suam, non subiciat ordini vltimi finis, eligendo id, quod est peccatum mortale, ex genere. Ideo inquit Caietanus ibidem: A venialium consuetudine cauendum est, ne habitatus in illis, occurrentes tentationes, animos dispositos propinque ad mortale inueniant. Quod potissimum timendum est iis, qui deliberatè peccata venialia solent committere. Nam, vt ait B. Laurentius Iullianus, de triumphali Christi agone cap. 1. Peccati deliberata voluntas, ad vniuersa flagitia proclius esse cognoscitur. Idèd B. Clara de Monte falco, vt scribit in eius vitâ Baptista Pergilius 2. p. cap. 16. Dicebat, cum qui consideratè, seu datâ operâ, venialia committit peccata, facile labi in maiora, scilicet mortalia.

46. Quâ de re sic S. Augustinus ser. 88. de temp. Dum homines negligentes despiciunt peccata sua, quia parua sunt, crescentibus minutis peccatis, adduntur etiam

iam crimina, & cumulum faciunt, & demergunt. A-
renæ minutæ similia sunt peccata venialia, sed
& hæc inducendo ad peccata mortalia, demer-
gunt animas. Quia de re sic S. Augustinus scripsit
in Plal. 39. exponens illa verba Psalmi: Multi-
plicatæ sunt (iniquitates) super capillos capitis
mei. Quis, inquit, numerat capillos capitis suis? multo
minis peccata quæ excedunt numerum capillorum
(scilicet, venialia, nec enim in S. David etiam
multa erant mortalia, immo, vt infra videbi-
mus, duo tantum peccata mortalia ab eo com-
missa sunt) Minuta videntur sed multa sunt. Præca-
uit magna, iam non faciã adulterium, homicidium, non
rapis res alienas, non blasphemias, non dicis falsum te-
stimonium: moles ista sunt peccatorum. Magna præca-
uit: de minutis quid agis? An non times minuta? Pro-
teristi molem, vide, ne arenã obruaris. Est hæc poena
peccati: vt enim benè dicit S. Ildorus Hispa-
lensis: Iudicio Diuino, in reatum nequius labuntur,
qui distringere sua facta minorã contemnunt: eò quod
per minora disponuntur, & veluti manu du-
cuntur ad maiora.

47. Adhuc magis S. Thomas id explicat, quia di-
cit: Sicut egritudo disponit ad mortem 1.2. q. 12. a. 5. Et
vt idem docet 1. 2. q. 88. a. 6. Sicut imperfectum
differt à perfecto, & puer à viro, ita differt veniale à
mortali. Pondera singula breuiter. Et idè 2.2. q.
43. a. 7. ad 5. a. Peccatum veniale vergere in detrimen-
tum salutis, quia disponit ad mortale. Origenes h. 8.
in num. peccata venialia vulneribus similia esse
ait: Anima, inquit, quoties peccat, toties vulneratur. O
suspensum per vnumquodque peccatum videre, quo-
modo homo noster interior absidue vulneratur: vulne-
ratur per linguam anima, vulneratur & per cogita-
tiones, & concupiscentias malas. Quæ si omnia videre
passimus, & vulnerata anima sentire cicatrices, cer-
tum est, quod vsque ad mortem resisteremus aduersus
peccatum. Hoc est, malleus occidi à socio, quã
ob respectum eius peccare detrahendo, vel af-
fectum eius detractioni præbendo, vel illum
concitando ad aliquid cum peccato coniun-
ctum, vel non impediendo ex obligatione cha-
ritatis, quæ in Theologia iuxta omnium senten-
tiam obligat ad peccatum, monere peccantem
si possis. Sic & S. Chrysostomus in c. 1. Gal. ait:
Quemadmodum in corporibus, quæ vulnera neglexe-
runt, febres gignant, & putrefactiones, ac mortem de-
nique: itidem in animis, qui pusilla dissimulant, maio-
ra mutant. Similia habet S. Ioannes Damascenus
in Vita SS. Iosaphat & Barlaam cap. 19. Im-
mo, inquit S. Basilus or. 3. de peccato: Peccatum
longè grauius est, quàm sit vulnus aut cicatrix, aut
plaga intumescens ac inflammata. Sed prohi dolor!
Est, non sola corporis vulnera, vt ait S. Chryso-
stomus ep. 5. ad Theod. lapsus, dum negligantur, in-
ducunt mortem, sed etiam ipsius anima: tamen tanta
est insidia nostra, vt illius plagis accuratissime medea-
mur, animæ autem plagas (scilicet peccata venialia)
obstinatè contemnimus. Sed enucleatius hanc rem
explicat noster P. Tanner ex doctrina S. Tho-

ma 1.2. dif. 4. q. 5. dub. 3. n. 55. 56. Disponit, inquit,
directè & per se, & indirectè ac per accidens. Directè
quidem & per se primò, quatenus generatim quendam
Dei, ac rerum Diuinarum neglectum siue negligentiam
inducit. Secundò, quatenus sapit iterata venialia in
certa materiã v. g. furti, producant dispositionem seu
habitum, quo animus ad omnia eiusdem speciei pecca-
ta, etiam in materiã graui ex se facillè inclinatur: &
insuper, nonnunquam etiam ad peccata mortalia di-
uersæ speciei committenda. In quem sensum ait S.
Thomas paulò ante citatus a. 3. in corp. augmen-
tata dispositione vel habitu per actus peccatorum ve-
nialium, in tantum potest libido peccandi crescere quòd
ille qui peccat, sinem suum constituet in peccato ve-
niali: nimirum, ob eundem finem peccando etiam in
materia alterius vitij v. g. propter ludendi amorem, su-
rando &c.

Tertid, addo ego, quatenus per malum venia-
lem vsum sensuum & membrorum, datur causa
tentationibus grauibus, quæ perducunt ad cõ-
sensum, & executionem peccati mortalis. Sic
curiositas oculorum primò venialis, & parua
negligentia, perduxit Dauidem ad adulterium.
Sanctus Dauid, inquit S. Theodorus Studita ser.
4. conspecta casu coniuge curiosè, quid patrauit: norunt
qui legunt. Cum enim, inquit Theodoretus q. 29.
2. Reg. simpliciter non curiosè despexisset, vidit mulie-
rem quæ lauabatur, & forma inestus pulchritudine,
deuorauit hamum peccati. Non ex mali animi institu-
tis, sed fortuito, & casu quodam vulnus acceperat: so-
cordiaq; ac negligentia erat peccatum, non malignita-
tis ac malitia. Pergamus cum Tanner reliqua
dicere, quomodo per accidens peccata venialia
disponant ad mortale. Per accidens, inquit, & indi-
rectè disponunt ad mortale, id est quatenus remouent
& impediunt prohibens, seu obstaculum peccati morta-
lis, tum feruorem scilicet charitatis, tum subinde etiam
peculiaris quædam auxilia gratiæ diuinæ, quibus alio-
qui homo à peccato mortali fuisset inhibitus. Secundò,
quatenus minuunt & impediunt aliquomodo timorem
Dei, & promptum vsum virtutum, corrumpendo vel
imminuendo etiam eorundem habitus acquisitos, vt suo
loco de virtutibus diximus. Hæc ibi Tanner. Supra
autem idem Tanner disp. 4. q. 1. dub. 5. nu. 74. &
seq. dixerat. In qua re, inquit, certum est, primò sal-
tem virtutum acquisitionem efficacitatem frequenta-
tione venialium eatenus diminui, quatenus & ipsa in-
ducunt habitum malum, adeoque etiam inclinationem
contrariam eu qua virtus ex suo genere continet.

Secundò, certum est, inquit Tanner nu. 75. eã
frequentatione, (scilicet venialium) corrumpi etiam
habitum earum virtutum, quarum actus contrarij ex
suo genere non sunt nisi venialia peccata, quales sunt
v. g. liberalitas eutrapielia &c.

Quia he virtutes cum per se non habeant alios a-
ctus contrarios, quàm peccata venialia, vt supponitur,
necesse vt vel ab his corrumpantur, vel nullo modo per
se corrumpantur, quod est planè falsum & absurdum.
Atque in his conueniunt hæctenus Medina &
Zamel hic q. 7. a. 4.

Tertid,

49.

a. Salas 1. 2.
q. 88. tr. 13.
disp. 12.
sect. 4. n.
84.
Arias de
imit. B. V.
cap. 24.
Lect. de
stat. relig.
q. 8 n. 97.
99. & de
pecc. diu. I.
13. c. 12. 15.
Roder. 1. 1.
tr. 1. c. 10.
Nigr. tr. 10.
Afcet. c. 4.
num. 61.
Lugo de
Euchar. 5.
12. l. 4. n.
84.

50.

31. Tercid, verò multò verius est, ceteras quoque virtutes acquiras, etiam quoad habitum, tandem corrumpi per peccata venialia isdem opposita, nisi forte continuatum simul exercitiis eandem virtutum proportionem quadam peccatis eiusmodi venialibus praualeat. Ita Zumel contra Medinam hic loco cit. Probat; tum quia peccata venialia cum sint eiusdem speciei, cum peccatis mortalibus, in eadem materia versantibus, vt inferius suo loco dicitur: Et docet S. Thomas in 2. dist. 42. q. 72. a. 5. & q. 77. a. 7. ad 2. & 1. 2. q. 88. a. 2. & 6. ad 1. vbi ait: Veniale differre à mortali, sicut imperfectum à perfecto, vt puer à viro. Et Caiet. Medina, Zumel, Valentia noster, Vasquez, Tanner 1. 2. d. 4. q. 5. dub. 2. n. 52. Aduersantur etiam specifica bonitati virtutis, & actuum illorum, per quos sunt acquiras, & simul inducunt habitum virtutum eiusdem speciei cuius est ille, qui inductus est, per peccatum mortale, adeo, vt qui promptus est v. g. ad surandum parua (idem autem iudicium est, de detractioe veniali, & aliis peccatis) quantum est ex vi eiusmodi habitus, & obiecti specificè considerati, sit etiam promptus ad surandum magna &c. tum quia ipsa etiam experientia, videtur docere, eum qui nunquam non immoderate comedit, habitum temperantiae penitus tandem amittere. Et cõfirmatur: Quia fieri potest, vt in suo genere non minor sit malitia peccatorum venialium, quam sit bonitas actuum virtutis, quibus, in homine praesertim peccatore, habitus virtutum moralium acquiras sunt.

32. Dixi verò, nisi continuatum exercitium virtutum praualeat &c. quia si v. g. quater venialiter peccaret in materia temperantiae, & toties interim moderate comederet ex habitu temperantiae, seruata interim quadam actuum contrariorum inter se proportionem, is habitum temperantiae antea acquiras non amitteret, vtpote qui non minus per bonos actus confirmaretur, quam per actus malos oppositos debilitaretur. Hæc Tanner.

33. Benè autem supra dixit Tanner, peccata venialia disponere ad mortalia remouendo vel impediendo feruorem charitatis, qui est obstaculum, ne peccata mortalia committatur. Quia id dicit expressè S. Thomas 3. p. q. 79. a. 4. disputans an per Eucharistiam peccata venialia remittantur. Minuunt, inquit, feruorem charitatis, & sunt sicut actio caloris naturalis, per quam deperditur aliquid in corpore, ad quod restaurandum est necessarium cibi nutrimentum.

34. Idem docent, nimirum peccato veniali impediri feruorem charitatis, Durandus in 2. d. 43. q. 6. num. 11. Maior d. 42. q. 6. in secundo quaestio. Alens 1. p. q. 19. nu. 8. ait: Peccatum veniale opponi feruori charitatis, vt anima minus efficaciter Deo adhæreat per charitatem, ad cuius corruptionem etiam disponit. Imò non tantum minuunt feruorem venialia peccata, sed, vt docuit P. Petrus Arubal 3. p. q. 87. a. 2. Peccata venialia, vt habitualiter manent, consistunt in priuatione proxima facultatis (scilicet feruoris) ad eliciendos feruentes actus charitatis, ex quibusdam inspirationi-

bus seu auxiliis gratia actualis ad quam habent respectum. Et ita quando in infusione gratia remittitur veniale, non fit id formaliter & proprie per gratia infusionem, sed quia tunc recuperatur facultas ad actus feruentes charitatis, per annexa auxilia. Quando autem vnum peccatum veniale remittitur sine alio, fit, quia illa facultas late patet, sicut & auxilia Diuina, ad quae habet respectum. Vnde sicut ex parte quadam auxilia ob peccatum veniale homini negata restituntur, non omnia (si actus ob quem auxilia dantur, non sit sufficiens ad acquirenda omnia) sic ex parte facultas illa, in cuius priuatione consistit peccatum veniale, restitui potest, & sic vnum veniale sine alio remittitur.

Primo, Cõfirmatur hæc certa doctrina Theologica à posteriori exemplis eorum Dei seruorum, qui rarissime peccabant venialiter, & nunquam deliberatè (qualis fuit S. Dominicus, S. Franciscus, S. Carolus, S. Philippus Neri, S. Catharina Senensis, S. Teresa S. P. N. Ignatius, S. Xauierus, B. Aloysius, B. Stanislaus.) Hi enim beneficio, perpetuo feruore charitatis omnia opera sua expediebant, & plane ardebant, vtpote ueritè temperare igneum quandam ardore charitatis, quo ardebant, & in oratione, & in sacrificio Missæ, & in aliis operibus ordinatis etiam distractiuis, vt ex vitis eorum constat. E contra, qui sæpè peccant deliberatè, sunt languidi imò tepidi, & frigidè & aridi in omnibus, proinde facillè à diabolo ad mortalia perducuntur. Quia vt dixit Abbas Pimenius. Sicut ad succensam ollam musca non appropinquans, si verò tepida fuerit, insident in ea, & faciunt vermes; ita & monachum succensum igne diuini amoris fugunt demones, tepidum verò illudunt & insequuntur.

Secundo, Cõfirmatur hæc doctrina præclarè sententiâ S. Chrysoctomi hom. 10. in ep. Rom. in mot. vbi de peccatis venialibus loquens, per quæ diabolus hominem facillè capere queat, sic ait: Corpus non ita tempore dissoluitur, vt anima per peccatorum multitudinem marcescat, sicut senescit, ac de gradu deicitur ac senescit. Etenim ad summam iam eadem adducitur negationem, verba nihil significantia enuncians, vt facere solent, qui senectute confecti delirant: eadem mucro ac pituita referta, stupida interim atque obliuiosa, lippitudinem in oculis gestans, omnibus abominabilis, ac talis, vt eam diabolus non ita magno negotio capere queat. Quia nimirum disponitur per venialia ad mortalia committenda, per quæ sola capitur & captiuatur à diabolo. Quocirca cui curæ est ne Deum offendant peccatis mortalibus, vitet venialia deliberata. Alioquin infelix esset illa anima, quæ Deum offenderet peccato mortali in Religione, maxime post plures annos in eâ transactos. Hinc P. Antonius Padilla, magnus in Societate vir, & generis claritate, & virtute, & doctrinâ eximius, qui primus è Societate, thesi propositâ de defendendis omnibus propositionibus P. Molinæ, eum publicè defendit, tum dum esset primum excitata gra-

uis contra scripta P. Molinæ tempestas; Hic inquam tantus vir, (vt scribit P. de Ponte in vitâ P. Aluarez cap. 20. §. 2.) eum magnis angoribus diu premeretur, & morti proximus timeret mortem (vii timuit S. Hilarion Abbas teste S. Hieronymo in eius Vita relata in Breniarium Romanum 21. Octobr. & quidam alij magni Sancti, inter quos fuit B. Ludouicus Bertrandus sacri Ordinis Prædicatorum, & nostræ, dum viueret, Societatis magnus in Hispania Patronus & intimus amicus) hic, inquam, noster P. Padilla interrogatus à quodam Patre an conscientie remorsum sentiret ob aliquod lethale peccatum commissum in 40. annis quibus fuit in Societate exclamando, Respondit: Iesu, quantum monstrum hoc esset: Religiosus, & peccatum mortale non est cur de eâ re agatur. Sed paulò post, Deo reuelante didicit, se saluum fore, & illâ nocte peruenturum ad caelum, & se esse intra cor Dei: & ita letus decima hora noctis eiusdem diei, quo dixit se in caelum iurum, animam Deo tradidit, submissâ voce dicens: Latatus sum in his quæ dicta sunt mihi, in domum Domini ibimus.

Terribile est huius veritatis confirmatiuum exemplum, quomodò scilicet venialia peccata disponant sensim ad peccata mortalia; immò ad eternam damnationem, relatum à S. Teresa de se, in sua vitâ ab ipsamet scriptâ c. 32. *Orans, inquit, in vno momento me inueni meo iudicio postam in inferno non sciens quâ ratione. Intellexi velle Dominum, vt viderem locum, quem ibi demones mihi præparauerant, & ego promerita illum sui ob mea peccata.* (optimum exemplum, vt obiter dicam, de scientia conditionali Dei, quam Societas tenet, hac enim Deus præuidit illam iuram ad infernum, si perrexisset in illo modo viuendi, quem tunc tenebar infra commemorando.) Hac visione verâ suppositâ, videamus quomodo id esse potuerit.

Primò, certum est, S. Teresiam totâ vitâ suâ nullum commisisse mortale peccatum, sed consecutale gratiam baptismalem: Hoc testatur eius Confessarius Didacus Iepesius Episcopus Turiffonensis, l. 3. c. 1. vitæ S. Teresie à se editæ. Et ipsâ S. Teresia c. 2. vitæ suæ scripsit. *Non videtur mihi me à Deo fuisse separatam per culpam mortalem.*

Secundò, certum est illam non offendisse Deû etiam leuiter vilo peccato contrario callitati, & peccatis linguæ, ob quæ duo plurimos damnati certum est. Ipsa enim c. 2. vitæ suæ scribit: *se non habuisse affectum ad vllum graue peccatum, & à rebus inhonestis naturaliter abhorruisse.* Et c. 32. de se scribit: *Non fui inclinata ad murmurandum, nec ad dicendum malè de vilo. Non credo me voluisse alicui malum, nec eram auara, nec recordor me vnquam grauem inuidiam habuisse.* Et noster P. Rodericus Aluarez S. Teresie Confessarius, (diuersus à nostro Patre Balthasaro Aluarez) extractis semel suis perspicillis, coram aliquot discipulis suis (qui id iureiurando postea testati sunt, se ab eo

Lancij Opusc. Tom. 2.

audiuisse) dixit discretè: *Sicut hæc perspicilla non sunt obnoxia vlli inhonestæ cogitationi, ita fuit anima Teresie ex singulari Dei privilegio & gratiâ.*

Tertiò, noster Pater Franciscus Ribera, defendens hanc Sanctam in peculiari tractatu de peccatis eius, qualia fuerint, & visionem de inferni loco ei præparato, & ab ea viso declarans, scribit, *Quædam Priorisâ Discalceatâ, Familiari S. Teresie aliquoties audiuisse, eum proposuisse S. Teresie quiddam pertinens ad materiam inhonestam consilij gratiâ, (forte vt ego existimo, vel de illusionibus nocturnis, vel de tentationibus, aut motibus fædis carnis) S. Teresiam ei respondisse, se id non intelligere. & se nunquam totâ vitâ habuisse quicquam in hac materia quod consideretur.* Et, vt scribit idem Archiepiscopus eodem capite, illam Monialem remisit, vt consilium pro illâ re, ab aliquo alio peteret.

Cur ergo Deus ostendit locum pro eâ præparatum in inferno? Respondet P. Ribera, illam peruenturam fuisse ad infernum, si continuasset illa peccata venialia, quibus tunc erat dedita; illa non curans, quia putabat non esse peccata. Qua de re ipsa valdè conqueritur cap. 5. vitæ suæ, & grato animo recolat, se ab hac cecitate per 17. annos continuata, primum in aliquibus rebus fuisse à docto quodam P. Dominicano, & tandem totaliter à Patribus Societatis liberatam, eique fuisse detecta mala eius principia seu dictamina. *Quod si quæras, quænam fuerint illa peccata venialia, per quorum continuationem dæuenerat ad infernum sibi præparatum, & diuinitus ostensum; Respondeo, illam ipsam ea commemorare. Nam c. 2. scribit: Fuisse otiosas & lalas conuersationes, cum aliis immatura ætatis & virtutis, qui, vt ait P. Ribera, facile labi potuissent, cum illa fuerit valdè affabilis & amans, (licet honeste) illos, qui cum eâ conseruabant amicitiam. Ideo ipsa experta hoc periculum cap. 7. rogat per amorem Dei suas Moniales, vt fugiant tales conuersationes exemplo suo.*

Si ergo hæc permessa illi à Superioribus, ad eoque leuia, vt quidam Confessarij dicerent nõ esse peccata, illam perduxissent ad infernum; quid dicendum est de apertis peccatis murmurationum, seminantium discordias, diffidentias, auersiones, & de aliis periculosioribus? sunt enim peccata velut annuli quidam catenæ: vnû trahit aliud, & tandem perducit ad perdendam gratiam per peccatum mortale, & postea tandem ad perdendam vocationem. Nam, vt ait B. Laurentius Iustinianus lib. de vita solit. cap. 4. *In vnâ malignitatis catenâ considerata sunt vitia in animarum ruinam, ab immundis spiritibus fabricata atque contexta.* Ideo ferè nunquam perditur vocationis, nisi, vt benè dicebat P. Petrus Ximenez, post multa peccata venialia, & ex his orta peccata mortalia contra vota in Religione commissa.

Quem progressum peccatorum venialium

Nu in

61.

62.

63.

64.

Ruffin. l. 1.
n. 2. c. 2.
Innoc.
Append.
Mat. 2. 4.
Palch. c.
1. 3. d. 3. m.
Pronom. 36.

57.

in mortalia desinentium, ad viuum ita describit S. Bernardus serm. 63 in Cant. loquens de floribus, qui in horto Religionis per nostram incuriam acescunt: Hoc, inquit, frigus si semel animam peruasit, anima incuria spiritu dormitante, ac nemine deinde quod absit inhibente, ad interiora eius peruenit, descenderit in viscera cordis, & sinum mentis, concusserit affectiones, occupauerit consilij semitas, perturbauerit iudicij lumen, libertatem addixerit spiritus, mox ut in corpore solet egerire febricitantibus (en quomodo describit peccatū veniale instar morbi, uti dixerat S. Thomas disponere ad mortale) subit quidam anime rigor, & vigor lentescit: languor fingitur virium, horror austeritatis intenditur, timor sollicitat pauperatis, contrahitur animus, subtrahitur gratia, protrahitur longitudo vite, sopitur ratio, spiritus extinguitur, deseruescit nouitius seruior, ingrauescit tepor fastidiosus, refrigescit fraterna charitas, blanditur voluptas, salus securitas reuocat consuetudo. Quid plura: dissimulatur lex (Dei præcepta, vel regularem obseruantia) abdicatur usus, proscritur, derelinquitur timor Domini, dantur postremo impudentia manus, presumitur ille temerarius, ille pudendus, ille turpissimus, plenus ille ignominia & confusione, saltus, de excelsu in abyssum, de parimento in sterquilinum, de folio in cloacam, de caelo in cœnum, de claustro in seculum, de paradiso in infernum. Patuit hoc in Dauid Rege viro secundum cor Dei, qui etiam habebat decem uxores ad remedium concupiscentia, ut habetur 2. Regum. 15. 16. tamen 2. Reg. 11. 2. per curiositatem venialem deuenit ad tot peccata fœda. Ita Salomon, ita Absalon, ex curiositate oculorum veniali in aspiciendis pulchris faminis: ex curiosa lectione veniali, vel auditione obscenorum, sic alij passim in mundo. Nam, ut bene ait S. Dorotheus serm. 5. Cum diabolus quæpiam qui peccare nullo modo velit, intuetur, non ita est ineptus, aut ad malè agendum ignauus, ut statim illi peccatum aliquod grauissimum suggerat, aut scelus aliquod profanum suadeat. Nequaquam enim illi dicit: Vade & scortare, aut furtum committe. Nouit enim hæc à nobis prorsus non admitti, sed admiscet se iustificationibus nostris, tunc fortior est, tunc magis nocet, tunc amplius operatur, cum perstamus in voluntate nostrâ, & nosmetipsos instituiamus, & informamus. Hoc est, dum nos nostris dictaminibus dirigimus contrariis doctrinæ eorum à quibus dirigi debemus. Supra autem ser. 3. docens quomodo conscientiam nostram à grauibus peccatis seruare debeamus illa sciam, monuerat: Studemus custodire conscientiam nostram, neque conculcemus eam in aliquo etsi id minimum sit. Ut enim videre facile est, ex his minimis, & verè vilibus ad magna contemnentia delabimur. Cum enim ceperit quis dicere, Quid est si verbum hoc vnicum, (tempore silentij, in quo licet obiter & per paucis loqui) locutus fuerit: Quid est si modicum hoc comedero? Ex hoc, Quid id, Quid illud, admittitur mala & amara esca, & sensim incipit quis, ac pedetentim in maiora & grauiora prolabi, & sic deinceps per partes proruens periclitatur, atque in

perfectam insensibilitatem decedit. Curate lenia, quæ ad lenia sunt, ne grauiora fiant. Et virtutes & peccata à paruis incipiunt, & ad magna vel bona vel mala perducunt. Quocirca S. Barlaam, præfribens S. Iosaphat, à se baptizato, normam viuendi & seruandam integre gratiam in baptismo receptam, monet inter alia, ut paruis peccatis aditum in animum præcludat: Ob id enim, inquit, maiora peccata quotidie, ad nos aditum habent, acque in animas nostras imperium obtinent, quoniam us, quæ minora esse videntur, consentanea correctio minime adhibetur. Ut enim in corporibus, qui parua vulnera negligunt, sanem plerumque ac mortem sibi ipsis accersunt, ad eundem modum etiam in animis hoc visu veniat, ut qui minima vitia ac peccata nihili pendunt, grauiora sibi inuehant. Quatenus autem grauiora peccata ipsi oboriuntur, contructo tandem habitu, anima in contemptum cadit. Impius enim, inquit ille, cum in profundum venerit, contemnit. Ac deinceps, ut sus in cœno volutari gaudet, sic etiam anima illa prauæ consuetudini immerse, ne peccatorum quidem seuerum sentit, verum potius ipsis gaudet & oblectatur: vitiumque, instar boni cuiuspiam, arctissime retinet. Atque vitiam aliquando recepta meliori mente, scelerum suorum sensu afficiatur, non tamen sine magno labore ac sudore, à praua consuetudine, cui vltro ac sponte se inuitatem addixit, liberatur. Ita à paruis malorum exiguorum initiis, ad maiora delabimur. Malum enim, ut ait S. Dionysius Areopagita, cum sit defectio à bono, sua infirmitate & pondere, semper ad aliud, & aliud malum progreditur. Sed hoc mirabilius est, id etiam ab Ethnico Aristotele agnoscitur, qui cum dixisset: In principio peccatum consistere (hoc est, dum ei non resistitur primâ facie) ostendit exemplis, multa & grauissima mala ensceci ex paruis. Et cap. 8. ad seruandam Rempub. hoc imprimis dat monitum: In rem etiam paruam intendere, paruam custodire. Idem S. Gregorius Papa ait: Nonnunquam deterius in paruâ, quam in magnâ culpâ peccatur. Maior enim quod citius agnosceatur, ed etiam celerius emendatur, minor verò dum quasi nulla creditur, ed petis quod & securus in usu retinetur.

Merito ergo S. Thomas dixit peccata venialia disponere ad mortalia. Merito idem monuit 3. p. q. 87. a. 1. ad 1. Debet, inquit, homo habere propositiuam se præparandâ ad peccata venialia minuenda: alius enim esset ei periculum descendendi, à gratia, vel à statu religioso in Religiosis, cum desereret appetitum proficiendi, seu tollendi impedimenta spiritualis profectus: quo sunt peccata venialia. A quibus dum non custoditur cor, nec ab eo atcentur, anima, ut ait S. Macarius h. 15. surripitur à vitio & assimilatur ciuitati muris carenti, quam ingredientur latrones quacunque parte volunt, absque vilo impedimento, illam 3. reddunt desertam (à gratia sanctificante) & incendunt; ita, inquit, idem ibidem, dum negligit, & tibi ipsi non attendis, subintroeunt spiritus nequissimi, qui denigrant, & desertam faciunt mentem tuam, dispergentes cogitationes tuas in hoc seculum.

Ecce

71. Ecce processus peccatorum venialium & dispositiones eius ad mortalia. Merito ergo Sancti adeo abhorrebant ab eis, quia magnificabant Dei gratiam, quam sciebant perdi medietate per venialia. Et quod deterius est, ut docent P.N. Sanchez to. 1. in Decal. l. 1. c. 5. nu. 4. *Propositiu committendi omnia venialia: quorquot se obrulerunt, solag mortalia vitandi, est mortale, quamuis contemptus desit: quia talis propositi obiectum, in se continet apertissimum mortaliter peccandi periculum. Et ex eo proposito oriri hoc periculum, constat ex multis similibus, quae affert D. Augustinus relatus. cap. tres sunt, de penitentia d. 1. Et docet optime Alesius 4. par. q. 65. membro 3. a. 1. §. 1. & c. Confirmanetur haec omnia de dispositione peccatorum venialium ad mortalia graui testimonio S. Bernardi l. 2. de 7. panib. Hinc fratres mihi tristitia magna & dolor contumus cordi meo, quod nonnullos tam prouos ad leuitatem ad risum, & ad scurrilia verba tam faciles video, ut pertimescam valde ne forte plus quam expediat, diuina misericordia immemores, & ingrati tam multis beneficiis suis, aliquando deserantur a gratia. Si haec peccata venialia, quae reputantur ab imperfectis promissoribus, apta sunt iudicio S. Bernardi hominem priuare Dei gratia; quanto magis grauiora, uti sunt mendacia perniciofa, detractiones?*

72. Quinta causa seu Consideratio, ob quam merito Sancti abhorrebant a venialibus peccatis erat, impedimentum multiplex proueniens ex illis ad assequendam vitae perfectionem, & sanctitatem; imò & profectum in virtutibus sine quo ordinariè non acquiritur perfectio. Primum, quia ut docet S. Thomas 1. 2. q. 89. a. 1. c. & q. 88. a. 1. ad 1. & 2. q. 105. ar. 1. ad 1. *Peccata venialia actus virtutum corrumpunt & impediunt.*

Queres primo, quomodo corrumpunt venialia actus virtutum?

73. Respondeo primo, quia dum vel finem, vel alias circumstantias actuum virtutum supernaturalium inficiunt, ita, ut illi actus sint peccata (v. g. oratio cum distractione voluntaria in se, vel in causa, concio, lectio &c. vel aliud bonum opus, ob vanam gloriam factum) tales actus corrupti sunt a peccato, quia ob illud non sunt meritorij, proinde nil conferunt ad profectum in virtutibus supernaturalibus, qui profectus formaliter, & materialiter tunc fit, cum habitus virtutum supernaturalium, augentur in anima, qui extra Sacramentum, non augentur per actus peccato infectos, quia non sunt meritorij, ut docent Theologi cum S. Thoma 2. 2. q. 132. a. 3. ad 1. *Opus enim bonum est ex integra causa; malum autem ex singularibus defectibus;* ut ait S. Dionysius Areopagita c. 4. diu. Nom. receptus ab omnibus Theologis, cum S. Thoma 1. 2. q. 18. a. 4. ad 1. *Ita ut si aliquid desit, quod requiratur ad debitas circumstantias, erit actio mala:* ut ait cum omnibus Theologis S. Thomas quaestione citata. a. 3. Nam ut bene antea docuit S. Chryostomus

Lancij Opu. Tom. 2.

hom. 30. ad pop. *Non potest esse simul meritum & delictum.*

74. Respondeo secundo, peccata venialia etiam actus naturales virtutum corrumpunt, & faciunt ne profint ad profectum in virtutibus acquisitis, & ad perfectionem: quia quamuis in Ethnicis, & Christianis in peccato mortali existentibus, crescant habitus naturales acquisiti, per actus naturales peccato infectos, ij tamen ad perfectionem vitae spiritualis non conducunt, quia perfectio exigit, ut fiant actus humani, sine peccato, illi autem actus augent habitum ad producendos actus tales, per quales aucti sunt, id est peccaminosos.

75. Queres secundo, quomodo peccata venialia impediunt actus virtutum, ac proinde profectum in virtutibus, & perfectionem, quae frequentationem actuum virtutis acquiritur.

Respondeo primo, quia peccata venialia dum committuntur, occupant, ut ita dicam, illam particulam temporis in qua committuntur, ne tunc loco peccati venialis illam occupantis, eliciatur aliquis actus virtutis Deo mouente, vel ex habitu antea acquisito elicito, vel ex solo auxilio actuali Diuinae gratiae semper ad omnes actus supernaturales necessariae, sed magis si eliciendus sit actus valde heroicus & intensior, quam sit habitus eiusdem virtutis valde remissus. Etsi enim vno eodemque tempore possit aliquis iustus actum aliquem virtutis elicere, verbi gratia, deuote orare, & aduenienti pauperi spectantibus aliis dare, ex voluntario appetitu vanae gloriae & laudis, eleemosynam, tamè si hoc vel aliud peccatum tunc non committeret sed alium actum virtutis eliceret, verbi gratia, largitionem eleemosynae ex amore Dei, melius esset. Verum tunc per affectum vanae gloriae, impeditus esset actus virtutis charitatis erga pauperem, qui ex Dei amore elici tunc vnà cum oratione deuota non interrupta potuerat. Quod est magnum damnum spirituale per peccatum veniale iusto illatum.

Sanè si mercator haberet domi suae aliquem famulum quem per plures annos aluit, & aduerteret eum fuisse causam ne quolibet die lucraretur centum millia ducatorum, statim eum domo sua expelleret, & nunquam eius opera vteretur nec domum admitteret, & abhorreret ab eo magis quam a quouis re creatà, & ab ipso diabolo, ita nos peccatum veniale tractare debemus, quia illa temporis particulam quae insumitur in eo admittendo, perdimus meritum, quod est maius bonum iudicio Dei, & nostro, si fidem de Deo habemus, quam mille immò quam actu infiniti miliones. Siquidem quouis merito verè & realiter acquiritur per gratiam, substantialem Dei praesentiam tanquam amici, & ut loquitur Apostolus Heb. 13. 16. *promeremur Deum;* quo etiam modo loquendi de merito, loquuntur S. Ignatius m. epist. ad Roman. & S.

N n 2 Cypri.

- Cypri. l. de vnit. Eccl. seu de simpl. Prælatorum.
76. *Respondeo secundò.* Quia spectato communi modo viuendi hominum, plura peccata committunt, quam faciunt bona, vnde magis crescunt habitus vitiorum non æquè habitus virtutum, à quibus actus virtutum procedant. & ita fit, vt etiam alijs temporibus, quando homo nil peccat, actus virtutum non eliciantur ab habitibus virtutum minus, intensius, & minus efficacibus. Nam, vt ait Aristoteles receptus ab omnibus in hoc, lib. 2. Eth. cap. 2. *Peccare multis modis possumus, malum enim est infiniti, vt Pythagorici conuectabant, bonum autem finiti. Rectè autem agere, vno modo tantum licet. Atque idcirco illud facile, hoc difficile est: siquidem est facile aberrare à scopo, sicut ipsum scopum attingere difficile est.* Quapropter frequentiores actus peccatorum etiam alia tempora occupando, quibus tunc actus boni possent elici, impediunt illos.
77. *Tertio.* Peccata venialia impediunt actus virtutù, ac proinde profectù in ijs & perfectione. Quia, vt supra dictum est à me, peccata venialia impediunt influxum auxiliorù efficacium Diuinæ gratiæ (vt docet SS. PP. & Theol. classici) omnino necessariù ad eliciendos actus virtutù supernaturalis, per quos offertur viatoribus profectio.
78. *Quarto.* Peccata venialia impediunt actus virtutum, & per hoc, profectum in ijs & perfectionem, *Quia peccata venialia diminuunt inclinationem ad virtutem quam homo habet in natura* (vt docent cum S. Thomas 1. 2. q. 85. art. 1. S. Basiliius reg. 2. fusà, & S. Chrysostomus hom. 24. in Matth. Et S. Bernardus lib. de vitâ solitariâ.) *Per actus enim humanos fit quedam inclinatio ad similes actus (vt ostendit S. Thomas 1. 2. q. 51. a. 1. & 2.) Oportet autem quod ex hoc, quoddam aliquid inclinatur ad vnum contrarium, diminuatur inclinatio eius ad aliud. Vnde cum peccatum sit contrarium virtuti, ex hoc ipso, quoddam homo peccat, diminetur bonum natura, quoddam inclinatio ad virtutem.*
79. Quoniam verò, vt idem S. Doctor ait 1. 2. q. 85. art. 2. *hec inclinatio ad virtutem potest diminui in infinitum, quia in infinitum possunt impedimenta apponi. secundum quod homo potest in infinitum addere peccatum peccato, idèd, ex parte termini & finis, quod est bonum virtutis (scilicet assequendæ) hec inclinatio maximè diminui potest, non tamen totaliter extingui, quia manet natura rationalis humana, in quâ est inclinatio ad virtutem. Idèd experiuntur peccatis venialibus frequentibus dediti, maximam repugnantiam ad exercitium virtutum, tædium in oratione, in colloquijs spiritualibus, in lectione piorum librorum, auersionem à pœnitentijs corporalibus, fugam personarum de rebus spiritualibus loquentium, nauseam confusionum externarum, metum pœnitentiarum publicarum, pudorem in externâ modestie demonstratione, & è contrario magnam inclinationem ad contraria his actibus virtutum.*
80. *Quindò.* Peccata venialia impediunt actus virtutum, & sic profectum in virtutibus & perfectionem. Quia peccatum veniale, vt docet S. Thomas 3. p. q. 87. art. 1. *aliqua, etsi imperfectè, separant hominem à Deo: quia etiam per peccatum veniale deordinatur voluntas hominis, per immoderatam conuersionem ad bonum creatum. Et idèd art. 2. ad 3. ait: Remitti peccatum veniale, per actum procedentem ex gratia, per quem remoueat inordinata adhesio ad rem temporalem. Peccatum enim veniale, vt idem S. Doctor ait, 2. 2. q. 24. a. 10. est quedam inordinatio circa ea que sunt ad finem. Sanè Deus, qui quous peccato veniali offenditur, & qui est finis omnium nostrarum actionum, propter quem in cælo adipiscendum creati sumus, vt ad eum pertueniamus, Deus ipse sanguinem suum fudit, talis, inquam, Deus, cuius acquisitio, est acquisitio maiorum bonorum, quàm sint in omnibus rebus, & felicitatibus, & voluptatibus humanis, dignior est, quàm finis cuiusvis itineris, & peregrinationis humanæ, ob commodum aliquod luseptæ, sicut ergo dū iter aliquod facimus, vehementer cauemus ne retardemur ab assequendo termino & fine viæ nostræ, & vias auercentes nos ab eo, & iter longius reddentes, penitus fugimus; ita saltem vitemus quoduis peccatum veniale, siquidem retardat nos, ne nostro affectu promptè, ac proinde citò feramur in Deum, summum, & verum bonum nostrum.*
81. *Sextò.* Peccata venialia impediunt actus virtutum, & hac ratione profectum in ijs & perfectionem, *Quia peccata venialia diminuunt feruorem charitatis, vt ait S. Thomas 3. p. q. 79. art. 4. necessarium ad actus eximios virtutum & profectum ac perfectionem. Idèd eis dediti experiuntur se valdè tepidos in bono, immò frigidus, eoquæ magis, quò pluribus & grauioribus peccatis venialibus Deum offendunt. E contra, qui ea vitant toto conatu, feruentissimi solent esse. Nam, vt ait S. Ambrosius l. de Arca & Noë. cap. 17. *Cessante iuuentio culpa atque delicti, salus tua est, atque inoffensus, anima vigor resurgit.* Vigor iste, feruor est in exercendis operibus virtutum, omnem tepiditatis languorem & socordiam eliminans. Nec enim cum igne potest frigus, & gelu vno in loco manere. Idèd B. Laurentius Iustinianus cap. 9. *Vitæ dicebat, seruo Dei etiam parua esse vitanda peccata, ne charitas, (id est, seruo charitatis) refrigescat.* Qui feruoris defectus tanti momenti est, vt ob eum Religio Monastici Ordinis tota concidat iudicio S. Anselmi l. de similit. c. 122. *Sicut pisces, inquit, decurrenre aquâ viuarij moriuntur, si claustræ ipsius minutatim, ac sæpè crepant, nec reficiuntur; ita omnis Religio Monastici Ordinis funditus perit, si custodia eius per modicarum contemptum culparum, paulatim à seruore suo tepescit: attestante Scriptura (Eccli. 19. 1.) Qui modica spernit, paulatim decidet.**
82. *Idèd reverendum est (vt monet S. Bernardus Epistola*

Epistola 136. ad Lotharium Imperatorem) *ne minimorum neglectus, impedimentum sit maximorum; scilicet actuum virtutis, & profectus in virtutibus, qui non nisi per actus virtutum multiplicatos sit. Ideo peccatis venialibus dediti non proficiunt, sed hærent sicut naus in mari sine villo vento: imò sicut naus detenta ab aliquo impedimento, vel anchoræ vel arenæ, in quam impigit, vel à qua demersa est. Et si enim parua res quævis arenula sit, respectu magnorum lapidum, tamen multiplicata, ita onerat nauē, vt progredi non possit, imo sæpè demergit. Pulchrè hoc explicat S. Augustinus in Psal. 39. exponens illa verba: Multiplicatæ sunt (scilicet iniquitates) super capillos capitis mei: Quis, inquit, numerat capillos capitis sui: multò minus peccata, quæ excedunt numerum capillorum: (scilicet venialia, nec enim in Dauide, tam multa erant mortalia) minuta videntur, sed multa sunt. Præcauisisti magna, iam non facis adulterium, iam non facis homicidium, non rapis res alienas, non blasphemias, non dicis falsum testimonium: moles istæ sunt peccatorum. Magna præcauisisti: de minutis quid agis? An non times minuta: proticisti molem, vide ne arenâ obruaris. Ideo Sancti metuentes subuersionem suæ nauis, scilicet corporis, & animæ, tanquam à nauarcho gubernantis corpus, vitabant toto conatu peccata venialia.*

Dixi supra: Quintam causam, ob quam vitanda sunt à nobis omnia peccata venialia: nimirum, quia ex illis multiplex prouenit impedimentum, ad assequendam vitæ perfectionem, quæ est finis nostræ Societatis in Regulâ 2. Summ. expressis, & finis Tertij anni peculiari studio querendus vti & ab omnibus, alijs vitis spiritualibus intenditur: ac proinde impediunt etiam profectum spirituale, qui de lege Dei ordinari est tanquam via ad terminum: hoc est, ad perfectionem consequendam. Primum autem impedimentum huius profectus & perfectionis ortum à peccato veniali, ostendi esse, quia corrumpit & impedit actus virtutum, id quæ demonstraui modis, quibus id facit.

Nunc proferam secundum impedimentum, quod ex peccatis venialibus nascitur ad perfectionem & profectum, ex eo, quod vt docet (præter experientiam) S. Thomas, 3. p. q. 87. a. 1. in corpore articuli, per peccatum veniale retardatur affectus hominis ne promptè feratur in Deū. Hoc autem peccatum veniale facit, tum diminuendo feruorem charitatis, tum impediendo illa Diuinæ gratiæ auxilia, sine quibus excitantibus & adiuantibus hominem, ille non potest promptè ferri in Deum, tū quia produciunt & augent prauos habitus vitiorum, quorum aucta inclinatione ad actus malos, minor sentitur inclinatio virtutis ad actus bonos, quæ in virtute, magna & vehemens esse debet tunc dū quis promptè vult ferri in Deum per actus

Lancij Opusc. Tom. 2.

virtutum. Profectus autem & perfectio talis qualis est finis nostræ Societatis, & Tertij anni & aliorum virorum spiritualium, includit in se & supponit tales virtutum actus, per quos, animus promptè feratur in Deum, imò promptissimè. Tales enim actus reperiuntur in omnibus illis qui verè & solidè in virtutibus proficiunt, multò autem magis in illis, qui iam ascenderunt ad altos Euangelicæ perfectionis gradus. Illi enim in omni occasione exercendæ virtutis, & ad simplicem apprehensionem boni, beneficio Diuinæ gratiæ excitantis & adiuantis eos, & habituum bonorum antea acquisitorum, quasi connaturaliter feruntur in Deum promptissimè per actus virtutum, etiam heroicos & difficiles, quales sunt, qui per humilitatem, & patientiam, & amorem inimicorum, & amorem crucis, & pœnitentiam eliciuntur aut imperantur.

Tertium Impedimentum ad perfectionem acquirendam & profectum in virtutibus (per quem illa acquiritur sicut calor producitur per calefactionem) ex peccatis venialibus oritur, est quia per quodlibet peccatum veniale, deordinatur voluntas hominis, per immoderatam conuersionem ad bonum creatum, vt docet S. Thomas 3. p. q. 87. art. 1. in corp. & art. 2. ad 3. Et ita videmus in iis qui frequenter peccata venialia committunt, magis eos & libentiùs se occupare, exempli gratiâ, in recreationibus corporis, quàm in recreatione animæ, id est, oratione vel lectione spirituali: magis delectari lectione curiosâ solum intellectum pascente, quàm in lectione librorum spiritualium affectus pios excitantium: magis & libentiùs eos sermonibus iocosis, vanis, immodè quandoquæ & scurrilibus vacare, quàm spiritualibus & piis: magis ad otium propendere, quàm ad laborem: magis ad oblectationes gulæ, quàm ad actiones lucra meritorum adferentes animæ: libentiùs conuersari cum indevotis & dycolis & facetis, quàm cum magis deuotis, magis spiritualibus, magis obseruantibus regulas: libentiùs querere & eligere res meliores, pretiosas, curiosas, pro sui corporis commoditatibus, quàm res viliores & simplices, in quibus maior paupertas elucet. Hæc omnia sunt effectus peccatorum venialium, & alia his similia, quæ cernuntur in hominibus imperfectis, & de suo spirituali profectu, ac acquirendâ perfectione non sollicitis. Talia enim agendo, manifestè indicant, se per peccata venialia habere deordinatam voluntatem (vt S. Thomas l. c. loquitur) per immoderatam conuersionem ad bonum creatum, seu temporale, vt art. 2. ait. Si ergo quoduis peccatum veniale ita deordinat hominis voluntatem, per conuersionem ad bonum creatum & temporale, quanto magis multa peccata venialia, si per annum multa committantur; quanto magis, si quolibet mense, &

N n 3 adhuc

adhuc magis si qualibet hebdomada, & adhuc magis, si quolibet die; & adhuc magis, si qualibet hora multis peccatis venialibus offendatur Deus. Tunc enim incredibilis sentitur inordinatio voluntatis, & immoderata conuersio ad bona terrena, & ad neglectum bonorum spiritualium ac diuinorum, quæ ita sunt repugnancia illis, sicut lux tenebris. Quocirca in tali statu homo existens, perfectus & sanctus esse nullo modo potest. Sanctitati enim è diametro repugnat vita hominis per peccata venialia rebus terrenis adherens. Nam ubi sanctitas est, cor à rebus terrenis omnino auellit: ideo græcè Sanctus appellatur *ἅγιος*, quod, ut notat Origenes, & S. Thomas 2. 2. q. 81. art. 8. significat, *sine terra*. Et ideo S. Thomas loco citato, describens quid sit Sanctitas, ait: oportere, quod mens ab inferioribus rebus abstrahatur, ad hoc, quod suprema rei possit coniungi. & hanc coniunctionem ibidem dicit fieri, per Sanctitatem. Cui ergo terrenæ res excitent carnalia desideria tanquam fomenta ipsorum, & ea sint, vel causa peccatorum venialium, vel potius ipsa peccata venialia, qui ea frequenter committit, magna impedimenta obicit perfectioni, & sanctitati acquirendæ.

85. *Quartum Impedimentum* Peccata venialia adferunt perfectioni & sanctitati (pro eodè enim hic sumitur) quia in verâ solidâque perfectione & virtute, intrinsecè includitur; & requiritur summa mundities & puritas animæ, ob quam, vitæ huius summam perfectionem, sancti veteres, appellabant *puritatem*, ut est apud Cassianum l. 4. Inst. c. vlt. & lib. 12. Inst. cap. 23. Coll. 1. cap. 6.

86. Ideò S. Dionysius Areopagita cap. 12. de diu. nom. describens sanctitatem ait: *Sanctitas est ab omni labe, seu vitio libera, perfectâq; ac omni ex parte incontaminata puritas*: quam descriptionem admittit & sequitur S. Thomas in 1. d. 10. q. 4. ad quart. & in 3. d. 3. q. 1. Porro explicans hæc verba S. Dionysij S. Thomas in Commentario libri de diuinis nominibus lect. 1. sic ait: *In his verbis tres gradus munditiæ designantur, qui ad sanctitatem requiruntur.*

87. *Quorum Primus est libertas ab omni immunditia*. Quodais autem peccatum veniale, immunditia quædam est, ideo, vel vno peccato inquinati, non possunt celos ingredi, quia illuc nil coinquinarum intrabit. Apoc. 21. vlt.

Secundus gradus munditiæ, inquit ibidem S. Thomas, est, ut sit munditia perfecta. Perfectum autem est, cui nihil deest. Contingit autem quandoque quod aliquis immunditia quidem non subiacet, deest tamen sibi aliquid ad munditiæ, in quantum passionibus immunditiæ inquietatur, quæ cum tolluntur, fit perfecta munditia. Atqui etiã passionum inquietantium nos motus; cum sunt voluntarij vel in se vel in causâ, peccata sunt; sunt enim actus inordinati, contra rectam ratione exur-

gentes, ideoque si voluntarij sint, & non reatentur voluntariè, peccata sunt. Hoc est enim satis ad reatum peccati.

Tertius gradus munditiæ est, ut sit omnino immaculata, inquit S. Thomas ibidem, erit autem omnino immaculata munditia, cum non solum in se ipso aliquis puritatem habet, sed etiam nihil est exterius, quod eum ad immunditiam (scilicet peccatum) trahere possit. Et in his tribus munditiæ gradibus, inquit S. Thomas, ratio sanctitatis perfecta consistit. Pondera singula.

Cum ergo quoduis peccatum veniale sit quædam impuritas, & immunditia maculans animam, directe opponitur sanctitati, cui intrinseca est perfecta munditia.

Quod si quis obijciat doctrinam S. Thomæ dicentis. 1. 2. q. 89. art. 1. Peccatum veniale non proprie causare maculam, sed tantum secundum quid: Respondendum est, S. Thomam expressè loqui eo loco de tali maculâ, per quam excludatur, & diminuat habitus charitatis, & aliarum virtutum, quod non facit peccatum veniale, sed mortale, quod pellendo ex animâ gratiam, pellit & charitatem, & alias omnes virtutes, & dona Spiritus sancti, exceptâ fide, & spe, ut docent Theologi cum Concilio Tridentino. Certum tamen est, etiam peccato quouis veniali animam maculari verè & proprie. *Primò*. Quia ut benè ait Vasquez 1. 2. disp. 139. c. 4. no. 17. & 18. verè & proprie homo dicitur mundari, dum à peccatis venialibus mundatur, siue per Sacramenta, siue alijs modis in Ecclesiâ restitatis, vti sunt actus charitatis, contritionis, aliarum virtutum, & vsus Sacramentalium. 3. p. q. 87. a. 3.

Secundò. Quia omnes admittuntur ad cælum qui non sunt coinquinati aliqua maculâ Apoc. 21. vlt. & c. 1. 4. 5. Atque vel vno peccato inquinatus non admittitur, ergo peccatum veniale est inquinatio & macula.

Tertio. Quia apertissimus de peccatis venialibus est sermo Proverb. 20. 9. *Quis potest dicere mundum est cor meum, purus sum à peccato* & Multi autem sunt puri à mortalibus criminibus, ergo verè venialia sunt immunditia & impuritas, ac proinde maculæ.

Quarto. Quia Ephes. 5. 26. inter effectus baptismi ponitur, quod Christus Ecclesiam lauaret aqua munda, ut exhibeat sibi gloriosam, non habentem maculam aut rugam. Hoc autem fit, quia & ab originali, & à mortali & à veniali mundatur, ergo sunt maculæ veræ. Atque ita S. Thomas 3. p. q. 87. art. 2. ad 3. expressè ait: *Ad tollendam maculam peccati mortalis, inducitur per priuationem gratiæ, requiritur infusio gratiæ: sed ad tollendam maculam venialis peccati, (quam passio ante, similem dixit esse luto aut pulueri) requiritur aliquem actum procedentem ex gratiâ, per quam remoueat inordinata adhesio ad rem temporalem.* Idem asserit in 4. disp. 21. q. 2. art. 2. quæst. 1. ad 1. Maculâ autem peccati venialis consti-

fit in priuatione notoris actualis, & quasi exterioris fulgoris, in quantam impedit notorem, qui est ex actibus virtutum, vt dicit S. Thomas 1.2.q.89. art.1.

Merito ergo S. Augustinus l.50. hh.h.50. c.3. ea appellat, veluti scabiem nostrum decus ita exterminantem, vt ab illius Sponsi, speciosi formâ pra filiis hominum, castissimis amplexibus separent. Et S. Cæsarius Arelatenfis h.8. venialia peccata ait: animam non quidem occidere; sed eam velut quibusdam pustulis, & quasi horrendâ scabie repletam, deformem facere. S. Basilius autem in c.4. Isai. Ea sordibus comparat, qua anima splendorem exterminant. & nativo eius decori offundunt. S. Gregorius in cap.5. Cant. sordibus ea esse similia ait. S. Leo l.4. Quaedam ait: illis corda sordescere de mundano puluere. S. Bernardus l. de triplici custodia: Nobis, inquit, ad immunditiam, minima quælibet inobedientia sufficit, nec iam nouus est, sed grauis macula, si in actionibus nostris, vel minorum residet negligentia mandatorum.

Verè ergo peccata venialia sunt macula coquinans animam, ac proinde sancti qui aspirabant ad mundiciem Ecclesie triumphantis, quæ sine macula & ruga est, ab eis adeo abhorrebant.

CAPVT SEXTVM.

Consuetudo parui faciendi venialia facit, vt non curetur lapsus in mortalia.

91. Sexta causa seu consideratio vitandi peccata venialia est, quia peccatum veniale tanquam res leuis & exigui momenti reputatur, sed ex consuetudine ea parui faciendi, nascitur, vt etiam grauiora non curentur, & in occasionibus perpetrentur, quod non fieret, si venialia vitarentur. Nam, vt ait S. Hieronymus ep. 14. ad Celantiam, seu Paulinus; Non cito ad maiora progreditur qui parua formidat: sicut è contratio, vt scribit S. Ildorus Hispalensis l.2. sent. c.19. Experimento vel contemptu minorum peccatorum, maiora committuntur peccata. Habet enim, inquit S. Chrysostomus h.87. in Matth. instum quendam animam pudorem atque inmatam, quem subitò calcare atque proijcere non potest, sed sensim ac paulatim ex negligentia perit. Ideo minimum peccatum veniale, pro re magni momenti haberi debet. Quod autem ex hac parua æstimatione venialium deueniatur ad non curanda mortalia, docet experientia, & aliqui Sancti.

92. S. Chrysostomus in explan. epistolæ ad Roman. Exhortor initio, vt cauamus vel pusilla fugientes mala. Nam magna ab his nascuntur. Etenim qui in vnoquoque peccato edoctus est dicere, non in hoc positum est salutis momentum, is pedecentim omnia pessumdabit. Hoc igitur vitiositatem ipsam attraxit, hoc ianuam referauit predoni, hoc vrbis mania deiecit: nimirum, quoties ad vnumquodque peccatum disis,

Non hoc magnopere ad rem pertinet.

Hoc ipsum expertus S. Dorotheus ser.3. docuit: Vt pernoctatis, quod ex his minimis, & natura vilibus ad magna & pregrandia contemnenda perscille delabamur, cum cæperit quisquam dicere: Quid refert, si verbum hoc dixeror quid refert, si modicum hoc comedero: quid refert, si in rem hanc intendero & incubero: Ex quo enim, Quid est hoc, & quid est illud, quid refert hoc, quid refert illud: mala ac peruersa, & amara consuetudo admittitur, & imbibitur; & datur initium, vt magna & grauiora contemnamus.

Ideo Sancti minima peccata, tanquam magna & vitabant & admissa deslebant. Anima, inquit S. Diadochus cap.27. si ardorem ex cupiditate mundi collectum studiosè restrinxerit, etiam valde parua errata pro grauissimis ducens, lacrymas multas continenter Deo offert. Tepidorum est, parua peccata, tanquam leuia ducere. Sed, vt ait S. Ildorus Hispalen. l.2. sent. c.10. Si quis à torpore mentis euigilauerit, ea, quæ leuia existimabat, confestim quasi horrenda atque atrocia peritimescet. Et vt c.18. addit: Peccata leuia quæ ab incipientibus quotidiana satisfactione purgantur, à perfectis viris velut magna crimina euitantur. Et quod magis mirum est, (quod repeto alias à me allatum, vt id inculcem profundius, & viris persuadeam dicto sanctæ famina) etiam S. Paula Romana, teste S. Hieronymo ep.27. ad Eustochium. Quod inter seculi homines vel leue putatur, vel nihil, hoc in monasterijs grauisimum dicebat esse delictum. Ipsa verò ita leuia peccata plangebat, vt illam grauisimorum criminum crederes ream: Idem S. Hieronymus addit ep.14. ad Celant. Stoicorum quidem est, peccatorum tollere differentiam, & delicta omnia paria iudicare. Nos verò etsi multum inter peccata distare credimus, tamen satis prodesse ad cautionem dicimus, etiam minima pro maximis cauere. Tandem videlicet facilius abstinemus à quocunque delicto, quanto illud magis metuimus.

Septima causa seu consideratio vitandi peccata venialia est, quia sæpè occasio venialis peccati neglecta, commisso peccato veniali, inducit naturam nostram fragilem ad peccatū mortale. Consideremus, inquit S. Chrysostomus, h.87. in Si nimium quidam ac importundè risit, reprehensus à Matrh. quopiam est, respondet alius, nihil esse id mali. Quid enim risus aut quid vnquam è risu mali sequetur? Orta tamen ex immoderato risu paulisper scurrilitas, à scurrilitate turpiloquium, à turpiloquio operatio turpis profecta est. Disponit enim vnum peccatum leuius ad aliud grauius, & tandem ad mortale. Et, vt ait S. Gregorius, Cum prius per leuia delicta desluimus, vsu cuncta leuigamus, nequam post committere etiam grauiora timemus. Causam dat alio in loco: Maior enim quod citius, quia sit culpa, agnoscitur, ed etiam celerius emendatur. Minor verò, dum quasi nulla creditur, ed peius, quod & securius, in vsu retinetur. Vnde fit plerumq, vt mens assueta malis leuibus, non perhorrescat grauiora.

uora, atque ad quandam auctoritatem nequitiæ, per culpas nutrita perueniat. Et tando in maioribus contemnat pertimescere, quando in minimis didicit non timendo peccare. Sed et si omnia peccata connexionem quandam habeant, & vt ait B. Laurentius Iustinianus l. de vitâ solr. c. 40. In vnâ malignitatis catenâ considerata sint vitia in animarum ruinam, do immundis spiritibus fabricatam atque contextam, tamen sunt quædam vitia, quæ præ ceteris magis inter se & veluti propinquiores annuli vel circuli catenæ, immediatè connexa sunt, vnde ex vno admisso & veluti manu apprehenso, sequitur & trahitur aliud. Talis concatenatio est potissimùm inter luxuriam & inter curiositatem oculorum, gulam & colloquia cum fæminis non necessaria ac nimia. Explicabò hoc exemplis & S. Scripturæ ac Sanctorum dictis confirmabo. Inprimis Spiritus S. docuit nos Eccl. 9. 9. Propter speciem mulieris multi perierunt: & ex hoc concupiscentia quasi ignis exardescit.

96.

Peccata venialia sunt veluti parua foramina in muro, per quæ hostis peccati mortalis potest vnus post alterum ingredi. Quocirca, vt monuit S. Cyprianus l. de singul. cleric. Omnes rimæ, ne dicam portas, claudenda sunt, ne per vnum foramen castra omnia penetrentur: & vniuersa sunt componenda munimenta, ne per modicum non munitum, tota ciuitas ruat. Ita vnus oculi exiguus neglectus virum secundum cor Dei spoliavit omnibus thesauris & spiritualibus lucris, per multos annos acquisitis. Ideò meritò S. Chrysostomus suis auditoribus inculcabat: Exiguum neglectum, & omne reliquum deseruit. Sapius namque domos edificantes homines, & tectum imponentes, vnius tegulæ excussa (qualis est vnus ictus curiosus oculi voluntarius) curam non gerentes, totam domum perdidērunt. Et in vestimentis idem euenire quis cernere possit. Etenim parua in illis facta scissura, nec resarciata, magnam fecit disruptionem. Hoc & in torrentibus multoties euenit. Etenim & illi si vel minimum ceperint ingressum, totum introducunt fluentum. Itaque & tu, licet te vndique muniaris, si tamen aliqua pars immunita dimissa est, hanc etiam diabolo obstrue vt sis ab omni parte firmatus. Ideo hanc sui timens ruinam S. Iob, dicebat: Pepigi fœdus cum oculis meis, Cur? Vt ne cogitarem quidem de muliere. Sed quid habet cogitatio, quæ est in mente, cū oculis qui sunt in corpore? O, multum sanè. Quia, vt bene ait Quintilianus decl. i. pro cæco: Vitij nostris per oculos via est. Oculos autem, inquit S. Gregorius Nazianzen. orat. adu. mul. se orn. cor nefariè sequi solet. Ideo fortè S. Chrysostomus h. 13. in ep. Coloss. oculos appellat, Membrum animi: Et Plinius scripsit l. ii. hist. c. 37. Animum in oculis habitare. Ideoque & Deus Pater dixit S. Catharinæ Senensi in dial. cap. 89: Nullum esse in homine membrum quod ita cordi satisfaciatur, atque correspondeat, vti oculus. Meritò ergo S. Iob nolens pati cogitationem fœdam, per quam ad patrandum scelus fœdum allice-

h. 19. ad pop.

97.

retur, custodiuit oculos, auersos à fæminarum faciebus aspiciendis habebat, hostique nostro foramen per quod ingredi posset, occludebat. Quod quia non occludit Dauid, ab hoste turpiter victus est.

Ideo S. Franciscus, vt obseruauit in eius vita c. 5. S. Bonauentura, Non solum mortificari debere docebat, vitia carnis, & eius incontinua frangari, verum etiam exteriores sensus, per quos mors intrat ad animam, summâ vigilantia custodiri. Mulierum familiaritates, colloquia & aspectus, qui multis sunt occasio ruina, sollicitius euitari iubebat: afferens, per huiusmodi debilem frangi, & fortem sape spiritum infirmari. Ipse verò adeo auerterat oculos suos, ne huiusmodi vanitatem videret, quod (sicut aliquando scio dixit) quasi nullam cognoscebat in facie. Non enim securum esse putabat, earum formarum intrusus haurire imagines, quæ possunt, aut edomita carnis resuscitare igniculum, aut pudice mentis maculare nitorem.

Quocirca S. Basilius cap. 4. toto Const. Monast. grauitè monet nequaquam adire mulieres sine causa grauissima & cum eis colloquia texere. Et vbi nos etiam ipsa necessitas ad id adegerit, ab ipsis non secus atque ab igne cauere: adeo vt quam occisimè nullâ morâ ab ipsis nos extricemus.

Non est res hæc parui momenti: liquidem inuoluntarius & casualis aspectus fæminarum displicet Deo. Extat huius rei admirabile documentum in vita MS. nostri fratris Alphonsi Rodriquez l. i. c. 18. in qua id Romæ legi. Cū enim Alphonsus conscientiam solito tempore examinaret, apparuit ei Beatissima Virgo eumque reprehendit, quòd illo die, casu sublati in altum oculis (cum quemdam Patrem per ciuitatem comitaretur) inuitus fæminam vidisset, è fenestra domus prospicientem in plateam. Et hac occasione Beatissima Virgo Maria hæc tria ei monita dedit: Quando incedis per viam, non attollas magis oculos, quam sit necesse, ad videndum, vbi pedes figas: ad neutrum lateris conuersas oculos: nec caput attollas, sicut hodie fecisti, quando vidisti mulierem. Sed non tantum aspectus fæminarum venialis ad mortalia peccata disponit, sed & masculorum: Decor enim, vt ait Tertullianus l. de culta fœm. i. naturâ suâ libidinis inuolator est. Et quidem inuitator violentus & potens. Nam, vt ait S. Hieronymus in e. 3. Thren. Semel specus formâ cordis per oculos alligata, vix magni lucraminis manu soluitur. Intueri ergo non debet, quod non debet concupisces. Vt munda mens in cogitatione seruetur, deprimendi sunt oculi, quasi quidam raptores ad culpam. Ideo S. Gregorius Nazianzenus or. in Dominicam, fortuitum quoque aspectum personarum formosarum vitandum monet: Cave ne te pulchra atque eximia forma cupiditas superet, ac ne ad leuem quidem si fieri potest, fortuitumque aspectum, palpebra te transuersum agant. Eò quòd, vt S. Basilius l. de vera virginit. col. 3. & 4. scripsit: Sensus tactus, sensuum omnium perniciosissimus, & causandus

seuissimè blandiens, sensusq; reliquos in sua, ad voluptatē illecebras pelliciens, ne aspectum quidem blandā seductione suā immunem abire patitur, sed eum dum ad horridas tetrasq; figuras turbat atque confundit, ad lenes, & quæ venustiore facie, adiectā coloris gratiā, ad fallendum formata sunt, perfundit atque delinit, & potentiam suam per illum satis insinuat.

Quæ sanè res tanti momenti est, vt Beatissima Virgo Maria docuerit S. Brigittam, vnum inter detestanda vitia, hoc esse: Si quis concupiscat videre pulchras facies. Et Christus Dominus, tradens eidem modum gubernandi corporis, ait l. 6. Reuel. a. 66. Datum est homini visum, tanquam bonum speculatorem, qui discernat inter hostes venientes & amicos. Tunc autem, inquit, veniunt hostes, quādo oculi desiderant videre pulchras facies. Non sine causa graui, descendit Deus ad danda per se & per Sanctissimam Matrem suam talia monita particularia, de re quæ videtur parui momenti, & negligitur à maiore parte hominum. Demon enim, vt scribit S. Cyprianus de zelo & liuore, & frequens multorum deploranda testatur experientia, demon, inquam, offert oculis formas illices, & faciles voluptates, vt visu destruat castitatem. Aspectus enim, vt ait S. Basilius l. de vera virginit. col. 4. per tactum quendam, ad voluptatem animam fallit. tactus enim luminum radiis, veluti quibusdam incorporeis manibus, quæcunque voluerit emittit tangit: & quæ corporeis manibus attingere in potestate non habet, ex oculorum tactibus passim complectens, per eas, quas impressit animo, formas, corpus omne ad inuictas imagines voluptatis estibus iactat. Hoc in se expertus Augustinus deplorans fecestissimos lapsus suos, ad quos per oculos inductus fuit, conqueritur & ait l. 6. confess. c. Per quales formas ire solebant oculi mei, per tales imagines ibat & cor meum. Vtebatur diabolus oculis Augustini, & nunc vitur oculis multorum, tanquam telis, quibus animam & cor eius turpi amore vulnerabat. Hinc ipse alio in loco, scilicet ser. 83. de temp. ait: Prima adulterij, oculorum tela sunt, secunda verborum. Et S. Ambrosius aliā similitudine hoc ipsum explicat l. 1. de Abel c. 4. Voluptas ludentibus iaculatur retia palpebris, quibus pretiosas iuuenum animas capti: oculis prima tentamenta praludens. Sed non tantum iuuenes sic capiuntur, sed & senes. Testantur illi senes Susannæ, capti formā illius. Nam, vt habetur Dan. 13. 8. Videbant eam senes quotidie, ingredientem & deambulantem (non turpiter) & exarserunt in concupiscentiam eius. Hinc Daniel vnt eorum vers. 56. dixit: Semen Chanaan & non Iuda, species decepit te, & concupiscentia subuertit cor tuum. Hoc ergo modo peccatum veniale disponit ad mortale, dando occasionem deueniendi ad mortale, & quasi manuducendi ad illud, ob connexionem maiorem cum vno peccato quàm sit eam altero, eamque tantam vt, loquendo mortaliter, vix sit possibile per quædam venialia perpetrata, præsertim læpè, non deueniri ad mortalia, ob quandam quasi affinitatem & ob

actualement inclinationem, per illa causatam & valde excitatam, cuius vi debilis mens inducitur ad mortale. Tale peccatum est, vt vidimus curiositas venialis oculorum circa formosas facies, & alias res fœdas, valdè incientias libidinis, siue ex aspiciantur siue legantur in libris philosophicis, & anatomicis & aliis historicis fœdis. Huic affine peccatum est gula excessus in cibo, præsertim verò in potu, qui tantam vim habet perducendi homines ad mortalia vt de eo disputans Cassianus l. 5. Instir. c. 20. scribere non dubitavit: Eodem studio ista sunt mentis amputanda lasciuia, quo meretricationis vitium defecandum. Qui enim gula superfluos appetitus inhibere non potuit, quomodo estus carnalis concupiscentia valebit extinguere: & qui non quærit passiones in propatulo sitas paruasq; compescere, quomodo occultas nulloq; hominum teste prurientes poterit debellare: Et idcirco per singulos motus, & in quolibet desiderio, robur anime comprobatur, quæ si in minimis apertisq; cupiditatibus superatur, quid in maximis ac fortioribus occultisq; sustineat, vnicuique sua conscientia testis est.

Atque ita ingeniosè & practicè S. Basilius l. de vera virginitate scripsit: Secundum ordinem membrorum, esse ordinem vitiorum. Ventre enim distento epulis, necesse est ea quæ sub ipso sunt membra ex humoris redundantia in profundo feruentis, ad propria & naturalia officia moueri. Quippe superior venter suppetit illi incientia libidinis. Ceterum voracitas, materias ac fomenta eius ardoris instillat. Ante omnia igitur aduersus gustum Virgo totā intentione pugnet, fontemq; voluptatum ventris, & impudicitie fontem inde manantium à principio, castitatis studio & ardore sicabit ne, dum virginitatem seruare proponit, gustatui se immoderatè prostituens, castitatem suam alia fruendi voluptate deuicta, sensim dum nescit, amittat.

Hinc idem S. Doctor Græcus Basilius ser. de abdicat. rer. col. 5. multis suadet & fugam gulæ, tanquam originem grauissimorum peccatorum: Caue, inquit, ne te aduersarius simili atque primum parentem peccato circumueniat circumuentuq; quamprimum de Paradiso deliciarum expellat. Nam quod illum callidā esca obiectione ita malitiosè vitā spoliavit. & item Iesum eodem se modo supplantaturum sperauerat, nihil est quod is vereatur, quin & tantò ausit confidentius tibi quoque primam malorum originem propinare. Etenim presentissimum hoc esse, ille venenum intelligit. Siquidem gula vitium non in esca rum copiā natura suæ vim positam exereere nouit, sed in voluptate atque gustatu, licet modicis admodum vtare. Quod si ita est, vt vel breuissima modo gustatu percepta delectatio, obnoxium te istiusmodi morbo valeat efficere, haud dubie id te nullo negotio ad interiū dabit. Vt enim fons aque si plures in riuulos dissectus, vicina riuuū illis loca omnia herbarum viriditate conuescit & quasi pubescere facit, sic vitium gula, si per cordis tui venas se effuderit & distaxerit, indeq; permeas sensus tuos omnes irrigarit, vbi libidinum multarum in te siluam conseruerit, animum tuum ferarum habi-

101.
l. 1. Reu.
cap. 11.

102.

103.

habitaculum efficiet. Etenim multos ego animaduerti sape, qui cum alterius cuiusvis generis vitii laborarent, ad sanitatem tamen redierint postea: qui autem hoc morbo reuerentur, ut aut in occulto estare eos delectaret, aut ventris ingluuie duci se sinerent, neminem ex omnibus vidi vquam; qui conualuerit. Nam aut à continentia cultorum vita se societate penitus abruerunt, seque, capitalibus huius vite illecebris dediderunt, aut dum inter eos occultare se studuerant, voluptatibus addicti, duce diabolo stipendia meruerunt. Nam qui istiusmodi sunt, mendaces sunt, ad iurandum parati, periuorios, linguosi, pertinaces, elamosi, & qui saturi, edisse se praeteritum extra domum) perinacissimè pernegent: illiberales, qui victu delicato apprimè gaudeant, queruli, aliorum curiosi exploratores, tenebriones, totius honeste vite de industria inimici, qui re gula libidinem obrogant, innumerabilibus se alius vitii inuoluunt: qui cum habitu quidem inter saluos esse videantur, rebus ipsis inter perditos numerandi sunt. Hec sunt qui ad interitum & post ipsum etiam vniuersa illius potestati exitium apportant. Gula libido ea est, per quam ludibrio habetur Noè, & Cain maledictioni subicitur: per hanc primogenita amittit Esau, & cum Chananaei affinitate coniungitur. Lot, se cum filiabus miscet, idem sui ipsius gener factus ac focer: & qui patens antea, modo vir etiam postea efficitur; & auus patens: virique in prescriptos à natura hominibus fines petulanter proteruus. Hec Israelitas induxit, ut simulachrum adorarent: eiusdem causa fuit, quamobrem in illa solitudinis vastitate, eorum cadavera prostrata sunt. Hec Prophetam què à Dō ad obiurgandum sceleratum regem fuerat missus, fere bestia deuorandum obicit: & de quo, vniuerso regio suo apparatu, Hieroboā rex penam sumere non potuerat, is gutturis fraude implicatus, miserabili admodum morte consumitur. Quid contra Daniel vir desideriorum, nonne quod gula libidinem compresserit, regno potitur Chaldaeorum: Nonne simulachra demolitur & draconem interimit, & leonum pedagogus efficitur, idoneusq; habetur, qui Deum humanā se formā inducurum pronunciet, & abstrusa mysteria palam interpretetur: Quid nonne facti gula libidine superiores eres innocentes illi adulescentuli regiam iram pro nihilo duxere: & horrificam illam fornacem Nabuchodonosori Regis iusto succensam intrepidè contempserunt: & statuam illam auream, quam pro Deo coli ille iubebat, futilem ac nullius prorsus pretij esse, docuerunt: & que non nisi longo temporis spatio fabricari potuerat, eam repentino asportatam, optimo Domino suo spoliū attulere: iidemq; effecere, ut rex ipse infensissimus vnā cum vniuerso ipsius, quam aduersus Deum copiarum instruxerat, apparatu, vniuersaq; rerum natura, mirificis eum laudibus efferrent? Ac ne multa, si gulam in officio continueris, Paradisum habitabis: si minus, hoc tibi persuade, pabulum te mortis futurum. Fidelis esto virtutum thesaurus, alacri vere spiritualis tui patris lingua; hoc sit, que tibi os ad firmendum panem (hoc est, esculenta & poculenta) aperiat, hoc item, que cludat. Vult dicere, sine licentia tui Superioris nil comedere, nil bibere, & quidem sine licentiā expressā quæ per os, ter-

mone declaratur, dum ab eo conceditur. Serpentem nolito tibi consiliarium adhibere (scilicet demonem, qui specie serpentis Etiam ad edendū pomum vetitum adduxit) Consilio enim (suo ille, adulterinā veluti quadam clauē, ut amittere te habet in animo, tibiq; vel in ipso etiam lingua gustatu insidiat artificiosè molitur. Cane, ne clandestina estationis peccatum incurras. Etenim si in re parua supplantare te ille potuerit, sine dubio tota te lucra prostratum, vinculis postea arctissimè constrictum tenebit. Ita hic sanctus & multæ experientiæ Pater, ex gula peccato etiam paruo, deueniri ad grauissima mortalia, ostendit.

Ideo mirum non est Sanctos præcipere, ut primum omnium gula vitium expugnetur ab iis, qui volent aliis carere vitiiis. Nullus, inquit S. Gregorius Papa l. 30. mor. c. 13. Palmam spirituales certaminis (scilicet victoriā de vitiiis nullus obtinet) apprehendit, qui non in semetipso prius per afflictam ventris concupiscentiam, carnis inuentia deuicerit. Neque enim ad conflictum spirituales agoni affurgitur, si non prius intra nosmet ipsos hostis positus, gula videlicet appetitus, edomatur. Quia si non ea que nobis sunt viciniora proferimus, inanimè ad ea que longius sunt impugnanda transimus. In cassum namq; contra exteriores inimicos in campo bellum geritur, si intra ipsa vrbis mœnia, cuius insidians habetur. Mens quoque ipsa, certantis sub graui confusiois dedecore, à spiritualis certaminis congressione repellitur, quando infirma in carnis palatio, gula gladius confossa suspertur. Nam cum se paruis proferri conspiciat, confugit maioribus erubescit. Nonnulli vero ordinem certaminis ignorantes, edomare gulam negligunt, & iam ad spiritualia bella confingunt. Qui aliquando multa etiam que magna sunt fortitudinis faciunt, sed dominante gula vitio, per carnis illecebram, omne quod foriter egerint, perdunt: & dum venter non restringitur, per carnis concupiscentiam, simul cunctæ virtutes obruntur. Vnde & Nabuchodonosor viuentem, scribitur: Princeps cocorum destruxit muros Hierusalem. Quid enim per muros Hierusalem significans Scriptura exprimit, nisi virtutes animæ, que ad pacis visionem tendit? Aut quis cocorum princeps nisi venter accipitur, cui diligentissimā à coquentibus curā seruitur? Muros igitur Ierusalem, princeps cocorum destruit, quia virtutes animæ, dum non restringitur venter, perdit. Hinc est, quod Paulus contra Ierusalem mœnia decertanti, vires cocorum principi subtraheret, cum diceret: Castigo corpus meum & seruituti subitico: ne forte aliis prædicans, ipse reprobus efficiar. Hinc etiam prænisi dicens: Sic curro non quasi in incertum: sic pugno, non quasi aërem verberans. Quia cum carnem restringimus ipsi abstinentia nostra cibus, non aërem sed immundos spiritus verberamus: & cum hoc, quod est intra nos, subitimus, extra positus aduersariis pugnas damus. Hæc & plura alia S. Gregorius prosequitur, ostendens per gula vitia hominem non tantum disponi, sed ad peccata grauiā perducit.

Quocirca meritò S. Ioannes Climacus gr. 109. 14. ait eum, qui gulā indomitā, contra alia vitia pugna-

pugnare tentat, eum ignem oleo extinguere, tentare. Gula enim est fons & origo omnium vitiorum, teste S. Chrylostomo h. 1. in Gen. Vel ut idem ait hom. 38. in Match. Est radix & mater omnium. Vnde mirum non est primum præceptum à Deo huiusmodi datum à Deo, fuisse vetans gulam vitium. Voluit enim Deus hoc factum ostendere, se vetando eum certi pomi, velle radicem malorum gulam extirpare ex mundo. Quod, quia non seruauit Adam, & sibi & posteris suis, modo ordinario conceptis, vehementer nocuit. Nam, vt ait Apostolus. In eo omnes peccauerunt. Rom. 5. 12. Propter hæc igitur motiua tanquam à facie colubri vitemus omnia peccata venialia, ne per illa perducatur ad mortalia, & Deum ex anima nostra excludamus, & fiamus mancipia diaboli, ad pœnas æternas inferni destinata.

106. Quò autem agnoscat magis & grauitas & malitia peccati venialis deliberatè commissi, ponderandæ sunt pœnæ grauissimæ, quibus Dominus Deus afficit homines in hac vita ob peccata venialia deliberatè commissa. Qua de re post alios Tanner 1. 2. disp. 4. q. 10. n. 68. sic ait: Dubitatur primò, an Deus etiam pœnâ aliquâ spirituali puniat peccatum veniale in hac vita? Respondetur ex communi Theologorum sententia affirmatiuè, tum quia peccata venialia minuunt feruorem charitatis, seu expeditum vsum exercitationis virtutum; tum quia ad peccata mortalia in hac vita disponunt. Quorum vtrumque triplici ratione accidit. Primò, quia abundantiora auxilia gratiæ plerumque per illa minuuntur & intercitantur. Secundò, quia Deo permittente tentationes augere sinunt. Tertio, quia consuetudine inducitur habitus prauus, qui & virtutis exercitationem difficiliorem reddit, & ad similia peccata grauiora disponit, vt rectè etiam notauit Lestus l. 13. de perfect. diuin. c. 15. n. 23. Qui etiam addit, non solum ob peccata, sed etiam ob teporem & neglectum quandam Diuinarum inspirationum, qui tamen per se non fit peccatum. Diuina auxilia plerumq; minui. Cui enim Deus magna auxilia offert, & res magnas inspirat, si illa vel angustia animi, vel affectu commodioris vite negligat, & eo nomine, quod non sint præcepta, nolit consentire Diuinae vocationi, meretur in posterum huiusmodi destitui. & minoribus duntaxat iuari, meretur, vt Deus non tantâ illum curâ tueatur, non tantis præueniat excitamentis, non tantis dirigat successibus: hinc multæ tentationes, multæ afflictiones corporales & spirituales, multaq; salutis pericula. Vnde magni, inquit, rerum spiritualium Magistri, periculosum censent neglectum Diuinarum inspirationum, & teporem in progressu spiritus, eòq; referunt minas illas Spiritus S. Apoc. 3. Quia tepidus es, & nec frigidus nec calidus, incipiam te euomere ex ore meo. Et illud Psal. 94. Hodie si vocem eius audieritis, nolite obdurare corda vestra. Et illud Proverb. 1. Quia vocati & renuistis, extendi manum meam & non fuit qui respiceret &c. ego quoque in interitum vestro ridebo. Ita Lestus, inquit Tanner. Quod quidem Tanner approbat, dicens: Deum

suo arbitrato ratione quidem conuenienti vberiora auxilia gratiæ subtrahere iis, qui eum non videntur aut male videntur, negat tamen id fieri proprie per modum pœnæ, vbi nulla culpa præceperit. Sed esto, non sit per modum pœnæ, satis est si subtractio auxiliorum Dei vberiorum, sit per modum mali effectus & damni, ex peccatis vel tepiditate, & ex non vtu aliorum auxiliorum Dei, oriatur. Parum enim refert militi pugnanti eum hoste potentiore, si ei Dux non submittat auxilia, quæ hancunque randem sint, et si id non faciat ex odio eius, nec per modum pœnæ, sed tantum ob aliquam causam non culpabilem illius militis, vti supra dixi. Ita in casu nostro, magnum est hoc damnum à peccato vel tepore profectum.

107. Concludam hoc caput sententiâ sancti & docti Theologi, is est B. Albertus magnus in Compend. Theolog. l. 3. c. 13. Peccatum, inquit, veniale minuit feruorem charitatis, sicut aqua in ignem proiecta, licet ignem non extinguat, feruorem tamen illius temperat. Item potestas animæ in bonis operibus lassat, sicut quando ponitur pondus super equum, minus erit promptus ad ambulandum. Item bona gloria celestis diminuit, non quidem illa quæ iam habemus, ibi per meritum reposita, sed quæ deberentur, si venialia non fuerint, quia in eo tempore possent aliqua bona fieri, quando illa fiunt.

CAPVT SEPTIMVM.

Moyse ob solum peccatum veniale grauitè à Deo punitus, ostendit grauitatem peccati venialis.

108. Videamus nunc in particulari, quanto operè Deus puniuerit ob solum vnum peccatum veniale deliberatè commissum charissimos sibi seruos & in veteri & in nouâ lege.

Cùm enim adeo Deus suos seruos amet, qui Zach. 2. 8. ei fideliter seruiunt, vt scimus, sicut pupillam oculi sui, quo modo appellabat Iudeorum gentem, in qua tamen erant pessimi homines, & inter quos pauci erant veri Dei serui, magnum signum est, peccatum veniale esse rem magnam, & Deo valdè exosam, si valdè in illis à Deo punitum est.

Consideremus primò id in Moyse, quanto opere fuerit Deo charus, & ei intimus, ideoque adeo exaltatus, patet ex sacra Scripturâ, in qua quoad vitæ sanctimoniam, & eius cetera indicia hæc de eo legimus. Eccl. 45. 1. & seq. Dilectus Deo & hominibus Moyse. Deus autem non diligit, nisi sibi caros, maximè tali dilectione, ob quam Spiritus Sanctus appellat aliquem Deo dilectum, sicut in nouâ lege S. Ioannem Euangelistam appellat, Discipulum quem diligebat Iesus.

Secundò, ibidem de eo dicitur: Similem illum fecit in gloria Sanctorum: hoc est, adæquauit eum gloriae Sanctorum Patriarcharum, & celebrat

tate nominis & meritis ac virtutibus, & excellentiâ ac gloriâ operum per eum patratorum; quibus etiam alios Sanctos superavit: quia, ut dicitur Deut. ult. 10. *Non surrexit ultra Prophetâ in Israël sicut Moyses, quem nosset Dominus facie ad faciem, in omnibus signis atque portentis, quæ fecit in Aegypto, & mirabilia magna quæ fecit coram vniuerso Israël.*

Tertio. Num. 12. 7. Cùm Maria & Aaron contra Moysen murmurassent propter uxorem eius Æthiopiâ, idque audisset Dominus, statim locutus est ad eum & ad Aaron & Mariam: *Egressimini vos tantum tres, ad Tabernaculum sederis. Cùmque fuissent egressi, descendit Dominus in columna nubis, & stetit in introitu Tabernaculi, vocans Aaron & Mariam. Qui cùm essent, dixit ad eos: Audite sermones meos: si quis fuerit inter vos Prophetâ Domini, in visione apparebo ei, vel per somnium loquar, ad illum. et non talis seruus meus Moyses, qui in omni Domo mea fidelissimus est: ore enim ad os loquor ei, & palam, & non per enigmata & figuras Dominum videri. Quare ergo non timuistis detrahere seruo meo Moysi, iratusque contra eos abiit, nubes quoque recessit quæ erat super Tabernaculum: & ecce Maria apparuit eadens leprâ, quasi nix. Pondera singula breuiter.*

Quarto. Num. 12. 3. adfertur causa, cur Dominus causam egerat pro Moysen cui detraxerant foror & frater: *Erant enim Moyses vir mitissimus super omnes homines qui morabantur in terrâ. Magnum est, indicium eximie virtutis esse mansuetum & mitem, præsertim in iniurijs Dei & proprijs. Ideo Christus Dominus S. Brigitte l. 1. Reuel. cap. 51. reuelauit, inter causas ob quas B. Virgo fuit super omnes Angelorum Choros exaltata in cælis, fuisse eius mititatem. Et S. Dionysius Areopagita (citatâ à S. Thoma 2. 2. q. 157. a. 4. in primo argumento) Epist. 8. ad Demophilum scribit: *Moysen propter multam mansuetudinem Dei apparitione dignum habitum. Hinc & Plutarchus in Opusculo de profectus iudicijs, ait profectum consistere non in valuitate affectuum, sed in remissione quadam & mansuetudine eorum definiendum esse. Maximam autem mititatem ostendit Moyses, quando per 40. annos deducens tres hominum milliones, id est trigentes centena hominum millia duræ ceruicis sustinuit, sæpe lacessitus murmurationibus, calumnijs, probris, etiam lapidibus appetitus, tamen vltus non est, sed orauit pro eis. Meritò ergo dicitur de eo Eccl. 45. *In fide & lenitate ipsius Sanctum fecit illum. Murmurationes ante Deum & contra ipsum habes, Num. 11. 10. 11. & c. 14. 1. 19. 41. 43. & c. 16. 1. 48.***

Quinto. Appellatur fidelissimus Dei seruus. Num. 12. 7. *Seruus meus Moyses, in omni Domo mea fidelissimus est. Fuitque tantæ fidelitatis in Domo Dei, ut Apostolus eius fidelitati Christi in carne fidelitatem compareret, vel fidelitatem Moysis Christi fidelitati similem dicat Hebr. 3. 1. 2.*

*Considerate, inquit, Apostolum & Pontificem confessionis nostræ Iesum, qui fidelis est ei qui fecit illum, sicut & Moyses in omni Domo eius. Magnus est iste Titulus esse fidelem Dei seruum: siquidem & Christo ab Apostolo tributus; & alij Sanctis primis Episcopis ab eodem, ut Timotheo, Theodoro, Epaphra, Onesimo & alij eius Coepistolis. Gal. 3. 9. Eph. 6. 21. Coloff. 1. 7. & cap. 4. 9. 1. Cor. 4. 2. quos omnes Sanctos fuisse certum est, quia hi omnes à Paulo nominati fideles, sunt positi in Martyrologio Romano tanquam sancti eius familiares & noti. Sic etiam S. Petrus; laudans Syllanum, non aliud quam fidelitatem ei adscribit. 1. Pet. 5. 12. Hinc & Spiritus S. Christi Domini & Verbi Dei nomen ait Apoc. 19. 11. fuisse Fidelis. Et Ecclesia inter laudes Deipatræ in Litanij, quæ vocantur Laurentiæ, quæ solæ (præter Litanias Sanctorum) sunt à Clemente 8. approbatæ, vocatur *Virgo Fidelis*. Hinc meritò S. Franciscus, teste S. Bonaventura, in eius vita c. 6. sæpè suis fratribus dicebat: *De omni eo quod peccator potest, nemo debet sibi iniquo blandiri applausu; Peccator ieiunare potest, orare, plangere; carnemque propriam macerare; hoc solum non potest, Domino scilicet suo esse fidelis. Qui ergo ab ipso Deo & in veteri lege & in nouâ, fidelis imò in superlatiuo fidelissimus appellatus est, ob sanctimoniam vitam, tanquam Deo carissimus hanc appellationem promeritus est.**

Sexto. Sanctimoniam quoque eius indicat, summa familiaritas, quâ conuersabatur cum Deo. Nam scribitur. Exodi 33. 17. *Loquebatur Dominus ad Moysen facie ad faciem, sicut solet loqui homo ad amicum suum. Et Num. 12. 6. 8. Deus ipse dicit: *Si quis fuerit inter vos Prophetâ Domini, in visione apparebo ei, vel per somnium loquar ad illum. et non talis seruus meus Moyses; ore enim ad os loquor ei, & palam, & non per enigmata & figuras Dominum videri. Ex quo loco colligitur Moysen clarè vidisse Diuinam essentiam per modum transeuntis. S. Ambrosius l. 1. Exam. c. 2. S. Aug. l. 12. de Gen. ad lit. c. 26. 27. 28. & epist. 112. c. 12. & 13. S. Basil. h. 1. hexam. S. Thomas 1. p. q. 12. art. 11. ad 2. & 2. 2. q. 175. art. 3. & q. 174. art. 4. Abulenſis in c. 5. Matrh. q. 46. ad 4. Hugo Victorinus q. 34. in 2. ad Corinth. Durandus in 4. d. 46. q. 6. Sixtus Senensis l. 5. c. 41. Lyranus. Beda.**

Septimo. Ostendit & hoc Moyses conditione eximiam, quod fecerit eum Deus Christi antitypum; & ei Christum alsimilauerit; & tanquam simillimum proposuerit populo suo. Deut. 18. 18. *Prophetam suscitabo eis de medio fratrum suorum, similem tui: & v. 15. dixerat: Prophetam de gente tua & de fratribus tuis, sicut me, suscitabit tibi Dominus Deus tuus.*

Octauo. Miracula admiranda quæ Deus per eum patravit, nota omnibus, etiam Sanctitatem eius declarant. Ideo eum fecit & vocavit Deus. Deum Pharaonis Exod. 7. 1.

Miracula autem, ut ait S. Gregorius l. 2. mor. c. vi.

e. vlt. & S. Bernardus s. r. de Ascens. sunt signa meritorum.

113. *Nono.* Ter (vt putat Salianus A. M. 2544. nu. 624. 625. 626. 627. & alij alij quos ibi citat, et si Serarius & Corneli. tantum bis putant) per 40. dies & noctes protractum ab eo ieiunium & oratio, etiam magnam indicat Sanctimoniam vitæ, & splendor faciei, cum quo rediit ad populum Exod. 34. 28. 29. post secundum ieiunium 40. dierum.

De primo autem dicitur Exod. 24. vlt. *Secunda autem mansio*, inquit Cornelius in cap. 34. Exod. 28. *caput postidie, quem ex prima descenderat mansione.*

114. *Decimo.* Quod eo Deus vsus sit, vti loquitur S. Stephanus Act. 7. *tantum Principe & Redemptore populi sui*, dum liberauit eum tam miro modo per tot plagas immixtas & oratione breui ablatas, per mare rubrum sicco pede traduxit diuitem virgæ eius.

115. *Undecimo.* Et hoc Sanctitatis argumentum est, quod, vt dicitur Hebr. 11. 24. *Negauit se esse filium filie Pharaonis, magis eligens affligi cum populo Dei, quam temporalis peccati habere incunditatem, maiores diuitias æstimans thesauro Aegyptiorum improprium Christi.*

116. *Duodecimo.* Quod etiam per eum primum Deus suam legem populo suo dederit, & Ecclesiam suæ historiam rerum à mundi initio gestarum ad sua tempora, & nomen suum ei manifestauerit, quod non manifestauerat Abraham d. lecto suo Exod. 6. 3. quam ob rem S. Gregorius h. 16. in Ezech. Moysen in scientiâ Dei præfere Abrahamo, & merito.

117. *Decimotertio.* Quod ratione suâ tam multa difficilia impetrauit facile, cessationem plagarum repentinam Exod. 8. 12. 13. 30. 31. & c. 9. 33. & c. 10. 18. 19. Eius precibus cessat incendium caelitus excitatum contra murmuratores. Num. 11. 2. & aliorum peccatorum dimissionem impetrat. Num. 14. 19. 20. Alia loca de efficacia eius Orationis Plal. 105. 23. & solâ manu eleuatione Amalecitas debellauit. Exod. 17. 11.

118. *Decimoquarto.* Quod non Iosue vt putat S. Ephrem, sed Deus sepeliuit eum ministerio Angelorum vt ait S. Epiphanius her. 9. frustra resistenti diabolo, inquit Cornelius. Id textus indicat, v. 6. & sepeliuit eum, scilicet Dominus, quo iubente est mortuus. Cur autem Michael Archangelus cum Diabolo disputans, altercetur de Moysi corpore, vt habetur in epistola S. Iudæ v. 9. Responderet ibi Occumentus: Dicitur Michael ministerium præbuisse in sepeliendo Moysen, id non ferebat diabolus, sed accusationem assererat, Moysen indignum esse sepulturâ, eod quod occidisset Aegyptium, eumq, sepelisset in sabulo, & propterea non permittebat vt honorificam consequeretur sepulturam. Serarius autem in epistolam Iudæ, ideo putat altercatum diabolum de Moysi corpore, ne sepeliretur prope Phogor (vbi sepultus est. Deut. vit. 6.) quia ibi

Lancij Opusc. Tom. 2.

colebatur, ideoque timuit iuxta se reponi corpus tam sancti viri, ne ab iplo, vel loco pellere-tur, vel obmutescere cogere-tur. Magna commendatio Sanctitatis eius, non humanis, sed Angelicis manibus eum esse sepultum, vti de S. Catharinâ fatetur Ecclesia.

Fuit ergo & Sanctus, & Legislato & Pro-pheta, & vt ait S. Hieronymus initio Comm. in ep. Galatas etiam Apostolus, idque ex communi Hebræorum sententiâ, & vt dicit S. Gregorius Nazianzenus Orat. 22. *Principum Princeps, & Sacerdotum Sacerdos sanctissimus.*

119. Merito ergo S. Ambrosius l. 1. de Cain & Abel. c. 2. ait, Moysen humana dignitatis conditionem excessisse eoque, vt Dei vocaretur nomine Posuit, ait, te, Deum Pharaonis. Etenim victor passionum omnium, nec vllus seculi captus illecebris, qui omnem istam secundum corpus habitationem, caelestis puritate conuersationis obduxerat, mentem regens, carnem subiciens, & regiâ quadam auctoritate castigans, nomine Dei vocatus est, ad cuius similitudinem se perfecta virtutis vberitate formauerat. Quarum virtutum præsidio, bene potuit, vt ait S. Augustinus lib. 22. cont. Faustum, cap. 69. pro eis quibus profuit, Dea se interponere consulenti, & opponere irascenti. S. Gregorius Nyllenus, tanquam exemplar quoddam perfectionis vitam Moysi descripsisse se ait. Adeo autem plenus erat spiritu, inquit S. Gregorius Papa 2. par. past. c. 5. vt de eius spiritu Dominus iulerit, & 70. rectoribus populi communicari: vt dicitur Num. 11. 17. Sanctus verò Ephrem orat. de Trâsfiguratione Domini, ait eum fuisse in vtero Matris sanctificatum, quod quidem negat Cornelius. sect. 8. in Com. S. Script. in Pentateuchum initio: ait autem, certum esse Moysen vitâ sanctum in monte Abarim ab Angelis sepultum esse, vnde non cognouit homo sepulchrum eius. Deut. 34. 6. Atque hæc fuit ratio, cur Michael Archangelus cum diabolo altercatus sit de Moysi corpore: vt ait S. Iudas in suâ epistolâ.

120. Tamen vit sanctus, adeo carus Deo, quia cum dubitatiuncula quadam percussit petram Num. 20. 10. audiuit sibi dici a Deo v. 12. *Quia non credidisti mihi, vt sanctificarem me coram filiis Israël, non introducatis hos populos in terram quam dabo eis.* Quod in Aarone exactè impletum est, quippe qui mortuus fuerit in deserto: At Moyses, inquit Salianus A. 25. 83. n. 15. *est in Chanani-tidem trans Iordanem penetrare permissus non est, peruenit tamen ad terras cis Iordanem, in quibus Israëlita Og Regem Basan, & Sehon, Regem Amor-rheorum cum populis suis deleuerunt, eorumq, regionem tribubus Ruben & Gad, & dimidie tribu Manassis, Moyses ipse distribuit.* Et n. 17. Salianus addit: *Affluxit hæc pœna Moysen vehementer, vt patet ex Deuteronomio, multis locis c. 1. 37. cap. 3. 26. c. 4. 21. vbi coram populo non sine gemitu recitat se populi causâ iram Dei incurrisse, & spe ingrediendi terram promissionis excidisse. Et licet Deut. 3. 26. id perijisset à Deo hoc retulit responsum: Nequaquam*

121. *Utra loquaris de hac re ad me.* Vnde intellexit esse immutabile hoc decretum contra se & Aaron; quod decretum vocat postea *iusurandum*, Deuter. 4. 21. *Iratus est Dominus contra me propter sermones vestros, & iurauit ut non transirem Iordanem nec ingrederer terram optimam, quam daturus est vobis.* Quâ in re Moysen non peccasse mortaliter, sed tantum venialiter docent S. Augustinus tom. 4. q. 53. in lib. Num. & lib. 16. cont. Faust. c. 16. & Anastasius Nicænus quat. 33. in Script. fretus auctoritate S. Basilij præcæm. in l. moral. col. 5. & or. 3. de peccato. Abulensis q. 5. & 14. in c. 20. Num. Bellarminus serm. 5. de iustit. Dei punit Sanctius in c. 6. l. 2. Reg. n. 33. & in 3. Reg. 13. n. 17. Lorinus, Cornelius, Bonfrerius in c. 20. Num. v. 10. Sallianus A. 23. 83. num. 302. Alvarez to. 2. de extrem. mali l. 1. p. 1. c. 11. Masuccius l. 5. de conuers. Cal. c. 3. n. 7. Tyrinus in c. 20. Num. & in 3. Reg. 13. 21. Euseb. Nierember. Doctr. Ascet. l. 2. c. 73.

122. Nec potuit valde dubitare, tum quia tot alia miracula fecit in Ægypto: tum quia è petrà antea aquam eduxerat. Exod. 17. 6. dubitatio ergo fuit, ne ob peccata populi Deus renocaret promissam aquam. Ideo ait Deut. 1. 31. *Iratus mihi Dominus propter vos.* Contigit enim hæceductio aquæ ann. 40. ab egressu ex Ægypto, ante quod tempus multis peccatis Deum offenderat populus ille duræ ceruicis. Caietanus putat ideò peccasse Moysen, quia Deus iussit, ut Moses iuberet rupem ad solum imperium suum inuocato Dei nomine aquas sine percussione profunderet. Seperus Sulpitius ait peccasse, quod per diffidentiam non nisi iterato idem aquam eduxit, cum Deus semel iusserit rupem percutere. S. Augustinus q. 19. in Num. ait diffidentia & incredulitate peccasse vtrumque, idque ex textu Num. 20. 32. apparet. Non enim fidem habuerunt Deum ad vocis humanæ iussione aquameductum, sanctificatio autem siue glorificatio Dei hic defecit eò quòd non ostensus est coram populo, ut volebat, potens educere aquam de petrà ad imperium serui sui. Si ergo Deus in tanto Propheta, & tam caro amico suo, vnum peccatum veniale punit, exclusione eius ab ingressu in terram promissam, immò ut Sanctius loco citato ait, morte ei ob id, immissa, idque dicit communem esse Patrum sensum, & colligitur ex Deut. vlt. scilicet ubi dicitur: *Mortuus est ibi* (id est, super montem Nebo. v. 1.) *Moyses seruus Domini in terrâ Moab (hostili) iubente Domino: quæ iussio scripta est Deut. 32. 49. Ascende in montem Nebo, & morere in monte.* Ita ergo ob hoc peccatum est à Deo veluti occisus, nam de morbo nil dicitur, imò v. 7. scribitur, quando mortuus est, non caligauit oculus eius, nec dentes illius moti sunt. Verbo ergo Domini iubente ut moreretur in pœnam venialis incredulitatis, anima separata est à corpore. Vnde LXX. & Chaldaeus Paraphrastes vertunt; *Mortuus est Moyses per ver-*

123.

bum Domini. Cum ergo videam, inquit S. Basilius or. 3. de peccato, *Moysen seruum ac summum veri Dei cultorem, illum magnum & qui tanto honore à Deo dignus habitus est, ut illud audiret Exod. 33. 12.) Noui te præter ceteros omnes, & inuenisti gratiam in conspectu meo! Cum videam hunc veniam deprecari, nec tamen eam consequi: & huic nullam veniam dari ob tot ac tanta egregia facta, solum propter breue illud dictam (scilicet, Num. de petrà hac vobis aqua potestis elicere) nonne plane perspicio illam severitatem Dei, quam describit Apostolus? (Rom. 11.) nonne & illud verum esse mihi patiar persuaderi, si iustus vix seruabitur, (1. Pet. 4.) impius & peccator quo tandem in loco comparebit. Sic Petro iubente occisi vel mortui Ananias & Saphyra, ob peccata grauia, Act. 5. 10. quæ fuisse sacrilegia, & voti violationem, docent SS. PP. Basilium de inst. mon. Chrysostomus h. 12. in Acta. Hieronymus ep. 8. ad Demetriadem & ep. ad Rusticam & Paulinam. Augustinus ser. 27. de verb. Apost. & ser. 10. vel 12. de diuersis in edit. Louan. Cypr. l. de exhort. ad martyr. Gregorius l. 1. ep. 3. ad Venantium, Fulgentius epist. de debito coniug. cap. 8. Et hæc fuisse Patrum mentem scribit Baconius to. 1. A. 34. n. 269. Quia in re vt summam dicam omnia, consideranda sunt hæc.*

144. *Primò.* tam carum, tam à se illustratum & gloriosum redditum apud omnes seruum, pro peccato veniali fuisse punitum.

Secundò. Non potuisse obtinere à Deo remissionem illius pœnæ illam, qui tam multa magna à Deo precibus suis antea obtinuerat. Imò vetuit ei Deus ne id peteret Deut. 3. 26. *Non exaudiuit me, sed dixit, nequaquam ultra loquaris de hac re ad me. & vt omnem spem ei præcideret, iurauit ut non transiret Iordanem, nec ingrederetur terram optimam.* Deut. 4. 21.

Tertio. Præter pœnam, iratum fuisse illi Dominum. *Iratus mihi Dominus propter vos.* Deut. 1. 37. & c. 3. 26. & c. 4. 21. quibus in locis ait, *iratum sibi Dominum.*

Quartò. Prædicans quis esset ingressurus & distributor terram promissam, quasi in despectum eius, dixit Deut. 1. 37. 38. *Non tu ingredieris illuc, sed Iosue filius Nun, Minister tuus, ipse intrabit pro te, & ipse sorte terram diuidet Israël.*

Quintò. Non statim moritur ubi à Deo intellexit se eam ob causâ exclusurum ab ingressu in terram illam, & ob id morturum, vt memoria pœnæ imminentis cruciaretur intus.

Sextò. Ad maiorem sensum doloris, & pœnæ augendam acerbiter, Deus illi ante mortem ostendit omnem illam terram à cuius ingressu illum excluderat ob illud peccatum. Deut. 34. *Hæc est terra, pro quâ iurauit Abraham, Isaac, & Iacob, dicens: semini tuo dabo eam, vidisti eam oculis tuis, & non transibis ad illam.*

Septimò. Occiditur à Deo, vt superius ostensum est, per verbum & iussum Domini.

58

Si ergo in viridi ligno, ut dixit Christus Dominus, hæc facta sunt, in nobis qui sumus lignum acidum, quid fiet? Fugiamus ergo peccata venialia.

CAPVT OCTAVVM.

Ad vitanda peccata venialia deliberatè commissa hoc etiam motiuum esse debet, quia sunt causa grauissimarum calamitatum, quibus integra Regna per multos annos destruantur per hostes, per milites, per pestilentiam, per incendia, per famem, & his similia. Id primò apparuit in Dauide, etsi esset vir secundù cor Dei.

115. Quid vnum solum peccatum veniale plenè deliberatione commissum, mereatur has omnes calamitates, & ijs immixtis, solet à Deo puniri, euidenter constat ex duobus admirandis exemplis nobis in Sacrà Scriptura relictis, ostensis in duobus sanctis eximii, Deo carissimis, cuius nunc peccatum vnum solum veniale, magis puniuit Deus, quàm his temporibus Germaniam & Imperium puniat, per hos omnes hostes simul sumptos, à quibus afflictum est Imperium & Austria aliæque vicinæ Prouinciæ per tot annos. Euidenter id demonstrabo.

Primum exemplum est in Dauide Rege, qui cù inisset numerari in populo sibi subiecto, quot ex illo essent apti ad bellum, hoc solo facto, vltimè adeò Deum offendit, ut pestilentia repente ob id immixsa sustulerit Deus è viuis septuaginta millia vororù. 2. Reg. 24. 15. leg. hist. in Biblijs.

Ut autem cognoscamus, quantas calamitates, præsentibus nostris maiores, solum peccatum veniale adferat, duo ponderemus. Primò hoc peccatum Dauidis non fuisse peccatum mortale, sed veniale. Secundò. Quanto opere Deus ille fuerit offensus.

Quoad primum hanc populi numerationem à Dauide imperatam, non fuisse peccatum mortale, certissimum esse nobis debet propter 4. causas:

Prima est, quia id euidenter colligitur ex S. Scriptura; in qua solis duobus peccatis mortalibus, dicitur David violasse præcepta Dei, scilicet duplici iniurià illatâ Vriæ, per adulterium cum eius vxore Bersabea, & per homicidium procuratum Vriæ, ut habetur 2. Reg. 11. v. 4. 15. 16. 17. ob quæ sola duo peccata, etiam per Nathan Prophetam à Deo missum, 2. Reg. 12. reprehensus est. Præter hæc autem peccata, post mortem laudatus à Spiritu S. dicitur in nulla alia re violasse Diuina præcepta, sed seruasse omnia. Sic eum dicente Spiritu S. scriptum est, 3. Reg. 15. 5. Propter David, dedit ei (scilicet Abiæ impio) D. Deus suus lucernam in Ierusalem, ut suscitaret filium eius post eum, & statueret Ierusalem, ed quod fecisset David rectum in oculis Lancij Opusc. Tom. 2.

Domini, & non declinasset ab omnibus, qua præceperat ei cunctis diebus vite sue, excepto sermone (id est, iuxta phrasim S. Scripturæ, factò, circa Vriam) Vriæ Hebrai hoc est, ut ait S. Basilii conc. de penit. exceptâ concupiscentiâ vxoris Vriæ & eius interfectione. Excipiendo ergo hæc sola peccata contra Vriam per adulterium & homicidium commissa, in reliquis David nullo peccato mortali Deum offendit, ergo nec in hac numeratione populi. Ergo hæc numeratio populi erat tantum peccatum veniale: præsertim si verum est quod dicit S. Thomas & alij alij Theologi graues, (etsi alij contradicant) peccata venialia non esse contra præcepta Dei, sed præter præcepta.

Et hæc est causa, quòd in alijs Scripturæ locis ita David laudatur à Deo, quod seruauit omnia Dei mandata. 3. Reg. 11. 4. Nec erat cor eius (scilicet Salomonis,) perfectum cum Domino Deo suo, sicut cor Dauid patris eius. Et v. 6. Fecitq. Salomon, quod non placuerat coram Domino, & non adimpleuit ut sequeretur Dominum, sicut Dauid pater eius. Et v. 33. referens causam Deus, ob quâ Ieroboam odabat 10. tribus auferens eas à Salomone: ed quòd Salomon, nò ambulauerit in vijs meis, ut faceret iustitiã coram me & præcepta mea & iudicia sicut Dauid pater eius. Et v. 34. Non auferã omne regnũ de manu eius, sed ducem ponã eum cunctis diebus vite sue, propter Dauid seruum meum quẽ elegi, qui custodiuit mandata mea & præcepta mea. Et v. 38. eidem dixit: Si custodieris mandata mea & præcepta mea, sicut fecit Dauid seruus meus, ero tecum, &c. Et 3. Reg. 14. 8. Deus per Ahiam Prophetam iussit dici vxori Ieroboam: Vade & dic Ieroboam: Hæc dicit Dominus Deus Israël: Quia exaltaui te de medio populi & dedi te ducem super populum meum Israël, & sedi regnum domus Dauid, & dedi illud tibi, & non fuisti sicut seruus meus Dauid, qui custodiuit mandata mea, & secutus est me in toto corde suo, faciens quod placitum esset in conspectu meo.

Quòd sanè non dixisset Deus scelesto Ieroboam, de quo v. 9. Dei nomine dixit eius vxori: Operatus es mala super omnes qui fuerunt ante te. Obijcere enim potuisset peccata David si habuisset mortalia præter duo illa, & secundum quidem homicidij occultum alijs, & primum non omnibus notum.

Similiter 3. Reg. 15. 3. narrans Spiritus S. scelestera Regis Abiam, filij Roboam, ait: Ambulauitq. in omnibus peccatis patris sui, qua fecerat ante eum, nec erat cor eius perfectum cum Domino Deo suo, sicut cor Dauid patris eius. Et v. 11. laudans Regem Asã filium Abiam dixit: Scriptura: Et fecit Asã rectum ante conspectum Domini, sicut Dauid pater eius. Similia legimus in laudem Dauid, 3. Reg. 15. 11. 4. Reg. 14. 3. & c. 16. 2. & c. 18. 3. præsertim c. 22. 2. Iosias fecit quod placitum erat coram Domino, & ambulauit per omnes vias Dauid patris sui, non declinauit ad dexteram siue ad sinistram.

Similis laus tribuitur Asã 3. Reg. 15. 11. & Io-

saphato, 2. Paral. 17. 3. 4. Ezechia 4. Reg. 18. 3. & 2. Paral. 29. 2. Quamuis enim duobus illis peccatis eum grauilimè offenderit, tamen quia, ut dicunt Iurisperiti, parum pro nihilo reputatur, duo sola peccata, respectu tot aliorum bonorum operum à Davide præstitorum in occasionibus difficillimis quasi obfucata sunt & obruta à misericordià Dei, & deleta ex eius memoria, eo modo, quo promisit verè pœnitentibus, non recordari amplius peccatorum eorum Ezech. 18. 21. 22. Si impius egerit pœnitentiam ab omnibus peccatis suis, quæ operatus est, & custodierit omnia præcepta mea, & fecerit iudicium & iustitiam, vitâ viuet & non morietur. Omnium iniquitatum eius, quas operatus est, non recordabor.

130. *Secunda causa*, ob quam hæc numeratio peccatum mortale non fuit, est, quia videtur fuisse necessaria Davidi: perpetuò enim bella gerebat cum variis hostibus, ut patet ex Scriptura. Et quod mirabilis, est, postquam Deus ipse promisit Davidi 2. Reg. 7. 11. *Requiem dabo tibi ab omnibus inimicis tuis* (quæ promissio contigit ante hæc numerationem populi) statim capite sequenti recensentur bella quæ gessit cum Philistæis, cum Moabitibus, cum Rege Soba (habente in exercitu suo viginti millia peditum) cum militibus missis ex Syria Damasci: quorum viginti duo millia cecidit. Et capite 10. pugnasse scribitur cum Ammonitis, qui in suo exercitu contra David habebant viginti millia peditum, & tredecim millia virorum. Et iterum pugnavit cum Syris v. 17. ex quibus occidit septingentos curus & quadraginta millia equitum, & fugavit quingenta octo millia ex residuo exercitu.

131. Quocirca & Vilalpandus t. 2. sui apparatus in Ezechielem l. 3. disp. 3. & Pineda de Salomone l. 4. c. 11. 8. docent vigesies ex inimicis Davidem reportasse victorias, pugnavit enim cum Philistæis, Idumæis, Syris, Damascenis, Ammonitis, Amalecitis, & aliis gentibus conterminis, & iugulavit infinita barbarorum millia, senos Reges deuicit, Ammonitarum, Syriæ, Rohob Syriæ Soba, Mesopotamiæ, Maacha, & Iacob. Si ergo post promissam à Deo requiem ab inimicis, tam validè à numerosissimis exercitibus impugnatum se expertus est David (si humano modo rem examinemus) quis ei vitio vertat, quod voluerit scire, quot habent aptos ad bellum, ut eâ notitiâ uti posset, ad resistendum hostibus suis? Quocirca ad summum otiosus actus fuit, ac proinde tantum venialis, velle scire, quot possit habere pro bello milites: siquidem sine nouâ numeratione, id poterat, plus minùs, rescire à Iob præfecto suæ militiæ, qui ei dissuadebat hæc numerationem 2. Reg. 24. 3.

132. *Tertia causa*, sed cur dissuadebat Iob hæc numerationem populi? Agnouit procul dubio eam cum peccato esse coniunctam: siquidem ut additur 1. Paral. 21. 3. ubi eadem historia repeti-

tur, dixit Iob hæc verba ad David: *Augeat Dominus populum suum centuplum, quam sunt nunc, Domine mi Rex, omnes serui tui sunt: quare hoc querit Dominus meus, quod in peccatum reputetur Israël?*

Respondeo, peccatum hoc, fuisse elationem animi. Quæ de re sic S. Augustinus scribit lib. 22. cont. Faustum c. 66. *Ibi in gregem sibi commissam tanta dilectio pastoralis, ut pro eis ipse vellet mori, quando populo numerato, peccatum elationis eius, sic punire placuit Deo, ut eundem numerum minueret morte multorum, cuius multitudine cor Regis fuerat superbia peccatum.*

Atque hæc superbia & elatio animi non potuit esse in Davide peccatum mortale, tum propter testimonium Spiritus sancti qui sola peccata mortalia in Davide agnouit facta iniuriosè contra Veram, tum quia ut superbia & elatio animi sit peccatum mortale, deberet esse circa obiectum suum, tanquam circa vltimum finem, ut docet S. Thomas 2. 2. q. 162. a. 4. & q. 132. a. 3. & q. 112. a. 2. Hoc autem de Davide nullus prudens cogitare potest, sciens eius pietatem, & videns obiectum huius superbiæ, nil continere grauis malitiæ, & ex se non esse intrinsecè malum. Numeratio enim populi res est indifferens, & si necessaria non sit, est peccatum veniale actus otiosi, & additâ superbiolâ internâ ortâ ex cõplacentiâ quadam de multitudine populi, limites peccati venialis non excessit.

Quarta causa, similiter Saul non ita acceptus Deo, uti erat David (appellatus à Deo, in vtroque Testamento, ut secundum cor Dei 1. Reg. 13. 14. & Act. 13. 22.) numeravit populum 1. Reg. 21. 8. & tamen non legitur offensus ei fuisse Deus hæc ob rem, quin potius post hæc numerationem populi, scribitur vicisse hostem vers. 11.

Et ita benè Fr. Elias à S. Teresia in Legatione triumphantis Ecclesiæ ad militantem pro liberandis animabus Purgatorij l. 1. c. 27. num. 8. ait: *David ex communi Theologorum calculo, non nisi venialiter peccauit, exercitum suum ob vanam quandam præsumptionem lustrando. Quod ante illum docuit Abulensis q. 4. & 32. in 1. Reg. 22.*

Quocirca nullo modo mortaliter peccauit David in hac populi numeratione sed tantum venialiter.

Deinde poterat in excusationem sui mandati adducere exemplum Dei, & se ab illo id didicisse, qui quamuis omnia etiam occulta sciat, tamen iussit per Moysen numerari populum suum, præsertim aptos ad bellum Nu. c. 1. & c. 3. & c. 4. Cur ergo Davidi, qui nesciuit numerum populi, id nocuit?

Dices cum Saluano contrarium sentiente. A. M. 29. 77. nu. 32. Davidem graue crimen voluisse committere, volendo occidere sibi contumeliosum Nabal cum totâ eius familiâ, idque ipsum Davidem agnouisse: præterea etiam iuramentum

mentum quo se obstrinxerat, seu potius imprecationem ni eam voluntatem exequeretur, fuisse vitiosam, cum in rem malam viurpata fuerit. Ideoque præter Abulensem q. 7. in 1. Reg. 25. & Cætanum in illum locum 1. Reg. 25. & S. Augustinum in ser. de decollatione S. Iohannis Baptistæ, qui citatur 2. 2. q. 4. apud Gratianum, & habetur to. 10. pag. 438. edit. Parisiæ: *Iurasse temerè. & non impluisse iurationem maiori pietate.*

Sed respondendum est, etsi Theodoretus q. 57. putet iustè Dauidem voluisse interficere, Nabal ob indignissima conuicia, & contumelias, vt notat Serratus 1. Reg. 25. fortè ideo, quia iam erat vnctus in Regem prima vice, 1. Reg. 16. 13. quâ vnctione nondum erat factus actus Rex (sed postea 2. Reg. 2. 4. 11. & c. 5. 1. 3. 4.) verumtamen designatus, concesserim ego voluntatem quidem illam fuisse circa obiectum peccati mortalis, quia non licebat Dauidi tunc homini priuato, viuente adhuc Saule Rege ac regnante, suam iniuriam vlcersi, etiam contra solum Nabal, multò minus contra familiam eius innocentem, siquidem nec Iudici licet ob peccatum Patris, v. g. punire innocentes filios, vt docent Theologi cum S. Thoma.

136. Sed excusandus est à peccato mortali Dauid, ob testimonium sacræ Scripturæ supra citatum. Causa autem excusans illum à peccato nulla alia potest assignari, quàm vehementia iræ, quâ fuit commotus, contra Nabal, & ex quâ etiam suos milites contra illum concitauit, & secum duxit, sed postea ab occurrente vxore Nabal placatus est. Passio enim vehemens causans inadvertentiam rationis excusat à peccato mortali, vt omnes Theologi docent, quæ cum possit diu durare, & interim suppeditare rationes apparentes exequendi aliquid, quod in se graue malum sit, fit, vt per earum rationum viam representationem, non sit tanta advertentia rationis, quanta requiritur ad peccandum mortaliter, præsertim in eo homine, qui ad eum erat mansuetus, vt Psal. 131. 1. dicitur: *Memento Domine Dauid, & omnis mansuetudinis eius: qui toties Sauli maiori & potentiori suo hosti antea pepercit, cum posset illum occidere non semel facillimè, sine vilo suo incommodo. Ob quam patientiâ S. Chryostomus ho. 1. de Dauide & Saule, eum Sacerdotem appellat Dei, non ob mactatum vitulum vel agnum in illâ speluncâ, in quâ solum Saulem inuenerat, & quæ ei erat Ecclesia, sed quia his rem honorificentiorum Deo obtulerat, mansuetudinem, & mactauerat irrationabilem animi motum, occideratq. iracundiam factus ipse tum, & victima, & sacrificus, & altare, quæ ibi pulchrè S. Chryostomus dilatat, aitque eum ex illâ speluncâ egressum, amictum humanitate, naturam humanam superante, cum tantâ gloriâ cum quantâ tres pueri egressi sunt in camino ardenti. Nam quemadmodum illos non exussit ignis, ita hic non consugrauit iræ incendio &c. Quis ergo de taliis patientiæ heroï, etiam suspicetur ob pau-*

Lancicij Opusc. Tom. 2.

cula verba cõtra se dicta à Nabal peccasse mortaliter, quoniam vitæ suæ quod maius est insidiantem Saulem tamdiu tolerauit cum patientiâ heroïcâ? Ideo malè Salianus condemnat Dauidem quasi deliberatione sufficienti ad peccatum mortale ob moram in hac cogitatione traductam, illud peccatum mortale saltem mente commiserit. Non dicit quidem fuisse mortale, sed tamen graue, sed cum fuerit in materiâ graui, & deliberatè dicat id ab eo mente agitatum, hinc sequitur eius iudicio, fuisse mortale. Sed si tale esset, falsum esset quod dicit Scriptura solis peccatis iniuriolis Viræ Dauidem violasse Dei mandata. Nam esset multò grauius hoc desiderium non vnum Viram occidendi, sed Nabal cum totâ suâ familiâ. Vnde non valet quod ait Salianus, idè excipi sola peccata contra Viram commissa, tanquam eminentiora aliis, tum quia dum prudens homo certa aliqua excipit, post propositionem vniuersalem, omnia comprehendit exceptione digna, quantò magis Spiritus S. qui obliuione non laborat, vt solent etiam prudentes homines, præsertim in Scripturâ id asserendo, quæ pro totâ Ecclesiâ omnibus seculis ad instructionem nostram eius voluntate erat duratura: tum quia, si mortaliter peccasset Dauid volendo occidere Nabal cum totâ suâ familia etiam vsque ad canem, (vt est in facto textu, & explicant benè omnes interpretes) longè grauius peccasset quàm peccando contra Viram, siquidem non solus ille peccasset, sed omnes eius milites quos contra Nabal & eius familiam 400. secum gladius accinctos assumpserat, omnes enim illi fuissent complices peccati eiusdem ob consensum datum in illud. Quocirca dum Spiritus S. sola peccata iniuriola vitæ & thoro Viræ commemorat, non ideo id facit quòd essent maiora aliis, sed quòd sola illa fuerint mortalia & violatiua Dei mandatorum. In cæteris ergo materiis non peccauit mortaliter, sed seruaui mandata eo modo & fortè meliùs, quàm ille adolescens Euangelicus dixit Christo se seruasse, idè quæ fuit ad amnatus à Christo, vt ait S. Marcus c. 10. 21. quod signum est id verè eum dixisse, cum tamen procul dubio solitus fuerit peccare venialiter, simili ergo modo & Dauid tantum venialiter peccauit numerationem populi indicendo.

138. Quoad secundum, quantopere Deus ostenderit se esse offensum hoc eius peccato veniali, ex his apparet, & quantopere sit vitandum quoduis peccatum veniale deliberatum, vt hoc erat in Dauide.

Primo, quia etsi magis scribatur doluisse ob hoc peccatum, quàm ob adulterium & homicidium Viræ, tamen Deus non condonauit illi hoc peccatum tam facile, & tam citò, vt condonauit illud. Nam cum à Nathan Propheta fuisset reprehensus ob peccata contra Viræ vxorem & Viræ personam commissa, quamprimùm

O o 3 mùm

mum hæc sola verba protulit 2. Reg. 12. 13. *Peccavi Domino*, statim ibidem scribitur dixisse Nathan ad Dauid: *Domine quodque transiit peccatum tuum*. & solâ morte filij ex adulterio à Betsabea geniti, illa peccata punienda prædixit. At postquam Dauidi allatus esset numerus numerati populi, dixit Dauid ad Dominum vers. 10. *Peccavi valde in hoc facto, sed precor, Domine, ut transferas iniquitatem serui tui, quia stultè ego nimis*. En, non dixit tot verba coram Nathan dolens de adulterio & homicidio. Præterea cum deinde Gad Propheeta Dauidi Dei nomine indicauit, eum hæc numeratione populi offendisse Deum, plura iterum veræ pœnitentiæ signa ostendit quam Propheeta Nathan. Dixit enim Dauid ad Dominum vers. 17. *Ego sum qui peccaui, ego iniquè egi: isti, qui oues sunt, peccauerunt & vertatur obsecro, manus tua contra me, & contra domum patris mei*. Nec tamen impetrauit statim cessationem plagæ & populi interuentionem, sed hoc tantum, ut venerit ad eum iterum Gad Propheeta diceas vers. 18. & sequi. *Ascende, & constitue altare Domino in arca Areunâ Iebusai*. Et postquam Dauid illuc ascendit, & emit illam aream (præmissis ab Areuna cæremoniis politicis salutationis, adorationisque, & contractu inito, & variis sermonibus vtrò citroque,) & altare adificauit, & obtulit holocausta & pacifica, tunc primùm propitiatus est Dominus, & cohibita est plaga ab Israël.

139. *Secundò*, Magnitudo offensæ Dei ob hoc peccatum veniale Dauidis, potest cognosci ex pœnâ grauissimâ à Deo illatâ populo, siquidem pestilentia sustulit Deus ob illud, septuaginta millia virorum 2. Reg. 24. 15.

Vbi notandum est, pœnâ huius grauitatem colligi ex quatuor rebus, & ex grauitate pœnæ, grauitatem cuiusuis venialis peccati.

Primò, ex ipso numero occisorum secundùm se considerato. *Mortui enim sunt ex populo septuaginta millia virorum*. 2. Reg. 24. 15. Si enim nunc vnus tantùm sciretur à Deo occisus fulmine ob aliquod peccatum, quilibet fateretur, valdè esse exosum Deo, illud peccatum, & non leue, nec parui pendendum esse, quanto ergo magis si 100. homines, si mille ob aliquod puniret. Cum autem 70000. virorum quæ faciunt ingentem exercitum, & magnam Ciuitatem, punierit, quis non videat, vnum veniale peccatum deliberatum, esse rem iudicio Dei grauissimam etiam si ab alio committatur.

Secundò, grauitas pœnæ agnosceretur ex comparatione eius ad alias pœnas diuinas minores. Nam 1. Reg. 6. 19. percussit Deus de viris Bethsamitibus, de populo 70. tantùm viros, & quinquaginta millia plebis, eò quòd vidissent arcam Domini. Hic autem 70000. Virorum occidit. Quando Deus voluit punire idololatrias ob adoratum cultu diuino vitulum. Exo. 32. Moysis iussu occisa sunt à Leuitis quasi 23000. homi-

num vers. 28. post culpam condonata à Deo ad preces Moysis vers. 14. *Placatus est Dominus ne faceret malum*. Maius fuit peccatum idololatriæ quàm numeratio populi, cui ergo hoc feruētius puniuit Deus.

Respondes, vt ex pœnæ magnitudine, discamus non parui facere peccata venialia delibetata, etsi videantur parua. Ideò S. Chryostomus h. 87. in Matth. ait; *Mirabile & inauditum dicere audeo, solet mihi nonnunquam non tanto studio magna videri esse peccata vitanda, quanto parua & vilia, illa enim vt auersemur, ipsa peccati natura efficit; hæc autem, (id est, parua) hoc ipso quia parua sunt, desides reddunt, & dum contemuntur, non potest ad expulsiōnem eorum, animus generosè insurgere. vnde citò ex paruis maxima sunt negligentia nostra. Non dicit hoc S. Chryostomus, quod parua fiant magna, sed quod per ea neglecta, non curata, deueniatur ad magna, scilicet ad mortalia, ad quæ disponunt iuxta doctrinam S. Thomæ supra relatam, & iuxta sententiam etiam aliorum Patrum, Hinc S. Gregorius l. 31. mor. c. 9. al. 12. *In vnoquoque lapsu à minimis semper incipitur, & succrescentibus defectibus, ad grauiora deuenitur. Nunquam quippe illic anima, quò ceciderit, iacet; quia voluntariè semel lapsa, ad peiora pondere suæ iniquitatis impellitur, vt in profundum corruens, semper adde profundiùs obruat. Quocirca ne parui faceremus lapsum in peccatum veniale, quandoque illud Deus grauius temporaliter in hac vitâ puniuit, quàm maiora & mortalia.**

Tertio, grauitas pœnæ huius agnosceretur, quia precibus ardentibus Dauid eam à se non potuit abigere: etsi offerret Deo potius in suam familiam, quàm in populum eam transferri. Deus tamen quia vidit in eius familiâ paucos esse, & illam ob alia Dauidis merita extingui noluit, maluit plurium morte hoc peccatum castigare.

Tertio, magnitudo offensæ Diuinæ ob hoc peccatum veniale Dauidis, hinc etiam apparet, quia si velimus ad literam accipere quæ scripta sunt 2. Reg. 24. non admittendo figuras, & explanationes piæ, sed vt verba ipsa sonant S. Scripturæ, videtur voluisse Deus ostendere per punitionem tam grandem subditorum Dauidis, quantoperè ei displiceant peccata venialia, etiam à carissimis amicis suis commissa. Nam postquam extendisset manum suam Angelus Domini super Ierusalem, vt disperderet eam, miseris Dominus super afflictione, ait Angelo percutienti populum: *Sufficit nunc contine manum tuam*. Et post hæc dicta à sacro Scriptore narratur aduentus Gad Propheetæ, dicturi Dei nomine de emendâ arca Areunæ, & postea recensetur iter à Dauide factum ad Areunam, deinde contractus longiusculus emptionis areæ, & ædificatio altaris, & conquisitio bouum immolatorum, & eorum immolatio, & tàm demum dicitur placatus esse Deus, & cessasse plaga illa Angelica. Proinde, soli tex-

tui sacro insistendo, videtur Angelus perrexisse
 sat diu in puniendo populo, postquam à Deo
 audiuit: *Sufficit nunc comine manum tuam*, quia
 antequam David iussit ad Arcuam, antequam
 vitro citroque loquendo cum eo emisset aream,
 & antequam altare edificasset, & antequam
 boues immolasset, Deus iusserat cessare Ange-
 lam à puniendo, qui ramen non nisi post im-
 molationem boum cessauit. Sed vbi est illa cõ-
 mendatio obedientiæ Angelicæ ab ipso David
 decantata: *Psal. 102. Benedictus Dominum omnes An-
 geli eius, potentes virtute, facientes verbum illius, ad
 audiendam vocem sermonum eius: quasi dicat, qui es-
 stis adeo obedientes Deo, vt audita minimã vo-
 ce Dei, statim exequimini quæ imperat vobis.*
 Atqui hæc non sunt executi statim, sed post tot
 molimina sermonum cum Arcua, & operum
 in ædificatione altaris, in solutione areæ, In ac-
 quisitione boum, in immolatione &c.

Cur hoc: vt ostendat Deus, quantopere odit
 quoduis peccatum veniale, etiam à suo carissimo
 seruo commissum deliberatè; vt erat il-
 lud Davidis, qui, etsi præmonitus à Iobab, noluit
 reuocare suum mandatum de populo mune-
 rando.

Quartò, magnitudo Diuinæ offensæ erga Da-
 uid, & grauitas peccati venialis deliberatè com-
 missi hinc apparet, quia in David magno sancto
 noluit esse illud impunitum, etsi pro illo valdè
 doluerit.

Quis enim erat David?

144. Respondeo primò, vir secundum cor Dei. Sic ap-
 pellatus & in veteri lege 1. Reg. 13. 14. & in No-
 uâ Act. 13. 22. Multum autem ad hoc requiritur,
 vt quis sit secundum cor Dei, quod est amplitu-
 dinis infinitæ, multa exigit, omnia examinat, nõ
 decipitur humanâ hypocriti & fictione. Causa
 autem huius appellationis adeo honorificæ, iu-
 dicio, S. Chrysostomi ho. de Dauide & Goliath,
 est hæc quia sanctissimus homo, quicquid Deus cogitat,
 gerit, quicquid mente concepit, perficit: dum enim cordi
 Dei cor proprium iungit, & menti eius mentem suam
 adnectit: hoc est, vt qua vult Deus velit, & qua non
 vult similiter nolit: sic eum Dominus indiuiduo amore
 & coniunctâ charitate dilexit. Hanc causam etiam
 adfert S. Gregorius in l. 1. Reg. Per cor Dei, inquit,
 in sacro eloquio intima eius voluntas designatur. Iuxta
 eam verò sumus, quando hanc & per intellectum ag-
 noscimus, & per amorem custodimus.

145. At iudicio B. Petri Damiani l. 9. ep. 3. in ordi-
 ne 72. ideo sic appellatus est: quia eius vitæ & o-
 peribus delectabatur. S. verò Hilarius in Psal. 53. sub
 initium, ideo sic vocatum asserit, quia non est per-
 secutus bello inimicos, neque insidiantibus sibi decertiã-
 do armis resistit, sed exemplo Domini, proditus orat,
 periclitans psallit, patiens odia gratulatur, malum pro
 malo non reddens, sed Domine mansuetudinis emu-
 lator, cum tribulatur, cum proditur, cum fugatur, Dõ-
 minum, (cuius tantum aduersus impios armis vitur)
 deprecatur: Deus in nomine tuo saluum me fac, Sancti

modo: Et S. Dionysius Areopagita ep. 8. ad De-
 mophilum: *Quid, inquit, Davidem fecit Diuinã a-
 micitiã dignum? Nempe eum esset bonus, atque in hostes
 benignus. Inueni, inquit ille summè bonus, ac benigni-
 gnitatis amator, hominem secundum cor meum.* Et
 hanc huius appellationis causam adfert etiam
 S. Bernardus ser. 34. in Cant.

Et propter hanc sanctimoniam Davidis à
 Spiritu S. de eo dicitur Eccli. 47. 2. *quasi ad eum se-
 paratus à carne. sic David à filius Israël*: hoc est, vt
 exponunt interpretes, sicut adeps in sacrificiis
 Pacificorum, quæ de bobus, ouibus; agnis, ca-
 pris, offerrebantur, totus adolebatur Domino &
 in ipsius honorem cremabatur, Leuit. 3. reliqua
 verò caro victimæ pacificæ partim cedebat Sa-
 cerdoti, scilicet pectuseulum & armus, partim à
 populo offerente comedebatur; adeps verò so-
 lus cum aliquot pinguioribus intestinis adole-
 batur Deo instar holocausti ideoque erat sacra-
 tior, ita David sanctitate alios superabat, tanquã
 totus Dei, totus diuinus, vt etiam notat Pineda
 l. 1. de Salomone c. 2. n. 2.

Et vers. 10. de eodem dicitur: *De omni corde suo
 laudauit Dominum & dilexit eum.* Pondera quàm
 sit magna res hæc. Ideò Pineda l. 1. de Salomo-
 ne c. 2. n. 8. concludit: *Davidis seculo nullum fuisse
 inter Israëlitas & Gentes Davidi parem in sanctitate,
 immò in eã Davidem non fuisse minorem Abrahamo,
 Isaaco, & Iacobo, quin fuisse sanctiorem Abrahamo,
 docet disertè Abulenſis Matth. 22. q. 135. 154. Sal-
 meron to 3. part. 16. & fauet S. Chrysostomus
 h. 2. in c. 1. Matth. Eundem Iosia & Ezechia cæ-
 terisque Regibus fuisse sanctiorem docet Bar-
 radius l. 3. c. 15. & consentiunt cæteri, & Corne-
 lius in c. 7. Eccli. vers. 2. hos citant. Et S. Chryso-
 stomus in Psal. 50. David, inquit, in Regali culmine
 Monachi vitam imitabatur. Et h. 30. in Gen. In pur-
 pura & diademate Monachorum vitam transcendebat.*
 Et ho. de Dauide & Saule: *In naturã humanã
 vitam præstitit Angelicam. Et non contigit illi gusta-
 re talem hostiam, neque particeps fuerat sanguinis Do-
 minici, sed legibus imperfectioribus educatus, tamen ad
 Euangelicæ Philosophiæ fastigium animi moderationis
 peruenit, qui ex insidiis Saulis triplã quadruplã, mar-
 tyrij coronã redimitus est. Ideò eius successores
 comparantur cum eius vitã & imperfecti, &
 perfecti. Salomon, de quo 3. Reg. 11. 4. dicitur:
 Non erat cor eius perfectum cum Domino Deo suo, si-
 cut cor David Patris eius. Et Ieroboam, de quo 3.
 Reg. 14. 8. dicit Deus. Non fuisse sicut seruus meus
 David, qui custodiuit mandata mea, & secutus est, me
 in toto corde suo. Et de Abiam, 3. Reg. 15. dicitur:
 Ambulauit, in omnibus peccatis Patris sui, quæ fece-
 rat ante eum, (Roboam) nec erat cor eius perfectum
 cum Domino Deo suo, sicut cor David Patris eius. Et
 4. Reg. 14. 3. de Amalia dicitur: Fecit rectum corati
 Domino, verum tamen non vt David Pater eius. E. õ-
 trario de Ezechia dicitur 4. Reg. 8. 3. Fecit quod
 erat bonum coram Domino, iuxta omnia quæ fecerat
 David Pater eius. Et de Iosia 4. Reg. 22. 2. Fecit
 quod*

quod placitum erat coram Domino, & ambulauit per omnes vias Dauid Patris sui.

149.

Secundò. Agnoscitur Dauidis gratia coram Deo, in remissione peccatorum duplicis adulterij & homicidij, quòd vix dixit ad Nathan, à quo monitus fuerat de peccatis commissis: *Peccavi Domino*: statim dixit Nathan ad Dauid: *Dominus quoque transfudit peccatum tuum*. Quod ponderans S. Ambrosius Apol. 1. Dauid. c. 2. *Nul- tum, inquit, attulit lapsus impedimentum, sed velocitatis incertitua cumulauit, & acrior ad currendum surrexit*. Ideo Spiritus S. Eccli. 47. 13. ait: *Dominus purgauit peccata ipsius, & exaltauit in aeternum cornu eius, & dedit illi testamentum Regni & sedem gloriae in Israël*. quæ duo non obstantibus peccatis eius à Deo purgatis, Deus contulit illi in aeternum, gloriam & imperium, illi, & semini eius, pacto inito cum illo, de perpetuo Regno eius 2. Reg. 7. 12. quod quoad temporale dominium durauit vsque ad excidium Hierosolymæ per Chaldaeos: postea durauit Spiritualiter in Christo eius filio, iuxta promissum Angeli Luc. 1. 32: *Dabit illi Dominus Deus sedem* (id est Regnum) *Dauid Patris eius, & regnabit in Domo Iacob in aeternum*. scilicet in Ecclesiâ militante per gratiam, in triumphante per gloriam aeternam.

150.

Tertio. Agnoscitur gratia Dauidis coram Deo & sanctitas eius, quòd etiam post eius mortem, alijs, & regnis ipsis, ac familijs successorum eius benefecerit, & quodammodo sibi eum æquarit in modo loquendi, & eius merita coram alijs commendando, vt infra patebit.

Primo enim Regnum Iuda Deus Dauidis posteris, qui eo priuari ob sua scelera meruerunt, multis seculis integrum, seruauit ob respectum Dauidis: sic enim dixit Salomoni 3. Reg. 11. & seq. postquam Salomon adamasset mulieres alienigenas multas, contra Dei mandatum, & accepisset Vxores quasi Reginas 700. & Concubinas 300. & sequeretur in senectute Deos alienos, eosque coleret, & fana idolis ædificasset, iratus Dominus Salomoni quod *auersa esset mens eius à Domino Deo Israël*. apparuit illi dixitq;: *Quia habuisti hoc apud te, & non custodisti pactum meum & praecepta mea, quæ mandauit tibi, dirumpens scindam regnum tuum, & dabo illud seruo tuo: verumtamen in diebus tuis non faciam, propter Dauid Patrem tuum*. De manu filij tui scindam illud, nec totum Regnum auferam: sed tribum vnā dabo filio tuo. propter Dauid seruum meum.

Secundò. Cum esset executurus Deus pœnas quas comminatus fuerat Salomoni; suscitauit Ahiam Prophetam qui Ieroboamo Dei nomine dixit 3. Reg. 11. 31. *Hac dicit Dominus Deus Israël: Ecce ego scindam Regnum de manu Salomonis, & dabo tibi decem tribus*. Porro vna tribus ei remanebit propter seruum meum Dauid. (Quanquam postea præter tribum Iuda etiam tribus Benjamin adhaesit Ieroboamo filio Salomonis. 3. Reg. 12. 21.

quas fuisse tribus diuersas, patet ex Num. 1. 7. 11.) *Non auferam omne Regnum de manu eius, sed Ducem ponam eum cunctis diebus vita sua propter Dauid seruum meum, quem eligit, qui custodiuit mandata mea & praecepta mea. Auferam ergo Regnum de manu filij eius, (scilicet Roboami filij & successoris Salomonis) & dabo tibi decem tribus, filio autem eius dabo tribum vnā. Cur? vt remaneat lucerna Dauid seruo meo cunctis diebus coram me.*

Tertio. Cum Roboami filius Abiam regnaret super Iudam, & ambularet in omnibus peccatis Patris sui, nec esset cor eius perfectum cum Domino Deo suo sicut Dauid Patris eius, addit Sacer textus; *Sed propter Dauid, dedit ei Dominus Deus suus lucernam in Ierusalem, vt suscitaret filium eius post eum, & statueret Ierusalem, eo quod scisset Dauid rectum in oculis Domini*. 3. Reg. 15. 4. 5.

Quarto. Cum Ioram filius Iosaphat Regis Iuda regnaret in Ierusalem & ambularet in viis Regum Israël, sicut ambulauerat Dominus Athal. scissetq; quod *malum est in conspectu Domini*, dicit Sacer textus 4. Reg. 8. 19. *Noluit autem Dominus disperdere Iudam propter Dauid seruum suum.*

Quinto. Cum Ezechias consternatus esset timens Regem Assyriorum, qui cum ingenti exercitu venerat, Deus per Isaiam Prophetam hac Ezechiae nunciauit inter alia 4. Reg. 19. 32. & seq. *Hac dicit Dominus de Rege Assyriorum: Non ingredietur Urbem hanc, nec mittet in eam sagittam, (pondera singula) nec occupabit eam clypeus, nec circumdabit eam munitio. Per viam qua venit reuertetur, &c: Protegamq; Urbem hanc, & saluabo eam propter me & propter Dauid seruum meum. Tacuiss; est, igitur in nocte illa, venit Angelus Domini, & percussit in castris Assyriorum centum octoginta quinquem millia. Quæ verba iterum repetijt Ezechiae, iterum ad eum missus Isaias, eum agrotantem sanaturus. Protegam (inquit 4. Reg. 20. 6.) Urbem istam propter me, & propter Dauid seruum meum. Ita quodam modo Deus sibi exæquauit Dauidem promittens ea, propter se, & propter Dauid seruum suum.*

His positis ponderemus adhuc aliqua, quomodo in tam caro seruo suo, & viro secundum cor suum, Deus punierit peccatum veniale, ob superbiam & arrogantiam venialem deliberatione plena commissam.

Primo hanc cladem populi non accidisse ob peccata populi, vt putat Procopius & Theodoretus in Comm. & alij quidam Patres, sed ob solius Dauidis peccatum. Quamuis enim Theodoretus quaest. vlt. in 2. Reg. putet populum puni- tum, quia militauerat contra Dauid sub impio parricida filio eius Abolon, vel Saule, vel vt putat Lyranus, quia Seba filio Bochi contra Dauidem legitimum suum principem adhaeserat. 2. Reg. 20. 21. vel propter alia peccata populi, vt putat Abulensis, q. 7. in c. 24. 2. Reg. & alij quidam Patres, tamen certum esse debet, non ob peccata populi, sed ob solius Dauidis

pecca-

peccatum, hanc eadem accidisse.

Primò. Quia SS. Patres id docent Augustinus l. 22. contra Faust. c. 66. expressè ait, *populo numerato peccatum elationis eius sic punire, placuisse Deo, vt eundem numerum minueret morte multorum, cuius multitudinem cor Regis fuerat superbià pertentatum: & in illo quidem, hominum copià se extulerat, tumorem animi humani, eiusdem copia diminutione sanauit.* S. Ambrosius id vanitati Dauidis attribuit l. de penit. c. 9. Et S. Chrysostomus h. 25. in ep. Rom. in morali, expressè ait 70000. peste occisa ob peccatum Dauid, seu vt est in græco, ἐπὶ τῷ Δαβὶδ. Ob Dauid.

Secundò. Quia alij Sancti posteriores idem asserunt. S. Sacerus Sulpitius l. 1. Sacræ historiæ: Deinde S. Thomas disputans, an vindicta sit exercenda in eos qui inuoluntariè peccauerunt, & dicens penâ secundum rationem penæ, debere puniri tantum peccantes, penâ tamen vt medicinâ, interdum, puniri innocentes, & sic ait 2. 2. q. 108. art. 4. ad 1. *Pro peccato Dauid populum numerantis, populum Israël puniunt esse vt habetur 2. Reg. vlt.*

Tertiò. Quia ipse Dauid postquam numeratus fuit populus, antequam Deus populum punire cepisset, & peccatum ei exprobraffet, agnouit se peccasse: idè dicitur 2. Reg. vlt. 10. *Percussit autem cor Dauid enim* (scilicet scrupulum sensit in conscientiâ & corde suo) *postquam numeratus est, populus.* Agnouit ergo se peccasse.

Quartò. Id coram ipso Deo fatetur v. 10. *Et dixit Dauid ad Dominum peccavi valdè in hoc factò: stultè egi nimis.*

Quintò. Post hanc Orationem, vt appareat Dauidem peccasse in numeratione populi, missus à Deo Gad Propheta dat ei optionem eligendi penam, aut 7. annos famis, aut 3. menses fuge ab aduersarijs, aut 3. diebus pestilentiam. Hanc elegit, statimque secuta est.

Sextò. Id quoque in eo agnouerat Iob Princeps militiæ eius, non populo sed ipsi Dauidi id nociturum, idè què ei sua debet ne numerari iuberet populum, vt dicitur initio c. v. 3.

Septimò. Ipse Sacer textus clarè dicit i. Paral. 21. 7. *Displicuit autem Deo, quod iustum erat* (scilicet à Dauide, eadem enim historia etiam ibi fusè recensetur, quæ erat scripta 2. Reg. vlt.) *& percussit Israël.* ergo propter iustionem non propter peccata populi percussit populum. Quamuis ergo malè fecerit populus ille adhærendo inimicitia Saul, & habuerit alia peccata, tamen ex Scripturâ non constat, ob id vel ob alia peccata fuisse punitum populum, sed contrarium constat, vt vidimus, scilicet ob solum peccatum Dauidis in numerando populo ex eius arrogantia id contigisse.

Deinde si verum esset, idè punitum (vti putat Iosephus l. 7. antiq. c. 10.) & Glossa in c. Exod. 30. 12. *quia volens cognoscere quantum militum numerus recenseri posset in populo, non soluit semici-*

clum, obliuio præceptorum Moysi, qui prædixerat, quoties censeretur populus in singula eius capita pendendum, Deo semiciclum, iussit Iobabum Imperatorem ire ad censum peragendum (lex illa est Exod. 30. 11. 12: *Quando tuleris summam filiorum Israël, iuxta numerum, dabunt singuli pretium pro animabus suis Domino, & non erit plaga in eis cum fuerint recensiti.* Hoc autem dabit omnis qui transit ad nomen, dimidium scli iuxta mensuram Templi) id non constaret. quia verum non est, quod Iosephus asserit. *Primò* quia non fuisset necesse vt Iobab dissuaderet Dauid (vti dissuasit) numerationem populi, sed suggestisset semicicli pensationem. Agnouit ergo elationem, inquit Salianus. A. M. 3016. nu. 43. *Secundò* quia ipse Dauid statim ac recessit numeratum populum, angustia cepit in conscientiâ, quod signum est, numerationem solam, esse ab eo tanquam culpabilem agnitam. *Tertiò.* Si verum esset quod Iosephus ait, ex obliuio legis rarè excusat à peccato, cum ergò punitum sit aliquod peccatum Dauidis, non ex obliuio legis sed ex certâ conscientia & deliberatione commissum, est punitum. Itaque propter solius Dauid superbiolam, hæc penâ à Deo inflicta fuit, vt præter Salianum supra citatum sensit Abul. q. 17. in cap. 2. 4. lib. 2. Reg. & Serrarius in Comment.

Nec est, quod aliquis dicat cum quibusdam Theologis, peccata aliena non puniri temporaliter à Deo, sed propria tantum. Nam certum est, peccata parentum puniri in filijs Exod. 20. 5. *Ego sum Dominus Deus tuus, sortu Zelotes, visitans iniquitatem patrum in filios, in tertiam & quartam generationem eorum qui oderunt me.* Et Exod. 34. 7. *Qui reddis iniquitatem Patrum in filijs ac nepotibus, in tertiam & quartam generationem.* quo loco S. Thomas 1. 2. q. 87. a. 8. ad 1. dicit de penis temporalibus, vel corporeis in quantum filij sunt quædam res parentum, & successores prædecessorum. Et pro peccato Cham, Chanaan filius eius maledictus est à Noè. Gen. 9. 25. Sic adulterium punitur vel sterilitate, vel illegitimæ prolis interitu Gen. 20. 18. Sap. 3. 16. cap. 4. 2. 34. Homicidium, interitu filiorum 2. Reg. 12. 18. Matth. 23. 35. & 27. 25. Luc. 11. 50. Act. 18. 6. Rapienam & oppressionem pauperum tota luit raptoris & tyranni posteritas Iob. 4. 21. & 8. 22. & 12. 15. Giezi etiam peccante, lepra transmissa est ad posteros 4. Reg. 5. vlt. ob Pharaonis adulterium in Saram admittum non tantum Pharaonem flagellauit Deus plagis maximis, sed & domum eius, Gen. 12. 17. Et quamuis Abimelech non tetigerit Saram Gen. 20. 4. & actu non peccarit cum ea Gen. 20. 6. tamen sterilitate Deus puniuit omnes in domo eius. Gen. 20. vlt. procul dubio ob voluntatem peccandi cum Sara, filiolus Dauid ob eius peccatum extinctus est. 2. Reg. 12. 14. 15. pro peccato filiorum Heli, populus

lus contrit in conspectu Philistinorum, & arca capta est 1. Reg. 4. Paruuli Sodomitarum, etiam illi qui erant aliquo remedio liberati à peccato originali, & alij innocentes cum parentibus reis perierunt. Gen. 19. 25. & paruuli pro peccato Dathan & Abiron, cui non consenserunt vna cum eis absorpti sunt: Num. 16. 32. Imò pueruli etiam & bruta animantia pro peccato Amalecitarum iussa sunt necari. 1. Reg. 15. 3. 51. Niniuitarum paruuli Ion. 1. Et propter delictum Acham qui furatus fuerat de spolijs Iericho percussit Dominus 36. homines ex exercitu misso à Iosue contra Urbem Hai. Ios. 7. 1. 5. Et hoc certum est. Ideò merito S. Augustinus, l. 6. con. Iulianum c. 7. De anathemate contra interdictum, quia vsurpauit vnus, in eos qui hoc fecerant, nec factum fuisse nouerant vindicta processit. Et libro eodem c. 12. ait: *Quàm multa sunt diuinorum testimonia Scripturarum, quæ parentum peccatis obligant filios, numerare quis possit? Cur enim peccauit cham & in eius filio Chanaan vindicta prolata est? Gen. 9. Cur pro peccato Salomonis filius eius diminutione regni punitus est? 3. Reg. 12. Cur peccatorum Achab regis Israël in eius posteros pena dilata est? 3. Reg. 21. Idem docuit epist. 75. ad Auitum. Certum etiam & illud mihi videtur, hoc modo filios & filias eius etiam innocentes, esse cum Patre occisos, vt colligitur ex Scripturâ, & est communis opinio cum Serrario q. 30. in c. 7. Iosue, & expressè ait S. Basilius l. 1. c. 3. de pecc. col. 2. Deus enim, Dominus vitæ & mortis, etiam non in pœnam propriam, sed in pœnam patris, qui eorum supplicio maximè cruciabatur, vt benè ait Sallianus A. M. 25. 84. n. 128. & ad bonum totius populi, cui hoc factò maximus timor incutiebat, priuare eos vitâ potuit, præbens morte eorum medicinam alijs, ne deinceps auderent iussa Dei violare, videntes se, & in se, & in suâ posteritate perituros. Et confirmatur Primò iudicio ipsius David, qui nisi putasset ob solum suum peccatum puniri populum, & nisi existimasset iuste Deum ob vnus peccatum etiam alios posse punire, etiam non consentientes ad peccatum, volens Deum auertere à puniendo populo, vt dixit Deo 2. Reg. 24. 17. *Ego sum qui peccaui, ego iniquè egi, isti qui oues sunt quid fecerunt? Vertatur obsecro manus tua contra me & contra Domum Patris mei. Non petijisset Domus Patris sui hoc malum pœnæ, ni Deus id soleret facere, puniendo innocentes temporali pœna, ob peccatum alterius. Sic etiam ob Saulis flagitium, Saulis posteri crucifixi 2. Reg. 21. Daniel, tres pueri, Ezechiel in captiuitatem ducti propter maiorum peccata etiam innoxij, sic & propter elationem Ezechia eius posteri in Babylonem abducti 4. Reg. 20. 14. & seq. Vnde Leuit. 26. 39. dicitur: *Propter peccata Patrum suorum & sua affligentur. Idque iubet Deus, etiam Deut. 13. 14. 15.***

Secundò Confirmatur idem ratione S. Thomæ qui 1. 2. q. 87. art. 7. & 8. ait: *Detrimenta corporaliū rerum, vel etiam ipsius corporis esse quasdam pœ-*

nales medicinas ordinatas ad salutem anime: vnde nihil prohibet talibus pœnis aliquem puniri pro peccato alterius, vel à Deo vel ab homine, vt pote filios pro Patribus, & subditos pro Dominis, in quantum sunt quedam res eorum: ita tamen quod si filius vel subditus est particeps culpa, huiusmodi pœnalis defectus, habet rationem pœnæ. quantum ad eum pro quo punitur, quantum verò ad eum qui punitur, rationem medicinae tantum, nisi per antecedens in quantum peccato alterius consentit: ordinatur enim ei ad bonum anime, si patienter sustineat. Porro 2. 2. q. 108. art. 4. idem docens, ait, hanc medicinam pœnalem quæ puniuntur aliena peccata in alijs, esse non solum sanatiuam peccati præteriti, sed etiam præseruatiuam à peccato futuro, & promotiuam in aliquo bonum. Et secundum hoc aliquo modo interdum puniri sine culpa, non tamen sine causa. Et quia bona spiritalia sunt maxima; ideo quandoque punitur aliquis in temporalibus bonis absque culpa, cuiusmodi sunt plures pœnæ præsentis vite diuinitus inflictæ ad humilitationem vel probationem. Et in Responzione ad primum. Vnus homo, inquit, pœnâ spiritali (scilicet peccati vel inferni vel purgatorii) nunquam punitur pro peccato alterius, pœnâ autem temporali quandoque vnus punitur pro peccato alterius. Triplettem modum assignat talis punitio, primum, (qui ad nostrum propositum facit) quia vnus homo temporaliter est res alterius, & ita in pœnam eius etiam ipse punitur, sicut filij secundum corpus sunt quedam res patris & serui sunt quedam res Dominorum.

Quando ergo dicitur Deut. 24. 16. Non occidentur Patres pro filijs, nec filij pro Patribus, sed vnusquisque in iniquitate suâ morietur. Et Ezech. 18. 20. Anima qua peccauerit ipsa morietur, filius non portabit iniquitatem patris sui. In his duobus locis sermo est de morte & pœna non temporali, sed spiritali, peccati & eternæ damnationis, vt benè ostendit Vasquez, 1. 2. disp. 135. c. 2. n. 8. Tali enim pœnâ etiam infantes ob peccata parentum non puniuntur, sed si baptizati sunt, saluantur, si non, moriuntur in proprio peccato originali, & ob illud priuantur beatitudine celestis. Atqui ob peccata aliorum etiam innocentes à Deo puniuntur filij ob peccata parentum, serui ob peccata Dominorum, Ciues ob peccata Magistratus, vel conciuuium aliorum, vt contigit in diluio Ciuitatibus Sodomiticis, in quibus multi simul innocentes paruuli intercepti sunt: vt benè docet S. Thomas 1. 2. q. 87. art. 7. & 8. ex communi & 2. 2. q. 108. a. 4. ad primum sententiâ, quam etiam docet Tannet disp. 4. de peccatis q. 10. n. 115. 114. Valentia q. 17. pa. 2. Suarez to. 4. in 3. p. d. 48. f. 2. n. 5. Prad. to. 1. in Ezech. c. 18. v. 20. Roderic. to. 1. tr. 8. c. 23. Serrarius q. 37. in c. 7. Ios. citans pro illâ re S. Augustinum q. 8. & S. Gregorium l. 15. mor. c. 31. Idem docet Hugo Victorinus, & Abulensis Tertull. l. 2. con. Marcion. cap. 15. & ex parte Cornelii c. 34. Exod. v. 7. licet dicat id esse ratum & extraordinarium, quod concedo. Sed exempla supra

supra allata facta multa, ostendunt id sepe factum. Vnde merito S. Basilius in reg. breu. Regula 47. id probat exemplo Acham, qui vna cum suis omnibus (qui ignorauerant eius delictum) subit exilium. Heli quoque quia non eo modo quo aequum erat aduersum filios indignatus est, vsque eo Dei iracundiam irritauit, vt & populus vna cum filiis ipsius interneione absumptus sit, & arca ipsa capta in hostium potestatem deuenit, & sub hac omnia, ipse miserabili exitu vitam terminauerit. Et h. 8. in diuites auaros, p. 115. a. per paucos sepe mala arumneq, ad vniuersum populum sepe perueniunt, & vnius ob noxam tota quandoque gens exeritur. Acham sacrilegium admisit, ac totus est afflictus exercitus: Zambri cum scorto Madiantide concubuit, ac Israel penas dedit. Similia habet or. 3. de peccato. Col. 4. & Col. 2. Quando autem Patres aliqui videntur contrarium docere, intelligendi sunt de eo quod sit ordinariè & vt plurimum, & ita verum est, alios non puniri ordinariè ob aliorum peccata, vel non puniri per modum pœnæ, sed per modum medicinæ præseruatiuæ à futuris malis, quæ committerent si non occiderentur, & vt peccantes aliorum innocentium punitorum pœnâ à peccatis absterreantur, & ea melius agnoscant, sicut factum Dauidi, cuius filium, post eius peccatum, in pœnam eius peccati morti fecit. 2. Reg. 12. 14. Quoniam blasphemare fecisti inimicos Domini, propter verbum hoc, filius qui natus est tibi, morte morietur. Vnde miror quosdam, qui dum volunt extollere Dei misericordiam, contrarium docendo tanquam probabilem opinionem, Scripturam & Deum facere mendacem, ad idendum, vt dicitur in 1. Reg. 11. Nec obstat Sanctitas Dauidis quominus grauius Deum hoc peccato veniali offenderit, quia dignitas personæ, vt docet S. Thomas 1. 2. q. 89. art. 5. non diminuit peccatum, sed auget. Et vt ait S. Ildorus Hispanen. 1. 2. de sum. bo. cap. 18. Crescit delicti cumulus, iuxta ordinem meritum, & sepe quod minoribus ignoscitur, maioribus imputatur. Nimirum si peccent; melius agnosceudo grauitatem peccati; Dei offensi excellentiam; virtutis præstantiam, & sint pluribus à Deo beneficijs affecti, quæ omnia erant in Dauid in gradu altissimo, vsque adeo, vt ei Deus supernaturalia fidei mysteria per altissimi gradus lumæ propheticum reuelârît, vt docet S. Thomas 2. 2. q. 174. art. 2. in con. & a. 4. ad primum & Cassiodorus præfat. in Psal. c. 1. Adrianus Papa 1. in scripto ad Carolom Magnum de imaginibus, Lyranus præfat. in Psalms. Lorintus to. 1. præfat. in Psal. c. 3. Vt hinc obiter discamus, exemplo tam cari amici Dei, nostra peccata deliberatè à nobis commissâ, cæteris paribus, ratione nostri status Religiosi, & Sacerdotalis, magis à Deo imputanda fore quam secularibus & Clericis alijs, non habentibus tot beneficia, & tantam, vt nos habemus, rerum diuinarum cognitionem, & quotidianam considerationem,

maximè in nostra Societate, in qua omnia ad hoc debent dirigi, vt euadamus perfecti.

Quâ occasione obiter notanda est, præclara doctrina S. Thomæ 1. 2. q. 73. a. 10. In quò querit, Vtrum magnitudo personæ peccantis aggrauet peccatum. Et respondet ex S. Ildoro lib. 2. de summo bono c. 19. in fine: Tanto maius cognoscitur peccatum esse, quanto maior qui peccat habetur. Id verò declarans in corpore articuli, sic ait. Duplex est peccatum. Quoddam enim ex surreptione proueniens propter infirmitatem humanæ naturæ: & tale peccatum minus imputatur ei qui est maior in virtute, eo quod minus negligit huiusmodi peccata reprimere: quæ tamen omnino subterfugere infirmitas humana non sinit. Alia verò peccata, sunt ex deliberatione procedentia, & ista peccata tanto magis alicui imputantur, quanto maior est. Et hoc potest esse propter quatuor. Primum quidem, quia facilius possunt resistere peccatis maiores: puta, qui excedunt in scientiâ & virtute. Vnde Dominus dicit Luc. 12. Quod seruis sciens voluntatem Domini sui, & non faciens, plagis vapulabit multis. Hoc ipsum S. Chrysostomus h. 5. in ep. Rom. antea docuerat (quod docet S. Thomas loco supra citato.) Qui maiorem assecutus est doctrinam, inquit S. Chrysostomus, is legem transgrediens, maiori supplicio dignus fuerit. Quapropter quod prudentiores fuerimus, aut potentiores, eo punimur, magis citius delinquimus. Quod etiam docet S. Basilius in Psal. 7. columna 3. & 4. Et S. Ildorus Pelusiora l. 3. Ep. 15. Alteram huius rei causam talem adfert S. Thomas: Secundò, inquit, propter ingrati tudinem, quia omne bonum quo aliquis magnificatur, est Dei beneficium, cui homo sit ingratus peccando: & quantum ad hoc, qualibet maioritas etiam in temporalibus bonis, peccatum aggrauat, secundum illud Sap. 6. Potentes potenter tormenta patientur. Hinc similem doctrinam tradidit S. Gregorius Papa h. 9. in Euangelia, explicans illam parabolam Math. 25. de Patrefamilias, qui seruis suis tradidit bona, & plus exiugebat ab ijs, quibus plura ad lucrum quærendum reliquerat. Lectio, inquit S. Euangely, sollicitè considerare nos admonet, ne nos qui plus cæteris in hoc mundo accepisse aliquid cernimus ab auctore mundi, grauius inde radicemur. Cum enim augentur dona, rationes etiam crescunt donorum. Tanto ergo esse humilior atque ad seruendum Deo promptior quisque debet ex munere, quanto se obligatiorem conspiciat in reddendâ ratione, &c.

Tertia S. Thomæ causa magis puniendorum maiorum est: Propter specialem repugnantiam actus peccati ad magnitudinem personæ, sicut si Princeps iustitiam violet, qui ponitur iustitiæ custos, & si Sacerdos fornicetur, qui castitatem vouit. Quartò propter exemplum sue scandalum: quia vt Gregorius 1. part. pastor. cap. 2. dicit, in exemplum culpa vehementer extenditur, quando pro reuerentiâ gradus, peccator honoratur: ad plurium enim notitiam perueniunt peccata maiorum, & magis homines ea indignè serunt. Et ita ibidem S. Thomas in resp. ad primum explicans illum Scripturæ locum 2. Paral. 30. Dominus

156.

172.

Domi-

minus bonus propitiabitur cunctis qui in toto corde requirunt Dominum Deum Patrum suorum, & non imputabitur eis quod minus sanctificati sunt, dicit, auctoritatem illam loqui de his, quae per surreptionem infirmitatis humanae negligenter aguntur. Est verissima haec S. Thomae doctrina pro solatio eorum qui non ex deliberatione plenâ, sed ex surreptione naturae fragilis peccant. Nam ut refert Ludouicus Blofius c. 1. Monialis spiritualis. Cum aliquando S. Virgo Gertrudis recogitaret apud se, quidnam inter illa quae à Domino didicerat posset vitium manifestari hominibus. Dominus sese cogitationibus eius ingerens respondit: Vtilissimum foret homines scire, & in memoria semper habere: quod ego Virgini filius pro salute eorum asto ante Deum Patrem; & quandocumque ipsi ex humana fragilitate delinquant corde suo, offero pro eis Deo Patri cor meum immaculatum in emendationem: quando verò offendunt opere, exhibeo manus meas perforatas: & ita in quibuscumque delinquant, statim innocentiam meam placo Patrem, ut illi peccando faciliè semper obtineant veniam peccatorum. At non tam faciliè eam obtinent, quicumque illi sint, si deliberatè peccent. Ita enim Christus Dominus docuit S. Brigittam c. 14. Extravag. Reuel. In omni, inquit, lege, si peccat quis ex infirmitate & necessitate importabili, dispensationem accipit. Qui verò nolens & ex nullâ deliberatione peccat, iudicatur leuius. Qui verò ex industria seu assiduitate, nullam recipit excusationem. Multò autem minus excusabilis est, qui maior est statu, vel virtute, vel beneficiis. Ideò S. Thomas in resp. ad 2. ait, Deū non accipere personas si maiores plus punit; quia ipsorum maioritas facit ad grauitatem peccati ut dictum est. Et in resp. ad 3. in quo obieciatur, nullum debere ex bono incommodum reportare, reportaretur autem, si id quod agit (scilicet maior vel melior) magis ei imputaretur ad culpam: respondet, hominem magnum non reportare incommodum ex bono quod habet, sed ex malo vsu illius. Et haec est causa cur sancti & sua, & aliorum Dei seruorum peccata, magis aestimabant & puniebant, & detestabantur, quàm aliorum minus perfectorum, & in minore gradu constitutorum. Hinc trita illa sed terribilis sententia S. Bernardi lib. 2. de consid. c. 13. manauit: Inter seculares nuge, nuge sunt, in ore Sacerdotis blasphemia. Addit causam: Consecrasti os tuum Euangelio, talibus iam aperire illicitum, assuescere sacrilegium. Magna emphasis est verborum istorum, & quidem ad Papam Eugenium scriptorum: quantum maiore libertate si hic Sanctus viueret, nobis id diceret, si nos suos haberet auditores? Magis mirum, etiam piis famosas id sensisse. De S. Paula Romana scribit S. Hieronymus ep. 27. ad Eustochium, dicere solitam: Quod inter seculi homines vel leue putatur vel nihil, hoc in Monasterio grauissimum esse delictum. Quando ergo S. Thomas 2. 2. q. 186. a. 10. docet peccata Religiosorum minus esse grauiâ & facilius condonari, loquitur de peccatis ex ignorantia & infirmitate, seu surreptione commillis, de qui-

bus etiam idem loco paulò ante citato locutus est. Sed cum Dauidis peccatum, non ex surreptione fuerit, verum ex plenâ & pertinaci deliberatione, quâ etiam consilium à Ioab datum reiecit, mirum non est, fuisse adeo seuerè punitum.

Reuocemus nunc in memoriam ea quae supra dixi de laudibus Dauidis, quantum opere fuerit Deo carus, & conferamus nostrum statum coram Deo, cum statu Dauidis, inueniemus nos longo intervallo distitos, & non esse ita Deo caros. Et hinc inferamus,

Primo, si Deus vnum peccatum veniale in tam magno amico, & ut ita dicam, cognato & consanguineo suo destinato (quia Christus Dominus erat Filius Dauid secundum carnem) adeò puniuit, quid nos expectare debemus ob multa quotidiana peccata venialia? & quidem maiora quàm fuerit illa arrogancia & elatio Dauidis?

Secundo, inferamus, fortè omnes calamitates huius Regni imò mundi, etiam ob nostra peccata imitari à Deo. Nam si vnum peccatum iudicio Dei merebatur famem 7. annorum, & adduxit interuentionem septuaginta millium hominum, quid plura peccata vniuscuiusque nostrum, mereantur cladem plurium facta proportionè? Nam si hoc vnum peccatum sanctissimi viti, adduxit mortem septuaginta millium hominum; ergo duo nostra, digna sunt morte, centum & quadraginta millium: ergo quatuor nostra peccata, merebuntur, ut occidantur à Deo vel fame, vel peste vel gladio, vel morte subitaneâ, vel morbis incurabilibus, ducenta & octoginta millia; ergo quinque nostra peccata merebuntur, ut occidantur trecenta & quinquaginta millia hominum; ergo nostra peccata sex, causabunt mortem hominum quadringentorum & viginti millium; septem peccata, mortem quadringentorum & nonaginta millium. Si ergo verum est, quod aliqui putant, Prou 24. de peccatis dici, septies in die cadit iustus, quilibet iustorum ob 7. peccata sua venialia, dignus erit, ob quae quotidie occidantur quadringenta nonaginta millia hominum. Quod si quis plura in die faciat quàm septem peccata, adhuc plurium mortes inuehet. Iam si in quavis actione nostra Deus peccatum inueniet, saltem vnum, (discrete breuiter & obiter per actiones totius diei.) Deus bone, quor mortalitates inuehet vel alias calamitates quilibet iustus: Cum ergo tam multi sint iusti in Ecclesiâ Dei per totum orbem terrarum, illi soli multarum calamitatum sunt causa. Iam si innumerabilis infinitas, ut ita dicam, accedat Ethnicorum, & aliorum infidelium & Catholicorum peccata mortalia committentium, Deus bone, quàm innumerabilium mundi calamitatum sunt causa? Non miremur ergo, cur tota ferè Europa tot bellis & interuentionibus conquassetur à tot annis. Ideo mirum non est,

Sanctos Dei qui habebant lucidiōres oculos, omnes calamitates mundi, suis attribuisse peccatis. Ita de se sentiebat S. Catharina Senensis, & S. Dominicus, personæ innocentissimæ, qui cum intraret de nouo aliquod oppidum, vel ciuitatem, vel pagum, dicebat intra se: *Intrare flagellum Dei, iudicans, ob sua peccata, calamitates illius oppidi vel ciuitatis vel pagi à suis prouenturas & prouenire peccatis.* Sed audiamus quomodo de se scriptum reliquerit S. Catharina Senensis c. 2. Dial.

Manè inquit, Missam audiens cum ingenii desiderio & agnitione sue fragilitatis ac imperfectionis erubescendo multum, quia sibi videbatur esse causa principalis omnium malorum, que fiebant in mundo, unde concipiebat in se quoddam odium cum displicentiâ magnâ sui, & quadam iustitiâ sanctâ, ex quibus purificabat omnes maculas que sibi videbantur. & erant in animâ suâ, & ait: Clementissimè Pater æternè, coram te facio querimoniam de me, vt in isto finito tempore punias omnia peccata mea. Et quia pœnarum quas proximus meus tolerare debet, ego propter delicta mea sum causa potissima, ideo Maiestatem tuam exoro suppliciter, vt super me infligas eas. Similia de se dixit dial. c. 13. & c. 19. O anima mea misella, totam vitam tuam cum tempore tibi gratiosè concessio multum inutiliter expendisti, imò potius perdidisti. Et ideo tot & tanta damna & innumerabilia mala non solum in Ecclesiâ sanctâ, verum etiam per vniuersum orbem occurrunt communiter, ac etiam in particulari. Idem repetit c. 134. & in orat. 21. bis id coram Deo dixit de se.

Hinc ergo agnoscamus, quanta sit malitia peccati venialis deliberati, & quantopere illud sit nobis fugiendum, qui nec Dauidi nec S. Dominico nec S. Catharinæ pares sumus, & cum quanto maiore causâ, nostris peccatis debeamus adscribere omnes calamitates huius vitæ, & huius temporis in quo tot bellis mundus, & per bella, damnatione tot hominū infernus impletur. Aded, vt meritò dixerit Tuscūli in quadam concione me audiente nosse P. Stephanus Tuccius vir sanctissimus, homines ob venialia peccata damnari, quia illa sunt, quæ homines adducunt ad peccata mortalia, & ad finalem impenitentiam. Verum enim est, quod scripsit S. Basilus ora. 7. ex collecta: *Vt ad virtutem progressa à rebus minimis augmentum sumit; ita etiam prauitatis scaturigo ab his que initio imbecilla atque exilia erant, ad rem que sanari ac restitui amplius non potest fertur.* Sunt enim vt supra dixi ex Origenè, peccata venialia tanquam vulnera. Vulnera autem multa, præsertim si quauis die infligantur, mortem adferunt.

Idem sentiens S. Chrysostomus in c. 1. Galat. & ser. de anima, sic eorum progressum pessimū describit: *Quemadmodum in corporibus, que vulnera neglexerunt, febres gignunt & putrefactiones ac mortem denique: itidem & in animis, qui pusilla dissimulant, maiora inuitant, hoc est, vt addit eadem vsus*

Lancicij Opusc. Tom. 2.

similitudine S. Ioannes Damascenus c. 19. Vitæ SS. Iosaphat & Barlaam: *Mortem sibi per neglecta vulnera accerunt: ad eundem modum, qui minima vitia & peccata nihili pendunt, grauiora sibi inuehunt.* Quod quidem magis mirum & deplorandum est, quod nemo nisi desperans & amens se voluntariè vulnerat, cum tamen multi deliberatè venialiter peccent.

Ne ergo & nos ad lethalia delabamur peccata, fugiamus venialia deliberata toto conatu, Nam vt dicit S. Dorotheus ser. 6. *Si, (vt præclarè aiebant) antiqui Patres, que exigua sunt & nullius momenti, (iudicio mundi) non contempserimus, ad ea que maiora sunt & grauiora peccata prolabi non poterimus.*

CAPVT NONVM.

Gravitatem peccati venialis Deus ostendit, in punito grauissimè ob illud, Ezechia Rege sancto, & toto Regno illius.

Promiseram me aliquot exemplis è S. Scripturâ petitis ostensurum, quantopere vnum solum peccatum veniale etiam à sancto viro commissum offendat Deum, & sit causa grauissimarum calamitatum. Id ostendi iam in peccato Dauidis, nunc ostendam in alio simili, commissio ab Ezechia Rege. De quo sic scribitur 4 Reg. 20 & 2. Paral. 32. *In tempore illo, misit Beroach Baladan filius Baladan, Rex Babyloniorum litteras & munerâ ad Ezechiam: audierat enim quod agrotasset Ezechias. Latatus est autem in aduentu eorum Ezechias, & ostendit eis domum aromatum, & aurum, & argentum, & pigmenta varia, vnguenta quoque & domum vasorum suorum, & omnia que habere poterat in thesauris suis. Non fuit quod non monstraret eis Ezechias in domo suâ, & in omni potestate suâ. Quæ autem monstrauerit eis, scribitur 2. Paral. 22. à versu 27. Fuit Ezechias diues & inclitus valdè, & thesauros sibi plurimos congregauit argenti & auri & lapidis pretiosi, aromatum & armorum vniuersi generis, & vasorum magni pretij. Apothecas quoque frumenti, vini & olei, & præsepia omnium iumentorum, caulasque pecorum, & vrbes adificauit sibi: habebat quippe greges ouium & armentorum innumerabiles, eò quod dedisset ei Dominus substantiam multam nimiam. Quid autem effecerit hæc ostensio thesaurorum Ezechia, indicat Sacer textus 4. Reg. 20. Venit autem Isaias Propheta ad Regem Ezechiam dixitque ei: Quid dixerunt viri isti: aut unde venerunt ad te: Cui ait Ezechias. De terrâ longinquâ venerunt ad me de Babylone. At ille respondit: Quid viderunt in domo tuâ? Aut Ezechias: omnia quacunque sunt in domo meâ, viderunt, nihil est, quod non monstrauerim eis in thesauris meis. Dixit itaque Isaias Ezechia: Audi sermonem Domini. Ecce dies venient, & auferentur omnia, que sunt in domo tuâ & que considerunt patres tui vsque in diem hanc in Babylonem: non remanebit*

P p que-

quicquam, ait Dominus. Sed & de filiis tuis qui egredientur ex te, quos generabis, tollentur & erunt eunuchi in Palatio Regis Babylonis. Postea executio huius pœnæ prædictæ, sic describitur 4. Reg. 24. à vers. 13. Et protulit Rex Babylonis ex Ierusalem omnes thesauros domus Domini, & thesauros domus regie, & concidit vniuersa vasa aurea, quæ fecerat Salomon Rex Israël in templo Domini iuxta verbum Domini. Et transfudit omnem Ierusalem, & vniuersos Principes, & omnes fortes exercitus, decem milia in captiuitatem, & omnem artificem & clusorem, nihilque relictum est, exceptis pauperibus populi terræ transfudit quoque Ioababim (Regem) in Babylonem, & matrem Regis, & vxores Regis, & eunuchos eius, & iudices terræ duxit in captiuitatem de Ierusalem in Babylonem. Et omnes viros robustos septem millia, & artifices & clusores mille, omnes viros fortes & bellatores duxitque eos Rex Babylonis captiuos in Babylonem.

Circa hoc factum examinemus tria. Primò, peccatum Ezechie quale fuerit. Secundò, conditionem personæ Ezechie. Tertio, pœnam à Deo inflictam ob hoc Ezechie peccatum.

163. Quoad primum, certum esse debet, peccatum hoc eius non fuisse mortale, sed vt bene ait Sallianus A.M. 332.4. num. 32. vnum ex minoribus bonorum peccatis. Et n. 33. Vanitas hac Regis ex genere suo non magna culpa est. Fuisse autem vanitatem patet ex Diuino testimonio: quia 2. Paral. 32. 25. sic describitur hoc eius peccatum: Non iuxta beneficia quæ acceperat, retribuit, quia eleuatum est cor eius, & facta est contra eum ira & contra Iudam & Ierusalem. Humiliatusque est populus, ed quod exaltatum fuisset cor eius. Ex quibus verbis colligitur, propter solam elationem animi quam habuit in ostensione thesaurorum suorum, à Deo, populum eius post eius mortem fuisse punitum: nõ punitum autem eo viuente ob ipsius respectum, dicit Sacer textus 2. Paral. 32. 26. Humiliatusque est postea (scilicet coram Deo, agnoscens suum peccatum & deprecans culpam) ed quod exaltatum fuisset cor eius: &c. & idcirco non venit super eos ira Domini, in diebus Ezechie.

Quocirca etiam alia quoque peccata commiserit Ezechias, non ob illa, sed ob solam elationem punitus fuit. Hanc autem non fuisse in eo peccatum mortale, hinc apparet.

Primò, quia obiectum non erat intrinsecè & grauiter malum.

Secundò, quia nil inuisitatum fecit: omnes enim Reges & Principes boni & Deo cari, dum volunt honorare legatos, solent humanitatis causa (humanitas autem virtus est) ostendere eis ædificia & thesauros.

Tertio, erat etiam necessitas id faciendi, vt vis eius thesauris aduenæ, agnoscerent eius potentiam, & apparatus pro bello gerendo, imo neruum belli pecuniam, eaque visa, non audent contra eum arma sumere, vt alij sumerant. In thesauro enim illo, erat thesaurus Davidis & Salomonis (vti indicat superius Isaias vers. 17.

Quæ condiderit patris tui, vsque in diem hanc) quarum solorum thesaurorum magnitudinem fuisse penè incredibilem infra videbimus, non cõputando thesauros, quos eius in Regno Antecessores duodecim, (successores Dauidis & Salomonis congregauerant per annos 255. tot enim intercesserunt à morte Salomonis ad initium Regni Ezechie.

Quarò, circa hoc factum Ezechie ponderandum est, esto peccatit ostendendo illos thesauros, nam procul dubio peccauit, (siquidem ob hanc ostensionem punitus est, iacturâ horum thesaurorum, & aliarum rerum, vt supra ex sacro textu agnouimus,) tamen semel tantum in hoc peccauit, & peccatum eius in hac re fuit minus, quàm sit detractio, & non tantopere graue in illo, vti esset mendacium: quod apud me est certissimum. Quatuor ob causas.

Prima est, quia magis Ezechias laudatur quàm Dauid, & vsque adeò, vt non potuerit ferè magis laudari à Deo, 4. Reg. 18. 3. & seq. Fecit quod erat bonum coram Domino iuxta omnia quæ fecerat Dauid Pater eius &c. In Domino Deo Israël sperauit: itaque post eum non fuit similis ei de cunctis Regibus Iuda, sed neque in his qui ante eum fuerunt: & adhaesit Domino & non recessit à vestigijs eius, fecitque mandata eius quæ præceperat Deus Moysi. Vnde & erat Dominus cum eo, & in cunctis ad quæ procedebat sapienter se agebat. Vbi hoc notandum est hanc laudem ei esse à Spiritu S. attributam pro totâ vitâ eius antea acta, nam eam ponit post narratos omnes eius vitæ Regni annos, & gesta.

Ex quo loco, duo argumenta colligo ad ostendendum eum nunquam peccasse mortaliter. Primum est, in illis verbis vers. 5. Non fuit illi similis in his Regibus, qui ante ipsum fuerunt. Ideo ali-quà re etiam Dauidem superauit, scilicet, quia non contaminauit se vllò peccato mortali, vt Dauid, qui tamen alius in rebus similis erat Ezechie. Secundum est, vers. 6. in his verbis: Non recessit à vestigijs eius (scilicet Dei) fecitque mandata eius quæ præceperat Dominus Moysi: quibus verbis similiter supra 3. Reg. 15. 5. Deus commendauerat Dauidem propter seruata in omnibus Dei mandata, quæ quoniam violauerat dyobus generibus peccatorum, ideo ibi addidit Spiritus S. Excepto sermone Vriæ: quæ verba cum hic laudibus Ezechie non apposuerit, evidens signum est, eum nullo peccato mortali, Dei præcepta violasse. Peccatis enim venialibus, sicut Dei charitas non excluditur, ita nec præcepta Dei essentialiter violantur, sed quasi accidentaliter, quia perfectus modus ea exequendi violatur. Et hanc ob causam duo dicit S. Thomas de peccatis venialibus, inter alia, quæ ad meum propositum spectant. Primò, quod peccata venialia sunt impedimenta perfectionis. Secundò, quia non sunt contra præcepta sed præcepta, ita docet S. Bonauentura in 2. d. 42. a. 1. q. 1. Alexan. 2. p. q. 106. m. 1. Caietanus & S. Thomas 2. 2. q. 88. a. 2. ad 1.

& 2.2. q. 10. a. 1. ad 1. & causam hanc loco prius citato adfert, quia peccatum veniale dicitur peccatum secundum rationem imperfectam & in ordine ad peccatum mortale, sicut accidens dicitur ens in ordine ad substantiam, secundum imperfectam rationem entis non enim est contra legem. Quia venialiter peccans non facit quod lex prohibet, nec pratermittit id, ad quod lex per preceptum obligat, sed facit prater legem, quia non obseruat modum rationis quem lex intendit.

Et probatur a nostro Becano loco, infra citando. Primò, ex illo Matth. 19. 17. Si vis ad vitam ingredi serua mandata: qui autem peccat venialiter ingreditur ad vitam, ergo seruat mandata: ergo non facit contra mandatum. Secundo, ex illo Ioã. 14. 23. Qui diligit me sermonem meum seruat: at qui tantum venialiter peccant iusti, Deum diligunt, ergo sermonem Christi seruant, ergo seruant præcepta Dei, ergo contra ea non peccant, venialiter peccando. Tertio, si iustus diligit proximum, & tantum venialiter peccet, legem (vt ait Apostolus, Rom. 13. 8.) impleuit: ergo non peccat contra legem. Quarto, finis legis est charitas 1. Tim. 1. 5. At nullum peccatum veniale est contra charitatem, quia vt ait S. Th. 1. 2. q. 88. a. 1. ad 2. peccatum veniale non excludit charitatem nec minuit.

Quæres quid hoc est, charitatem finem legis esse?

Respondet, Becanus l. 2. tr. 2. c. 2. q. 7. Nil aliud est, quam quòd omnia præcepta legis eo spectent, vt diligamus Deum ex toto corde & proximum nostrum sicut nos ipsos, vt Christus explicat Matth. 22. 40. & Apostolus Roman. 13. 8. Hoc autem potest fieri, etiam si peccemus venialiter.

Quæ tamen doctrina S. Thomæ reuocatur à Durando in 2. d. 34. q. 6. Vega in Conc. Trid. lib. 14. c. 13. & ab aliis authoribus, quos sequitur & citat Sanchez to. 1. sum. l. 1. c. 1. n. 2. & 3. & Vasqu. disp. 143. c. 3. Sed Bellarminus l. 4. de iustif. c. 14. §. 4. obiectionem, soluens obiectionem hæreticorum petitam ex lac. 2. In multis offendimus omnes; & 1. lo. 1. Si dixerimus, quia peccatum non habemus, nos ipsos seducimus: quibus illi probant à nobis Legem Dei impleri non posse, quia qui legem implet, nullum omnino peccatum haberet.

Respondet sic. Ab hoc argumento, quod valde Kemnitius vrget, non tam facile se expediunt, qui concedunt peccatum veniale esse propriè contra Legem, vt Vega l. 1. in Conc. c. 20. Coguntur enim dicere, legem non esse impossibilem, non quod tota simul seruari possit, sed quod seruari possit maior eius pars, & à meliori parte fiat denominatio. Sed videndum est illis quid respondent. Apostolo Iacobo disenti: Quicumque totam legem seruaerit, offendat autem in vno, factus est omnium reus. Solidà ergo responsio est peccata venialia non esse contra Legem sed prater Legem, vt S. Thomas rectè docet 1. 2. q. 88. a. 1. hinc enim omnia coherent. Nam qui offendit in vno, præuaricans videlicet vnum præceptum, factus est omnium reus, & iniustus simpliciter constituitur, & tamen in multis offendimus omnes.

Lancicij Opusc. Tom. 2.

quia tamen si nihil facimus contra Legem, tamen multa facimus prater Legem. Et qui natus est ex Deo, non peccat, transgrediendo Legem, & tamen si dixerimus quia peccatum non habemus, nihil videlicet prater Legem faciendo, nos ipsos seducimus, & veritas in nobis non est. Et l. 1. de amiss. grat. c. 11. §. Quod totum, probat benè peccatum veniale non esse contra Legem, quia aliqui dicuntur seruasse omnia mandata, & tamen peccabant venialiter, ergo iis mandata non violantur.

Secunda causa, ostendens, eum non peccasse mortaliter in hac thesaurorum offensione, est. Quia opera que fecit pro cultu Dei ab ipso Deo laudata, hoc ipsum indicant. Nam eodem loco 4. Reg. 14. vers. 4. Spiritus S. hæc de eo dicit. Ipse dissipauit excelsa, & contriuit statuas & succendit lucos, confregit que serpentem æneum, quem fecerat Moyses, siquidem vsque ad illud tempus filij Israël adolebant ei incensum. Quæ in re ponderanda sunt hæc.

Primò, quia prater alia supra commemorata, confregit serpentem æneum. Quod facinus inquit Sathanus A. M. 3309. n. 31. videri poterat periculosum negocium. Ignarum enim ac rudem populum existimaturum Ezechiam tam Domino ipsi quam Diis gentium bellum indixisse, qui rem Dei ipsius iussu à SS. Legislatore fabricatam, & tot annis, (scilicet 726. tot sunt enim ab anno 2583. quando serpens fabricatus est, ad 3309. quando confractus est) à Sanctissimis viris, Pontificibus, Regibus, populique Principibus conseruatam, vt diuina erga populum suum misericordia, ac benevolentia argumentum, ipse temerè ac irreligiosè confregisset. Quod non potuit sine magno animi robore suscipere, nec sine magna in Deum fiducia, eiusque singulari auxilio conficere, in quibus maximam Regni partem sibi habuit tanquam pro aris & focis assistentem, neque timuit ne subiret ad Assyriorum Regem descenderet, eumque regno priuarent, sed vt ait Scriptura, in Domino Deo suo sperauit.

Secundò, quia id fecit primo anno sui regni, quando erat ei necessarius fauor omnium. Ita respectus humanos vicit.

Tertio, sui Patris moribus contraria fecit.

Tertia causa, quia (teste Spiritu S.) Ezechias tunc cum maximè poterat condemnari peccati mortalis nullum commisit mortale peccatum.

Tempus autem hoc fuit, tunc primo dum præmissa consultatione cum Principibus & vniuerso cætu Israël, author fuit, vt celebrarent Pascha Mense secundo, (quod S. Hieronymus in 2. Paral. 30. refert inter traditiones hebraicas) eum ex præscripto Dei, non nisi Mense primo celebrari debuerit Leuit. 23. 5. Exo. 12. 2. Num. 28. 16. Quamuis enim Deus permiserit Num. 9. 10. vt posset aliquando celebrari Pascha mense secundo, tamen cause seu occasiones celebrandi illud mense secundo ex concessione Dei, imò dispensatione Dei, fuerunt prorsus diuersæ, ab iis, ob quas Ezechias & quidem primo anno

Regni sui curauit Pascha celebrari mense secundo.

Nam Num. 9. 10. tunc tantum celebrari potest Pascha secundo mense permisit Deus; *Si quis fuerit immundus super animam, sive in via procul in gente vestra.* Hoc est, si quis primo mense non potuerit Pascha celebrare ob funeris immunditiam legalem, à qua se liberare non potuit ante 14. diem Mensis primi, quando Pascha Hierosolymis tantum celebrandum erat. (Deut. 16. 2.) seu ut ait S. Augustinus 9. 18. in Nu. ob mortui, id est, contactu cadaveris, ob quem immunditia durabat 7. diebus. Leuit. 19. 11. vel si quis ex gente hebraea extra terram promissam profectus, ob iter remotum à Iudaea & Ierusalem non potuisset peruenire ad Ierusalem pro die destinato, poterat mense secundo illud celebrare 14. die Alioquin ut infra additur vers. 13. *Si quis autem & mundus est, & in itinere non fuit, & tamen non fecit Phasce, exterminabitur anima illa de populo suo, quia sacrificium Domino non obtulit tempore suo, peccatum autem suum* (id est, penam, peccati sui per metonymiam) *ipse portabit.* Ezechias autem ob causas prolixius diuersas, quae quid dicant contra sentientes haereticos, ideo secundo Mense illud celebravit, ut bene obseruauit Bonfrerius scribens in c. 9. Num. 10. & ante illum Serrarius q. 28. in c. 5. Iosue Primò, quod deessent numero sufficientes Sacerdotes consecrati, eo quod regnante impio Achaz Ezechiae Patre, inducta fuisset idololatria & sacrificia ministeriumque in templo sacrum cessasset. Secundo, quod residuus populus, necdum ab Assyriacà clade fuisset Ierusalem euocatus, nec verò tam citò congregari posset. Nam primo anno Ezechiae, primum cepit templum expurgari à fordibus, idque primo die primi mensis, quo celebrandum erat Pascha, & durauit expurgatio ad 16. diem Mensis, quando iam tempus Paschae transierat, scilicet 14. dies mensis primi Ex. 12. 6. Tertia etiam ratio colligitur à capite istius praecedenti, quod templum à fordibus & immunditiis non potuisset perfectè emundari ante diem 16. Mensis primi. Haec bene Bonfrerius. Cuius prima ratio valida est. Nam ut dicitur 2. Paral. 29. 34. *Sacerdotes pauci erant, nec poterant sufficere, ut pelles holocaustorum detraherent, vnde & Leuite fratres eorum adiuerunt eos* (est contra legem Leuit. 16. id solis Sacerdotibus committentem) *dones impleteretur opus, & sanctificarentur.* Anzilites (id est Sacerdotes, ut habetur in textu hebraeo & apud 79. interpretes.) Tertia quoque ratio valida est, quia ut dicitur 2. Paral. 29. 17. *templum à fordibus & immunditiis expurgatio inchoata est, prima die mensis primi.* finita vero die 16. Mensis eiusdem, ut habetur vers. eodem. Pascha autem 14. die mensis primi celebrandum erat, ut superius ex Scriptura ostendi.

Tamen non peccasse in hoc Ezechiam mortaliter, certum est, dum ob laudem eius superius positam, tum quia praecipuum eius de cele-

brando Paschate mense secundo appellatur. *Verbum Domini, hoc est, Iehoua. 2. Paral. 30. 12.*

Secundò, ex alio capite poterat videri peccasse Ezechias mortaliter, quia ut ibidem dicitur vers. 23. celebravit illud Pascha per 14. dies, addendo alios 7. dies. Exo. 12. 15. Leuit. 23. 6. 7. & veterit omnem additionem ad sua praecipua & leges Deut. 4. 2. & c. 12. vlt. Tamen nec per additionem aliorum 7. dierum eum peccasse, ut nec populum obedientem, certum est, tum ob eandem causas, quas adduxi ad defendendam celebrationem Paschae Mense secundo, tum quia post celebrationem Paschae per 14. dies statim dicit Scriptura vers. vult. capitis illius 30. *Exaudiva est vox eorum, peruenitque oratio in habitaculum sanctum Dei.* Hoc autem signum est, placuisse Deo illam festiuitatem, & in ea preces ad Deum factas, proinde sine peccato Ezechiae transacta est, talis festiuitas eius autoritate inchoata, & consensu aboluta.

Quod confirmatur duobus modis Primò, quia cap. sequenti vers. 1. dicitur, *haec fuisse celebrata.* Secundò, quia ob haec celebrata, statim laudatus est Ezechias, à Spiritu S. his verbis c. 31. 20. 21. *Fecit ergo Ezechias vniuersa quae diximus in omni Iuda: operatusque est bonum & rectum, & verum coram Domino Deo suo, in vniuersa cultura ministerij Domini, iuxta legem & ceremonias, volens requirere Deum suum in toto corde suo, fecitque & prosperatus est.* singula verba vim habent magnam pro defensione Ezechiae, tanquam qui ne venialiter quidem in his deliquerit.

Quocirca S. Ezechias non peccauit mortaliter, imò nullo modo in rebus, factis bono animo, etsi contra verba clara Diuinae legis, faciendi & ordinando res maioris momenti, & sibi non aequè necessarias nec aequè convenientes, quam fuerit offensio fororum thesaurorum, multò minus peccauit mortaliter eos ostendendo Legatis ad se missis.

Dices cum Rabbi Salomon apud Lyrannum, eum peccasse mortaliter quia, ostendit Ethnicis seu gentibus (ex quibus erat illi Legati) thesauros templi, & sacra vasa templi, eosque in templum induxit: Quod erat seuerissimè vetitum à Deo.

Respondet, cum Barradio to. x. l. 5. c. 14. haec non esse verisimilia. *Quis enim credat ethnicos, inquit Sallianus idem sentiens A. M. 3324. n. 31. à pio Ezechia in templi penetralia admissos? Aut tabulas quae in arca faderis, in sancto Sanctorum occultabantur inde acceptas fuisse, eisque ostensas, cum eo ne Regi quidem, imò neque Leuitis neque Sacerdotibus, denique omnino nemini, praeterquam Summo Pontifici semel in anno cum multis ceremonijs liceret introire: Admitteret incuriosos in oraculum, quos neque in templum, neque in eius vestibulum, neque in atrium Leuitarum, postremò neque in atrium Israelitarum sine capitali crimine, introducere liceret, sed tantum in atrium gentium.* Vnde & capitis agebatur reus D. Paulus ab Hebraeis, quod diceretur gentiles in templum, id est, in atrium

atrium Iſraëitarum induxiſſe. Et quis dubitet, ſi verum eſſet, quod Rabini iſti fingunt, vt ſemper noui aliquid dicant, id nominatim Eſaiam, & quidem acerbe reprehendiſſe ſuiſſe? Vt ſatis intelligi poteſt ex iis, quæ deplorat Ieremias in Threnis c. 1. 10. Quia vidit gentes ingreſſas ſanctuarium ſuum, de quibus præceperas, vt non introirent in Eccleſiam tuam. Sola ergo, elatio animi fuit in Ezechia cauſa pœnarum infra explicandarum.

172. Quarta cauſa, ob quam non fuit peccatum mortale hoc factum Ezechie in offenſione theſaurorum, quia etat in materiã ſuperbiolæ cuiuſdam. Nam vt dicitur 2. Paral. 32. 25. 31. Humiliatus eſt poſtea, eo quod exaltatum fuiſſet cor eius. quæ ſuperbiola in eo, ſpectatis omnibus circumſtantiis, non poterat eſſe peccatum mortale. Nam vt ait S. Thomas 2. 2. q. 132. a. 3. amor humane gloriæ quamuis ſit inanis, ſi non repugnet charitati, neque quantum ad id de quo eſt gloria, neque quantum ad intentionem gloriæ querentis, quod non dirigat ad gloriam vt ad vltimum finem, non eſt peccatum mortale ſed veniale. Idem docent omnes Summiſtæ v. gloria inanis, cum Toletol. 1. 8. c. 6. 7. Idem apparet ex doctrinã S. Thomæ tradita de ſuperbiã 2. 2. q. 162. a. 5. & de iactantiã, ibidem q. 112. a. 2. & de ingratitude q. 107. a. 3. ad quæ tantum peccata poteſt reduci hoc Ezechie.

173. Non fuiſſe autem in eo talem inanem gloriam, patet ex laudibus à Spiritu S. ei attributis ſupra commemoratis, & ex incredibili zelo quo Dei gloriam promouit, cum magno periculo ſuo. Vix enim factus Rex, zelo ſalutis animarum accenſus, per vtrumque Regnum curſores dimiſit, precibus ſolicitauit, monitiis inſtruxit, vt omnes ad Dei ſui cultum & venerationem adduceret. Statim Templum expurgauit à ſordibus, Dei cultum reſtaurauit, & cum regnum vniuerſum nutaret, Aſſyriis vbiq; impunè voltantibus, inquit Salianus A. M. 3337. n. 6. 7. 8. ad omnia immobilis, blaſphemias in Deum voces ferre non potuit, & apud Deum filiali fiducia conqueſtus eſt. Inuaſerat in Regnum Aſſyriorum Rex cum ducentis millibus armatorum, atque in eius viſceribus graſſabatur, totam latè regionem populabatur, omnes penè Ciuitates munitas in poteſtatem redege- rat: iſdem armis ac viribus Hieroſolymis im- minebat, quibus meminerant omnes Regnum Iſraëlis ante aliquot annos concidiſſe: nullum tamen verbum de deditioe factum: quod oculi eius manſque in cælum erectæ, liberatione ab hoſte barbaro perfido, blaſphemo diuinitus expectarent. Hanc enim ob cauſam Ezechias acceptis literis de manu Nanciorum qui minas Senacherib Regis Aſſyriorum ei nunciabant, & excidionem intentantes, lectas literas intulit in Domum Domini, & expandit eas coram Domino, 4. Reg. 18. 14. & orauit. Quã oratione, S. Chryſoſtomus l. 2. de orando Deum in fine, ait Ezechiam hoſtes viſiſſe, non armis. Deinde illa Regis humili-

Lancij Opus. Tom. 2.

tas erga Deum, & propriæ apud ipſum depoſitio voluntatis in tantã re, quantum illa poſtrema Iſaia comminatio continebat, omnem ſuperat admirationem. Latatus erat in Legatorum longinquæ regionis aduentu, gratulatus etat ſibi amicitiam ſuam ab exteris Regibus expeti, & Dei eximiam erga ſe beneuolentiam prodigijs declaratam agnoſci. Oſtendarat opes ſuas & hoſtibus erepra ſpolia. Quod vulgò Principes non in crimine ſed in laude ponunt. Et tamen audit; *Eccē dies veniunt, & auferentur omnia quæ ſunt in domo tuã, & quæ condiderunt Patres tui vſque in diem hanc in Babylonem, non remanebit quidquam ait Dominus; ſed & de filiis tuis, qui egredientur ex te, quos generabis, tollentur & erunt eunuchi in Palatio Regis Babylonis &c.* Audiuit hæc ſine murmure, ſine exultatione, ſine querelã:

Certè nullus prudens hominem his exornatum virtutibus, & aded laudatum à Deo condemnare poteſt, quod ſinem vltimum poſuerit in illis theſauris offenſis, vel in gloriæ cupiditate, ex oſtenſione eorum quaſitã. Fixum ſic ergo eum tantum venialiter peccaſſe, vel vt ait Serrarius in 4. Reg. & 2. Paral. aliquantum ingratitude & ſuperbiã.

Quoad ſecundam, videamus nunc conditionem ſeu qualitates perſonæ Ezechie, qui Deū offendit. 174.

Primo fuit talis, qualem vt ſuprà vidimus deſcripſit Spiritus S. 4. Reg. 18. 3. 4. 5. 6. 7. & 2. Paral. 31. 20. 21.

Secundò, tam benè erat ſibi conſcius, vt auſus fuerit dicere Deo, 4. Reg. 20. 3. *Obſecro Domine memento quoſo, quomodo ambulauerim coram te in veritate, & in corde perfecto, & quod placitum eſt, coram te fecerim.* Quod eum verè dixiſſe certum eſt, tum quia eius dicta ſunt conformia dictis de eo à Spiritu S. 3. Reg. 15. 5. tum quia his dictis ſuis, ſincere coram Deo prolatis, ſtatim miraculoſam ſui ſanationem impetrauit, paulò poſt explicandam: tum quia Iſaias Propheta in ſuas inferi Prophetias voluit hæc ipſiſſima eius dicta, pro inſtructione totius Eccleſiæ Dei, quod non feciſſet, ſi vera ab eo non fuiſſent dicta, ne coinquinaret librum prophetiarum diuinarũ, falſã eius iactantiã.

Tertiò, ex patientiã magnã & humilitate, quã Ezechias oſtendit audita prædictione Iſaia, colligitur magna illius ſanctitas. *Alter enim aliquis non aequè ſanctus dixiſſet. Quid feci inquit Salianus n. 8. A. M. 3337. quod eſt peccatum meum, vt tam ſeuera animaduerſione puniatur? Nam oſtentatio bonorum meorum, impiorum rapina & latrocinis vindicanda eſt. Quis mercatorem, merces ſuas populis inuiciter commonſtrantem prædonibus propterea addicendum putat. Sed eſto, ſuperbia mea & ingratus in Deū animus, qui me tot prodigijs in altum exaltit, deiectionem iſtam meretur, quid meruere filij mei, damnati antequam nati, ſeruituti addicti nondum deguſtata*

libertate: Nihil horum ille, sed humillimo & patientissimo animo, ac plenè rarè etiam in religiosis resignatione, obedientià, ac cum Diuinà voluntate conformitate, dixit ad Isaiam: 4. Reg. 20. 19. Bonus sermo Domini quoniam locutus es: sit pax & veritas in diebus meis.

176. *Quarid*, in tantà fuit apud Deum gratià, vt cum esset innumerabili exercitu Assyriorum tremefactus, & expansis coram Deo literis, hostis minarum plenis, Dei auxilium implorasset, impetràrit illud statim, & hac de re per Isaiam Prophetam diuinitus missum, certior factus fuerit, & obtinuerit, vt per Angelum à Deo missum, vnà nocte in castris Assyriorum occisa sint ex hostibus eius, centum octoginta quinque millia 4. Reg. 19. 14. 20. 35.

177. *Quind*, tanti fecit eum Deus, vt cum ei prædixisset mortem, statim secururam, idque per Isaiam Prophetam, precibus & lachrymis eius pauculis motus, suum decretum iam ei promulgatū, statim reuocauit. 4. Reg. 20. Et si Deus de se dixerit: Ego Deus & non mutor. Quod quomodo fiat, pulchrè explicat S. Thomas 2. 2. q. 171. a. 6. ad 2. Diuina, inquit, præscientia respicit futura secundum duos scilicet, secundum quod sunt in se ipsis, in quantum scilicet ipsa præsentia intuetur: & secundum quod sunt in suis causis, in quantum scilicet videt ordinem causarum ad effectus. Et quamuis contingentia futura, prout sunt in se ipsis, sint determinata ad vnum, tamen prout sunt in suis causis non sunt ita determinata, quin possint aliter euenire. Et quamuis ista duplex cognitio semper in intellectu Diuino coniungatur, non tamen semper coniungitur in reuelatione prophetica: quia impressio agentis non semper adæquat eius virtutem. Vnde quandoque reuelatio prophetica est impressa quadam similitudo Diuina præscientia, prout respicit ipsa futura contingentia in se ipsis. Et talia sic eueniunt, sicut prophetantur secundum illud Isa. 7. Ecce Virgo concipiet: Quandoque verò reuelatio prophetica est impressa similitudo Diuina præscientia, prout scilicet cognoscit ordinem causarum ad effectus: & tunc quandoque aliter euenit quàm prophetatur: nec tamen prophetia subest falsum. Nam sensus prophetia est, quod inferiorum causarum dispositio sine naturalis, siue humanorum actuum, hoc habet, vt talis effectus eueniat. Et secundum hoc intelligitur Verbum Isaiæ dicentis (4. Reg. 20. 1.) Morieris & nō viues: id est, dispositio corporis tui ad mortem ordinatur: Et quod dicitur Ione 2. Adhuc 40. dies & Ninive subuertetur, id est, hæc merita eius exigunt, vt subuertatur. Dicitur autem Deus penitere metaphorice, in quantum ad modum penitentiæ se habet, prout scilicet mutat sententiã, et si non mutet consiliũ.

178. *Sextid*, non contentus reuocatione sui decreti addidit adhuc 15. annos eius vitæ,

Septid, & hanc promissionem miraculo confirmauit Deus, faciens, vt non solà vmbra (vti putat Paulus Burgenfis: & Natablus in c. 33. Esaiæ, & Sa, & heretici Functius, Osiander & alij) sed verè sol retrocesserit in suã substantiã, non

in solis radiis, retro ad decem gradus. Primò, quia hoc verba S. Scripturæ clarè indicant Isai. 38. 8. Reuersus est sol decem lineis per gradus quos descenderrat. Ecclesiastici 48. 26. In diebus ipsis retrò rediit sol. Secundò, idem dicunt Patres S. Dionysius Areopagita ep. ad Polycarpum, Origenes h. 30. in Matth. Nazianzenus or. 19. Hieronymus in c. 7. & in c. 38. Isai. & in tradit. 2. Par. 32. Augustinus l. 1. de ciuit. cap. 8. Chrysostomus h. 27. in ep. ad hebr. col. 4. Theodoretus in Psal. 20. Procopius in c. 38. Isaiæ: S. Thomas Opusc. 63. c. 2. §. tertium principale nu. 27. Beda, Abulensis in c. 21. 4. Reg. Lyra, Dionysius, Hugo, Genebrardus, Baradius Sasbour, Sanctius, Serarius, Clavius l. de horol. c. 21. Castrius, Theryngus, in replicis quas ad glossas ordinarias adiecit, Salianus A. M. 33. 2. n. 89. & seq. Tyrinus in Comm. 4. R. 20. Tertio, quia è Babylone submissi legati inquisierunt de hoc portento. Vnde patet non Ierosolym tantum in vnico Regis horologio, id spectaculum fuisse, sed hoc portentum vnuerfum orbem terrarum peruasisse. Ideò meritò S. Dionysius Areopagita in epist. ad Polycarpum ex mutatione cursus astrorum Apollonias infidelitate redarguit, qui eum non coleret, cuius nutu sol & luna immota consistat, & quo imperante, illius, quidam dies, continuatione ferè triplo longior effectus est, etiam viginti totis horis. Nam sola vmbra horologii Achaz, diem nō potuit facere longiorem. Moxque subdit ea re Babylonios iure ac meritò fuisse deterritos. Quomodo autem deterriti fuissent, si id priuatum & non publicè contigisset? Addit denique in eius rei confirmationem, Magos illam regionum sacra perficere solitos memoriæ triplicis solis, Magnum ergo Diuini fauoris argumentum fuit erga Ezechiam, hic solis ad decem gradus regressus. Ideò meritò S. Gregorius Nazianzenus or. 19. ait: Regem hunc à Deo gratiã simul & signo honoratum fuisse, atque per dies augmentum, dierum quoque vitæ eius augmentum, esse confirmatum.

Octid, non quomodocunq; hoc in eius gratiam Deus miraculum fecit, sed datà ei optione, eligendi, quale vellet, & eo illud antea postulante. Quà in re et si S. Hieronymus lib. 2. cont. Pelag. putet eum peccasse peccato patris sui, melius tamen Abulensis, & Lyranus, eum Dionysio & Saliano sentiunt, eum non peccasse signum concedendæ sibi à Deo vitæ longioris petendo, quia non ex incredulitate illud petiit, sed potius ad Dei gloriam, vt ea gemino signo illustraretur. Cum enim sciret Ezechias in hoc genere peccasse Achaz, specie non tentandi Deum, voluit ipse mederi huic culpæ, & gloriã Dei impetrando signum amplificare. Nam vt ait Author mirabilium S. Scripturæ (quem alij Augustinum esse putant) l. 2. c. 28. Dum Isaias, duas prophetias sibi inuicem contrarias, eadem horã protulisset, necesse erat, vt alteram que sciendã

effe, signi ostentatione firmaret. Velut ait Iosephus l. 8. cap. 23. Hæc cum Propheta, ita, vt iussus erat, ad regem perferret, ob magnitudinem morbi & inopinatum nuncium, dubitans, prodigiosum aliquod signum ab Esaiâ postulat, vt certò possit credere missum illum ad se à Deo nuncium.

Ex quibus, inquit Salianus, intelligi potest, Ezechiam noluisse tentare Deum, experimentum capiendi de ipsius veritate, vel potentiâ, quam satis superque exploratam habebat, sed Prophetam potiùs tentare voluisse, qui tam breui tempore contraria prædixisset: an scilicet vtraque denuntiatio à Deo fuisset. Iustam autem dubitationis causam habebat, cum in lege datû esset signum falsi Prophetæ, si quod prædictum fuerat, non eueniret. Hoc habebis signum, inquit Moyses Deuti 8. 22. quod in nomine Domini Propheta prædixerit, & non euenierit, hoc Dominus non est locutus, sed per tumorem animi sui Propheta confusus, & idcirco non timebis eum. Consentit Abulenti 9. 20. in c. 20. lib. 4. Regum.

180. Nonò, alia quoque præclare gesta ab Ezechia, eius sanctitatem confirmant. Nam Primò Regni administrationem inchoauit à Diuino cultu. Nam vt dicitur 2. Par. 19. 3. Anno, & mense primo regni sui aperuit valuas Domus Domini, & insinaurauit eas, adduxitq; Sacerdotes & Leuitas, & iussit vt sacrificati prius, mundarent domum Domini, & auferrent omnem immunditiam de Sanctuario. Statimque, vt dicitur infra v. 17. coeperunt prima die mensis primi mundare, & in die 16. mensis eiusdem, quod coeperant implerunt.

Secundò fœdus renouauit cum Deo 2. Paral. 29. 10. Nunc, inquit, placet mihi vt uocemus, (id est, renouemus) fœdus cum Domino Deo Israël.

179. Terziò ad celebrandum Pascha inuitauit & uocauit populos, mense extraordinario, scilicet secundo, vt supra dixi. Quod eum fecisse ex peculiari Dei instinctu, & Sacerdotum approbatione, etiam hinc colligi potest, quia Deus peculiari suâ motione excitauit corda eorum qui erant à Rege inuitati ad celebrandum Pascha. Sic enim dicitur 2. Paral. 30. 12. In Iuda uero, facta est manus Domini, vt daret eis cor uinum, ut facerent iuxta præceptum Regis & Principum, uerbum Domini.

Quartiò. Causa fuit hac euocatione ad celebrandum Pascha, vt populus ipse zelo Diuini honoris per exemplum pij Regis commotus, expurgaret Ciuitatem Ierusalem ab idololatriæ cultus reliquijs, ab Achaz impio patre Ezechie introducti. Achaz enim occulto templo Dei Ierosolymitano, vt magis Dei populum auerteret à Dei cultu, impeditum à se, ne in templo debitum Deo cultum præstaret, fecit altaria in uniuersis angulis Ierusalem, 2. Paral. 28. 24. Ideò pijs populis postquam Pascha ab Ezechia indictum celebrassent, surgentes, destruxerunt altaria que erant in Ierusalem, atque uniuersa, in quibus idolu adolebatur incensam, subuerentes, proiecerunt in

torrentem Cedron. Eo modo quo antea per Sacerdotes expurgato ipso templo, Leuitæ tulerunt similem immunditiam, hoc est, vt exponit S. Hieronymus in traditionibus in hoc caput, idolorum simulachra, & aras, & supellectilem idololatricam, & asportauerunt ad torrentem Cedron foras. 2. Paral. 29. 16.

Quintò. Hoc ipso tempore, credibile est eum valuas templi Domini, laminis aureis operuisse, quarum mentio fit 4. Reg. 18. 16. vt putat Salianus A. M. 3309. n. 20.

Sextò. Fuit causa hac solennitate extraordinariâ Paschatis mense secundo celebrati, quod etiam extra Ierosolymam à populo illo domum redeunte, post Pascha Ierosolymis celebratum, contracta sint simulachra idololatriæ in Urbibus Iuda, & succili luci, & destructa excelsa & altaria 2. Paral. 31. 1. (in omnibus enim urbibus Iuda extruxerat Achaz aras ad cremandum thus dijs alienis, 2. Paral. 28. 25.) Nec tantùm zelus iste idololatriam aboleuit in Regno Iuda (ad quod spectat Iuda & Beniamin) sed etiam in alterum regnum Israël se extendit. Nam sequitur 2. Paral. 31. 1. sed & de Ephraim quoque & Manasse penitus talia euerterunt.

Septimò. Vt hæc fierent à populo, tum Ierosolymis, tum extra illam Urbem, in vitroque regno Iuda & Israël, ipse primus exemplo præluxit. Nam quàm primùm regnare cœpit, discipauit excelsa, & contriuit statuas, & succidit licos 4. Reg. 18. 4.

Octauò quod his omnibus maius & generosius est, calcato omni humano respectu, non metuens offensionem, & rebellionem Procerû & totius populi, nec timens ne subditi ad Assyrium deficerent, eumque regno priuarent, confregit serpentem animum quem fecerat Moyses, siquidem usque ad illud tempus filij Israël adolebant ei incensum, 4. Reg. 18. 4. Nimirû adoratio hæc scelestâ durauit (iuxta supputationem Salianus A. M. 3309. n. 27.) per annos 727. Ab anno 40. egressio Israëlitarum ex Egypto, animosum parò, inquit Salianus n. 31. fuit hoc facinus, & plenum spe & fiducia in Deum. Nam rem humanâ prudentia estimantibus, uideri poterat, periculosum negotium. Ignarum enim ac rudem populum existimaturum, Ezechiam tam Domino ipsi, quàm Dijs gentium bellum indixisse, qui rem Dei ipsius insu à Sanctissimo Legislatore fabricatam, & tot annis à Sanctissimis Pribus, Pontificibus, Regibus, populis, Principibus conseruatis, vt Diuine erga populum suum misericordie ac beneuolentie argumentum, ipse temerè atque irreligiòse confregisset.

Sed quia vt dicitur 4. Reg. 18. 5. In Domino Deo Israël sperauit, non timuit rebellionem, sed rectè sustulit materiam publicæ offensionis, & prolapsionis in idololatriam, ex abusu rei olim bonæ ortam. Ideò ob id laudatur à S. Scripturâ. 4. Reg. 18. 4. subditi in Ierusalem

180. Nonò. Quò autem perpetuus esset cultus Dei,

celebrato Paschate, turmas Sacerdotes Leuiticalque à Patre suo dissipatas, constituit in officio quamque suo, sacrificandi, ministrandi, canendi, & de suo, statuta assignauit sacrificia 2. Paral. 31. 3. & sequi. & praecepit populo (Hierosolymitano) ut darent partes Sacerdotibus & Leuitis, ut possint vacare legi Domini. Quod cum percubisset in auribus multitudinis, plurimas obtulere primitias filij Israël frumenti, vini & olei, mellis quoque & omnium quae gignit humus, decimas obtulerunt. Sed & filij Israël & Iuda, qui habitabant in vrribus Iuda, obtulerunt decimas bouum & ouium, decimasque Sanctorum (id est sanctas) quas uouerant Domino Deo suo atque uniuersa portantes, facerent aceros plurimos. Mense tertio coeperunt iacere fundamenta, (id est inchoare aceros) & mense septimo complerunt eos, (id est à Mense Maio usque ad Nouembrem.) Cumque ingressi fuissent Ezechias & Principes eius uiderunt aceros, & benedixerunt Domino ac populis Israël. Interrogauitque Ezechias Sacerdotes & Leuitas, cur ita iacerent aceri: responditque illi Azarias sacerdos primus, dicens: Ex quo coeperunt offerri primitiae in domo Domini, comedimus & saturati sumus, & remanserunt plurima, id quod benedixit Dominus populo suo: reliquiarum autem copia est ista quam cernis. Praecepit igitur Ezechias, ut prepararent horrea in domo Domini. Non ut recens constituerentur, erant quippe iam pridem à Salomone aedificata, inquit Sallianus, sed ut mundarentur. Prouidit quoque Rex ut per idoneos homines Leuitici generis omnia cōseruarentur & distribuerentur sub manibus Chronie & Semei fratris eius, atque Vicarij. Propterea enim secundum dicitur. Omnia autē fiebant ex imperio Ezechiae Regis, & Azariae (sive Neriae) Pontificis domus Dei, ad quos omnia pertinebant 2. Paral. 31. 13. Hæc de conditione & qualitate sanctimonie Ezechiae dicta sufficiant, ad cognoscendum, quomodo etiam Sanctorum magnorum parua peccata Deus seuerè puniat.

181.

Quantum ad Tertium. Primò Pōderemus nūc pōnam à Deo prænunciatam Ezechiae & infligendam post eius mortem, ob uenalem eius animi elationem. Ea sic describitur 4. Reg. 20. 14. & sequi. Venit Isaias Propheta ad regem Ezechiam, dixitque ei: Quid dixerunt tibi, isti, aut unde uenerunt ad te? Cur ait Ezechias: De terra longinqua uenerunt ad me de Babylone. At ille respondit: Quid uiderunt in domo tua? Ait Ezechias: Omnia quaecunque sunt in domo mea, uiderunt, nihil est quod non monstrauerim eis in thesauris meis. Syacera confessio sancti uiri. Dixit itaque Isaias Ezechiae: Audi sermonem Domini. Ecce dies uenient, & auferentur omnia, quae sunt in domo tua & quae condiderant patres tui, usque in diem hanc, in Babylone: non remanebit quicquam aiti Dominus. Sed & de filiis tuis qui egredientur ex te, quos generabis, tollentur, & erunt eunuchi in palatio regis Babylonis. In his uerbis duplex pœna infligitur Ezechiae. Primò. Interna, nimirum notitia pœnæ infligendæ, diuinitus per

Isaiam Prophetam prænunciata Ezechiae, quæ procul dubio animum eius magno merore affecit, duplici ex capite. Primò acerbitas multiplex & calamitas imminens posteris eius, quæ per seipsam considerata, non poterat non grauissimè torquere animum optimi Regis, & de suorum posterorum incolumitate & felicitate solliciti. Secundò hoc quoque eum afflixit magis, quia agnouit se esse causam futurarum illarum calamitatum. Quod in homine honesto & ingenio maiorem solet adferre doloris sensum, quàm ipsa calamitatum magnitudo. Hinc multi mallent occidi, quàm esse in merore. Meror enim, inquit S. Chrysostomus epist. 3. ad Olympiadem diaconissam, sanctam fecimam, mirè laudata ab eo in epistolis ad eam, cupiens eam solari mœstam, tantum ob absentiam Chrysostomi (quæ causa non erat tanti momenti, ut erant calamitates prænunciate Ezechiae, posteris eius diuinitus per hostium furorem inferendæ) Meror inquam, ut scribit S. Chrysostomus, graue animorum tormentum est, dolor omnem sermonum vim excedens, ac supplicium omni supplicio & cruciatu acerbis. Siquidem persistere uermem imitatur, non carnem dumtaxat, sed etiam animam perstringens. Ac tinea est non osium tantum, uerum etiam mentis, & perpetuus carnis ex, non latus sediens, sed animi vires labefaciens, & perpetua nox & tenebra, & tempestas, ac procella & obscura febris, quauis febre reuerentis exarcat, & bellum, induciarum expers. Nam & sol & liquidus huius aeris natura, ijs qui ita affecti sunt, molestiam exhibere uidetur, atque in meridiana luce profundam noctem imitari, &c. Et multa alia copiosissimè proponit, ad explicandum acerbissimum mentis cruciatum. Cum autem idem h. 18. ad pop. dicat: Tristitia de peccato suscepta illud deleri. Cui Deus ob Ezechiae tristitiam non amouit plagam posteris eius prænunciatam, sicut ob preces eius, mortis sententiam contra eum latam reuocauit, & adhuc 15. annos uitæ addidit. Voluit ostendere quâtopere offendatur etiam uno ueniali peccato etiam à Sanctis committatur. Secundò in uerbis illis Isaiæ altera pœna externa proponitur per Isaiam, infligenda posteris Ezechiae, & quidem subsecuta longe maiori, quàm sit ab Isaiâ prænunciata. Sic enim describitur 4. Reg. 24. 11. & sequi. Venit Nabuchodonosor Rex Babylonis ad Ciritatem cum seruis suis, ut oppugnaret eam. Egressusque est Ioachin Rex Iuda ad Regem Babylonis ipse & mater eius, & serui eius, & principes eius, & eunuchi eius, & suscepit eum Rex Babylonis anno octauo regni sui. Et protulit inter omnes thesauros domus Domini, & thesaurus domus regie, & concidit uniuersa uasa aurea quae fecerat Salomon Rex Israël in templo Domini iuxta uerbum Domini. Et translulit omnem Ierosalem & uniuersos principes & omnes sortes exercitus, decem milia, in captiuitatem, & omnem artificem & clasorem, (hoc est, claudentem castra, & uallis fossisque circumgentem,

gentem, qui nunc vocantur metatores vel architecti (seu ingeniarij) nihil, relictum est, exceptis pauperibus populi terra. Sicut enim olim 1. Reg. 7. & 13. cauerant Philistaei, ne Hebraei, vltos haberent penes se fabros ferrarios, qui gladios, lanceas, aliave arma ad rebellandum cuderent; ita tunc satagebant Chaldaei, vt nullus in Iudaea maneat faber, nullus artifex, nullus architectus, qui vel mania vrbium aut arcium componere, vel arma aliave instrumenta bellica conficere possit, inquit Angelomus.

Transiit quoque Iochin (qui & Iochomias appellatur) in Babylonem, & matrem Regis, & vxorem Regis, & eunuchos eius, & iudices terra duxit in captiuitatem de Ierusalem in Babylonem. Et omnes viros robustos, septem milia, & artifices, & clusores mille, omnes viros fortes & bellatores, duxit, eos Rex Babylonis captiuos in Babylonem. Contigit hoc anno centesimo vigesimo septimo post hanc praedictionem ab Ilaia factam. Ecce effectus peccati vnius venialis a viro sancto commissi. Porro Iochin mansit in carcere Babylonico per 37. annos, vt dicitur 4. Reg. 25. 27.

Si nunc Rex aliquis cum tot alijs abduceretur in captiuitatem, & sciretur id a Deo ordinatum in poenam peccati, quis non crederet, illud peccatum fuisse valde exosum Deo, ideo cum ob peccatum veniale Ezechia id a Deo dispositum sit, credendum est valde illud Deo displicere: multo magis vero alia peccata hominum venialia, hoc Ezechia peccato grauiora.

Sanè si nulla alia poena esset, quam direptio thesaurorum Regiorum & Templi, inestimabile damnum esset, siquidem omnes thesauri & a Dauide & a Salomone, & ab alijs 18. Regibus collecti per annos 348, qui a morte Salomonis intercesserunt ad initium Regni Iochin sub quo id contigit, videntur excedere fidem humanam. Nam soli thesauri in sepulchro Davidis reconditi, fuerunt maiores omnium Regum nunc viuentium thesauris. Siquidem vt scribit Iosephus l. 7. antiq. c. 12. Cum post 1300. annos Hyrcanus Pontifex oppugnatus ab Antiocho cognomine Pio Demetrii filio, volens pecuniam ei dare, vt abducto exercitu obsidionem solueret, nec valens aliunde sumere, aperta cella monumenti Davidis, & prolata inde tribus Talentorum millibus (id est, quadraginta quatuor millionibus & quingentis quinquaginta millibus scutorum, vt computat Pineda in prauijo Salo. l. 4. cap. 2. §. 9. num. 10. ex Villapando to. 2. l. 5. d. 4. c. 6.) earum parte Antiocho numerata, oppugnationis periculo se exemit. Dein de post multos annos elapsos, Herodes Rex, alia cella aperta magnam pecuniam sustulit: ad loculos tamen qui Regis cineres continebant, neuter eorum peruenit. Singulari enim arte ita erant recondita, vt ab introeuntibus monumentum, inueniri nequirent. Iam si & in hac altera cella, alterum tantum fuit repositum, sicut in prima reclusa ab Hircano, esset fere summa mille millionum: Quod si crescant proportione, qua loculi interiores sunt,

ed ditiores videntur fuisse, proinde pecuniarum vis, inquit ex Villapando Pineda loco citato, fide & cogitatione superare videtur. Fuerunt enim octo loculi interiores, vt scribit Petr. Comestor 3. Reg. 4. Cum autem nemo dubitare possit, Salomonem longe maiorem pecuniarum summam, sibi, pro suis & Regni necessitatibus ex thesauris Patris reliquisse, ad minimum duo millia millionum mortuo Patre ex eius haereditate accepit.

His millionibus si addantur thesauri collecti ab ipso Salomone per annos 40, quibus regnauit, & quidem in pace, defunt mihi verba quibus exprimam, magnitudinem thesaurorum eius.

Nam non computando alias causas opum Salomonis, sed solam navigationem & classem quam fecerat, semel per tres annos mitti solitam per mare in Tharsis & Ophir (quae erant diuersae regiones, vt ostendit Pineda l. 4. cap. 5. de Salom. 3. Regum 9. 26. & c. 10. 22. vna vice ex Ophir attulerunt inde Salomoni, sumptum aurum quadringentorum viginti talentorum. 3. Reg. 9. 26. Quae summa maior adhuc recensetur 2. Paral. 8. 17. 18. scilicet, quadringentorum quinquaginta talentorum auri. Hoc est maior, triginta talentis auri.

Sed adhuc plura numerat Iosephus l. 8. cap. 2. nempe talenta sexcenta sexaginta sex, non numerato, quod privati negotiatores mercati sunt.

Et quod mirabilis est, quod 3. Reg. 9. 26. indicatur semel tantum Salomoni allatum, multo plus ei quotannis adferri ex navigatione solitum, dicitur 3. Regum 10. 4. Erat pondus auri quod asse-rebatur Salomoni, per annos singulos, sexcenta, sexaginta sex talenta auri: praeter gemmas pretiosas. 3. Reg. 10. 11. & 2. Paral. 9. 10. Vnum autem talentum auri, inquit Pineda l. 5. c. 4. n. 35. ex computatione Hebraeorum, Hispanientium facta in eorum Biblijs Hispanicis, efficit ducatorum viginti tria millia & septingentos sexaginta.

Si vero talentum sit argenti, efficit mille septingentos quadraginta quinque ducatos, plus minusve.

Ideo mirum non est, scriptum esse 2. Paral. 9. 20. Argentum in diebus illis, (scilicet Salomonis) pro nihilo reputabatur: siquidem naues Regis ibant in Tharsis.

Præterea de solius Ezechiae thesauro, dicitur 2. Paral. 32. 27. & seq. Fuit autem Ezechias diues & inclitus valde, & thesauros sibi plurimos congregauit argenti & auri, & lapidis pretiosi, aromatatum, & armorum vniuersi generis, & vasorum magni pretij. Apothecasq; frumenti, vini, & olei, & praesepia omnium iumentorum, caulasq; pecorum, & Vrbes edificauit sibi: habebat quippe greges ouium & armentorum innumerabiles: eo quod uedisset ei Dominus substantiam multam nimis.

His si addantur thesauri ab 18. Regibus Salomonis successoribus per annos 348, collecti, quamuis aliqui in altera Vrbe expugnatione rapiti

rapti sint, non omnes tamen esse abreptos patet ex c. 1. Esdræ, & ex c. 27. 18. & seq. Ieremias.

Consideremus nunc quàm exosus esset ille miles nobis, si sciremus ob eius peccata omnes ditiones Cæsaris, & aedès Sacras esse ab hostibus spoliatas, & ipsum cum filijs (quod auertat Deus) abductum in captiuitatem, & cum omnibus Principibus Imperij. Cum id ob peccatū veniale Ezechia factum legamus, debemus vehementissimè quoduis peccatum veniale detestari, & ob nostra timere, ne ob illa Deus has regiones puniat tot calamitatibus sterilitatum & bellorum, præsertim cum non simus tam Deo cari, vti fuit Ezechias, adeò sanctus, & adeò potens apud Deum. Sanctus quidem quia aulus est Deo dum agrotaret dicere 4. Regum 20. 3. *Obsecro Domine memento quæso, quomodo ambulauerim coram te in veritate, & in corde perfecto, & quod placuit est coram te fecerim.* Quæ verba repetuntur Isaiæ 38. 3. 4. Potens verò apud Deum quantopere fuerit, patet, quia monitus de morte proximâ Dei nomine ab Isaiâ, vnica prece ad Deum fusâ id effecit, vt & Deus suum decretum mutarit, & adhuc 15. annos vitæ ei addiderit, & miraculo nunquam alias audito & viso, hos 15. vitæ annos ei esse additos, confirmarit, & quidem tali miraculo, quod optine sibi ab Isaiâ datâ, ipse elegit 4. Reg. 20. 8. 10. *Vt solis substantia* (non sola eius umbra) *in horologio solari per decem lineas, indicantes horas decem retrocesserit motu reali, agnitiõ vbiq; terrarum.* Ita vt cum dies hebraeis in 12. horas distributus esset, cum hoc miraculum cæptum est fieri, iam sol decem lineas procurrerat, totidemque horas confecerat: sed is Deo iubente pari motu regressus versus ortum, decem horas expleuit, & rediens ad punctum, vnde regredi cæperat, alias rursus decem horas confecit, id est omnino 30. horas: quibus si duæ quæ residuæ erant, adiungantur, fient 32, qui sunt fere 3. dies artificiosi. Ita Saliannus A. 3322. idque euidenter ostendit ex S. Scripturâ Isai 38. 8. & ex 70. edit. & Ecclesiastici 48. 26. & ex PP. Cum ergo non simus tam coram Deo sancti, & tam potentes vti erat Ezechias, vitemus toto conatu peccata venialia, quæ vidimus fuisse causam tam magnarum calamitatum, & timeamus ne ob peccata venialia commissa à nobis, grauius, & nos, & alij puniantur. Ideoque Diuinam Maiestatem placemus nostris peccatis offensam, & noua non addamus. Quod quidem omnibus cordi esse debet, sed magis personis in statu vel dignitate aliqua spiritali & Ecclesiastica constitutis. Nam vt scripsit S. Isidorus Pelusiota l. 3. ep. 15. *Graue est eum qui inter subditos censetur, peccare: grauius autem eum qui diuino cultui consecratus est: longe verò grauisimum, eum, qui Pontificis dignitatem nactus sit. Quanto enim honoribus alios antecellunt, tanto quoque ipsorum peccatum, etiam si aliqui idem sit, grauius efficitur, quippe quod*

non ad naturam, sed ad eius qui illud perpetravit dignitatem perpendatur. Quid autem magistrum & Antistitem cum subito comparos cum Legislatore (Deus, vel Moyses) Pontificis peccatum, totius populi peccato par esse dixerit, tantumq; ab ipso Sacrificium læge latâ exegerit, quantum si plebs vniuersa deliquisset, offerri præcepit. (Leuit. 4. 4.) Quod si æquale ac parvulus non esset, haud parum certe medicinam minime constituisset. Hinc S. Augustinus in Psalm. 39. *Non mediocris virtus Sacerdotalis est, cui cauendum, non solum ne grauioribus flagitijs sit affinis, sed ne minimis quidem. Præsertim si ultra statum Sacerdotalem etiam religiosus accedat pluribus votorum vinculis commendatus & ad maiorem perfectionem quærendam, quam simplex Sacerdos, sit obligatus. Ideò S. Cæsarius h. 18. Si Laicus homo & in seculo constitutus, superbiam habet, peccatum est: Monachus, verò si habuerit, sacrilegium est. Non quidem propriè dictum sacrilegium hic voluit intelligi, sed hoc tantum significare voluit, quod S. Thomas docet 2. 2. q. 100. art. 2. ad 7. *Peccatum tantò in aliqua persona est grauius, quanto maiorem obtinet locum. Nec tantum grauius, sed etiam turpius in religiosa persona. Nam vt ait S. Bernardus f. de triplici custodia: Quò nitidiores manus, eò grauius quoque minor in eis nauis offendit: & sicut pretiosam vestem exigua quæuis macula turpius decolorat. Nobis (id est religiosis; quorum erat Abbas) ad immunditiam, minima quælibet inobedientia sufficit: nec iam nauis est, sed grauis macula, sin actionibus nostris, vel minorum resideat negligentia mandatorum.* Hac proportione dixit S. Gregorius Nazianzenus eam. 3. ad Virgin. n. 19.*

Turpius ira malum, grauiusq; in Virgine crimen, Quàm furor in reliquis.

Quod vt religiosi meliùs apprehendant, præsertim tirones & in Theologicis scholis nõdum exculti, adferam plura hac de re diligenter consideranda, quippe à magnis Sanctis & doctissimis tradita. S. Thomas 2. 2. q. 186. a. 10. quærit, vtrum religiosus peccans eodem genere peccati, grauius peccet quàm secularis? respondet, si religiosus ex infirmitate vel ignorantia committat aliquod peccatum absq; scandalo (parum occulto) quod non sit contra votum suæ professionis, eum leuius peccare eodem genere peccati quàm peccet ex contemptu: quia ex hoc videtur esse magis ingratus diuinis beneficijs quibus est sublimatus ad statum perfectionis. Quo loco non loquitur S. Thomas de contemptu formali, qui vt docent cum eo Theologi, etiam natura sua leue peccatum & veniale, facit mortale, sed de materiali contemptu qui reperitur vti & ingratitude in omni peccato etiam veniali deliberatè parato. Cui enim quilibet religiosus & persona in Clericali statu constituta, maiorem habeat Dei & rerum diuinarum cognitionem, maiora beneficia à Deo perceperit & euecta sit ad altiore[m] statu[m] magis

magis est ingrata, dum deliberatè suum Dominum & benefactorem offendit, contemnendo veniales lapsus tanquam facilè expiabiles per partium dolorem, per aquæ benedictæ & aliorum Sacramentalium usum. Quocirca merito S. Chrysostomus h. 77. ad pop. dicit: Non omnia similiter in omnibus iudicantur, ait enim (Sap. 6.) Potentes potenter tormenta patienter. Et: Qui scit voluntatem Domini sui, & non facit, plagæ vapulabit multæ. Itaque maior scientia maioris sit pœna materia. Propterea Sacerdos eadem cum subditis peccata committens, non eadem, sed multò grauiora patitur. Et Author imperfecti in Matthæum h. 4. descripta à Gratiano inter Decreta. c. Homo Christianus d. 40. Homo Christianus fortiter cadit in peccato propter duas causas: aut propter magnitudinem peccati, aut propter altitudinem dignitatis. ut puta si sit Clericus, aut continens vidua, aut monachus, aut Virgo, id est qui se Deo tradidit. Et S. Bernardus s. cont. vitium ingratitud. in fine. Tandem, inquit, nunc facilius offendimus Deum, quando ea grauius (quàm initio conversionis nostræ) que à nobis committuntur, iudicanda nouerimus esse: cum in Psalmo (54.) legamus, quoniam si inimicus meus maledixisset mihi, sustinuissem utique. Et B. Laurentius Iulianianus, de cõpunct. & complanctu Christiana. perfect. col. 18. ponderans illud Apostoli, vbi abundauit gratia, superabundauit delictum: Nam quò gratia, inquit, cumulatior & status sublimior, eo casus est grauior, & damnabilior culpa. Qua verò excellitior est dignitas quàm diuino manipatum esse obsequio, & Sacramentorum Christi esse ministrum: istis, ob vocationis priuilegium, quæ secularibus leuia sunt, grauius deputantur.

187. Ex hoc principio S. Thomas 1. 2. q. 106. a. 2. ad 2. infert: si quis post acceptam gratiam Noui Testamenti peccauerit, maiori pœna est dignus, tanquam maioribus beneficiis ingratus, & auxilio sibi dato non vtiens. Et 1. 2. q. 98. a. 1. ad 2. docet peccatum post legem à Moysè promulgatam, ceteris paribus fuisse grauius & abundantius. Tum quia grauius fuit peccatum post legem prohibitionem, tum etiam quia concupiscentia creuit magis enim concupiscentius, quod nobis prohibetur. Et 2. 2. q. 10. a. 3. ad 3. Si adulterium committatur à fidele & ab infideli, ceteris paribus, grauius peccat fidelis quàm infidelis tum propter notitiam veritatis ex fide: tum etiam propter Sacramenta fidei quibus est imbutus; quibus peccando, contumeliam fecit. Et 2. 2. q. 184. a. 8. Grauius, inquit, peccat ceteris paribus, Clericus in sacris Ordinibus constitutus, si aliquid contrarium castitati agat, quàm aliquis religiosus quoniam non habet Ordinem sacrum: quàmuis Laicus religiosus teneatur ad obseruantias regulares, ad quas illi qui sunt in sacris Ordinibus non tenentur.

188. Dices, videtur esse peior conditio sanctorum quàm scelestorum, siquidem illos ob sola venialia a deo punit in hac vita, hos verò ob multa mortalia ratò punit in hac vita, sed prosperat in multis.

Respondeo, immò verò melior est conditio in-

storum dum hic puniuntur, quia per pœnas à Deo immixtas vel permissas satisfaciunt pro peccatis, ne in altera vita acerbius puniantur, vt docet Concilium Tridentinum sess. 14. can. 13. At non puniendo in hac vita scelestos ad maiores eos pœnas & quidæ æternas referuat. Quod si ante mortem reconcilientur Deo, multò grauiores in purgatorio sustinebunt pœnas pro culpis peccatorum ante mortem dimissis. Siquidem vt inter alios sanctos alibi à me citatos docet S. Augustinus in Plal. 37. Contemnitur ille ignis (purgatorij) sed grauior erit, quàm quicquid homo pati potest in hac vita. Magnum ergo beneficium est, hic pati quamplurima, minora & leuiora, ne in purgatorio patiamur maiora & grauiora: præsertim, cum vt Bellarminus scripsit: Vix vlli iusti homines, nisi ex magna misericordia Dei, pœnam purgatorij aterbissimam euadant, ita, vt rectè ex corde ad cœlum euolent.

in Opusc. de Medit. rectè perag. cap. 10.

1. de amiss. grat. c. 13. fin.

CAPVT DECIMVM.

Alia peccata venialia grauius à Deo puniuntur, in hac vita, eorum grauitatem ostendunt.

189. Exemplum primùm habemus Gen. 9. 21. 22. in Cham filio Noè, qui (vt scribunt aliqui docti Scriptores & celebres) etiam solum peccatum veniale commiserit irrisionis repentinæ & subitanæ quasi in primo motu, dum vidit Patrem ebrium nudatum, & visis eius verendis, ac fratribus hoc ipsum indicauit. Propter hanc re horrendam illam Patris maledictionis sententiam incurrit, à Deo infelicibus posterorum eius successibus comprobata, vt obseruauit S. Ambrosius & Theodoretus.

Hoc eius peccatum S. Ephræm ait, non fuisse grande peccatum, sed leuem irrisionem. Quale peccatum fuerit, non scio, nec quicquam hac de re assero. Sed, si non grande, verum leue peccatum fuit, vt putat S. Ephræm & alij docti viri: Hinc infero, quò magis grauiora peccata, etiam sola venialia, per impudicum aspectum rerum vel actionum turpium & obscenarum deliberatè, præsertim longiusculè commissa Diuinam Maiestatem illa spectantem offendunt, & Dei maledictionem merentur.

Secundum exemplum, habemus in vxore Lot quæ cum Genes. 19. deducuntibus Angelis excessisset ex Sodoma, & audito strepitu ignis & clamore pereuntium, partim ex timore, ne & ipsam flamma corripere, partim ex curiositate & dolore rerum suarum amissarum in illa nefanda ciuitate, putans esse rem leuem respicere retro (non enim tunc sciebat Angelos id vetuisse Dei nomine, quia respexit retrò, conuersa est in statuam salis.)

Hanc curiositatem, & per se consideratam, &

& ob perturbationem animi ortam ex sua ciuitatis repentina pernicie, bene, docti interpretes, inter quos noster Cornelius est & Sanctius in lib. 3 Reg. c. 13. num. 17. & Tirinus in comm. Gen. ac. 3 Reg. 13. 21.) putant fuisse solum peccatum veniale, uti & Euseb. Nic. lib. 2. cap. 73 Doctr. Afr.

Circa quod considerandum est *Primò*, quod D. Deus modo insolito illam curiositatem punierit; *Secundò*, quod ad aliquot millia annorum illa statua falis aspectabilis permanferit in testimonium tam grauius puniti peccati venialis, ut eius agnoscat grauitas. De duratione ad sua tempora huius statuę testatur oculatus testis Borchardus, & post eum Adrichomius in præclaro opere quod edidit.

Si hæc venialis curiositas, videndi ignem horrendum, punientem ciuitatem libidinofam ad eò D. Deo displicuit, ut vxorem Lor vitã priuauerit, & corpus eius, modo inusitato, in statuam falis conuerterit, quantum magis Domino Deo displicent curiositates oculorum aspicientium res & actiones, & personas ad libidinem prouocantes: maxime in iis, qui experti sunt in se, aspectu talium rerum vel actionum, vel personarum se adductos ad peccata mortalia contraria castitati. Qua de re, remitto lectorem ad legendum caput 4. & 14. mei Opusculi de externa compositione hominis spiritualis & cura minorum.

191. *Tertium exemplum*, puniti peccati venialis à Domino Deo valde grauius, sed iuste, narratur Num. 15. 32. vbi expresso D. Dei iussu, Moysi cunctabundo, quã pœnã puniendus esset quidam misellus, qui visus est colligans ligna in die Sabbati imperatum est à D. Deo Num. 15. 35. Ut moreretur homo ille, & obrueretur lapidibus ab omni turba, extra castra. Hoc peccatum fuisse tantum veniale iudicauit S. Isidorus Peliuota lib. 1. epist. 181. vbi illud appellat *exiguum peccatum*: & Abbas Theodorus apud Cassianum Coll. 6. c. 11. ait fuisse vnum ex *leuioribus peccatis*. Quod alij quoque docti Interpretes censent, tum quia erat in leui materia, tum quia coactus necessitate colligebat illa ligna. Inter hos interpretes est Bellarminus in quadam exhortatione quam habuit in Collegio Romano dum esset eius Collegij & meus Rector, & reliquit hanc sententiam in illa Exhortatione sua manuscriptã, quam Romæ pro me descripti ante quadraginta annos. Merito ergo noster Cornelius, hoc factum vocat *tantillum opus*, quia leue fuit. Sed iuste D. Deus illud puniuit etiam leue, ut perfidis Iudæis iniiceret exactam obseruationem Legum suarum recenter latarum, præsertim diei Sabbati.

192. *Quartum exemplum*, sit peccatum illius Prophetæ, qui ut scribitur 3. Reg. 13. missus à D. Deo de Iuda in Bethel, expeditã Dei legatione contra Regem Ieroboam causa fuit, ut, quemad-

modum prædixerat, scinderetur altare & effunderetur cinis de altari: quia tamen contra mandatum Domini sumpsit cibum in domo alterius Prophetæ, occisus est à leone in viam quo facta hæc consideranda sunt. *Primò*, quia hæc inobedientia Prophetæ non fuit peccatum mortale sed veniale. Ita sentiunt docti Interpretes, inter quos est noster Cornelius à Lapidè in c. 19. Genes. vers. 26. & Sanctius in 3. Reg. 13. n. 17. & Tirinus in Comm. & Aluarez de Paz to. 2. l. 1. par. c. 11. post Eucherium, Angelomum, Cæteranum, Abulensem. Ideoque S. Gregorio li. 4. dialog. c. 24. Vocatur *culpa minima*, & S. Augustinus lib. de cura pro mortuis c. 7. ait eum ob eam culpam non esse damnatum. *Secundò*, quia vt notat Abbas Serenus apud Cassianum Col. 7. c. 27. Hanc inobedientiam non industriã, nec vitio propriæ voluntatis sed alterius circumuentione contraxit. *Tertio*, quia is qui eum ad hanc inobedientiam impulit, fuit Propheta verus, id eoque appellatur in Scriptura Propheta 3. Reg. 13. vers. 11. & 20. & 26. & 29. & ipse vers. 18. vocat se Prophetam similem ei. Et ideo pro vero Dei prophetam habetur, & nominatur à S. Augustino loco citato, B. Theodoro 4. 42. in lib. 3. Reg. Procopio, Abulente q. 12. & 13. in lib. 3. Reg. Serrario in hunc locum, Tornello, & Soliano, anno mundi 3061. n. 27.

Quartò, quia hæc commestio occisi à leone Prophetæ videtur fuisse facta ex studio obedientiæ D. Deo postquam ab altero Propheta sibi dici audiuit vers. 18. *Angelus locutus est mihi in sermone Domini, dicens: reduc eum tecum, in domum tuam, ut comedat panem & bibat aquam.* Quod quia non audierat à Rege Iero boam, se ad prandium simile inuitante, respondit ad Regem vers. 8. *Si dederis mihi mediam partem domus tue non veniam tecum, nec comedam panem, neque bibam aquam in loco isto.* Ergo signum est, id eò apud alterum Prophetam comedisse, quia putabat mutatum esse à D. Deo prius decretum vetans commestionem in eo loco, altero Propheta eum hac de re asscurante. *Sciebat enim*, inquit Sanctius, *Deum aliquando mutare aut moderari quod prius præcipisset, pro rerum oportunitate.*

Quintò, quia secundum Prophetam deceptor non tantum Propheta verus & Dei seruus fuit, sed etiam vt existimat B. Theodoretus & Procopius bonæ vitæ: Vnde nec læsus fuit à leone, qui priorem Prophetam occiderat, cura ad videndum & sepeliendum occisi cadaver accessisset.

Sextò, videtur illum excusasse necessitas, erat enim fatigatus ex itinere, cibique refocillatione egebat.

Septimò, comedit sine irrimamento gula vilem cibum, quia vt dicitur vers. 19. *Comedit panem & bibit aquam.* Qua phrasi, & si quandoque in Scriptura significantur lauta edulia, pane pretiosiora, tamen nihil nos cogit, vt hoc loco intelli-

intelligamus aliud cibi & potus genus, quam solum panem & aquam. Et hoc est conformius paupertati & sobrietati Prophetæ frugalis.

Octauo, non in tabernâ comedit, sed in loco honesto & sacro, scilicet in domo Prophetæ, ut dicitur vers. 19.

Nono, Prophetæ occisus à leone fuit, ut apparet, magnâ apud D. Deum gratiâ præditus. *Primo*, quia exaruit manus Regis quam extenderat contra eum, nec valuit retrahere eam ad se: ut habetur vers. 4. *Secundo*, quia orante Prophetâ, reuera est manus Regis (arida) ad eum, & facta est sicut prius fuerat. *Tertio*, quia occisus à leone Prophetâ, non est dilaceratus more solito leonum; nec ipse nec asinus, nec in sylvas abreptus, ut colligitur ex vers. 24. *Quarto*, qui potius custodiuit leo cadaver occisi in medio itinere, nil veritus venatores aut prætereuntes. His tamen non obstantibus, feuerissimè D. Deus hanc commotionem in eo puniuit. *Primo*, quia morte repentinâ, quam omnes horrent, ideo Ecclesia petit in Litanis: *A subitanea & improvisa morte libera nos Domine.* *Secundo*, quia terribili eum morte sustulit & violentâ per leonem fortissimum bestiarum & maximè formidabilem. *Tertio*, Pregnantiauit ei hanc mortem per os eiusdem Prophetæ qui eum deceperat ad maiorem eius confusionem, quod ille magis sensit, si Prophetâ deceptor, non fuit Dei Prophetâ, sed Ariolus, ut putat Iosephus. *Quarto*, quia non in occulto loco sed in publica via eum occidit. *Quinto*, fecit ut à transeuntibus per viam vulgaretur eius occisio, in illa civitate, in qua habebatur antea pro Dei Prophetâ, & coram illo Rege cuius aridâ manum precibus statim sanauerat, quæ diffamatio erat cum notâ magnâ suæ exstimationis. *Sexto*, etiam causa eius mortis scilicet inobedientia erga D. Deum propalata est à deceptore Prophetâ. *Septimo*, quamuis eius culpa minima fuerit in ipsâ eius morte laxata, ut ait S. Gregorius loco citato, tamen in pœnam peccati, ut dicitur vers. 22. non fuit sepultus in patria: quia pœna olim D. Deus grauiâ scelerâ puniebat. Quod etiam ethnici horrebant vnde Ouidius libr. de Ponto scriptum reliquit.

Mollis ossa cubant manibus tumulata suorum.

Quinto exemplum, legitur 3. Reg. 20. 35. 36. de quodam homine, quia à quodam de filiis Prophetarum rogatus, ut ipsum percuteret, hoc est, vulneraret, quia id noluit facere, paulò post, à leone superueniente interfectus est, eò quòd non percussisset eum, quod Dei nomine ille Prophetâ rogauerat.

Vbi notandum est, *Primo*, hoc peccatum veniale tantum fuisse uti putant interpretes, & inter eos Sanctius loco supra citato. *Secundo*, non potuisse hanc omissionem vulnerationis esse peccatum grane, quia meritò ille detrectauit hanc vulnerationem, sciens Dei præcepto manifeste per Moysen lato & promulgato, ac in li-

Lancij Opus. Tom. 2.

bris S. Scripturæ relicto ad perpetuâ rei memoriam, hoc esse verbis disertis sub interminatione magnarum pœnarum prohibitum. Ideo non putabat illum Prophetam seu filium Prophetæ dignum esse fide, contrarium Diuinæ legi per Moysen antea promulgatâ suadentem, & nullo argumento demonstrantem, hanc suam peccationem vulnerationis esse ab ipso D. Deo inspiratam. *Tertio*, habuit ille à leone mactatus magnum argumentum non credendi illi Prophetæ, etsi dixisset nomine Iehouæ ut se percuteret, quia antea audierat Dei Prophetam ab altero (verò Dei Prophetâ, sed cum mendacio) nomine Dei esse inuitatum ad prandium, & ob illud esse à leone mactatum 3. Reg. 13. Cum autem prandium non sit per se res mala, nec speciem mali præferens, ut præfert quis violenta percussio, præsertim vulneratio faciei, quâ ille filius Prophetarum expetebat, meritò dubitare potuit is qui noluit Prophetam percutere ne mentiretur ille Prophetâ, hanc sui percussioem Dei nomine postulans.

Quia tamen non examinavit Prophetam, antequam D. Deus per ipsum postularer, ob hanc omissionem diligentia in re tali quæ speciem habebat alicuius inobedientia erga præceptum D. Dei, peccauit venialiter, ideoque statim diuinitus punitus est: ut relinqueretur nobis necessaria doctrina, non facile omittendam executionem eorum quæ vel per se D. Deus nobis inspirat (si conforme sit doctrinæ S. Ecclesiæ) vel eius Vicarij Superiores nostri, vel etiam non Superiores, sed viri probati Spiritus & doctrinæ, dum nobis suadent aliqua salutaria pro bono animarum nostrarum, vel vitanda, vel faciendâ.

Sextum exemplum est 4. Reg. 2. 23. 24. in paruis pueris, qui cum transeuntem Elisæum irrississent dicentes: *Ascende Calue; ascende Calue: egressi duo vsi de saltu, lacerauerunt quadraginta duos pueros.* In hoc exemplo ponderandum est. *Primo*, hanc irrisionem non fuisse peccatum mortale, tum quia erant parui pueri vix habentes vsum rationis, vel non scientes ignorantia inuincibili & inculpabili illam irrisionem fore peccatum mortale, tum quia noverat magna iniuria eum qui caluus erat, appellandi caluum, tum quia ex leuitate puerili & sine malitia, & odio Prophetæ, & inconsideratione ac ex inaduertentia rationis quæ solet esse in paruis pueris, id dixerunt. Inaduertentia autem rationis iuxta doctrinam certam Theologorum facit, ut res grauis in se, & quæ esset peccatum mortale si fieret cum plenâ aduertentiâ, non fiat mortale ob inaduertentiam. *Secundo*, non per alias bestias Deus lacerari voluit illos petulantes pueros, sed per vtulos, qui inter omnes bestias sunt aspectu magis formidabiles, præsertim pueris. Si ergò pueros paruos D. Deus ob tam paruam rem ita terribiliter puniuit, quantò maiore pœna digna sunt

Q q

sunt peccata venialia grauiora linguæ adultorū, & de industriâ ac cum plenâ deliberatione & aduertentia commissa, murmurationum, detractionum, contentionum, rixarum, & his similia?

195.

Septimum exemplum, habemus Act. 5. vbi Ananias cum Saphira vxore morte subitanâ extincti sunt, eo quod non attulissent ad pedes Apostolorum totum id, quod vendito agro acceperant, vti promiserant & voverant. Hoc peccatum fuisse veniale, aliqui docti viri scribunt, & hoc exemplo vtuntur ad ingenerandam magnam detestationem peccatorum etiam venialium. Eadem sententia colligitur ex S. Isidoro Pelusiota l. 1. ep. 181. & Cassiano Coll. 6. c. 11. in qua Abbas Theodorus asserit eos parum quid elam. de sua substantiâ infidelitatis errore seruasse: & ait, esse vnam ex leuioribus culpis, & ipse Cathianus ex suo sensu l. 7. Inst. cap. 25. indicat non magnam quantitatem eos retinuisse, sed quippiam de sua facultate, quod ibi appellat mendacium infidelitatis. Mendacium autem in se, non est ex genere peccatorum mortalium. Ideo cum repentinâ morte subito extincti conderint, nec tunc potuerint habere tempus dolendi de hoc peccato, qualecunque illud fuerit, S. Augustinus l. 3. cont. Parmen. c. 1. & S. Hieronymus ep. ad Demetriad. & B. Petrus Damiani de contemp. seculi cap. 3. & Dionysius Carthuf. & Salmeron in Comm. & Baronius tom. 1. Annal. Anno Christi 34. putant Ananiam & Saphiram non esse damnatos. Unde sequitur, solum peccatum veniale ob leuitatem materiæ illos commisisse. Alioqui damnati fuissent, si peccatum mortale in illâ retentione pretij, mortaliter peccassent, quia non habuerunt tempus contritione illud peccatum delendi, vel confessione. Atque ita S. Augustinus loco supra citato ait, Ananiam & Saphiram peccatum non per penitentiam, sed per mortem corporalem extinctum fuisse.

Octauum exemplum terribile recenset Cassianus Coll. 7. c. 26. de Abbate Paulo valdè accepto D. Deo, vt infra patebit: Qui cum in tantam cordis puritatem quiete solitudinis silentioque profecerat, vt non dicam vultum fameum, sed ne vestimenta quidem sexus illius conspectui suo pateretur offerri, cum eidem pergenti ad cuiusdam senioris cellam vnâ cum Abbate Archebio eiusdem solitudinis accollâ, casu mulier obuiaisset, offensus occursum eius, tantâ fugâ ad suum rursus monasterium (pretermissis, quod arripuerat, pie visitationis officio) recurrit, quantâ nullus à facie leonis, vel immanissimi draconis aufugeret, ita vt ne memorati quidem Abbatis Archebij renocantis eum clamore ac precibus flecteretur, vt ad requirendum senem, quemadmodum proposuerant cepto itinere pertenderent. Quod licet zelo castitatis & puritatis ardore sit factum, tamen quia non secundum scientiam presumpsum est, sed obseruantia disciplina iustaque discretionis excessus est modus. (Non enim solam familiaritatem, quæ verè est noxia, seminarum, sed ipsam quoque

figuram sexus illius credidit execrandam) tali confessum corpeptione percussus est, vt eius vnuersum corpus paralysos valetudine solueretur, nullumque in eo membrum penitus explere suum preualeret officium. Siquidem non solum pedes ac manus, sed etiam lingue motus, quo elocutio vocis exprimitur, ipsaque aures ita auditus proprii amiserunt sensum, vt in eo nihil amplius ex homine, quàm immobilis statum atque insensibilis figura remaneret. Eo autem redactus est, vt infirmitati eius nullo modo virorum diligentia destruire sufficeret, nisi sola ei muliebris sedulitas ministrasset. Nam delato ad canobium Sanctarum Virginum, cibis, ac potibus, quæ ne nutu quidem petere poterat, sanico ingereretur obsequio, explendisque omnibus natura necessitatibus, eadem illi diligentia per annos ferme quatuor, id est, vsque ad vitæ suæ terminum seruabat. Qui cum tantâ esset omnium membrorum debilitate constructus, vt nulli in eo artus viuacem motum ac sensibilem retentarent, nihilominus tanta ex eo virtutum gratia procedebat, vt cum de oleo quod cadanere suo potius, quàm corpore contigisset, vingeretur infirmis, confessum cunctis valetudinibus curarentur, ita vt super hac eius valetudine etiam ipsi infidelibus euidenter aperteque claresceret, & debilitatem membrorum omnium dispensatione atque amore Domini contributam, & sanitarum gratiarum pro testimonio puritatis ac manifestatione meritorum ei Spiritus Sancti virtute præsari. Per valetudinem hic Cassianus intelligit infirmitatem seu inualetudinem, vt passim alibi hoc verbo vitur, vt l. 11. Inst. c. 16. & in hoc sensu accipi testatur Gellius l. 11. Noct. Attic. c. 9. & Tertullianus l. de baptismo c. 5. Pissinam, inquit lo. 5. Angelus interueniens commouebat, obseruabant, qui valetudinem querebantur. Hoc est, qui ob aliquam inualetudinem conquirebantur.

In hoc exemplo ponderandum est Primum, quod hæc fuga peccatum veniale, vt ait Alvarez de Paz tom. 2. l. 1. parte 1. c. 11. Nigrorius tr. 10. par. 2. n. 46. Maffucius de conuers. caelesti l. 5. c. 7. n. 7. & alij.

Secundo, ponderandum est, quod fuga eius, visâ muliere, orta sit ex amore castitatis extimo. Et quia (fortè) sentiebat in se tentationes carnis, quas sentiebat etiam Paulus Apostolos, iudicio magnorum Sanctorum & interpretum 2. Cor. 12. 7. & iudicio Dei Patris reuelato S. Catharinæ Senensî c. 145. dialogorum. Ideo putabat se debere fugere etiam transitoriam aspectum faminarum, vt securius implet monitum Apostoli iubentis 1. Cor. 6. 18. Fugere fornicationem. Ad huius enim fugam efficacem, necessaria est, vt ait Cassianus l. 6. Inst. c. 3. remotio ab oculis figurarum, ne quod aspectus occasione desiderium letale signatur. Et vt apud eundem dixit Abbas Serapion Coll. 5. c. 4. Ad fugam formationis necessariò effigies & materia illicitens subrahenda est. Ideo dæmon, vt ait S. Cyprianus de zelo & liuore, offert oculis formas illices, vt visu destruat castitatem. Id hostis noster hanc ob causam per feminarum facies oculis, immo soli imaginationi

quan-

quandoque obiectas, facit, quia vt dixit S. Gregorius Nazianzenus oradu. fem. orn. Oculos cor nisariū sequi solet. Ideo conqueritur S. Augustinus l. 6. Confess. Per quales formas ire solebant oculi mei, per tales imagines ibat & cor meum. Quocirca humano iudicio rem æstimando videtur prudenter fecisse hic S. Abbas, dum oblatā sibi specie faminæ aduentantis aufugit, memor moniti à Spiritu S. dati Eccl. 9. 5. *Virginem ne conspicias, ne forte scandalizeris in decore illius.*

Tertio, ponderanda est in hoc casu grauitas pœnæ ob illam fugam Sancto Abbati statim diuinitus inflictæ, quæ apparet ex his circumstantiis. *Primò*, quia vniuersum eius corpus paralyti affectum statim fuit, adeo graui, vt nullum penitus in eo membrum suum explere posset officium. *Secundò*, quod præter membra, manuum, pedum & linguæ, etiam sensus eius impediti fuerunt à suis actibus, & ipse auditus, qui maxime moribundis est necessarius, vt à confessorio admoneri possint ad ostendendum aliquod signum doloris, pro obtinendâ Sacramentali absolutione. *Tertio*, quod eo redactus fuerit, post hanc fugam aspectus famine, vt *infirmi* eius nullo modo virorum diligentia deseruire suffecerit, nisi sola ei muliebris sedulitas ministrasset. delato ad canonicum Sanctarum Virginum. *Quartò*, quod ne nutu quidem petere poterat cibum ac potum, qui illi semine ingeretur obsequio. *Quintò*, id omnibus afflictionibus grauius est, & erat Sancto Abbati & casto & pudico. *Quod in explendis omnibus natura necessitatibus eadem illi faminarum diligentia seruabat.* *Sextò*, quod non breui aliquo tempore, sed per quatuor ferme annos hoc faminarum pudibundo obsequio vt coactus sit Sanctus Abbas. *Septimò*, quod ante mortem non habuit liberum diem quo posset se excusare, quam ob causam fugerit visâ faminâ, & suæ fugæ rationem reddere, & alia præstare, quæ post hunc casum præstitisset, si mors subsecuta non præcideret illi excusationis remedium. Nam hoc faminarum multiplex obsequium vsque ad eius vitæ terminum protractum est. *Octauò*, ponderandum est, tantam fuisse huius sancti Abbatis sanctitatem & merita apud D. Deum, vt oleo, quo eius corpus vngebatur vt liberaretur à paralyti, confestim omnes infirmi sanarentur qui eo vngebantur. *Quo euidenter aperteq; claresceret, sanctitatem gratiam pro testimonio puritatis, ac manifestationem meritorum eius, Spiritus S. virtuti ei præstari.* Si ergo vir tam sanctus, adeo grauius & rādiu fuit à D. Deo punitus propter excessum in amore pudicitie & castitatis, quanto maiore pœna digni sunt defectus contrarij castitati, vt est, curiositas deliberata in aspiciendis mulierum formosis faciebus vel puerorum imberbium, lectio rerum obscenarum, aspectus de industria fixus in nudas faminarum imagines & his similia, etiamsi non attingant grauitatem peccati mortalis.

Lancij Opus. Tom. 2.

Octauum exemplum, idem Cassianus refert in eadem Coll. 7. c. 27. de Abbate Moysē, qui ob prolatum pauld durius sermonem vnum, in quadam disputatione, contra Abbatem Macarium, tam dirò confestim est traditus damoni, vt humanas egestiones ori suo ab eo suppletus ingereret.

Hic pōderandum est *Primò*, Abbatem Moysen fuisse virum sanctum, & authorem primæ & secundæ Collationis scriptæ à Cassiano qui eum vocat Coll. 7. c. 27. *Singularē & incomparabilem virum*, & vt ait Alardus Gazæus insignis Commentator Cassiani ad lib. 10. c. 25. Cassiani, fuit *sanctitate conspicuus, vt duo alij Moyses Adchoreta.*

Secundò, ponderandum est, hunc duriusculum sermonem non fuisse peccatum mortale sed veniale, vt bene dicunt Iulius Nigrōnius tract. 20. parte 2. n. 46. Aluarez de Paz to. 2. l. 1. parte 1. c. 11. & Mastutius de cælesti conu. l. 5. c. 3. n. 7. & alij.

Tertio, ponderandum est, genus flagellationis Diuinæ, quo D. Deus hunc seruum suum correxerat duobus modis: *Primò*, tradendo eum damoni, quæ pœna est grauissima, tum quia pro peccatis valdè enormibus mortalibus olim infligebatur cum excommunicatione, ab Apostolo Paulo 1. Cor. 5. 5. tum quia magna est hominis confusio, esse emergentium. Idem quidam Anachoreta sanctus & virtute celebris qui demones ex aliorum corporibus eiciebat à D. Deo impetrauerat ad confusionem sui, vt permissâ in se per quinque menses diabolo potestate similis illis fieret, quos ipse curauerat, ad evitandum superbiæ aut vanæ gloriæ periculum. *Secundò*, pœna à D. Deo immissa fuit, vt humana excrementa ori suo ipsemet ingereret & ea voraret. Si ergo D. Deus tam leuem culpam viri sancti ferè ex primo motu (qui solet in disputationibus exurgere) commissam, adeo modis vehementem pudorem incurientibus puniuit, quantas merentur pœnas oris grauiora peccata deliberatè commissâ, detractiones, murmurationes, conuicia, et si sint sola venialia?

CAPVT VNDECIMVM.

Grauisima purgatoria pœna, quibus Deus post mortem peccata venialia iustorum, in hac vita non plenè expiata, punit, indicant grauitatem peccatorum venialium, etiam quandoque valdè leuium.

ETh graues fuerint pœnæ supra recensitæ, quibus castigauit D. Deus peccata venialia viuientium, multò tamen sunt grauiora in purgatorio, quas patiuntur multæ iustorum animæ, & diu, ob sola peccata venialia quandoque iudicio hominum leuissima, & quæ videbantur

bantur vix speciem peccati habuisse, in hac vita non plenè expiata. Siquidem vt ait S. Augustinus in Plal. 37. & S. Anselmus in 1. Cor. 3. & S. Iulianus Archiepiscop. Tolet. l. 2. Prognosticorum c. 19: *Gravior est ignis purgatorij, quàm quicquid homo potest pati in hac vita.* Quod etiam B. Iohanna de cruce c. 17. vix dicebat suis Moralibus Ordin. S. Fracisci post multas visiones & reuelationes habitas de acerbitate pœnarum purgatorij. Et S. Cæsarius ho. 8. ad pop. *Ille purgatorius ignis durior erit, quàm quod potest pœnarum in hoc seculo aut videri, aut cogitari, aut sentiri.* Et B. Beda in Plal. 37. *Purgatorij correctionem, ait, esse grauiorem, quàm quicquid vnquam passi sunt latrones, vel sancti Martyres, vel quicquid grauius homo possit excogitare.* Immo S. Thomas in 4. d. 21. q. 1. art. 1. q. 3. *Pœnam minimam purgatorij, docet, excedere maximam pœnam huius vita.* Et B. Maria Magdalena Pazzia 2. par. vit. c. 13. pag. 169. existens in raptu dixit. *Omnia tormenta que passi sunt sancti Martyres, fuisse tanquam amarus hortus, respectu eorum que insugantur in purgatorio.* Mirum ergo non est, quod ipse Christus Dominus S. Brigitar. l. 6. Reuel. c. 2. dixerit, de quodam ad purgatorium iurto: *Sic in purgatorio amarum habebit anima eius supplicium, quod nullus mortalis est, qui possit illud cogitare.* Et subdit Christus Dominus: *Quid ergo patientur illi, qui omnem voluntatem suam in mundo habent, & nullis tribulationibus fatigantur?*

Consideremus nunc ea quæ à grauius Historicis scripta sunt de varijs Purgatorij pœnis, quibus affectæ sunt multæ animæ iustorum, ob peccata venialia quandoque valde leuia, pro quibus in hac vita non plenè satisfecerunt. Adferam exempla non seruatò temporu quibus contigerunt ordine, sed prout inueni à multis annis notata in meis aduersarijs, seu collectaneis.

De Paschabo Diacono scribit S. Gregorius l. 4. dial. c. 40. viro miræ sanctitatis, cuius defuncti dalmaticam cum dæmoniacus tetigit, statim sanatus est, visum à Germano Episcopo Capuano purgatorij pœnis addictum eam solùm ob causam, quod in eâ contentione, quæ inardescente zelo fidelium, inter Symmachum atque Laurentium facta est, ad Pontificatus Ordinè Laurentium elegit, & omnium pòst vnanimi- tate superatus, in sua tamen sententiâ vsque ad diem sui exitus perstitit, illum amando atque præferendo, quem Episcoporum iudicio, præ- esse sibi Ecclesia refutauit.

Hoc non ita mirum, quia duranti ad mortè in hoc iudicio pertinaciter. Magis mirū, quod S. Vdalricus Episcopus Augustanus diuinitus agnouit multo ante mortem, se hoc solo nomine ignem purgatorij transire debere, quod Adalberonem nepotem suum, sibi adhuc viuenti successorem in Episcopatu constituit, qui tamen ei non successit. Nam prius Vdalrico, est mortuus, & post hanc designationem S. Vdal-

ricus multa sacrificia D. Deo obtulit, multa opera bona fecit, procul dubio id sciens, conatus est se purgare ab hac pœnæ obligatione. Surtius tom. 4. p. 90. Stapl. in prompi. Moral. Dom. 2. post Epiph. Skarga lul. 7. tantum, quia optabat hac electione aliquem honorem sui Nepoti accedere. Pondera hoc & confer eum grauioribus nostris peccatis.

Gotschalculus auctor grauis (inquit Fr. Elias à S. Terefia in Legat. triumph. Eccl. ad milit. l. 1. cap. 27. n. 13.) narrat de Cellario quodam monasterij S. Rufi propè Valentiam, qui dum ob nimias occupationes rerum externarum pro gratiarum actione à prandio, loco Plalmi *Miserere mei Deus*: solitus esset recitare: *Laudate Dominum omnes gentes*: qui tamen aliàs erat deuotissimus, post mortem in officina sua cellaria terribilem persæpè excitauit tumultum, donec à viro Sancto interrogatus, cur sic tumultuaretur, & quid eum torqueret; respondit: quod tantis exerceretur supplicijs, vt ex ijs procul dubio ad desperationem adigeretur, si forent perpetua. Aiebat autem se hæc idèò perpetui, quia loco *Miserere*, dixisset, *Laudate*. Vnde & rogauit, vt Fratres omnes pro se per annum, Plalmum *Miserere* prædictum quotidie recitarent. Quod vbi factum, post annum etiam purgatorio fuit exemptus.

Scribit Gherardus de Fracheto in Viuis FF. Prædicatorum probatis ab Humberto Magistro Generali dicit Ordinis in comitijs Parisijs celebratis anno 1266. (quod narrat filius Crombecius de studio perfectionis l. 1. c. 29.) Quendam Religiosum dicti Ordinis (cuius virtus & pietas in illo Ordine, vsque ad mortem probata erat) alteri socio, cum quo simul Religione ingressus fuerat, post mortem apparuisse sub tristi specie; quærenti verò, quemadmodum se haberet. *Non optime*, ait, causamque scilicet patior, inquit, non aliam ob causam, quàm quod cum noui socii de more darentur Fratribus, accepti nouis, veteres occultabam, contra Regula statutum, puritatem, paupertatis Religiose, & simul dixit, eos etiamnum latere ad pedes lecticæ, rogare se, vt eos ad Superiorem deserat, ijs, reatum in Capitulo expositum absoluat, ac orationibus sacrificijs, expiatum faciat. Factum est vt petiit, latissimus deinde apparuit socio, magno splendore coruscans, & commendatū illi in Religione constantiâ, cum tribus Religiosorum cohortibus calum perentibus, abscessit. Sanè socii illi non fuerunt ab illo maliciosè absconditi, nec enim eos ita in loco patenti & peruiso (scilicet ad pedes lecticæ) reliquisset: & tamen, essi probus fuit, ac virtute præditus Religiosus, ob hanc solam noxam in purgatorio detentus est, nec ab eo liberari potuit prius, quam & publica facti denūciatio coram toto monasterio, idque in capitulo, pœnarum loco, & absolutio Superioris & Missæ sacrificia ac preces præcessissent. Quid fieri debuisset, si bonus ille Religiosus

fus maioribus culpis contaminatus fuisset: quales sunt, perniciofa mendacia, detractiones, murmuraciones, iudicia temeraria, rerum spiritualium neglectus, & culpæ contra paupertatem grauiores.

Simile quiddam S. Antoninus in 4. p. tit. 14. c. 10. §. 5. refert. Religiosum quendam post mortem alteri amico apparuisse, illique crura igne concremata ostendisse, rationemque illius pœnæ reddidisse, quia veteres caligas sibi obseruauerat, & in communi custodia non reposuerat. Quod ne fiat, cauent bonæ Religionis. Et de Carthusianis scribit Nauarrus conf. 75. de Regularibus n. 47.

S. Catharina Senensis l. 1. cap. 7. vidit suam sororem in grauissimis purgatorij pœnis, quod ipsam iussisset se vestire aliquantum ornate & compositè, etsi id fecit S. Catharina inuita, & sine vllâ cogitatione vanitatis, aut desiderio vt reputaretur pulchra: & diutius pœnas illas sensisset, ni eam suis orationibus Catharina liberasset.

Scribit Casarius, & ex eo P. Martinus de Roa de purgatorio c. 4. Monialem Cisterciensem nomine Gertrudam post mortem, Chorum ingressam assedisse cuidam moniali amicæ magnæ lux: quæ cum esset turbata valde hoc specto & interrogasset quid vellet in hoc loco, respondit, *Eum sibi datum pro purgatorio in pœnam colloquiorum tecum hic habiturum, meminera ergo inuare me, vt sinem accipiant panem meum.* Duraui hæc visio monialis mortuæ per multos dies, donec oblati pro ea sacrificijs & precibus, apparere desit. Et in libro virorum illustrium Cisterciensium. Ordin. scribitur, Abbatem quendam à successore suo auditum gementem in quodam fonte, causam rogatum, dixisse, cruciari se eo in loco pœnis purgatorij, *quod eum successorem etsi dignum eo officio reliquisset, non tam habens respectum ad hoc, vt bene monasterio prouideret, quam vt illum, quippe suum Nepotem bene post mortem accommodaret, & commode.*

Scribit Lisyardus in vita S. Arnulphi Episcopi Sueslionen. cum Arnulphus in monasterio seruiret sancto cuidam Monacho voluntariè incluso, ab eoque rogatus, lactis vt modicum daret loco medicinæ, ille verò lac non habens, panem quem solebat ex officio pauperibus distribuere, vendidit, & lac emptum ægroto dedit. Ægrotus ille post mortem apparuit Arnulpho, & interroganti, quomodo valeret? Respondit, *Iam bene parum passus sum pro illo lacte in quo decepsi pauperes: sed nunc valde bene habeo, & disparuit.* Vide Surium 18. vel 15. Augusti.

Soror S. Damiani ob delectationem nimiam quam habuit in cantilenâ ex cubiculo in choreis auditâ, 18. diebus punita est in purgatorio, vt cuidam Sancto revelauit ipsa. vt scribit Florent. Harthemius Carthuf. lib. 2. Instit. Christi. cap. 25.

Lancij Opusc. Tom. 2.

Vincent. Belluacen. in spec. histor. l. 26. cap. 5. refert Durannum ex Abbate Episcopum Tholosanum, virum ceteroquum piûm & diligentem, idcirco in purgatorijs pœnis aliquandiu detentum, quod sapius verba ritum mouentia in cautè vsurpasset, indeque tandem septem Fratrum Monachorum silentio ad septem dies continuato, fuisse ereptum.

Maritus S. Brigittæ pœnis purgatorij additus, quinque causas sui purgatorij attulit. *Veniens, inquit, quinque modis excessi, de quibus in extremis non satis penitui. Primum est, quod in illo puero deliro quem nouisti, excessi, nimis eneptus eius applaudendo & congaudendo, & in deliramentis eius delectando. Secundum est, quod non satisfeci viduæ de bonis ab ea emptis ante mortem, & hoc contigit propter negligentiam meam (assignat ea tamen iustos iudices vt soluerent debita eius, vt ibidem dixit infra) ideo, vt me verum dicere probes, cras veniet ad te, cui redde quod petiit, quia non petiit nisi petenda. Tertium est, quod promisi in leuitate mentis mee vni viro, assistere sibi in omnibus difficultatibus suis, ex qua promissione ille animosior factus, contra Regem & legem se erexit. Quartum est, in exilio cuiusdam nobilis nimis pertinax fui, & in exorabilis, & licet erat dignus iudicio, ego tamen nimis misericors fui in eum quam debebam. Ita in extra. Reuel. S. Brigittæ cap. 56. Pondera singula. Pro prima causa amplificanda à minori ad maius valet illud quod S. Augustinus ait l. 10. Confess. cap. 33. de cantu Psalmorû loquens: *Cum mihi accidit vt me amplius cantus (ecclesiasticus) quam res qua canitur moueat, penatiter me peccare confiteor.**

P. Roa tract. hisp. de purgatorio c. 23. narrat Romanum Dominicanum, condiscipulû olim S. Thomæ Parisijs, post mortem apparuisse Neapoli S. Thomæ se 15. diebus pœnas purgatorij sustinuisse, ob testamentum sibi ab Episcopo Parisiensi commendatum, non cum tantâ diligentia, cum quantâ poterat executioni mandatum, etsi verè erat mandatum executioni.

Idem ibidem scribit Franciscanum in insulis Canarijs, in Conuentu Conceptionis Beatissimæ Virginis mortuum, Ioannem de Via, virtute eximia præditum, apparuisse Nouitio deuoto valde Ascensio, aliquot diebus post mortem, magno splendore circumdatum, & rogatum quid vellet; dixisse se esse è prædestinatis vnum, sed ad gloriam non admitti, eò quòd dum viuere, quoddam officium Defunctorum negligenter recitasset, ideo petere, vt pro eo à Fratribus diceretur. Dictum est iussu Guardiani. Deinde apparuit vestitus nouis splendoribus, comitantibus S. Francisco & S. Bernardino, & gratias egit pro illa diligentia Nouitio.

Et l. 5. insinuat. diuinæ pietatis ca. 12. scribitur visam à S. Gertrude quandam animam die sequenti post obitum vel exitum suum: mirabiliter perornatam, vt decebat, quia per omnem vitam

vitam suam innocentissimæ simplicitatis fuerat, & ad hoc etiam valde deuota, & in rigore Ordinis studiosa, illa tamen macula adhuc in ea purganda intelligebatur, quod scilicet in infirmitate habuit aliqua quibus non indiguit, in quibus delectabatur, videlicet, xenia & consolationes amicorum: sed orante S. Gertrude liberata fuit ab hoc impedimento.

Quando B. Veronica Virgini Augustiniana l. 3. vit. c. 10. apud Bollandi. fuerunt ab Angelo monstrata tormenta in purgatorio, præsertim quæ patiebantur Personæ Religiosæ vtriusque sexus, ob leuem etiam inobedientiam in Superioribus, ac segnitiem in exequendis Diuinis, & ob inane murmur, quarundam Sanctimonialium in suum Confessorem, postquam ab illa visione ad corporea officia rediit & sensus, vehementis tristitiæ, timidi doloris, ingentisque horrores signa dedit, manuum percussioibus, motu capitis, voceque sebilis, & dixit: *Heu, heu, quas hodie penas, quæque tormentorum genera vidi ab istis dem torioribus qui sunt in inferno influcta, eodemque igne inferni.* Hæc cum diceret, inter verba solodilatatur Veronica, febris vehemens illam arripuit, signaque toto corpore virgineo, igne veluti micantia, magnitudinisque instar palmæ manus apparuerunt. Ita sunt magna & inex cogitabilia tormentorum genera in purgatoris ignibus.

S. Francisca Romana l. 5. vitæ cap. 15. vidit Sacerdotem quendam Romæ honestæ aliâs vitæ acerbè torqueri igne purgatorij, quia erat gulosus, & delectabatur in comedendo & bibendo, volendo exquisita fercula & condimenta.

Mortua Columbâ Moniali Carmelitana calcæata Florentiæ, vidit animam eius B. Magdalena de Pazzis extra purgatorium & extra cælum ac infernum, per quinque horas visione Dæcarentem, eò quod cum dono præsentia Dei esset prædita, ob proprium amorem interdum eam omitteret, ob molestiam quam volens percipiebat, dum aliquam videret sui causa vel occasione afflictam. Vtriusque fuit Confessarius P. Virgilius Ceparius tunc Rector Florentinus à quo id audiui anno 1626. 28. Ian. contigit hoc eius tempore dum esset Rector Florentinus. Eadem B. Maria Magdalena de Pazzis (vt scripsit Vincentius Puccinus in eius vita cap. 64. pag. 161. Romæ impressa, approbata à Nicolao Rodolpho Magistro Sacri Palatii, & dedicata meo tempore Urbano VIII. ab eius nepribus monialibus Carmelitanis, vt opinor, adhuc Romæ in nouo monasterio viuentibus.) Vidit quandam Monialem Carmelitana per sexdecim dies fuisse in purgatorio, antequam iret ad cælum, idque propter tres causas. *Primò, Quia diebus festis, vii erat ingeniosa, manibus laborabat (nō feruilia opera, sed curiosa, vt ego interpretor) sine necessitate. Secundò, Quia vt mater antiqua, ob respectus humanos omiserat monere Superiorem &*

Confessarium, id quod ei D. Deus inspirabat pro bono statu Monasterij. Tertio, Quia nimiam amabat suos parentes. Tres quoque eius virtutes ei reuelatae fuerunt, ob quas fuerunt abbreviatæ pœnæ illæ. Prima, Sollicita cura quam semper habuit conseruandæ puritatem & simplicitatem suæ Religionis. Secunda, ob magnam charitatem, quam omnibus monialibus exhibebat. Tertia, Quia semper omnia in bonam partem traherebat, & bene interpretabatur. Eadē vidit aliam Monialem in purgatorio pallio igneo vndiq; circum, & quotidie per horam in templo adorantem SS. Sacramentum, eò quod sapè omisset Communionem ex negligentia.

Scribit Dermicius Thadæi in Niteia Franciscana Religionis anno 1219. pag. 3. fin.

Minoritam ex condito apparuisse Dominico ignem expiatorium circum gestantem, & dubitante eo, manum mensæ lignæ crassè ad mouisse eamque, satis altè combussisse. Causa autem huius expiationis fuit, quia in commissa dispensatione negligens, ex æquo non ita distribuebat, quin plus minusve nunc huic, nunc illi non tam de industria quam negligentia apponeret, eamque incuriam penitentia non delectet.

Scribit Casarius lib. 12. c. 57. audiuisse se sepius ex ore Einolphi viri religiosi Ordinis Templariorum, se post mortem à diabolo accusatum coram D. Deo, eò quod fratri germano in pœnitia, obolum furaretur, nec ob id egisset penitentiam, quam ob rem D. Dei iussu in puteum igneum animam eius fuisse proiectam, in quo tantam pœnam pertulit, vt postea verbis exprimere nequirit, post horam vero ab Angelo à quo missa fuerat extractam esse, & corpori tandem restitutam. Quo facto Ordinem Templariorum, intra se tum amore gloriæ tum timore pœnæ.

Refert Philippus de Berlaymont ex paradiso puerorum & speculo exempli. dist. 9. §. 101. puerum nouem annorum ob non solutos nouem hallenses quos mutuo acceperat à familia, in purgatorij maximis pœnis fuisse, de quarum acerbitate interrogatus à matre cui apparuerat, respondit: *Si omnes carbones quos carbonarij in vniuerso mundo à tempore natiuitatū vsque hodie arserunt, in vno cumulo arderent, & tu dilecta mater mea in medio cumulo stares & arderes, non tantas pœnas sustineres, sicut iam in purgatorio sustino. &c. Sed soluto debito, cælum petiit, matris apparuit gratia agens.*

S. Gregorius Turonensis l. de gloria Confessor. cap. 5. scribit S. Martinum Episcopum Turonensem apud Arthouam Aruernensem vicum, visitato sepulchro Vitalinæ Religiosæ ad eam conuersum dixisse: *Dic sanctissima Virgo, si iam Domini presentiam meruisti? Quæ ait: Restitit mihi vna causa, quæ facili in seculo videbatur. Sexta enim feria quæ Redemptorem mundi passum nouimus, aquis ablui caput. Recedens autem B. Confessor à cumulo Virgine*

Virginis ait suis: *Va nobis qui in hoc mundo versamur, si hac virgo Christi sacrata hinc offendiculum meruit quod sexta feria abluat caput, quid nos faciemus quos quotidie fallax seculum peccare persuadet.* Deinde cum abcessisset à sepulchro, & non multò post ad illud rediisset, *Accedens ad tumulum Virginis ait: Gaude nunc Vitalina soror beatissima, post tri-duum enim Maieslatis Dominica presentaberis, & discessis ab eo loco. Post hec multis per visum Virgo ostensa est, & beneficia petita prebuit, & diem obitus sui in quo commemoratio eius celebraretur edixit: quod non aliter sentiendum est, nisi quia B. Anicetus obtentu, Dominica Maieslatis presentiam meruisset, vt hac deinceps ageret. Hæc S. Gregorius.*

Vincencius Iustinianus Anist. in vitæ B. Ludonici Bertrandi cap. 5. narrat, *Beato Bertrando post mortem apparuisse Fratrem Clementem Bener, & dixisse, se in purgatorio detineri ob aliquos suos defectus, etsi valde paruos, & speciatim ob gestatum breui tempore intussum ex lino, non ex lana, contra Ordinis Constitutiones (quæ tamen ad nullum peccatum Dominicanos obligant) & orasse, id vt indicaret Priori, & in Fratrum orationibus eum commendaret. Fecit id, & post preces suas pro anima illius, sexto vel octavo dempsse die, quædam persona simplex B. Bertrando in confessione aperuit, se illà nocte vidisse terram aperiri, & inde prodire animam Fr. Clementis instar stelle, & calum per aërem petere.*

Idem cap. 5. narrat per octo annos visum esse sæpè à B. Bertrando patrem suum in grauissimis purgatorij pœnis, cuius rei causam rogatus dixit: *sibi videri idèd tam diu eum ibi detentum, quia fuit seruus cuiusdam magni Domini in Hispania.*

P. Iacobo Rem Ingolstadtij quidam è nostris apparuit fordidâ formâ, & dixit, se esse in purgatorio, causam rogatus, quia inquit sæpè sine facultate disciplinas feci Ann. Coll. Ingolstadt. ann. 1618. Ob disciplinas neglectas Hugo Victorinus in purgatorio pœnas luit: *Quia inquit, dum viuere accipere renuisti disciplinam (scilicet secre-tò, vel in Capitulo cum alijs, pro quotidianis excessibus) vix vltus demonum in inferno remansit qui non tibi iustum validum dederit ad purgatorium trans-eunni.* Ita scribit Thomas Cantipratanus lib. 2. Apum c. 16. §. 5. de viro adèd celebri doctrinâ & pietate.

In Reuelat. S. Brigittæ l. 6. cap. 10. à Beatissima Virgine, sanctæ huic reuelatum fuit Principem quendam purgatorij pœnis fuisse addictum inter alias causas, quia tripliciter in gula peccauit. *Primò, lautè & vltra mensuram comedendo & bibendo. Secundò propter superbiam & ostentationem plura secula preparando. Tertio, nimis diu in mensa sedendo, & opus Dei prætermittendo.* Et l. 4. Reuel. c. 27. quidam S. Eremita fuit in purgatorio desiderij, vbi nulla pœna est nisi solum desiderium perueniendi ad Deum, quia non habuit in morte perfectum desiderium perueniendi ad presentiam Dei & eius visionem, tamen antequam corpus eius sepultum fuit, introductus

est in gloriam. Et l. 4. cap. 144. quidam Papa inter tres causas fuit ad purgatorium missus. *Primò quod fecit quandam inobedientiam contra Deum & conscientiam suam de quo contritionem habuit & remorsum conscientia sua. Secundò, quod dispensabat in aliquibus cum quibusdam propter carnalem amorem sequendo voluntatem suam. Tertio, quod dissimulabat aliqua ne offenderet quos diligebat, quæ corrigere potuisset.*

Cum P. Ioannes Ricus Rector Collegij Maioricæ concionatus esset Maioricæ linguâ castellanâ, quæ tunc ibi erat peregrina, etsi ab aliquibus intelligeretur, non tamen à vulgo, & benè prædicasset: dixit Alphonsus (tunc eius socio) Rodriguez Dominus, eam solam ob causam Patrem illum luiturum pœnas purgatorij, vt scriptum legi in vita Alphonsi M. 50. lib. 3. cap. 2. & P. Ricus esset vir sanctus. Quem post mortem vidit in cælo Alphonsus ex capite & facie varios radios splendoris emittentem in signum sanctitatis. Nunquam postea in concionibus suis Maioricæ dum esset Pater ille linguâ castellanâ vsus est, postquam hoc auditum ab Alphonsò, sed lingua qua Maioricenses omnes intelligebant, illius Prouinciæ propria.

S. Odo Cluniacensis Abbas vitam scribens S. Geraldii Comitis l. 1. vitæ cap. 10. narrat eum cæcitate percussum ad tempus, quia puellam oculo lasciuore intuitus erat. Accedit quoque simile quid Gebhardo Monacho, qui cum manus adèd morbo impeditas haberet, vt eas ad os adiuuere non posset, à Wilhelmo Abbate viro sancto per miraculum perfanatus est. Post sanitatem receptam, fratris vxorem ad dextræ osculum gratulandam admisit. Illic morbus idem recurrit in pœnam. Agnouit VVilhelmus lapsus, & iterum Gebhardi manum restituit sanitati, hæc præfatus: *Hæc est pœna reuerentis tue, frater, qui manum Deo consecratam, ipsiusq; miseratione sanaram, gloriâ tactus inani famina præbuisi osculandam.*

Ex chronico Hirsaugensi & Ioanne Tritemio (vt refertur ab Antonio Daurotio in floribus exemplorum) Matthæus Raderus ex Patrico Græcorum nòdum edito exscripsit, quod summatim refero. Monachus Edessenus magnam vim auri reperit in via, quam frater pariter Anachoreta neglectam saltu præterierat. Accepit atque impendit in ædificationem monasterij, nosocomij, valetudinarij, atque in pauperes, ne obolo quidem sibi retento. Visus est sibi per hæc prudentior fratre, qui autem reliquit in via, existimans illum simpliciorum. Angelus post hæc occurrit illi; exprobrat arrogantiam, quæ se fratri prætulerat: denuntiat fore, vt nunquam fratrem videat: iubet in columnam ascendere, ibique stare ac pugnare cum elementis ac demonibus, donec luerit culpam. Perstitit ibi patienter annis vndequingenta. Diurna & acerba pœna, pro culpa

cogitationis, quam cū noxa composita, Theologi perleuem esse definiunt. Manu sua ipse Christus traditur aliquando proprias pœnas à suis electis & dilectis exegisse in hunc finem.

Legimus in vita B. Elzearij comitis, eum Romæ agrotasse, victo Imperatore à Rege Neapolitano, sub quo pœnè coactus, quia dominus eius, militauerat. Dolere cepit, se illi bello interfuisse; atque in ea cogitatione defixus, audiuit auribus corporis Christum sibi dicentem: Scias Elzeari, in hoc bello, cui armatus affuisti, expositum te fuisse periculo amittendi gratiam meam: sed quia eius te pœnitet, volo te flagellare. Tum ille inclinauit se, cœpitque dicere Psalmum 50. Ad singulos autem versus Christi cum ter, vt ipse solitus erat, in dorso fortiter cecidit. Deinde somno correptus febris recedente, perfecte curatus est, & ineffabili animi consolatione perfusus. Ob eandem causam B. Aloysius Bertrandus Ordinis Prædicatorum, cum esset nouitiorum instructor, charitatis plenus, leuibus eorum erratis, non leues disciplinas imponebat, ne pro illis in Purgatorio pœnas acerbiores soluere cogerentur.

Addam alia non minùs certa ex Zacharia Bouerio accurato scriptore Historiæ PP. Capucinatorum. Is tomo 2. pag. 204. n. 60. scribit Anno D. 1586. Fratrem Constantinum à Salvatore, virum alioqui valdè sanctum, & gratis gratis datis in vita & post mortem ornatum, nonnullis post obitum diebus apparuisse Patri cuidam, à quo cum de suo in altera vita statu interrogatus fuisset. Respondit. Heu heu Frater, quàm disticta Domini iudicia sunt, atque ab hominum sensu ac sententiâ longè remota: quæ enim viuentibus virtutes videntur, à Deo plerumq; qui rectè omnia metiri nouit, vitia iudicantur. Ego quidem ex Dei miseratione salutem consecutus cœlesti gloria fruor, verumtamen in purgatorio igne triduo pœnas exolui, quæ trium uultuum annorum (haud mentior) mihi diuturna supplicia visa sunt. Quod si horum causam queras, ea gemina fuit. Prima: Quod ex diuturnâ meâ inter Fratres Prædicatione, plerumq; maculas, quas nec maculas, existimabam, imprudenter contraxerim, ac plurima prætermiserim, quæ & Superioris munus, & commissi mei gregis officium postulabant, quæ summo rigore in Dei iudicio examinata fuerunt. Altera: Quod in animi remissionibus, quas intra solius virtutis terminos contrahere debueram, erga subditos indulgentior erumperent. His ad posterorum quoque disciplinam distictis, protinus ad cœlestia remeauit.

Aliud exemplum habet tomo 1. Annal. pag. 661. nu. 27. anno Christi 1567. de quodam Fratre in Prouincia Romana agrotante, Qui ad uitæ exitum properabat, & ab alto suppliciter petijt, vt circa horam nonam quo tempore sibi ex hac luce emigrandum esse, Diuina reuelatione acceperat, Deo Sacrum Missæ sacrificium pro eo offerret: id enim sibi à

Deo reuelatum esse significauerat, se purgatorij pœnis tam diu detinendum esse, quoad vnicui Missæ sacrificium absolueretur. Cui cum Franciscus promptè annuisset, ipsa non à horâ quâ agrotus ex hac vita decedit, Missæ sacrificium inchoat & ad finem vsque perducit. Vix in Sacerdotales vestes exuerat, & de more Deo gratias agens pro defuncti anima preces & lacrymas offerebat cum defuncti vocem se vocantem audit: Franciscus, Franciscus. Cui Franciscus: Quis es tu, quem me vocantem audio? sum (inquit ille) defuncti fratris anima, pro qua sacrum Missæ sacrificium obtulisti. Heu, heu Pater mi, quàm longè hanc Missam produxisti. Cui Franciscus: Quid ais, inquit: Vix media post obitum tuum hora elapsa fuit. At ille, tam longa hæc mora mihi visa fuit, vt annum mihi in pœnis præteruisse viderer, iamq; inde nisi post diuturnum tempus emergere planè desperaueram. Ita Deo & tibi gratias ago, nunc enim à pœnis solutus, in cœlum conscendo. Pax tibi. Hæc dictis euauit.

Antiquius exemplum refert Thomas Cantipratanus l. 2. Apum. c. 54. S. Thomæ Aquinatis condiscipulus, & discipulus B. Alberti magni: Quanta, inquit, est prudentia in hac vitâ pœnitentiam agere, exemplum subsequens demonstrabit. Erat vir fidelis & bonus, sicut prædictus Magister Albertus Frater Ordinis Prædicatorum, & postea Ratisbonensis Episcopus sibi ab his qui rem familiariter nouerant, traditum referebat: qui post diuturnam pœnitentiam quam sanus fecerat, in languorem grauissimum incidit: quo per annum non modicè tribulatus, cum lacrymis rogauit Dominum, vt toti languori concessâ morte, finem imponeret. Nec mora, missus ad eum Angelus Domini dixit ei: Exaudiuit Dominus precem tuam, sed eligas quod vis, aut tribus diebus pœnâ purgatorij torqueberis, si nunc decedas, aut si adhuc per annum in languore manere uolueris, sine vilo purgatorio ad superos euolabis. Tunc ille præsentem pœnam reuolens, futuram aduertens, respondit: Morti potius eligo. & non tantum tribus diebus, sed quantum Domino placuerit in purgatorio tribulari. Fiat, inquit Angelus, secundum verbum tuum. Nec mora, languens morte solutus est, & eius anima in purgatorium deportata. Vno ergo die exacto, venit Angelus ad locum purgatorij vbi anima torquebatur, & dixit ei: Quia nunc agis à anima, quæ pro languore vnius anni, tribus diebus elegisti in purgatorio detineri: Cui anima: O seductor inquit non Angele, qui me in pœnis multis annorum curriculum, pro trium dierum spatio fessisti. Et Angelus: Non morâ, inquit, sed inestimabili torturâ decepta es, quia non nisi vnum diem de tribus in purgatorio peregisti. Tui tamen adhuc si retractare uolueris quod elegisti, Dominus miseretur, vt ad corpus tuum quod nondum sepultum est, reporteris, & per vnum annum, languorem quem expertus es, patiaris. Cui anima: Anno inquit, vt non per vnum annum tantum, sed vsq; in finem mundi languore etiam detinear acriore. Hoc dicto, anima reportatur ad corpus, & per annum in languore detenta. Multos quibus hoc retulit, ad pœnitentiam animauit, & post annum vnum, iteratio defunctæ, transit ad superna.

Quis

Quis ergo erit tam inconsideratus, qui id credens, non curet detrudi ad pœnas illas post mortem, si eas hic viuens possit euadere: Quis audebit deliberatè peccare, & se pœnis illis sic peccando reddere obnoxium: Si quidem nullus auderet deliberatè peccare, si certò sciret, se post centum talia peccata, vimum post vnum solum, combustum iri in foro viuum, vel in rotam vitium actum iri? Pondera hoc, & consule rebus tuis, & tanquam à facie colubri deinceps fuge quoduis peccatum veniale deliberatum, & pœnas peccatis indeliberatis aliisque debitas, hic dum vivis, quam primùm abolere stude. Nam si Christina virgo, teste Thoma Cantipratano & Iacobo de Vitriaco Cardinale, in vita B. Mariæ Ogniacensis eius coeui, eique noto, & teste Dionisio Carthusiano libr. de 4. Nouissimis art. 50. (quæ Bellarminus l. de script. Eccl. appellat: *Virum sanctissimum & doctissimum*: Molanus verò, in Natal. 55. Belgij eruditione, sanctitate & reuelationibus clarum: Sixtus Senensis: *Virum eruditionis & sanctitatis summa*. Sertarius, in c. 8. Tob. qu. 10. *Virum doctrina & sanctitate præstantem*) Christina inquam, per quadraginta duos annos, incredibilibus modis se exercuciauit (postquam pœnas purgatorij diuinitus sibi ostensas post mortem vidit, & diuinitus resuscitata ad corpus suum rediit) vt aliorum animas ab iis liberaret, quantò magis se tam diuis (vt paulò post patebit) pœnarum generibus confectisset, si pœnas illas experta fuisset, aut pro se præparatas agnouisset, vt tū potes agnoscere tibi præparatas, ni te hic purgaueris.

Ingredebatur Christina in ardentis cilibanos coquendū pambus præparatos, & illis incendiis haud sensit atque aliquis è nobis cruciatur. ita, vt præ angustia & dolore horrendos ederet clamores. Quando ad manum non erant eiusmodi furni, in hominum aedibus iactabat se in copiosos ignes, vel pedes tantùm aut manus immittebat, tamdiu illic tenens, vt nisi Diuino seruata esset miraculo, non potuerit non in cineres redigi. Interdum deponebat se in cacabos plenos bullentis aque vsque ad mamillas, vel si non essent profundi satis cacabi, vsque ad renes, membra illa, quæ in aquam eiusmodi mergere non poterat, aqua feruente persudens: sub aquis Mosæ fluminis hyberno tempore cum rigerent omnia gelu, crebrè & diu morabatur. Ite & eo amplius diebus in eis perdurans. Solebat etiam hyeme sub molendini rotâ, erecta stare, ita vt aqua, vertente se rotâ, in medium verticem & totum corpus eius delaberetur. Interdum in aquis natans simul cum illis ferebatur in rotam, atque ita horrendum in modum circumagebatur cum ipsa rotâ. In rotis etiam quibus pirata plerumque puniri solebant, instar eorum, qui illis excarnificantur, contorquebat brachia & crura sua, nonnunquam in patibulo inter fures ab illo pendentes se suspendebat, ad vnum & alterum diem. Sæpè in monumenta mortuorum ingredebatur, lugens illic hominum peccata. Surgebat quandoque mediis noctibus, & totius oppidi Trudonensis (in Halbania)

canes in se concitans, ante illos ipsam insectantes instar fera cuiusdam cursitabat, sicque per deuia & per densos vepres & spineta agitata, aded ab illis compungebatur & lacerabatur, vt nulla corporis eius pars vulneris esset experta. Alias ipsa se suâ sponte spinis & sentibus compungebat, vt toto corpore sanguine persusa videretur. Præter has sanguinis profusiones, sæpissime permultum sibi sanguinis vena sectione detrahebat. Et multis aliis modis, lacrymis perpetuò mærens, ieiuniisque se conficiebat. Mortua anno 1224. quod die, incertum. Sed vt rem hanc magis apprehendamus, præstat intelligere, quid dixerit prima vice resuscitata.

Statim, inquit, vt è corpore excessi, animam meam exceperunt lucis Ministri Angeli Dei, deduxeruntq; illam in locum quendam obscurum & horridum animabus hominum refertum. Quæ vero tormenta eo in loco conspexi, ea tam immania & acerba fuere, vt nullus possit sermone id explicare. Vidi illic non paucos vita sanctos, mihi cum viuerent non ignotos. Valde autem miserata ego animas illas miserabiles, quarebam, quis esset iste locus. Suspiciabar enim Tartarum esse. Responderunt mihi Duces mei: locum esse purgatorij, vbi peccatores quos in vita quidem peccasse pœnituisset, sed non satis scelerum suorum meritis pœnas darent. Inde perdaxerunt me ad inferorū supplicia, in quibus itidem agnoui quosdam mihi olim in vita notos. Postea vero translata sum in paradysum, vsque ad Thronum Diuinae Maiestatis: (non re ipsa, vt opinor, sed in visione, quomodo etiam multi viri sancti Dei, vident Thronum cælestem, & choros Beatorum animâ existente in corpore viuo) vbi cum viderem gratulantem mihi Dominum, vltra omnem modum lacrabar, quod arbitrarer illic me deinceps cum Domino in omnem eternitatem permansuram. At ille mox respondens desiderio meo: Reuera, inquit, dulcissima filia hic mecum eris: sed nunc vnum è duobus malis, optionem tibi facio, vel æternum hic nunc apud me permanere, vel redire in terras, ibique in mortali corpore absque illius detrimento pœnas perferre, si que omnes illas animas quas in locis purgatorij miserabaris, liberare & eripere, effuereq; vt homines adhuc in corpore manentes, tuæ pœnitentiæ & vitæ exemplo ad me conuersi, à suis factioribus abstineant & respiciant, peractisq; omnibus ad me tandem multis aucta meritum cumulū reuertant. Ego vero absque vllâ cunctatione, sub conditione mihi propositâ, dixi, me velle ad corpus redire. Et pius Dominus gratulans quod me promptam obtulisset, iubet animam suo corpori restitui. Et ea hora quæ in Missæ sacrificio, quod pro me fiebat, dicebatur primo Agnus Dei qui tollis peccata mundi &c. Anima mea suscebatur coram solio Diuinae Maiestatis, cumq; tertid id repeteretur, Beati Spiritus me corpori reddidere &c. propter hominum emendationem & correctionem ad corpus reuocata sum: Itaque deinceps oro, ne vos perturbent ea quæ visuri estis in me. Excedent enim mentis humana captum, quæ Dominus volente fiunt in me.

Non est mirum tam valde Christinam, se pro animabus enecasse, purgatorij, & Veronicam

cam supra commemoratam, illud expauisse quia facile homo contrahit debitum illas subeundi pœnas, & difficile ab his liberatur, & grauissimè in his torquetur. Quando B. Veronicæ virgini Augustinianæ fuerunt ab Angelo monstrata tormenta in purgatorio (vt scribitur in eius vita l. 3. c. 10.) præsertim quæ patiebantur Personæ Religiosæ vtriusque sexus, ob leuem etiam inobedientiam in Superiores, ac segnitiam in exequendis Diuinis, & ob inane murmur quarundam sanctimonialium in suum confessorem, postquam ab illa visione ad corporea officia rediit & sensus, vehementer tristitia, timidi doloris, ingentisq; horrois signa dedit. manuum percussioibus, motu capitis, voceque flebilis, & dixit: Heu! heu! quas hodie pœnas, quæque tormentorum genera vidi ab iisdem tortoribus qui sunt in inferno instituta, eodemque igne inferni. Hæc cum diceret, inter verba solo dilabatur Veronica, febris vehemens Virginem arripuit, signaque toto corpore virgineo, igne veluti micantia, magnitudinisque instar palme manus apparuerunt. Ita sunt magna & inexcogitabilia tormentorum genera in purgatorii ignibus.

Scribit P. Iulius Mancinellus in suorum luminum libello primo, apparuisse sibi sacrificanti, quendam Patrem nostrum importunantem illum, vt pro se oraret. Obierat autem Pater ille ante quinque vel sex annos. Ex quo intellexit, non ita facile animas nostras transferri in cælum, sed exactâ purgatione indigere, præsertim cum serè certò crederet, Patrem illum nunquam incidisse in peccatum mortale post ingressum in Religionem, & antea rarissimè & casualiter, quoniam sibi fere semper erat confessus: sed in Religione habuit aliquos defectus, puto turbationis, seueritatis, & tenacitatis proprii iudicii, & inanis glorie, in hoc, vt hoc haberetur operarius alicuius existimationis & precij, cum tristitiâ & pusillanimitate sustinemus huius rei contrariam opinionem.

Scribit Vincentius Belluacensis lib. 7. hist. c. 109. Monachum quandam in extremis agentem, anrequam decederet, raptum in Spiritu ductumque ad loca pœnarum infernalium, vidisse animas multas veribus & contis acuminatis infixas, ad rogam maximum, in modum anserum torrerî & affari, ipsosque crudelissimos tortores, suffratoris alisque igneis instrumentis, miserorum tormenta totis visibus aggregantes. Alij vero patellas & sartagine ignitas de subter iacentes ponebant, adipemque qui de ardentibus iacentium membris stuebat, diligentissimè colligentes. eundem rursus bullientem & feruentem, super eos, à quibus stuebat, refundebant, quam pœnam, ceteris cruciatibus intolerabiliorem eum esse, considerabat. Post hæc ductus est ad quandam refrigerij locum, vbi multitudinem animarum quasi post grauem aliquem laborem quiescentium inuenit. Interrogatusque ab Angelo ductore suo si sciret quæ hæc essent, se nescire respondit: Sanctus vero Angelus dixit ei: Hi quos vidisti ad ignem illum per maximum affari, homines sunt Ordinis tui, qui licet criminalibus pœnatis se nequaquam sedauerunt, non tamen, sicut monet Scriptura, seruire Domino in timore & tremore curauerunt, non disciplina cenfuram tener,

non quietis & silentij patientes esse, non denique vigiliarum & Orationum solennem deuotionem, neque laboris sanctæ Psalmidum executionem strenue sicut oportet amulari studuerunt, sed magis curiosi, faceti, (notet lector, quomodo hi defectus multis communes, à multis pro leuissimis habitis, puniantur in purgatorio) vagi, superflui, desidiosi, pigri, somnolenti signis, iocis, & leuitatibus indulgentes, Monastica Professionis puritatem violare non timuerunt, qui postquam secundum acquisitam Dei sententiam in suprauisis pœnis, aliis breuitus aliis prolixius, pro quantitate & qualitate excessuum suorum purgati fuerint, mediante gratia Dei, in hunc refrigerij locum introducuntur, atque hic post horrende illa supplicia pausantes, perfectionem beatitudinis suæ, cum patientia præstatur. Sic Vincentius. Quocirca ob res etiam iudicio imperfectorum leuissimas multi detruduntur ad purgatorium, etiam bene sed non perfectè viuentes.

Anno 1597. mortui sunt me præsentem in Collegio Romano duo Fratres Scholastici mei cõdiscipuli, M. Antonius Ridolphinus, & Celsus Finettus Senensis, ambo valdè ex emplares, modesti, deuoti, obediens, vno verbo, nullum vquam in vilo eorum peccatum, nullam imperfectionem notari, viuendo cum illis aliquot annis, tamen vt scriptum est in Annis literis Societatis illius anni, in impressis, pag. 582. (quæ res ante mortem eorum erat inter nos vulgata) Beatissima V. Maria apparet Celfo Finetto dixit, eum saluum fore, sed quatuor annis in purgatorio futurum, Ridolphinum vero tantum duobus, & post mortem eius, hunc quoque (vti contigit post quindecim circiter dies) moriturum.

Sed præstat hanc historiam referre ipsi verbis, quibus ea descripta est à Sebastiano Becario. Anno Domini XI. Calendas Octobris, Celsus Finettus magna pietatis, purique candoris & egregie expectationis adolescens, eursum & ipse suum consumauit. Sex hic fuit annos in Societate, cum vicesimum tertium ætatis ageret. Patria fuit Senensis, cultus Matris Virginis præcipuè addictus, quam etiam in morti visam, mortem sibi & salutem certò prædixisse narrauit. Diem quoque purgatoriarum pœnarum in quadriennium finiendam nunciasse, adiecisse insuper B. Matrem, M. Antonium Ridolphinum adolescentem 22. annorum (quatuor tantum in Societate quem ipse in Loggia studiis habuisset condiscipulum, & fortè per id tempus agrotabat) non longo interuallo sequitur: non tamen illi vltra biennium purgatorij carceris finitam diem. Quod cuiusmodi accipiendum sit, ad excutiendam tamen è nostro pectore socordiam, scribendum visum est, ne quis inani fiducia expeditum sibi fore transitum ex huius arumnis blandiatur: cum duas tanto candore animas, quæ tam à sinceritate sua primitias etiam Deo dedicassent, iter ad caeleste gaudium tanto pœnarum vallo obseptum habuisse audiamus. Non mans aulem aut vmbatile fuisse visum, multi indicant: cum in solita ex eo tempore latitiâ ipsius animus per-

frueretur: nec nisi de futura vita libenter iucundèque sermones vel haberet vel admitteret. Sed multò magis eius rei fidem confirmavit, alterius pari probitate pietatèque Condiscipulis. quarto Idus Octobris, consequuta mors. Hucusque annuæ litera.

Si ergo isti duo, quos vidi religiosissimè viuentes, & planè irreprehensibiles, tamdiu in purgatorio fuerunt, quid timendum est viuentibus irreligiosè, dissolutis, detraكتورibus, irrisoribus honorum? *Va etiam laudabili vita hominum*, inquit S. Augustinus l. 9. Confess. c. 13. si remotà misericordià discutiatur eam. Quocirca, cum præter cætera à Deo collata munera, hoc etiam bonum naturaliter sit insitum homini, vt ait B. Laurentius Iustinianus, l. de obedient. c. 25. vniuersa videlicet abhorreere penalia, vtilia vero semper desiderare & læta, potissimum si qualitatem eorum gustu didicerit. Sunt tamen innumeri qui naturalis rationis parui pendentes donum, ac pecudum more degentes, sectantur noxia, & à lege Dei prohibita, proficua verò & sancta despicunt, qua pacem præstant & vitam &c. Ignorant profus qui tales sunt, quanti sit ponderis peccare in Deum, ipsiisque præcepta negligere, nec non quantà (exigente iustitià) ex suo reatu delinquens plectendus sit penà: vitiàm (inquit S. Propheta de talibus) sapienter & intelligenter ac nouissima prouiderent. Proinde magna est adhibenda cura, ne deliberatè peccemus, ne ob peccata commissa, & hic plenè non expiata, pœnas luamus in purgatorio tam graues.

Recensui hæc exempla etiam in Opusculo meo sexto de octiduana Recollectione cap. 10. posito in prima parte meorum Opusc. à pagina 417. Sed vt lector qui non habet primam meorum Opusculorum partem, his adiuuetur exemplis, hic ea iterare volui.

CAPVT DVODECIMVM.

De fugiendis peccatis omnibus in cultu Dei.

200. PRæter alias causas communes aliis peccatis, ob quas peccata in operibus ad diuinum cultum à Deo, ab Ecclesia destinatio, vitanda sunt omninò, ita, vt nunquam villo peccato contaminentur, vna est, mira Dei seueritas quâ puniuit, in hac & in altera vita, peccata venialia, iudicio communi vulgi habita pro leuibus, circa res, & in vsu rerum diuinarum commissa. Exempla certa proferam.

Primum exemplum est, posatum 1. Reg. 6. 19. Percussit autem (Deus) de viris Bethsamitaribus, eò quod vidiissent arcam Domini: & percussit de populo septuaginta viros, & quinque millia plebi.

Vt autem penetremus vim huius exempli, ad cognoscendum, quanto opere Deus odit etiam vnum peccatum veniale, circa res ad diuinum cultum (vti erat arca, & eius gestatio, & asser-

uatio) institutas, explicanda & ponderanda sunt aliqua

In primis peccatum illud Bethsamitarum, non fuisse mortale, sed meo iudicio, exiguum veniale, ex pio erga Deum, sed indiscretò affectu, profectum. Quod agnoscemus, considerando qualitatem eorum peccati, prout à diuersis interpretibus explicatur.

Prima sententia est Theodoretì q. 14. in libr. 1. Reg. & Procopij qui eundem solet sequi & Cedreni: Populus, inquit Theodoretus, fuit castigatus, vt qui noluerit pro arca adire periculum, & septem menses eam reliquerit apud alienigenas & pro ea bellum non suscepit.

Sed contra est inquit Mendoza in Comm. quia hac culpa, totius populi fuit (si fuit) non propria Bethsamitarum, cum igitur hi soli puniti sint, euident est, propriam aliam culpam eorum fuisse, causam tantæ pœnæ.

Deinde si quæ culpa fuisset, lethalis non fuit, quia nemo tenetur cum tanto periculo recuperare res sacras, quantum Bethsamitæ incolæ, parui & Sacerdotalis oppidi subire debuissent, cum gente ad eò etiam Sauli Regi & Dauid molestâ & potenti.

Secunda sententia est Hebræorum apud Lyranum, quod Bethsamitæ, qui metebant triticum in agro, eleuantes oculos, & videntes arcam, inaniter & ineptè exultarunt.

Sed hæc causa inquit Salianus inepta est, neque enim hac eorum lætitià à Scriptura reprehenditur: & vt ait Mendoza, hac lætitià inanis esse non potuit, sed in primis solida. Quis enim non lætaretur videns ex hostium manibus ereptum scabellum pedum Dei, & Vas illud sacrum ex quo Deus sua dabat responsa. Denique hæc lætitià peccatum mortale esse non potuit: vti nec nunc esset, si quis lætaretur, videns reduci ex hæreticorum terris tabernaculum SS. Eucharistiæ vel aliam rem sacram, quin immò talis lætitià, esset signû & effectus religiosæ deuotionis erga Deum, & res eius cultui consecratas.

Tertia sententia est Lyranì & Abulenfis q. 19. Bethsamitas peccasse, quia in holocaustum obtulerunt vaccas, cum tantum mares offerri deberent, ex diuinæ legis præscripto, Leu. 1. 3. & c. 22. 19.

Sed contra est primò, quia hoc holocaustum non à Bethsamitis est oblatum, sed ab ipsis Philistæorum Sacerdotibus, vti Rabbinì putant, & suspicatur Salian. & sentit Mariana, primò quia expressè Scriptura attribuit Leuitis Bethsamitis (è quorum numero etiam Sacerdotes erant) solam depositionem arca: Dei, & capsellæ iuxta eam à Philistæis positæ, continentis quinque anos aureos, & quinque mures aureos: Non potest ergò ex Scriptura colligi, illam vaccarum immolationem factam esse à Sacerdotibus Bethsamitis.

Secundò, non fuissent ausi contra legem Dei vaccas

vaccas immolare Sacerdotes, tempore tantæ legitime quam procul dubio perceperunt, vitâ restituta ab hostibus Arcâ, (quâ nihil profusus haberunt Israëlita Sanctius nec æquè sanctum) sed, omnî meliori modo, quo possent Deo grati animi ergo, ob restitutam rem omnium nobilissimam, sacrificassent.

Tertio, quia si immolatio vaccarum fuisset causa tantæ necis, soli Sacerdotes fuissent diuinitus necati, cum autem necata 50000, hominum, signum est, non ob immolationem vaccarum esse necatos, tot enim Sacerdotes in oppido illo (quod Sacerdotale fuit Ios. 21. 15.) non fuerunt, vix in toto populo Israëlitico.

Quarto, quia si verè Sacerdotes illas vaccas immolassent contra legem, excusari possent à peccato, eo quòd ut bene ponderat Sanctius in l. 1. Reg. cap. 6. n. 36. aliquid apparebat in illis vaccis singulare propter quod eâ immolatione non viderentur indignæ: neque Bethsamita credebant, ut est verisimile vaccas illas ab hominibus esse deductas, cum nullus apparet auriga, aut stimulus, qui reluctantes illas & triste aliquid ingruentes impelleret. Quare eò illas existimabant actas, & illud opus, ex numero grege sumptas esse diuinitus. Quare quòd à Deo sumptum esse crederant, id deberi Deo & ad aram adduci posse arbitrabantur. Quid enim aliud de re sacra, & quam Dominus sibi delegisset, fieret honestè? Casus itaque rarus, & qui diuinum aliquid in vaccis ostenderet, prudenter Bethsamitas, in illam cogitationem induxit.

Leu. 1. Et
cap. 21. 19.

Adde, quòd lex illa quæ masculum exigit ad holocaustum, feminam repudiât, tunc videtur vim habere, quando id solemnè sit modo, in destinato ac legitimo loco, ut in Tabernaculo, temporibus à lege definitis: Quòd si aliquando in aliquo graui rerum articulo, extra ordinem, casu videlicet extraordinario fiat, non puto feminas, si in masculorum desit copia, ab holocausti religione depelli. Quale fuit holocaustum illud quòd 3. Reg. c. 18. obtulit Elias, vbi multa sunt, quæ nemo auderet in Tabernaculo, si legitimo saceret atque solemnè ritâ. Nam primùm obtulit extra Templum, obtulit non Sacerdos, adhibuit aquam & victimam iterum, ac tertio respersit aqua. Multa præterea fecit Samuel statim c. 7. in offerendo holocausto, quæ lex sacrificialis non admitteret, in quibus nemo prophetam accusat violatæ legis: quia illius articuli exigebat necessitas, neque maior tunc commoditas occurrebat. Sic ergo cum casus ille rarus esset, neque maior sese commoditas offerret, arripere Bethsamite quòd habuere primùm, quòdque ab ipso Deo oblatum sibi ad illud opus existimabât. Quòd circa Mendoza to. 1. in l. 1. Reg. c. 6. nu. 14. in expolit. lit. n. 31. quamuis putet peccati rationem fuisse, immolationem vaccarum, tamen statim subdit: Fateor, vocata fuisse à Beda hæc Bethsamitarum sacrificia bene acta, quia licet ex obiecto essent illicita, ac legi diuine repugnantia, ex aliqua tamen circumstantiâ, à culpa excusari poterunt: qualis fortasse fuit nimis deuotionis seruator, quo, ad sacrificandum agebantur: hic enim affectum vehementer accendens, non sinebat satis lucidè speculari intellectum. Nam ex Be-

thsamitis alij, ut loquitur Iosephus, præ gaudio mittentes opus ex manibus, accurrebât. Alij ut loquitur Theodoretus q. 13. Lubenter accurrerunt, & admirati sunt Dei victoriam. Alij ut loquitur Sulpicius, certam ex oppido Bethsamites, cum gaudio obtinere ruerunt, festinare, exultare, gratias Domino offerre. Sabellius, in sperato gaudio, nimisq; letitiâ, obortis lacrymis, venerabili, curram, quasi cælo demissum, excipiebant. Vnde in tanta festinatione, exultationeque, difficile non fuit, aliquam holocausti ceremoniam inculpabiliter præterire. Quòd certius erit, si quis dicat cum Dionysio, eos peculiari instinctu diuino actos esse, ad eos boues immolandos, ne profanis vsibus superessent: aut cerè legem diuinam prudenter interpretatos, quæ iubet, ut in holocausto quòd de Armento fit, masculus offeratur Leu. 1. 13. Illas autem vaccas iam non esse de armento, sed egregias, ut vocant, hoc est, à grege separatas, seu eximias, hoc est, à ceteris exemptas, ac tandem in diuinum cultum iam addictas & consecratas, prouidèque ex illis, saluâ lege, holocaustum fieri potuisse. Hæc Mendoza, qui tandem infra n. 24. nobiscum contra Lyranum sentit.

Quarta sententia est etiam Abulenſis q. 19. lib. 1. Reg. Bethsamitas idè peccasse, quia laici obtulerunt holocaustum ob aduictam Arcâ.

Sed contra est, quia cum Bethsamites ciuitas fuerit Sacerdotalis, ut dicitur Ios. 21. 15. procul dubio erant in ea Sacerdotes, hi ergo adhiberi fuissent (si Bethsamitæ vaccas obtulerunt) & ceteri laici per eos offerentes holocaustum bene dici poterant obtulisse, eo modo, quo in Ecclesia Catholica, in Canone Missæ dicuntur offerre Missæ sacrificium iij, qui Sacerdotes non sunt in illis verbis: Quòd tibi offerimus, vel qui tibi offerunt hoc sacrificium pro se suisq; omnibus: quibus verbis Ecclesia intelligit etiam non Sacerdotes, sed eos quoque quorum nomine illud à Sacerdotibus offertur, vel qui curarunt illud offerri) & qui optant pro se offerri, & eius fructum esse participes.

Quinta sententia est Lyranus & Hugonis Victorini, culpam fuisse Bethsamitarum, quia non introduxerunt Arcam in domum, sed foris dimiserunt sine luminaribus, vbi ab omnibus irreuerenter aspiceretur.

Sed ex Scriptura non constat tanto tempore Arcam fuisse sub dio in agro Bethsamitico, ut hæc mora vitio iis tribueretur. Deinde potius honorarunt arcam, quia in primo eius accessu, obtulerunt holocausta, & immolauerunt victimas in die illis Domino ut dicitur vers. 15. præterea habuerunt iustam causam non transferendi Arcam ex illo loco ad alium, quia ut dicitur vers. 14. Quamprimùm Arcæ plaustrum peruenit ad agrum Iosue Bethsamitæ, stetit ibi, procul dubio diuinitus: vnde colligere poterant Deum velle ut tantisper ibi remaneret. Luminaria autem, inquit Sallianus hanc sententiam improbas, non adhibentur nisi erecto tabernaculo, quòd tunc erat adhuc in Silo.

206. *Vera ergo sententia est, ideo Bethsamitas esse occisos, quia ut ait Sacer textus expressè verſ. 19. lib. I. Reg. c. 6. Percuſit autem de viris Bethſamitis, eò quòd vidiffent arcam Domini. Non quidem quòd illam aspexiffent, id enim culpã vacat, nec vnquam prohibitum est, alioqui petiiffent omnes qui in caſtris fuerunt Iſraël, quia omnes eã aspexerunt dum per caſtra duceretur. Duplex itaque aspectus Arcæ culpabilis esse potuit. Primò, si arcam denudatam inuolueris quibus inuoluebatur à Sacerdotibus, qualis eſſet, aspexerunt. Ita putat Abulensis q. 26. Lyra, Hugo, Dionysius, Caietanus, Serrarius, Sanctius, n. 50. Salius, Mendoza. Et hoc propriè significat videre Arcam. Neque enim illa videre dicimur, quæ velata noſtris oculis obſcitantur. Quis enim vnquam dixerit se illam vidisse imaginem, quæ velo obſculta eſſent faciem latitantem? Cũ enim arca extra suum locum portanda erat, debuit ab Aaron & filiis eius, scilicet Sacerdotibus, velo quòd pendebat ante fores, inuolui, ex Dei præſcripto Num. 4. 5. At simplicibus Laicis & Leuitis nunquam id licebat, sub pena mortis, iuxta illud Num. 4. 20. Alij nullã curiositate videant quæ sunt in ſanctuario, (in quo erat Arca) priusquam inuoluantur, alioquin moriuntur. Inuolutam verò omnes laici poterant videre. Sic enim eam ad bellam procedentem, totus populus impnè vidit I. Reg. 4. vii & dum per desertum circumdiceretur. Denudarunt ergo Arcam Bethſamitæ, vt ſentit Abulensis, quam, ne quidem inuolutam, tangere poterant, nisi Sacerdotes ac Leuitæ de Ordine Caſtritarum, iuxta illud Num. 4. 15. Tunc intrabunt filij Caath, vt portem inuoluta, & non tangant vafa ſanctuarij, (scilicet nuda) ne moriantur.*

207. *Secundus aspectus Arca culpabilior esse potuit, si introspexerunt, quid intra Arcam fuerit inclufum, Arcã referatã. Ita Hebræi apud Iſidorum Clarium, & Serrarium, & ſentit Rabbi David, cuius ſententiam Sã, & Mariana, non improbant, ſed contrarium ſentit Abulensis, & Caietanus: & ita veritatem hebræum Pagninus, & Tigurini. Ad verbum enim Hebræicè sic est: Eò quòd aspexerant in Arcam Domini. Pagninus verò vertit: Quia aspexerant quæ erant in arca Domini. Tygurini ſic: Quòd introspexiffent in Arcam Domini.*

Et hoc videtur Sanctio non improbabile: quia veriffimile est, id eos feciſſe, tum vt agnoſcerent an aliquid eſſet à Philiftæis ex Arca exemptum, ſiquidem apud eos detenta fuit per ſeptem meſes I. Reg. 6. i. Vel certè, ne quid ab eis intra arcam eſſet iniectum, quod minus Arcæ ſanctitatem deceret: ſicut viderant in capſellã ad latus arcæ poſita inclufos fuiſſe aureos anos, & mures aureos: qui cum naturã ſuã, aliquid eſſent ſordidum & vile, ignominie atque ludibrij cauſa formatos, & adhibitos Arcæ, ſuſpicari poſſent. Hoc igitur ſtudium, inquit Sanctius, Lancij Opus. Tom. 2.

quod plus curioſa intemperantia quàm pietatis habuit, Dominus tam ſeueri ſupplicij acerbitate mulſit.

Sed cum inſpectio arcæ non potuerit, (vt bene obſeruauit Tyrinus,) tam breui tempore, in tam multos cadere, ob eam non potuerunt tam multa millia occidi, ſed potiùs, quia Arcam à Philiftæis remiſſam, ſuis velis coopertam, vt ab iis erat capta, denudarunt & denudatam curioſius aspexerunt.

Sed an iſta curioſitas fuerit peccatum mortale: aſſerere non audeo, & fuiſſe non puto, has ob cauſas.

Primò, quia non erat circa obiectum malum & turpe, ob quòd curioſitas oculorum à Caſtis & Theologis damnatur, tanquam peccatũ mortale.

Secundò, quia curioſitas hæc oriebatur ex pietatis affectu erga Deum, & rem diuinam diuino cultui conſecratam, & diuinis reſponſis ex eã dari ſolitis illuſtratam. Eſto fuerit inordinata & nimia, non tamen talis, quæ notabilem irreuerentiam contineret, ſicut nunc peccatum mortale non eſſet, ſi quis verè ex pietatis affectu tangeret ſacrum calicem, qui nobilior eſt quàm arca, vel agnum Dei nudum, aut Sancti alicuius Reliquiam: vel imaginem Beatiffimæ Virginis, aliquibus miraculis magnis inſignem. Hinc S. Thomas illam curioſitatem quæ peccatum eſt, ait oriri ex accidia 2. 2. q. 35. a. 4. ad 3. At hæc Bethſamitarum ex virtute Religionis contraria eſt diametro acedia: ortum habuit. Accidia enim eſt tædium bene operandi, & triſtitia de re ſpirituali, vt dicit S. Thomas 1. p. q. 63. a. 2. ad 2. & 2. 2. q. 65. a. 1. & 2. 3. & 4. ad 2. & q. 54. a. 2. ad 1. Eſtque reſceſſus mentis à bono ſpirituali diuino, 2. 2. q. 35. a. 2. & 3. 2. & 4. ad 3. & eſt ſpecies triſtitie 1. 2. q. 35. a. 8.

At in hæc curioſitate, omnia proſus erant cõtraria, orta eſt enim ex magna lætitia ob ereptam à Dei inimicis præcipuam rem diuini cultus, & ex affectu pio erga rem ſpiritualem, qualis erat arca, contemplandam orta, ad fouendũ deuotionis affectum erga præcipuum Sanctuarij Vas ſacrum. Ideo ad quantitatem peccati mortalis peruenire non potuit. Nec enim tanquam vltimus ſinis in hac inſpectione Bethſamitis poſitus fuit, quòd ſat eſſet, vt actio parua fieret peccatum mortale, vt dicit S. Thomas: Præterea curioſitas quæ ſit peccatum mortale, eſt vitium circa cogitationem intellectus vel ſenſum ad peccandum, (vel cum periculo grauis peccati coniunctum) & circa inſpectionem ludorum & mulierum ad concupiſcendum, & ſpectaculorum, vt ait S. Thomas 2. 2. q. 167. At nil horum erat in curioſitate Bethſamitarum, inter quos cum fuerint Sacerdotes, per illos procul dubio detecta à velis fuit arca, non à laicis, nec à leuitis meris.

Nec ex tam graui ſupplicio, quo Bethſamitæ

R r fuerit

fuere affecti, colligi potest, illam curiositatem fuisse peccatum mortale, quia supra ostendi grauissimis supplicis sola peccata venialia fuisse à Deo puniri in dilectis seruis suis Dauid & Ezechia. Quocirca bene scripsit P. Sanctius in lib. 3. Reg. c. 13. n. 17. Multa peccata qua venialem gradum non excedunt, corporali morte fuisse punia, non solum humana historia docemur. Peccauit Moyses ad aquas contradictionis, vt est communis sanctorum opinio venialiter. Ita Abulensis in l. 26. Numer. q. 14. ibidem Cornelius, & tamen ob eam culpam est confectus terra promissionis, ad quam multis ante annis, cum incredibili labore contenderat quam salutare potius, quam adire potuit. iubente Domino, mortuus est. Venialiter quoque peccasse existimatur vxor Loth, & tamen in statum salutis conuersa est. Nec ille grauius videtur peccasse, qui percutere prophetam noluit (3. Reg. 20. 30.) & tamen à leone occisus esse dicitur. Sic etiam propheta (qui contra mandatum Dei, sumit cibum in domo atque propheta) venialiter videtur admisisse culpam: cum à grauiori illum malitia liberent: quia deceptus ab eo, quem prophetam putabat, & à Deo habuisse mandatum, vt ipsum, ad sumendum cibum è via reduceret: (3. Reg. 13. 18. 19. 20. & seqq.) quia sciebat Deum aliquando mutare aut moderari, quod prius praecepisset, pro rerum opportunitate; quia non sponte videtur profectus, sed quasi vt adductus, cum prius, quoad potuit, recusaret, obtinens quod aliter esset imperatum à Deo. Ita sane putat Caietanus, & Abulensis indicat q. 19. vbi parum dixit existimari peccatum. Et cum q. 15. ostendisset multum peccasse prophetam, qui eum oppositum haberet in mandato à Deo, debuit istius generis examinare sensus illius verba, in quibus aliquid fraudis latere poterat. & Deum ipsum orando, aut alia ratione consulendo sciscitari, quid factum esse vellet, in questione tamen 16. culpam illius multis extenuat. Idem de veniali culpa tenet Cornelius à Lapide in c. 19. Gen. vbi tam vxoris Loth, quam huius propheta venialitatem fuisse dicit inobedientiam &c. Hoc certe dixit Castanus non obscure Coll. 7. Nam cum cap. 25. docuisset, viros sanctos corporaliter traditos esse Sathanae, & grauiam passos in corpore, propter peccata leuissima, statim c. 26. & 27. exempla produxit optima aliquorum, qui propter peccata vsque ad aedem lenia, vt vix in illis maculam venialem agnoscat grauius tamen, tantum à demone, quam à dolorum acerbitate, & sorditate morborum affecti sunt incommodis, quibus occisi à Leone propheta exemplum annuntiat. Lege vtrumque caput, & disces, quam non sint contemnenda illa, quae homines leuia esse putant venialia, quando Deus illa (cum tamen id agat misericorditer) tanta seueritate castiget. Hæc Sanctius præclare.

210.

Secundum, quod in hoc exemplo ponderari debet, est poena, quae Deus hoc peccatum veniale castigauit, de qua, etsi diuersae sint sententiae interpretum, communis tamen & magnis nix authoribus Theodoteto q. 14. Procopio, S. Gregorio in 1. Reg. c. 4. sub fin. Beda, Rupertio S. Antonino l. p. tit. 2. c. 8. Dionysio Carthusiano, Eucherio, Angelomo, Comestore,

Cedreno, Saliano A. M. 2940. n. 69. Mendocina Sa, Mariana, verè & realiter ob hanc curiositatem è Bethsamitarum, occisa esse tot millia, quocirca se occisa dicuntur in facto textum imitari peccatos esse à Deo de populo septuaginta viros, & quinquaginta millia plebis, hoc est vt exponit S. Gregorius, Beda, Eucherius, & Angelomus, perculli sunt 70. tantum de primatibus seu nobilioribus, at 50000. ex plebeis & obscurioribus seu vt alij putant perculli sunt quingenta millia hominum, & septuaginta, nullo facto significationis discrimine inter populum & plebem, sed primo loco posuit esse numerum 70. minori numero, vt fieri solet, ad maiorem praemissio. Sic enim solemus dicere. Habeo annos aetatis quatuor & triginta, sunt in hoc exercitu milites ducenti & ter mille.

Et confirmatur bene à Saliano hæc opinio defendens textum Scripturae, quia dicit Sacer textus verbi eodem 19. Luxu, populus, è quod Dominus percussisset plebem, plagam magnam. Non fuisse autem magna, si tantum 70. homines, non plures à Deo occisi fuissent.

Quo autem mortis genere occisi fuerint, eam S. Scriptura nil dicit, incertum est. Sat est ad cognoscendam grauitatem venialis peccati, esse à Deo ob illud, repente, vitâ omnibus rebus humanis cariore, priuatos tam multos.

Si enim nunc in hac ciuitate Imperator Augustissimus ruberet decolari omnes cives, qui non attingunt numerum occisorum Bethsamitarum, si sciremus certo, eum iustissime id imperasse, quamvis causam tam ferè Deo tignorarem, iudicarem, rem fuisse grauisimam, talis supplicij causam. Ita cum fide diuinâ credamus, Deum esse iustissimum, & eidem credamus, miserationes eius esse super omnia opera eius, & in ipsa executione iustitiae, eum esse misericordem, etiam in alterâ vitâ, vbi quemadmodum bene docent Theologi, etiam damnatos punit citra condignum, hoc est, minus quam digni essent, quia miferentur poenam infinitam, etiam intensiue, ob offensam infinitam Maiestatem, ideo debemus agnoscere grauisimam rem esse quoduis veniale peccatum, praesertim in operibus ad diuinum cultum spectantibus, & circa res sacras ac diuinas, qualis fuit Arca testamenti.

Conferamus nunc hanc curiositatem Bethsamitarum cum peccatis venialibus, quae fiunt in oratione & Missa, inueniemus ea esse multo grauiora, illâ curiositate.

Primo, quia peccata nostrâ in oratione & Missa committi solita, sunt circa ipsum Deum quem alloquimur, cuius corpus sanctissimum tractamus & Deo ipsi offerimus, & illud tantam cibum sumimus, curiositas autem illa immediatè erat circa Arcam, quae etsi esset res sacra, tamen non erat aliud quam scabellum pedum

pedum Dei, sic enim appellatur Psal. 90. 5. *Adorate scabellum pedum eius, quoniam sanctum est: qui titulus ei quoque datur 1. Paral. 28. 2.*

113. Vnde sequitur, tantò maius esse quoduis peccatum veniale in cultu Dei commissum, comparatum cum hac curiositate Bethsamitarum, quantò maior est diuina Maiestas, collata cum ligneo scabello, et si sacro, pedum suorum. Cùm ergo infinitè superet Diuina Maiestas, hoc scabellum pedum suorum, infinitè quodam modo, superat quoduis peccatum nostrum veniale in Dei cultu commissum, hanc curiositatem Bethsamitarum. Quocirca, si illa digna fuit æquissimo iudicio Dei, ob quam 50000. hominum diuinitus interiret, multò magis quoduis peccatum nostrum veniale in Dei cultu commissum, longè maiores pœnas mereret, & has omnes Regni huius calamitates, in quibus tamen non sunt ab hostibus nec à peste occisa per hos omnes annos, 50000. hominum.

Secundò, Bethsamitæ semel tantum hac curiositate Deum offenderunt: nos sæpissimè offendimus.

Tertiò, illi offenderunt, non visa nec audita tali pœna, ob peccata venialia immissa à Deo, nos è contra.

Quartò, illi ad curiositatem adducti fuere, ex motu pietatis & deuotionis erga Deum, & ex pio affectu erga Arcam, peccando per excessum in hoc: nos è contra, ex defectu deuotionis, & pietatis, & religionis, & ex negligentia, & acediâ, Deum offendimus in operibus ad eius cultum ordinatis, ideo grauius Deum offendimus quàm illi.

Quintò, illi peccarunt, non præmissis tot promissionibus & propositis abstinendi à peccatis in colendo Deo à nobis commissis toties, Nos è contra, vnde etiam ex hoc capite nostra peccata sunt grauiora & magis impudentia.

Sextò, illi non acceperunt tot beneficia ab Arca, quot nos accepimus, & quotidie accipimus à Deo, & speramus pro tempore futuro. Ideo etiam ex hoc capite dum eum offendimus immediatè tractando cum eo, magis peccamus, quia maximam nostram ingratitude sic peccando declaramus.

Septimò, illi in sua curiositate arcam tractarunt cum quâdam reuerentiâ in tangendo, aspiciendo, & procul dubio, cum sensu pietatis & deuotionis in ipso eius aspectu. Nos è contra, acribus planè contrariis contaminati, cum eo conuersamur &c.

Octauò, illi ante hanc curiositatem, obtulerunt Deo holocausta, & immolauerunt victimas v. 15. diuersas ab immolatione vacæarum, de quibus agitur vers. 14. Et holocausta ab eis oblata, non improbantur à Deo, quod signum est fuisse benè & sine peccato facta. Nos autem ante opera diuini cultus, loco operum sine peccato

Lancii Opus. Tom 2.

factorum, sepè præmittimus alia opera peccatis contaminata, vti sunt mala præparatio, vel nulla ad orationem, & Missam, vel somnolentum caput, vel irreuerentia in accessu ad locum orationis, vel alia his similia. Vnde ex hoc capite, magis sunt illi excusabiles, quàm nos, ideo grauiora sunt nostra peccata in oratione & Missa.

Nonò, illi ex illo aspectu Arcæ, non sperabant vlla beneficia tam magna, vti nos scimus conferri solita à Deo ob orationes & sacrificia Missæ piè oblata. Ideo etiam ex hoc capite, magis offendimus Deum, tam malè tractantes illam per opera ad eum nobis vitilia, si illa eo quo par est modo, exereremus.

Confundamur ergo tanquam peiores Bethsamitis, & digni pœnis maioribus, & tanquam causa omnium istarum calamitarum, quas à tot annis patitur hoc regnum, & hæc Prouincia, ideoque ne magis iritemus Deum, contra nos & contra alios vitemus omne peccatum in cultu Dei: *An nescis, inquit S. Ambrosius l. 1. de Cain & Abel c. 9. quàm graue sit in oratione contrahere peccatum, vbi speras remedium? Certè Dominus per Prophetam docuit hoc graue esse maledictum, dicens, (Psal. 8.) Et oratio eius fiat in peccatum. Absit ergo, vt oratio nobis in maledictum, nostrâ culpâ vertatur, multò minus sacrificium Missæ, sed vt potius per hæc benè sine peccatis peracta, auferantur omnia maledicta à nobis, & vt præferremur ab illis, Deique iram placemus, qui non placatur sed irritatur magis, dum rebus ad eum placandum institutis abutimur, per eas de nouo offendendo, sicut meritò offenderetur grauissimè Imperator, si datâ nobis audientiâ ad eum placandum, iterum de nouo in eâ illum offenderemus, præferimus, si id de industria, hoc est, deliberatè faceremus.*

CAPVT DECIMVM TERTIVM.

De eadem materia vitandi peccata venialia in cultu Dei.

114. Meretur Deus multis titulis, vt saltem eo modo tractetur à nobis, dum eum in operibus ad eius cultum institutis alloquimur, què adhibemus dum alloquimur mundi Monarchas, imò alios Principes illis inferiores. Sicut ergò tunc vitamus omnia, quæ possunt iure offendere Principem, & conamur ita eos alloqui, ne quid etiam indecorum in nostro vestitu & gestu appareat non gratum Principi, ita saltem hoc ipsum in alloquio Dei seruandum est. Inter incitamenta autem huius rei, vnum potest esse, magna Dei displicentia quàm ostendit, dum res ad eius cultum institutæ, malè tractantur, etiam si solum peccatum veniale in tali tractatione committatur. Hinc enim agnoscere possumus, quæ

R r 2

topera

topere offendatur Deus, dum immediatè committitur aliquod peccatum contra ipsum, in oratione, & Missa, si offenditur peccatis commissis contra res illius, infinito intervallo distantibus à summâ, & infinitâ eius Maestrate.

215. Præclarum huius rei exemplum & documentum habemus 2. Reg. 6. ubi narratur vers. 7. *Trantunt esse indignatione Dominum, contra Ozam, & percussisse eum super semeritate, & mortuum esse ibi iuxta arcam Dei: eò quod, ut dicitur vers. 6. extendit Oza manum ad arcam Dei, & tenuit eam, quoniam calcitrabant boues & declinauerunt eam.*

Ut autem agnoscamus, quale fuerit peccatum hac in re Ozæ, videamus, quid de eo dicant interpretes. Nam ut ait Salius, *reigisse arcam, & tenuisse in tanto periculo, merito potius & pietati, quam culpa adscribendum videbatur. Vt si quis non Sacerdos cadentem in terram SS. Eucharistiam, manu excipiat, ne cadat.*

216. Prima ergo sententia est, idè peccasse Ozam in hoc facto, quia post nocturnum cum vxore matrimonij vsum, eest licitum, ad arcam accessit. Ita Rabini, & referunt Magister historiae libr. 2. Regul. cap. 9. Hugo Cardinalis in cap. 11. Act. Dionysius Carthusianus tom. 1. in tract. de Sacerdotibus curatis, seu de vita Curatorum artic. 59. Mendoza tom. 2. in 1. Reg. c. 4. vers. 11. numer. 5.

Sed ut ait Sanctius, *qui hoc de Oza suspicantur, coniecturis ducuntur in certis, neque illum habent in Scriptura fundamentum.*

Deinde, etiam si hoc certum esset, non fuisset peccatum mortale, cum tali legali immunditiâ accessus ad arcam, quamuis enim per effusionem feminis in coitu, contraheretur immunditia, quæ durabat vsque ad vesperam, & abluitione aquæ expiatur, ut dicitur Leu. 15. 16. Ideo Beatabe statim post Davidis consuetudinè nocturnam sanctificatâ scribitur ab immunditiâ sua 2. Reg. 11. 4. tamen cum tali immunditiâ quæ in se peccatum non erat, accedere ad arcam, præsertim in necessitate, & cum pietatis affectu ad eam sustentandâ, ne in terrâ caderet ex plaustris, peccatum mortale esse non potuit, ad summum erat veniale. Sanè infinitis partibus SS. Eucharistia est sanctior quam Arca, si quis tamè illam sumeret post nocturnam cum vxore consuetudinem licitam, mortaliter non peccaret, multò minùs ergo Oza peccauit mortaliter, sacram Arcam tangendo.

217. Secunda sententia est, Ozam peccasse, quia suis humeris debuit potius Arcam portare, quam plaustris vehere, ut iussus erat ab Abinadab patre, inquit Hebræi, ut refert Hieronymus in trad. hebr. sup. c. 13. l. 1. Paral. quod etiam placet ibid. Hieronymo, & ep. 48. ad Sabinianum, & Ruperto l. 2. c. 28. & Theodoro q. 20. Procopio, Lyrano, & Caietano.

Sed contra est. Primò, quia ut Hebræi dicunt loc. cit. etiam frater Ozæ, alteri suo filio Abio dicto, pater imperauerat gestationem arcæ, quæ ergo ad illum pertinebat illam gestare, cum ergo non sit percussus à Deo, sicut Oza, non idè eò Oza percussus est, quod omiserit gestationem arcæ.

Secundò, quia si sub pœna peccati vel supplicij necesse fuisset Arcam humeris gestare, id David & qui cum eo erant innumeri, periti in lege Dei, imperassent: nil tamen tale dixerunt, eest David, ut dicitur initio cap. 6. 2. Reg. congregasset omnes electos ex Israël triginta millia, & cum vniuerso populo de viris Iuda, abisset ut adducerent arcam Dei: & imposuerunt eam super plaustrum nouum. Quocirca omnes isti mori debuissent, si Oza eam ob rem est à Deo extinctus. Quod enim dicunt aliqui Ozam fuisse auctorem, ut arca veheretur, fundamentum in Scriptura nullum habet. Deinde, si haberetur, non tunc dum impediuit ne arca corrueret, & opus pium fecit, sed tunc dum imponebat eam plaustris, occidi à Deo debuisset, non enim erat vetitum à Deo inclinari arcam ad trinam impedire ne ruat, sicut erat præscriptum Numer. 4. ut humeris ferretur, proinde hoc ipso vetitum videri poterat, ne veheretur. Quia tamen defuerunt Leuitæ qui eam ferrent 1. Paral. 15. 11. non peccarunt qui eam vixerunt.

Tertia sententia est, ideo occisum Ozam, quia cum Sacerdos non esset, sed tantum Leuita, ut putat S. Hieronymus ep. 48. & S. Greg. 15. mor. c. 10. & Theodoretus q. 20. (quos Sanctius refutat Num. 20. 21. 22.) ausus est tangere arcam, quod tantum Sacerdotum erat. Ita S. Thomas q. 19. q. 1. quæst. i. c. 3. ad 3. Hieronymus ep. 24. ad Eustochium.

Sed contra est, quia Arcam portare concessum est Leuitis, immò illorum id erat munus proprium. Num. 4. 15.

Quarta sententia est, dicentium, ideo Ozam punitum, quia nudam arcam tetigit, quod non licebat nisi Sacerdotibus. Ita Serarius.

Sed contra est primò, quia ut bene ait Abulensis q. 10. quando ex vno loco in alium movebatur arca, non erat nuda, sed tribus velata tegumentis, manibus Sacerdotum: deinde tradebant eum Leuitis ex familia Caath ita cooperatam, ut neque ab aliis neque ab ipsis Leuitis videri posset.

Ridiculum potè est existimare, inquit Sanctius, ex calcitracione bouum, & plaustris inclinatione, aut si qua acrior perflaret aura, detegi potuisse Arcam, & eleuari velamina. Quis enim credat, leui inclinatione (bos quippe laeuens paululum inclinauerat eam. 1. Paral. 13.) nudatum tri Arcam, quæ tanto studio esset à Sacerdotibus inuoluta?

Secundò, quia et si nudâ tetigisset in tali necessitate

An. Mudi
1989. n.
22.

tate repentina, ne in terram caderet, non peccasset mortaliter, sicut nec nunc laicus peccaret, qui hostiam arripere manu, ne in terram prolaberetur, motus ad hoc affectu reuerentia, vti omnino motus erat Oza.

Tertio, quia cum imponeretur in plaustrum, tetigerat eam plures, & tunc facilius erat eam nudam tangere, quam dum parum inclinata fuit, boue calcitrante: nec tum tunc vllus à Deo punitus fuit, alia est ergo poenae causa.

220. Quinta sententia est, ideo Ozam peccasse, quia cum non esset necesse Arcam tangere, quia leuis erat inclinatio plaustrum, ille tamen tetigit, non maiori reuerentia, quam si profanum aliquid tetigisset. Ita Abulensis q. 10. in eo peccatum esse ab Oza, quia sine necessitate tetigit & irreuerenter. Idem indicat S. Thomas 2. 2. q. 33. a. 3. ad 1. irreuerentia adscribens eius culpam.

Sed haec irreuerentia non potuit esse peccatum mortale sed veniale vt putant S. Chrysostomus in ep. ad Galat. c. 1. in illa verba *volunt subvertere Euangelium Christi* vbi inter passilla peccata hoc adfert pro exemplo, & iterum serm. de leuium peccatorum periculis. Abulensis, Angelomus, Dionysius, Lyranus, Sanctius, Tyrinus in Comment.

Primo, quia fuit repentinus ille contactus, plane ex primo motu factus, dum repente videns arcam veluti casuram ex plaustro vel cum plaustro, inhibuit casum & lapsum.

Secundo, quia in tanto periculo tetigisse arcam & tenuisse, merito potius & pietati quam culpae adscribendum videtur. Cum ergo culpa fuerit aliqua (vt patet ex poena iustissima Dei) & dicitur libr. 2. Constitutionum Apostolicarum c. 10. alia non fuit, quam ea, quae assignatur in sacro textu vers. 7. *Iratusque est indignatione Dominus contra Ozam, & percussit eum super temeritate, qui mortuus est ibi iuxta arcam Dei.*

Qua est ergo ista temeritas? Respondeo primo cum S. Chrysostomo supra citato, eo quod ministerium ipsi non congruens tunc, vsurpauit.

221. Respondeo secundo, cum Sanctio n. 23. in c. 6. l. 2. Reg. temeritatem fuisse, quia extra necessitate tetigit Arcam non sanctificatus prius, id est, non purificatus, quando ob leuem inclinationem arcae à boue lasciuiente factam, necessarius non erat arcae contactus, vti fuit tunc necessarius, quando iussu Davidis in defectu Levitarum (qui eam humeris portare debebant) coactus fuit cum fratre & aliis Arcam plaustro imponere, ideoque tunc occisus non fuit.

Hoc colligo ex sermone Davidis casum hunc referentis Leuitis, dum è domo Obededom vellet Arcam transferre ad suam ciuitatem. Nam vt scribitur 1. Paral. 15. 11. & seqq. Vocauit David Sacerdotes duos & leuitas sex, & dixit eis: *Vos qui estis Principes familiarum Leuitarum, sanctificamini cum fratribus vestris & afferte arcam Domini Dei Israel ad locum qui ei preparatus est. ne vt à Lancij Opusc. Tom. 2.*

principio, quia non eratis praesentes, percussit nos Dominus sic & nunc fiat illicitum quid nobis agentibus. Sanctificati sunt ergo Sacerdotes & Leuita, vt portarent arcam Domini Dei Israel: Et tulerunt filij Leui arcam Dei sicut praeceperat Moyses iuxta verbum Domini humeris suis in vestibus. Hoc autem verbum extat Num. 4. 15. Ob solum ergo defectum purificationis Mosaicae, Oza diuinitus occisus est, quia ea non praemissa, ausus est extra magnam necessitatem tangere arcam parum inclinata, etsi id ex pio erga eam affectu fecerit. Et hoc est quod S. Chrysostomus appellat eius ministerium ipsi pro illo tempore non congruens.

222. Omissio tamen, in hoc casu, purificationis, non videtur fuisse peccatum mortale, quia purificationes istae non videntur adeo grauiter obligasse conscientiam ad reatum peccati mortalis, in subito casu & necessitate, in qua tunc fuit Oza, dum superueniente Dauide cum comitatu triginta millium ex Israel, & vniuerso populo ex viris Iuda, coactus fuit ex domo patris sui Abinadab, arcam plaustro imponere, non habens tunc tempus liberum, quo se aquae ablutione purificare posset ad arcae impositionem. Nec mihi videtur maius peccatum illius fuisse, quam si quis ad sacrum accederet sine confessione, passus aliquam illusionem nocturnam, cum aliquo peccato veniali solo coniunctam, ac proinde cum irreuerentia crassa erga SS. Eucharistiam. Quamuis enim peccatum veniale non sit materia necessaria confessionis, secundum se spectatum, tamen quando coniungitur cum aliqua irreuerentia crassa, non ob necessitatem materiae, sed ob respectum diuinæ puritatis, potest omissio confessionis esse peccatum veniale. Ideo S. Geraldus Comes vt scribit in eius vita S. Odo Cluniacensis Monasterij secundus Abbas c. 34. cum post nocturnam illusionem, quae dormienti ac nolenti accidebat, vestes mutare, corpus & balneis & lacrymis abluere consueuisset: deinde S. Odo sic exclamat: *Stultum forte videbitur hoc eius factum, sed illis plane quorum canosa mens vitiorum sordes exhalat.*

223. Occisus est itaque diuinitus Oza morte subitanea, ob irreuerentiam Arcae exhibitam, per contactum eius non praemissam purificationem ab aliqua immunditia legali. Qua in re, vt cognoscimus quantopere exolat tunc Deo peccata venialia in operibus ad cultum eius spectantibus, aliqua adhuc ponderanda sunt.

Primo, nullam immunditiam legalem ex rebus non malis naturam suam ortam, & purificatione Mosaica opus habentem, fuisse tantam impuritatem, quanta est in quouis peccato veniali, quod in cultu Dei committi solet ordinariè, etiam à laicis, & extra Missae sacrificium quoque in consuetis precibus. Peccata enim haec sunt ex se mala, non sic immunditiae legales, quarum aliqua, vt notat Cornelius in c. 4. Num. vers. 15. & Leu. 11. 43. erant peccata, non naturam suam, sed

R. 3

quia

quia erant vetitæ à Deo, vti erat, comedere carnes immundas, sanguinem, adipem, morticinium, vel laniam à bestiis Exo. 22. 31. Leu. 22. 9. Item tangere morticina immundorum & reptilia Leu. 11. 43. Immo nequaquam immunditiis legalibus animam fuisse solitam contaminari, aut reddi foediorem; præcisè ex illis solis legalibus immunditiis; (abstrahendo à prohibitione Dei) qualis v.g. contrahebatur ex contactu leprosi, feminisui, cadaueris, & similibus rebus in se non malis: vti erat pati lepram, menstrua, fluxum seminis: quæ inquit Cornelius in c. 4. Num. 15. Non erant peccata, sed tantum inducebant quandam irregularitatem legalem talibus, vt non possent ingredi sanctuarium ante sui expiationem quæ eis erat præcepta. Itaque non peccabant in ipso contactu & contaminatione suis, sed in neglectu expiationis præceptæ, si videlicet statim tempore se non expiarent. Ideo Apostolus Hebr. 9. 10. remedia omnia veteris legis, tum sacrificia & oblationes, tum purificationes, quas appellat baptismata, docet animabus non profuisse per se. Munera, inquit, & hostia (scilicet veteris legis, de quibus eo in loco loquitur) offeruntur, quæ non possunt iuxta conscientiam perfectam facere seruientem: solummodo in cibis, & in potibus, & variis baptismatibus, & iustitiis carnis, vique ad tempus correctionis impositis. Et infra vers. 13. Sanguis hircorum & taurorum & cinis vitule aspersus inquinatos sanctificat ad emundationem carnis. Deinde de Christi sanguine ablente peccata addit v. 14. eo ipsam conscientiam emundari à peccatis eam contaminantibus: quoniam magis sanguis Christi emundabit conscientiam nostram ab operibus mortuis, ad seruendum Deo viuenti.

Quocirca si immunditia legalis Ozæ, solam eius carnem maculans, adeo displicuit Deo in contactu rei sacræ, quantum magis quoduis peccatum veniale, maculans animam verè & realiter displicet Deo dum committitur vel adfertur in nobiliore actione quam sit contactus Arce, vel dum eo irreuerenter tractatur Deus quæ in oratione alloquimur, vel Caro Christi in Missa, quam tones tangimus, infinitis partibus præstantior quam sit Arca.

224. *Secundo*, quamuis legalis immunditia, purificatione Mosaicâ egês, expiatur remediis, ad quæ comparanda non erat necessarium vllum supernaturale Dei auxiliu & gratia Christi, sed solus concursus naturalis Dei vt authores nature, quo cõcurrerat ad abluionem aquæ, & ad alias purificationes motu locali comparatas & adhiberi solitas. Sed ad abolendam maculam quamuis peccati venialis, omninò necessarius est cõkursus Dei supernaturalis, vt authoris gratiæ, suppeditans ob Christi merita, illa supernaturalia media per quæ abolentur maculæ peccatorum venialium in anima relicta: iuxta diuersas sententias Theologicas: Abolentur enim peccatorum venialium maculæ, vel per actus virtutum contrarios & supernaturales, impossibiles

cum peccato, vel per contritionem propriè dictam, vti putat Vasquez (etsi immeritò) vel per Sacramentorum vsum adhibitu, sine affectu ad illa peccata, quæ quis sibi optat remitti. Ad hæc autem omnia necessaria sunt auxilia supernaturalia gratiæ, quia sunt actus supernaturales, qui viribus naturæ non possunt fieri, ita vt profint ad emundationem animæ à minimâ culpâ vnus solius leuissimi peccati venialis.

Quocirca, si vnà sola immunditia legalis, quæ solis naturæ viribus à quouis facillè expiari potest, adeo displicuit Deo in contactu rei sacræ permanens in Oza, quãtò magis displicet Deo, quæuis minima macula peccati venialis, solius Christi sanguinis merito applicato, per auxilia diuinæ gratiæ expiabilis, dum eã non expiat prius, vel, quod peius est, de nouo contracta, accedimus ad Deum in oratione, ad Christi corpus in Missa, præstantius Arca, & per præstantiores actiones, quàm sit ille pius contactus Arce labentis, ideoque exigentes maiorem munditiam & puritatem ab iis qui ad orationem & Missæ sacrificium accedunt.

225. *Tertio*, ponderandum est, ceteris paribus, magis displicere Diuinæ Maiestati, actiones offensiuas illius, factas, vt dicunt Itali, sanguine frigidò, hoc est, deliberatè, sine impetu repentino, sine urgente necessitate, quàm eas, quæ insperatè & repente & sine præmeditatione, & in talibus angustiis, & in tali necessitate accidunt, quæ declinari nequeant, nec dant tempus huiusmodi ad quærendum remedium & ad inueniendi modum, quo desistere tunc & statim possit à tali actione. Ratio Theologica à priori est, quia illæ actiones priores, sunt magis voluntariæ magisque liberae, & ideo maiora peccata, magis Deum offendunt. Actio enim quod magis voluntaria, & bonitatem & malitiam auget, vt dicit S. Thomas.

Hinc sequitur, omnes nostros defectus qui à nobis committuntur in operibus diuini cultus, esse ex hoc capite maiora peccata, quàm fuerit peccatum Ozæ, ac proinde maiore poenâ dignos: quia committuntur à nobis non coactis tanta necessitate & tam repentino casu, vti contigit Ozæ contactus arce factus non præmissa purificatione.

226. *Quarto*, ponderandum est, magis displicere Deo, ceteris paribus, illam personam, quæ sæpius eum vnâ eademque in re, eodem in specie peccato offendit, quàm qui tantum semel. Si ergo Oza primâ vice & tantum semel illâ temerariâ irreuerentiâ Deum offendit, & mortem subitam promeruit, multò magis nos eum offendimus, offendendo eum non semel in vita, sed sæpè in die fortasse, illis irreuerentiis & peccatis quæ committi solent in operibus diuini cultus, & adhuc sunt maiores, vt supra vidimus, quàm irreuerentia Ozæ.

Quinto

217. Quinto, ceteris paribus magis offenditur Deus illis peccatis, quæ quamuis non semel agnouit à se esse commissa, & tamen ad ea redijt sponte & deliberatè, quàm illo solo, quod committens non putabat se peccare, sed bene facere, quamuis id ortum sit ex ignorantia culpabili. Maior enim est audacia, maior impudentia, maior ingratitude, maior contemptus Dei, saltem materialis, in reditu ad peccata agnita, quàm in eo, qui semel tantùm peccauit in re aliqua, cum prius nõ agnouerit in se tale aliquod peccatum à se prius commissum, quia prius tale nunquam commiserat. Tale fuit peccatum Ozæ, nostra vero non sunt talia, sed agnita non semel, & quorum fugam etiam Deo non semel promissimus. Redeundo ergo ad ea toties, ceteris paribus magis Deum offendimus, quam offenderit Oza, ac proinde maiore pœna digni sumus quàm ille.

218. Sexto ponderandum est, peccata illa, quæ in se habent speciem pietatis & deuotionis & reuerentiæ erga Deum, orta ex bono zelo et si indiscreto, & non secundùm scientiam, ceteris paribus, esse minora illis, quæ in se non habent ullam speciem bonitatis & pietatis, nec oriuntur ex zelo & pio et si indiscreto affectu, sed verè per se & naturâ suâ, primo aspectu apparent mala intrinsecè, & pudorem ac confusionem incutiunt, & ab omnibus, si scirentur, improbarentur. Talia sunt peccata quæ homines committunt in cultu Dei, curiositates oculorum, distractiones, irreuerentiæ in situ, in modo pronuntiationis verborum, in gestibus & motu corporis, interruptiones orationis, & horarum Canonicarum sine virgente necessitate, quandoq; colloquia vana, risus, ioci adhibiti, ante audientiam à Deo nobis concessam & præscriptam, vsque ad absolutionem perfectam horarum Canonicarum. Quæ omnia etiam in audientijs coram Rege concessis, à quouis barbaro & ethnico vehementer improbarentur, & nullam prorsus speciem pietatis præferant, sed omnia contrariâ, vti præferebat factum Ozæ. Præterea, omnia talia procedunt non ex pio affectu & zelo, vti factum Ozæ processit, sed ex intrinsecè malo principio, quod semper est malum, in omnium sententiâ. Procedunt enim omnia peccata in diuino cultu committi solita, vel ex pigritiâ, vel ex negligentia, vel ex effusione cordis inordinatâ ad res creatas, vel ex acediâ, vel ex somnolentiâ non excusâ, vel ex parua æstimatione rerum diuinarum, vel ex vanitatis affectu, vel ex inobedienciâ aliquâ, vel ex oblivione culpabili, vel ex negligenti custodiâ sensuum aut cordis: vel ex nimia sollicitudine & nimio affectu erga aliquam aliam occupationem, cuius gratiâ committimus aliquem defectum in orationibus nostris, vel Missæ sacrificio. Certissimum enim est, quemlibet nostrum defectum in diuino cultu, ab aliqua ex dictis

causis & principiis, intrinsecè malis prouenire. Neutrum autem erat in peccato Ozæ. Quocirca confundamur, quia magis quàm ille & sapius Deum offendimus, & maiori supplicio digni sumus: ideoque etiam ex hoc motiuo vitemus omnes Dei offensas in diuini cultus functionibus. Et imprimamus nobis illa præclara verba S. Ambrosij lib. 2. de Cain & Abel cap. 6. *Quando magis ab iniustis operibus ac pravis studiis abstinere debemus, quàm tunc, quando Dei iustitiam deprecamur.* Dei qui futurus est iudex noster, peccata nostra omnia in iudicio suo examinaturus, & in hac vita non expiata, puniturus in altera, & redditurus unicuique iuxta opera sua.

CAPVT DECIMVMQVARTVM.

De fuga peccatorum mortalium.

229. CVM P. Antonius Padilius, vt scribitur in vita P. B. Alvarez c. 20. §. 2. egrotaret, timidumq; se ostenderet, Pater quidam ad eum timidum videns, interrogauit: an aliquem remorsum sentiret ob aliquod lethale peccatum, in quadraginta annis, quibus fuit in Societate, commissum? Respondit: Iesu quantum monstrum hoc esset: religiosus & peccatum mortale: Non est cur hac de re agatur. Merito id dixit: quia vt ait S. Basilus ser. 1. de monachi instit. *Qui nuncium seculo remisit, hic Deo custodire seipsum debet, veluti eorum aliquid, quæ dicata sunt Deo, ne sacrilegij iudicium incurrat: cum videlicet corpus quod semel Deo consecrauit, in ministerio rursum communis vitæ contaminet.*

230. Quoniam verò dæmon magis satagit religiosos ad peccata mortalia allicere, quemadmodum latrones, vt ait S. Chrysostomus h. 1. ad pop. non vbi sanum & palea, & calamus, sed vbi aurum & argentum, ibi sodum & continuè vigilant, sic & diabolus his maxime instat, qui spiritalia attingunt negotia. Ibi multa insidia, vbi multa virtus. Ideo attendendum est nobis: nam status in quo sumus, ut nobis continuè attenderimus, non defendet nos, et si multa suppeditet auxilia, & omnia excluderit impedimenta virtutum. Multos enim habemus hostes, vt ait S. Bernardus s. 2. in Vigil. *Natiu. carnem, quâ nullus potest esse vicinior hosti: præsens seculum nequam, quod vndique circumfusum est nobis: principes tenebrarum, qui viam nostram obsident in aère collocati.* Sed et si alij hostes deessent, ipsa caro, est tantò periculosior, quanto intimior, quia inseparabilis est nobis. Est enim, vt ait S. Ambrosius l. de Arca & Noë c. 5. *velut origo & locus quidam voluptatis, ex quâ, velut origo à fonte prorumpunt concupiscentiarum malarum, passionum flumina, lateq; exundant, quibus demergitur anime quoddam excusso gubernatore remigium, cum ipsa mens, velut quibusdam tempestatibus & procellis victa loco suo cedit.* Eccl. 7. in cap. 12. *Lucæ nostram carnem appellat: Libidinum volutabrum, diuersorumq; vitiorum: quem eius locum*

citans S. Augustinus l. 2. contra Iulianum Pelagianum cap. 5. valde complacet sibi, cumque reperit.

231. Ne autem à procellis tentationum vincatur anima, præsertim à cogitationibus, vti eas appellat S. Bernardus l. de triplici genere cogitationum, limosis fortius adherentibus nobis, quam sint ociosa; illis inquam, quæ sunt de cibo, potu sive vestimento & alijs immundis nimis ac fetidis, quæ non sunt tanquam lutum aut limus, sed tanquam immundissimum ac fetidissimum cœnum, quod nec admittere quidem vllâ ratione debemus, sed à longè præsentire factorem. & totâ virtute repellere, toto animo propulsare, & conuerti statim ad gemitus, lacrymas atque suspirijs inuocantes Spiritum qui adiuet infirmitatem nostram; ne inquam ab his ad peccatum aliquod mortale adducamur, his nos iuuenimus præsidijs.

232. Primò Dei præsentis & omnia nostra videntis memoriâ. Nam, vt ait S. Chrysostomus h. 4. in ep. Rom: Si hominem cum præsentem intuemur, tum ad peccandum tardiores reddimur, sapè autem & seruos modestiores subuertit, absurdi nihil admittimus, considera quantam adepturi sumus securitatem, si nos contigerit Deum assidue in oculis ferre? Quis enim vnquam, inquit S. Basilus or. 2. de precatione, eorum, qui credunt Deum in omni loco esse, & ijs rebus, quæ sunt interesse, ac adesse vnicuiq; actioni, voluntatesq; cordium prospicere, aut cogitationem prauâ suscipiet, aut scelera patrabit: verùm, tum primùm homines ad scelera patranda descendunt, cum aut Deum non inspicere, aut illi cura non esse, quæ hic geruntur autumant. Ideò S. Susanna, quia Deum præsentem & omnia cernentem credebat, peccato non præbuit ascensum, etsi videret se mortis incurrisse periculum. Angustus, inquit Dan: 13. 22. sunt mihi vndiq; si enim hoc egero, mors mihi est: (scilicet animæ) si autem non egero, non effugiam manus vestras: sed melius est mihi absque opere incidere in manus vestras, quam peccare in conspectu Domini.

233. 2. Præsidium suggerit S. Bernardus ser. de triplici iudicio. Ne à memoriâ repellat Deum turba plurimarum cogitationum, quæ solent effluere, tanquã vilis plebs in atrium, ponatur ad eius portam ianitor, cuius nomen est, recordatio propria professionis: vt cum turpibus sese cogitationibus senserit animus preparari, increpet se, & dicat sibi: Tunc hæc debes cogitare, qui sacerdos es, qui clericus es, qui monachus es? Cultor iustitiæ debet in se quicquam iniquum admittere: Decet seruum Christi, amatorem Dei, tale aliquid ad modicum meditari: Hæc dicendo, excludet fluxum illicitæ cogitationis per recordationem propria professionis.

Similiter ad portam voluntatis, in quâ solent manere carnalia desideria, tanquam in domo, domestica familia, statuatur ostiarius, qui vocatur, recordatio cœlestis patriæ. Hinc enim potest prauum desiderium quasi cuneus cuneum expellere, & ipsum qui erit; Ecce sto ad ostium, & pulso sine cunctatione recipere.

Iam verò ad thalamum rationis, talis & tam se-

Appoe. 3.

rox adhibendus est custos, qui nemini parcat, sed quicumque hostis siue clam siue palam ingredi præsumperit, procul eum arceat: & hic sit, recordatio gelennæ: In ceteris siquidem, id est, memoriâ & voluntate, non ita est intolerabile, si vel memoriâ recipiat quandoque vagam cogitationem, vel voluntas impuram affectionem. Hoc verò grauisimum & omnino damnosum, si vnquam ratio perdidit rectitudinem intentionis.

Aliud remedium S. Antonius, teste S. Athanasio in eius vita cap. 15. dabat, considerationem incertitudinis vitæ nostræ, quæ quando minus putamus deficere potest: Apostoli, inquit, præcepta replecentis qui se mori quotidie testabatur: similiter & nos humane conditionis vitam ancipitem retractantes, non peccabimus. Cum enim excitati à somno, ad vesperam non peruenire dubitemus, & quieti corpora nostra concedentes, de lucis non confidamus aduentu, & vbiq; nature ac vitæ incertæ magnos, Deo nos providentiâ intelligamus gubernari, hoc modo non delinquemus, aut aliqua fragilitate cupiditate rapiemur: sed nec irascemur quidem aduersus aliquem: quum potius metu quotidiani recessus, & seingendæ corporis, iugi meditatione, omnia caduca calcabimus. Cessabit mulierum amor, libidinis extinguetur incendium: inuicem nobis debita nostra donabimus, ante oculos semper habentes vltima retributionis aduentum: quia maior formido iudicij, & penarum timor horridus simul & lubrica carnis incertitudo dissoluit, & ruentem animam tanquam ex aliqua rupe sustentat.

Sed his omnibus maiora motiua sunt vitandi peccati mortalis, effectus eius.

1. Enim perditur Deus inhabitans in nobis tanquam in carissimâ sibi domo, & beneuolæ corde nos & nostra spectans, tanquam amicorum sibi carissimorum: & tantum remanet ob suam immensitatem, eo modo quo remanet in diabolis & damnatis, non tam lætus, vti in beatis quas non odit. Odio autem est Deo impius & impietas eius.

2. Perditur Dei gratia cum omnibus virtutibus & donis Spiritus S. & meritis.

3. Perditur ius ad regnum cœlorum.

4. Fit homo sub potestate diaboli, reus peccatorum æternarum inferni.

5. Reddit se indignum omni Dei fauore etiam naturali, & ex se impotentem ad salutem.

6. Fit fœdior, fœtentiore, omnibus spurcitijs huius vitæ, Abominabilis Sanctis.

Vitanda sunt ergo peccata omnia vitæ spiritualis sectatori, tum alias ob causas, tum ob hæc potissimum, huius temporis calamitatibus congruentem, quia ob peccata mortalia, & ob sola venialia, ab vno solo, alijs non consentientibus commissa, Deus solet talibus calamitatibus affligere regna, qualibus videmus affligi hoc Regnum à 30. annis. Tribus exemplis id ostendam. 1. erit, de peccato mortali; duo de veniali.

Exemplum peccati mortalis ob quod Deus

234. alios

alios, ei non tantum non consentientes, sed proflus infcios puniuit, recenſetur Iof. 7. ubi narratur furtum Achan, commiſſum ex ſpolijs captae Iericho à Iofue per ſimplicem promiſſionem, oblatiſ Deo, vt reponerentur in theſauris eius Iof. 6. 19. Cum ergo Achan tuliffet ex anathemate, furtiue, pallium cocineum valde bonum, & ducentos ſculos argenti (id eſt 200. fl. Belgicos vt Tyrius cum alijs ſupputat) & regulam auream 50. ſiclorum Iof. 7. 21. Iratus eſt Dominus contra filios Iſrael : Iof. 7. 1. Ad cuius peccati cognitionem, quam ſit noxium quoduis peccatum mortale, communitati, cognofcedam, ponderanda ſunt hæc.

1. Res furto ablatae, nondum erant traditæ Deo, quia vt ait S. Baſilius orat. 3. de peccato: *Nondum erant in ſynagogam illata, neque adhuc ab ijs, qui huic muneri præerant receptæ*: ſed vt dicitur Iof. 7. 21. *Inter ſpolia, inuenta & in loco ſpoliorum accepta*; & comparatae, cum magnitudine ſpoliorum reſectorum, adeo exigua; vt loco citato dixerit S. Baſilius eum: *Paululum quiddam auerſiſſe*. & Iof. 7. 1. *Achan tulit aliquid de anathemate*.

2. non conſumpſerat nec alienauerat res illas Achan, ſed integras reſeruaerat, facile inuenibiles. *Nam abſconderat in terra, contra medium tabernaculi ſui, argentumq; ſoſa humo operuerat*: Ideoque facile poſtea omnia inuenta & recuperata ſunt à miniſtris à Iofue miſſis, Iof. 7. 21. 22. 23. atque ita nullum damnum paſſi ſunt theſauri Domini, quibus obtulerat Iofue quandam partem ſpoliorum, ſcilicet, *aurum & argentum* Iof. 6. 19. Et tamen Deus, iratus eſt.

3. ſolus tantum Achan, nullo alio conſcio, res illas abſconderat hinc dicitur Iof. 7. 1. *Achan tulit aliquid de anathemate*. Et v. 18. per fortes iactas, ille ſolus deprehenſus eſt peccaſſe, Deus tamen ad oſtendendum quod vnus ſolus peccatum communitati noceat, ſcribi voluit, & ſic ipſe diſtauit ſcriptori libri Iofue cap. 7. 1. *Filij Iſrael præuaricati ſunt mandatum, & uſurpauerunt de anathemate, & furati ſunt atque mentii, & abſconderunt inter vaſa ſua*. Tria peccata Deus adſcribit filijs Iſrael. Furtum, mendacium, abſconſionem furri. Et cauſam ſubdit ſtatim. *Nam Achan tulit aliquid de anathemate*. Quo euentur ſtatim additur: *iratusq; eſt Dominus, contra filios Iſrael*. Hoc enunciatio non contentus Deus, poſtea alloquens Iofue v. 11. condemnat tanquam ſcleris reos omnes iterum: *Peccauiſt Iſrael*. Nec hoc contentus: addit: *Et præuaricatus eſt pactum meum*; & omnibus non tantum vni Achan adſcribens furtum, ſubnectit: *Et tulerunt de anathemate*. Cur hoc? quia vnus peccatum, nocet etiam innocentibus & communitati.

4. Quamuis Deus non iuſſerit res illas ſibi offerri, ſed ſolus Iofue, vt apparet c. 6. 19. tamen Deus contrario facto ait violatum fuiſſe ſuum mandatum: *Iſrael præuaricatus eſt pactum meum*, cap. 7. 11. Vt diſcamus Deum iracii & punire

Communitates ob vnus ſolius inobedientiam commiſſam cõtra Decretum vel Ordinem etiam non immediatè à Deo, ſed à ſolis Superioribus promulgatam, etiam circa res non neceſſarias ad ſalutem vel perfectionem, ſed merè liberaſ, & que non ſtatui poſſent, ſed ad meliùs eſſe, vt dicunt, ſtatuantur ex pio ſpontaneoque affectu erga Deum, & rerum diuinarum ornatum & ſplendorem. Talis enim erat iſta oblatio ſpoliorum à Iofue, facta pro augendis theſauris Domini Iof. 6. 19.

Videamus nunc quomodo Deus puniuit hoc peccatum.

Primò, magna pœna eſt, quod vt dicitur Iof. 7. *Iratus eſt Dominus, contra filios Iſrael*. Magna calamitas eſt, habere ſibi iratum Deum, Maior meo iudicio, quam poni alijs pœnis à Deo. Sicut filij boni & prudentes magis ſentiunt iram patris quem amant, & quem nolent vnquam offendere & contriſtare, quam puniri, & ſi daretur optio, mallent puniri grauitè, dummodo non viderent nec ſciant, cõtra ſe iratum Deum. Ideò meritò petebat Abraham à Domino què amabat, volens pià curioſitate reſcire, an puniturus eſſet Sodomam ſi in ea decem iuſti inuenirentur: *Obſecro, ne irſcatur Domine ſi loquar adhuc ſemel*, &c. Gen. 18. 32. Si enim ob rem non malam Deo proponendam, non alias pœnas ſed ſolam Dei iram extimuit Abraham adeò catus Deo, vt tanquam glorioſo titulo Deus ipſe ſe inſignire voluerit, ſæpè dicens: *Ego ſum Deus Abraham*, &c. quanto magis ira Dei ex peccatis noſtris occaſionem habens, grauiſſima pœna & calamitas eſt, & reputari debet apud homines, quò non ſenſu, vt belluæ, ſed rectà ratione ducuntur.

Sic etiam dilectus Dei famulus Moyſes, cum intellexiſſet, populum ſibi commiſſum, adoratione vituli idololatricà offendiſſe Deum, nil aliud Deo dixit Exod. 32. 11. orans Dominum Deum ſuum: *Cur Domine irſcitur furor tuus contra populum ſuum quem eduxiſti de terra Aegypti in fortitudine magna*, &c. Et Deus ipſe antè hanc eius orationem v. 9. & 10. ei dixit: *Cerno quod populus iſte dura cervicis ſit, dimitte me, vt irſcatur furor meus contra eos, & deleam eos*: (& quali volens id impetrare à Moyſe, oblatà ei promiſſione rei ſpetioſæ & honorificæ, ſubdit:) *faciamq; te in gentem magnam*. Ita & homines Dei, & Deus ipſe pro te magno momèti habent, ſi alicui irſcatur Deus. Magna ergo erat pœna furri Achã, ira Dei exorta contra filios Iſrael. Ideò hoc modo & Gedeon miraculum petitarus à Deo oſtenſium rei futuræ quam ſcire cupiebat, dixit Deo Iu d. 6. 39: *Ne irſcatur furor tuus contra me, ſi adhuc ſemel tentauero ſignum querens in vellere*, &c.

Secunda pœna Dei fuit clades illata ab vrbe Hai 3000. militum contra eam à Iofue miſſis, poſt indagatam oppidi Hai conditionem per exploratores ab eodem antea miſſos, qui circumſpe-

cū spectis rebus omnibus suadebant Iosue v. 3. Non ascendat omni populus, sed duo vel tria milia pugnatorum pergant & deleant civitatem: quare omni populus frustra vexabitur contra hostes paucissimos: Ascenderunt ergo tria milia pugnatorum. Sed malo successu. Nam subditur v. 5. Qui (scilicet pugnatores) statim (ponderate verba singula) terga vertentes, percussī sunt à viris urbis Hai, & cœruerunt ex eis 36. homines, persecutiq; sunt eos aduersarij, de porta vsque ad Sabarim, & ceciderunt per prona fugientes.

239. Tertia pœna fuit: quia visâ clade illâ populus Israëliticus, ad eod. animo concidit, vt dicitur Ios. 7. 5. pertimuitq; cor populi & instar aquæ liquefactum est non tam propter amissos, inquit Iosephus l. 5. c. 1. tamē si omnes viri fortes & honore digni fuerant, quâ propter desperationem: quâ in Scriptura liquefactione cordis expressit: vt Psal. 21. 15. Sicut aqua effusus sum, & dispersa sunt omnia ossa mea, factum est cor meum tanquam cera liquefens in medio ventris mei. Et 2. Reg. 17. 20. Et fortissimus quisq; cuius cor est quasi leonis (quales scilicet fuerant milia Iosue) pauore soluetur. Magna Dei pœna est, tantus metus in totum exercitum Iosue immixtus, adeoque omnes consternans; vt cor omnium instar aquæ liquefactum fuerit. Nam vt ait S. Chrysostomus hom. 5. ad pop. Immineris moribus grauior est timor & trepidatio. & ipse Cain pœna, apta etiam ad reddendū propitium Deum si eum irritasset. Nectamen eum placuit, vt pauld post videbimus. Idē Deus inter minas & calamitates ob peccata inimicis suis intentata; immitit metum & timorem aduersariorum. Robustus Moab obtinuit tremor: Exod. 15. 15. Foris vastabit eos (scilicet Hebræos) gladius, & intus, pauor. Deut. 32. 25. Quin & Iob inter suas calamitates hanc quoque recenset c. 6. 4. Terrores Domini militant contra me.

240. Quarta pœna fuit consternatio ipsius quoque Iosue fortissimi herois & Exercituum Dei Ducis, & omnium procerum populi Dei. Audita enim clade suorum. Iosue, siat vestimenta sua, & pronus cecidit in terram, coram Arcâ Domini, vsque ad vesperam, tam ipse quàm omnes senes Israël: miseruntq; puluerem super capita sua. Ios. 7. 6.

241. Quinta pœna, reuocatio diuinæ promissionis factæ Iosue, non verbis sed facto ipso, seu non adimpletione promissionis ostensa. Nam Ios. 5. Deus promiserat: Nullus poterit vobis resistere, cunctis diebus vite eaz. Atqui ciues urbis Hai relliterunt.

Deinde ibidem addit Deus: Sicut fui cum Moysē ita ero tecum: Atqui cum Moysē ita fuit, vt suos hostes vicerit primd Amalecitas Exo. 17. 11. 13. & Sehon regem Amorrhæorum. Deut. 2. 32. & Og regem Basan Deut. 3. 3. & sequi, & alios. Tertid, addit adhuc aliam promissionem ibidem: Non dimittam nec derelinquam te: Quarto, promissionibus his addit præceptum quoddam, quo eum animat & erigit ad spera certam auxiliorum diu-

riorum sibi ad futurorum: vers. 9. Ecce præcipio tibi, confortare. & esto robustus: noli metuere, & noli timere, quoniam tecum est Dominus Deus tuus, in omnibus ad quocunq; perrexeris. Et tamen post peccatum ab Achan commissum deferuit eum Deus in oppugnatione urbis Hai. Tanti momenti peccatum est, vt Deum cogat promissiones suas ne impleat, etsi tam significatē repetitas, & Iosue inculcatas. Deus enim, vt ait S. Chrysostomus h. 80. ad pop. sicut ei propriam exhibentibus gratitudinem per congruam sibi bonitatem suas Deus sententias (scilicet comminatorias) reuocat, & admittit penitentes, & ab imminente liberat pœna: ita rursum cum aliqua dare bona pollicetur vel præsitum penitentia tempus, indignos autem videat effectos, & tunc sua reuocat promissa. Quod eod. mirabilis est, quia ab ipso Deo Iosue erat electus vt Moysi succederet in regimine politico populi sui Nu. 27. 18. & seqq.

242. Sexta pœna, quod Deus non fuerit placatus à Iosue & à senibus; etsi coram Deo prostrati in terram & conspersi pulueribus iacerent vsque ad vesperam. Ios. 7. 6. Quod Deus pro signo & argumento magnæ iræ sue ponit. Psal. 17. 41. 42. Inimicos meos dedisti mihi dorsum, & cœcū me disperdidisti, clamauerunt ad Dominum, ne exaudiat eos. Et Prouerb. 1. 29. Inuocabunt me, & non exaudiam.

Septima pœna, non tantum Deus non exaudivit eos, sed quodammodo repellit à conspectu suo, eo modo quo Rex aliquem sibi diu supplicentem, nolens exaudire, repellit à conspectu suo & abire iubet. Ios. 7. 10. Surge, cur iaces pronus in terra. Magna est ista pœna & confusio, quam ponderans Dauid, dicebat Deo Psal. 59. 1. Deus repulisti nos & destruxisti nos: Ideo petir Pl. 87. 15. Vt quid. Domine repellis orationem meam, auertis faciem tuam à me, quod eod. magis mirum, cum Iosue vir sanctus fuerit. Nam Ios. 11. 15. dicitur de eo: Ille compleuit vniuersa: non prateriit de vniuersis mandatis, nec vnum quidem verbum, quod iusserat Dominus Moysi: Et ad imperium eius substanteum. Stetit sol in medio caeli, & non festinauit occumbere spatio vnus diei obediente Domino voci hominis. Et ille solus cum Caleb ex tot eductis ex Aegypto ingressus est terram promissionis.

243. Octaua pœna, nouæ minæ a diuinitate vers. 12. Non poterit stare Israël ante hostes suos, eosque fugiet, quia pollutus est anathemate. Non ero vltra vobiscum, donec conueratis eum, qui huius sceleris reus est. Ergo iam fatetur Deus, vnum illorum esse reum sceleris, & tamen omnes vult ob id deserere nihil puniant.

244. Nona pœna, ad publicandum magis peccatum, quod erat causa iræ illius diuinæ, & ad infamandum magis reum furti illius, noluit Deus per se indicare nomen rei, sed iussit fortibus quadruplicibus inuestigari scelestum. Primd, iactis super singulas tribus: deinde super cognationes seu familias singularum tribuum: tertid, super domos

nos singulas illarum familiarum : quartò, in-
uentà domo super viros illius domus, & sic de-
prehensus est Achan solus reus sceleris Ios. 7.
14. & seqq.

147. Decima pœna genus mortis duplicis, lapidatio
Achan, & combustio totius substantiæ eius, Dei
iussa executioni mandatum. Ios. 7.24. & seqq.
Tollens enim Iosue Achan, argentumque & pallium &
auricam regaliam, filios quoque & filias eius, boves &
asinus, & oves, ipsumq; tabernaculum, & cunctam
suppellectilem (& omnia Israël cum eo) duxerunt eos ad
vallem Achor ubi dixit Iosue : Quia turbasti nos, ex-
turbet te Dominus in die hæc. Lapidauitq; eum omnis
Israhel, & cuncta que illius erant, igne consumpta sunt.
Et auersus est furor Domini ab eis: Atque ita inquit
S. Chrysostomus l. 3. de prouid. Iosue perdidit vna
omnes, non eum solum (Achan) qui peccauerat, sed
conatos quoque & propinquos, omnemq; familiam
eum pecorum multitudine.

Ita vnius peccatum etiam innocentibus pe-
ccatoribus, & filiis, ac filiabus, mortem violentam
& infamem induxit, iusto iudicio Dei, qui cum
sit Dominus vitæ nostræ, licet ei etiam innocen-
tes morte afficere ad ostendendum iustitiam
suam, & vt auertat homines à peccatis. Ita S.
Augustinus q. 8. in Iosue & S. Thomas z. 2. q.
108. a. 4.

Et adhuc pœnis esset, si Achan damnatus est,
vti putat Calixtus, & Concilium Aquisgra-
nense sub Pipino, etsi dubitet S. Augustinus, alij
vero putent saluatum, quia pœnituit eum, dixit
enim verl. 20. Verè ego peccauit Domino Deo Israël,
& sic & sic fecit. Non est tergiverlatus, nec aufu-
git que sunt signa contriti animi.

Ex hoc facto, duo quoad nos attinet disca-
mus. Primò, si violatio præcepti à Iosue lari tan-
topete nocuit & populo Dei & Achan, eiusque
proli, multò magis violatio præceptorum à Su-
perioribus nostris latorum, quibus magis sub-
iecti sumus quàm fuerint Israëlita Iosue, nam
etiam animas nostras illis regendas commisi-
mus, in quas Iosue ius non habuit, & quorum
præcepta tum scripta in Regulis, tum viuâ vo-
ce tradi solita, toties promissimus nos seruatu-

ros, quod Israëlita hoc modo non promiserant
Iosue,

Secundò, si res nondum Deo actu consecratæ
& traditæ quia tantum destinatæ fuerunt pro
thesauris Domini, induxerunt peccatum ad eò
Dei offensum, & perniciosum populo toti
Dei, multò magis peccata contra vota per quæ
Deo re ipsa tradidimus, corpus nostrum per ca-
sitatem, res externas per paupertatem, & pro-
priam voluntatem ac libertatem per obedi-
tiam, si violentur, sunt causa iustissima grauif-
simorum suppliciorum. Quis autem scit, an
non sint aliqui, si non hic inter nos, saltem ali-
bi in Prouincia, qui peccato aliquo contra vo-
tùm aliquod commissa, Deum offenderunt,
& calamitatum huius Regni & Prouinciæ sunt
causæ?

Nam si S. Dominicus de se dicebat cum ali-
quam Urbem ingrederetur : *Ingredi flagellum
Dei & S. Catharina Senensis, omnes calami-
tates mundi suis peccatis venialibus adscribe-
bat, quântò magis ea adscribendæ sunt nô-
stris, si aliquod tale commissimus, quale nun-
quam S. Dominicus & S. Catharina commisit,
quæ conseruauit gratiam baptismalem. Quo-
circa longè potiori iure de nobis dicere possu-
mus id quod innocentes illi pueri in ignem
Babylonicum iniecti dicebant. Dan. 3. 27. &
seqq. Iustus es in omnibus qua fecisti nobis. Iudicia e-
nim vera fecisti iuxta omnia que induxisti super
nos, & super ciuitatem sanctam patriam nostrorum,
quia in veritate & in iudicio induxisti omnia hæc pro-
pter peccata nostra. Peccauimus enim & inique egi-
mus, recedentes à te, & deliquimus in omnibus, &
præcepta tua non audiuimus, nec obseruauimus, nec
fecimus sicut præceperas nobis, vt bene nobis esset,
Omnia ergo qua induxisti super nos, & vniuersa qua
fecisti nobis in vero iudicio fecisti, & tradidisti nos in
manibus inimicorum nostrorum iniquorum & pesti-
morum, prauaricatorumq; &c. Sed quamuis nul-
lus nostrum vquam Deum villo mortali offen-
disset peccato, satis est vnum veniale, ad has,
quas modo patimur in hoc Regno his annis
calamitates.*